

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familien Okkels' vandreboer 1914

Til og fra skriverbrødre og -søstre
Johannes, Ansgar, Frede, Axel, Signe, Asta,
Sigurd, Agnes, Aage og Else Okkels
samt

Mariane Else Marie Jensen og Helga Johanne Michelsen

Udarbejdet af Bengt Mønnike og Henrik Okkels

Indholdsfortegnelse

Forord til Vandrebog 1 og 2	5
Familien Okkels 1914, en oversigt	9
Vandrebog 1 – 10. marts til 2. maj 1914	11
Vandrebog 2 – 5. maj til ca. 15. november 1914	41
Leksikon – personer, hændelser, steder m.m.	79
Leksikon-appendiks	93
Aabybro Realskoles historie 1907-1967	127
Efterskrift	133

FORORD TIL VANDREBOG 1 & 2

Gården Margrethelyst, tidligere Meldgaard, i år 2000

Lars Martinus Okkels Jensen blev født den 19. januar 1854 på Meldgaard i Birk, Gjellerup Sogn i Herning Kommune. Han var søn af gårdejer Jens Jensen Okkels og hustru Ane Jensdatter og den fjerde i en søskendeflok på seks. Han tog lærereksamen fra Jelling Statsseminarium i 1874.

Mariane Else Marie Jensen blev født 16. januar 1854 i Lihmskov Skole, Nørup Sogn, Egtved Kommune (efter 2007 en del af Vejle Kommune), som datter af lærer Rasmus August Jensen og hustru Christiane Madsdatter. Hun var den femte i en søskendeflok på ti.

Lars og Marie mødte hinanden på Hammerum Højskole i 1872, blev forlovet i pinsen 1873 og gift den 10. november 1876 i Højen Kirke ved Vejle.

I løbet af de næste 19 år fik de i alt 11 børn. Den førstefødte, Signe, blev kun fire år gammel, men de andre 10 var i foråret 1914 mellem 18 og 33 år gamle. De var meget forskellige, fulde af liv og gensidige drillerier, men også meget kærlige i omgangs- og tiltaleform.

Den 24. september 1913 døde Lars Martinus, kun 59 år gammel. Han havde været familiens kommunikationsmæssige midtpunkt, idet børnene hver for sig skrev til ham om deres gøren og laden, hvorefter han i sine breve til de andre fortalte, hvad han havde erfaret fra deres søskende. De ti børn, som var spredt for alle vinde, drøftede den følgende vinter, nu da faderen var død, hvordan de bedre end med individuelle breve kunne holde forbindelse ved

lige, indbyrdes og med Marie,¹ som deres moder for det meste blev kaldt. De aftalte at begynde en "vandrebog", et stilehæfte, som skulle gå på omgang imellem dem, så det én skrev, blev sendt videre til alle de andre. Det tog – som det vil fremgå af de første tekster i vandrebogen – nogen tid at få realiseret den gode idé. Først i marts 1914 sker der noget: Frede Okkels, 29 år gammel, den tredjeældste, men allerede i en årrække indehaver af og skoleleder på Aabybro Mellem- og Realskole nord for Limfjorden, følger i en skrivetime sine elevs gode eksempel og går i gang med at skrive det første af de mange breve, som blev udvekslet frem til november 1914 og formentlig et eller to år mere.

Marie og Lars Martinus Okkels i 1913

Bengt Mønnike, søn af Ansgar Okkels' yngste datter Anne Lise, fik i 2000 den første vandrebog af Ellen Olsen-Okkels (datter af Frede Okkels) og i 2001 den anden af Jens Vestergaard Okkels (søn af Sigurd Okkels). Begge stilebøger er håndskrevne. Sidst i Vandrebog 2 antydes det i teksten, at der har været flere vandreboøger, men det har indtil videre² ikke været muligt at opspore dem.

Henrik Okkels, søn af Ansgar Okkels' ældste datter Ingrid, har januar-april 2015 indskrevet de håndskrevne tekster i et Word-dokument. De oprindelige stavemåder (herunder stort begyndelsesbogstav i navneord) er blevet bevaret. Kun enkelte steder er oplagte fejlskrivninger blevet rettet. Før hvert brev er der indsat en regibemærkning i kursiv – hvem er det, der skriver – og hvorfra. Tydningen af svært læselige ord har Bengt Mønnike og Henrik Okkels foretaget i fællesskab og med hjælp fra andre, herunder Hans Olav Okkels, søn af Ansgar Okkels.

¹ Ansgar Okkels sagde altid "Else Marie", når han nævnte sin mor ved navn. Oplyst af Hans Olav Okkels.

² Bengt Mønnike har primo september 2015 efterlyst dem i kredsen af efterkommere.

De personer, der skriver i vandrebøgerne eller bliver nævnt i dem eller i fodnoter og billedtekster, benævnes som hovedregel kun med deres kaldenavn (fornavn og efternavn eller kun fornavn) og kan i personlisten på side 11 og i leksikonafsnittene findes under dette – efterfulgt af en parentes med deres fulde navn og eventuelle fødenavn (for de gifte kvinders vedkommende).

Vi har indsat en del forklarende fodnoter og enkelte forklaringer i kantet parentes; hvis ikke andet er anført, er vi som redaktører ansvarlige for deres indhold. Formålet har været at gøre indholdet mere tilgængeligt, men de kan naturligvis springes over. Ved nogle fodnoter henvises der til kilder, herunder ophavsmænd/-kvinder til oplysningerne.

Tak til Hans Olav Okkels, som ikke tidligere havde set vandrebøgerne, men fra januar 2015 telefonisk og specielt ved et møde i september 2015 har bidraget med nyttige kommentarer og rettelser.

Tak til Nik Okkels, barnebarn af Sigurd Okkels, for diverse fotos og afskrifter fra Okkels' slægtsbøger, som er forfattet af Nik Okkels og andre.

Tak til Jacob Hornemann, Biersted/Nørhalne Lokalhistoriske Forening ved arkivleder Martha Dahl Pedersen og Sanne Kjellerup (barnebarn af Asta Okkels) for at have fremskaffet årsskrifter fra Åbybro Mellem- og Realskole.

Tak til tidligere skoledirektør i Rosenholm Kommune Jørn Løth, Mørke, som venligt har lånt os sit eksemplar af Aabybro Mellem- og Realskoles jubilæumsårsskrift 1907-1967. Jørn Løth var elev på skolen i Frede Okkels' sidste år som bestyrer.

Tak til Ellen Olsen-Okkels (datter af Frede Okkels) for hendes mundtlige og skriftlige bidrag om de personer, der optræder i vandrebøgerne.

Før afsnittene med de to vandrebøger har vi indsat en kortfattet oversigt over familien Okkels, som den så ud, da vandrebøgerne blev skrevet fra marts til november 1914, og *efter* i afsnittet "Leksikon – personer, hændelser, steder m.m." en alfabetisk ordnet fortegnelse med personer (biografier), begivenheder i familien og de lokaliteter, der er relevante i sammenhængen.

Herefter afsnittet "Leksikon-appendiks", der indeholder længere tekster om personer, hændelser, steder m.m., der er omtalt i afsnittet "Leksikon – personer, hændelser, steder m.m."

Henrik Okkels, Hovgårdvej 26, Rodskov, 8543 Hornslet.

Mobil: 2421 6799

henrik.okkels@gmail.com

Bengt Mønnike, Kornblomstvej 34, 9970 Strandby.

Mobil: 2990 2201

bengt.moennike@gmail.com

Familien Okkels 1914

En oversigt over familien, som den så ud lige før og efter, at vandreboerne blev påbegyndt i marts 1914

Mere udtømmende oplysninger er anført i de to leksikonafsnit.

Lars Martinus Okkels (1854-1913). Overlærer i Nyborg. 1876 gift med **Marie Okkels**, f. Jensen (1854-1920), med hvem han fik 11 børn: Signe (1877-1882), Johannes, Ansgar, Frede, Axel, Signe, Asta, Sigurd, Agnes, Aage og Else.

Johannes Okkels (1880-1952), trafikinspektør i DSB, bosat i Nyborg. 1907 gift med **Georgia Okkels**, f. Jensen (1877-1967), med hvem han i 1914 havde døtrene Elisabeth (f. 1909) og Inge (f. 1913).

Ansgar Okkels (1882-1967), kapellan i Humble på Langeland, fra september 1914 sognepræst i Østrup på Fyn. 1911 gift med **Margrethe Okkels**, f. Hauberg (1885-1931), med hvem han i 1914 havde datteren Ingrid (f. 1912). Kælenavne: Sgar, Gar og Gamle.

Frede Okkels (1885-1964), realskoleejer og -bestyrer i Aabybro. 1914 kæreste med og i 1915 gift med **Helga Okkels**, f. Michelsen (1895-1973). Kælenavne: Fatter og Lille Peter.

Axel Okkels (1886-1967), statsaut. revisor, bogholder i FDB, bosat i København. 1909 gift med **Margrethe Okkels**, f. Jensen (1883-1956), med hvem han i 1914 havde børnene Johannes (f. 1906), Poul Christian (f. 1909), Signe (f. 1911), Sigurd (f. 1912) og Grethe (f. 1914).

Signe Okkels (1887-1971), lærer, bosat 1914 i Humble, derefter Nyborg og fra 1.10.1914 i Norge.

Asta Okkels (1888-1960), seminarieelev i Varde. Kælenavne: Agge og Plebs.

Sigurd Okkels (1890-1961), lærer, først i Aabybro og fra efteråret 1914 i Nyborg. I 1914 kæreste med og i 1915 gift med sin kusine **Signe Ravn Okkels**, f. Jensen (f. 1891). Kælenavn: Vams.

Agnes Okkels (1892-1978), lærer. I maj 1914 bor hun hos farbroderen Karl Jensen Okkels på gården Birkelund, Vester Birk, Herning, senere flytter hun til Nyborg. Kælenavn: Kyll.

Aage Okkels (1893-1977), 1914 trafikelev i Taars, senere lærer. Kælenavn: Aava og Knipulus.

Else Okkels (1896-1980), kontorassistent i DSB, bopæl Nyborg. Ugift. Kælenavn: Plebs.

VANDREBOG 1

Fra 10. marts til 2. maj 1914

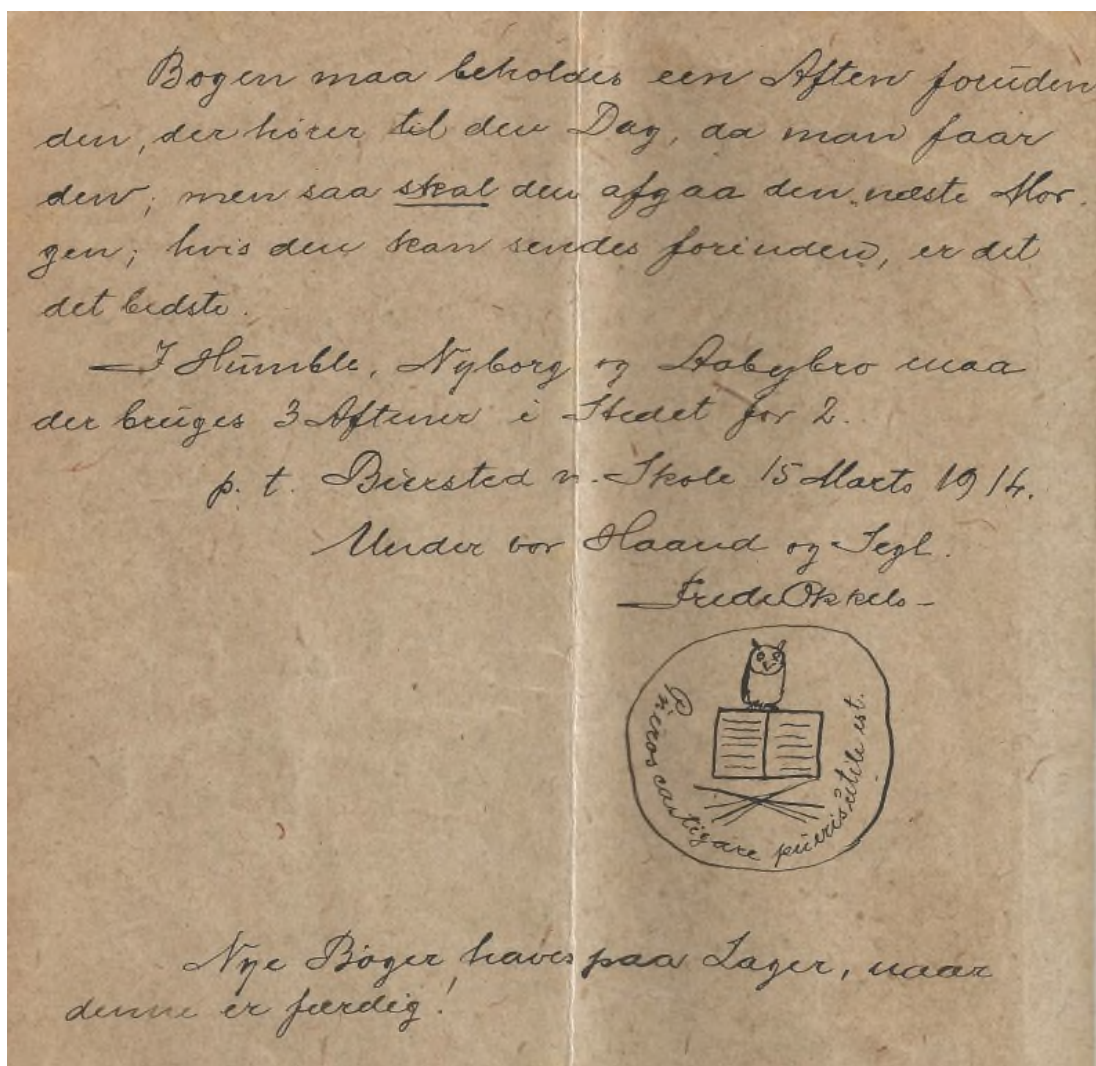
Skrevet af og vandret imellem Marie Okkels og hendes børn Johannes, Ansgar, Frede, Axel, Signe, Asta, Sigurd, Agnes, Aage og Else Okkels. Fredes senere hustru Helga har også skrevet i den.

Marie og Lars Martinus' familie ca. 1916

Stående fra venstre: Frede, Axel, Signe, Sigurd, Georgia & Johannes, Asta

Siddende fra venstre: Aage, Else, Marie, Agnes og Ansgar.

Fortale i Vandrebog 1 på indersiden af stilehæftets omslag

Bogen maa beholdes een Aften foruden den, der hører til den Dag, da man faar den, men saa skal den afgaa den næste Morgen; hvis den kan sendes forinden, er det det bedste.

I Humble, Nyborg og Aabybro maa der bruges 3 Aftener i stedet for 2.

p.t. Biersted n. [nordre] Skole, 15. marts 1914

Under vor Haand og Segl³

Frede Okkels

Nye Bøger haves paa Lager, naar denne er færdig!

³ Det håndskrevne "segl" forestiller en ugle, der sidder på en opslået bog, muligvis med korslagte pinde (ris eller spanskrør) neden under og med en tekst rundt langs seglets kant: Pueros castigare pueris utile est – hvad der betyder noget i retning af "At revse drenge er nyttigt for dem".

Frede Okkels skriver fra Aabybro Mellem- og Realskole

Aabybro, den 10. Marts 1914 (i en Skrivetime).

Kære Søskende!

Da I alle ved, at Johannes er en⁴ stor Æsel til at skrive Breve, vil det selvfølgelig ikke undre Eder, at han ikke har faaet sat vor ”Vandrebog” i Gang endnu. Lader os da takke, at vi ikke er som denne Tolder og sanke gloende Kul paa hans Hoved ved at faa skrevet heri – og faa skrevet meget heri i Løbet af forsvindende kort Tid. Hermed sættes saa bogen i Gang, og jeg vil ønske, at vi maa faa Glæde af denne Maade at vedligeholde Forbindelsen paa; men vi maa gøre det til en ubrydelig Regel altid at sende Vandrebogen videre til Tiden, enten vi faar skrevet deri eller ej. Naar Vandreboerne er udskrevet (og udcirkuleret), vil jeg foreslaa, at de sendes til Moder, og at vi beder hende opbevare dem under eet (til Brug for senere Slægtled!).

Vi har det travlt her som sædvanlig: Arbejde og Spekulationer over Arbejdet, Planlægninger etc. fra Morgen til Aften og ikke saadan, at vi kan lægge disse Spekulationer fra os, naar det passer os; vi er altid bagefter, saa at de presser paa og kræver øjeblikkelig Overvejelse.

Det er en meget sjælden Aften, at jeg kan lade Tankerne gaa ad de Veje, de kunde ønske at gaa; næsten altid maa de arbejde stærkt på Fuldbringelsen af et eller andet. En Aften med rigtig Hvile kommer næppe mere end een Gang i hver Maaned. Derfor kniber det mig med at faa skrevet til Eder; men derfor er det vel ogsaa at Tiden gaar, som den gør det, med Glæde og Tilfredshed.

Vi har 90 Elever endnu efter at 2 er gaaet ud (Konfirmation), og det gaar godt med dem. Jeg er nu ved at udarbejde og faa udarbejdet en samlet Plan for Havens Anlæggelse, idet baade Tennisplads og Sportsplads skal indgaa som Led i Haven; noget skal gennemføres i Aar; andet faar vente. I Dag har jeg købt en Høvlebænk og en Del Værktøj (for 30 Kr.), og i Morgen skal vi til at udvide Hønsegaarden; Pælene er rejst.

I Aften skal jeg over til Biersted; det er Anna Michelsens Fødselsdag (16 Aar). Hun har det ikke ret godt; jeg tror ikke, at hun lever ret længe. Hun lever vist ikke Sommeren over. Men hun er endnu ved saa godt Humør og saa frejdig, at det næsten ikke er til at udholde at tænke paa, at det snart vil være forbi. Helga og hendes Forældre er selvfølgelig en hel Del nedtrykte over det. Helga har det godt ellers; hun kommer her over hver Onsdag og hjælper til med at faa noget af Arbejdet fra Haanden.

Nu bliver der ikke mere fra mig denne Gang. Jeg sender Eder alle mine kærligste Hilsener. Frede.

Sigurd Okkels skriver fra Aabybro Mellem- og Realskole

Kære alle sammen!

Jeg skriver ikke denne Gang, kun lige, at da Ansgar har læst Mors Brev og det ikke skal være nogen Hemmelighed i Familierne i Nyborg og Assens, saa er Signe Ravn og jeg for-

⁴ Når *æsel* blev brugt om en person, skrev man det dengang som fælleskøn.

lovede eller noget lignende; i det mindste kan jeg da sige, at vi for Tiden er af den Formening, at vi gifter os, naar jeg engang er færdig med at være Soldat og har faaet lidt mere Løn o.s.v.

Til oplysning tjener, at Signe for Tiden er Pianistinde paa en Restaurant eller et mindre Hotel i Nykøbing på Falster.

Mange Hilsner fra Sigurd.

Ansgar Okkels skriver fra Humble på Langeland

Humble, den 18. Marts 1914.

Kære alle sammen!

Det må i høj Grad bifaldes og beundres, at Frede har faaet denne Bog begyndt. Jeg tror, at naar vi først har faaet begyndt, vil det være forholdsvis let at holde den i Gang.

Det er interessant at lægge Mærke til, at det over hele Linjen hedder, at vi har daarlig Tid til at faa skrevet Breve. Gennemgaaende er vi vist ret godt i Arbejde alle sammen. Saaledes ogsaa her.

Margrethe Hauberg i 1910

I ved vel alle, at jeg har søgt et Embede (Ousted og Taa-ning ved Skanderborg), dels fordi der jo ingen Grund er til at nøjes med 2300, naar man kan faa 2800,⁵ og dels fordi jeg ikke vil blive ved at være Kapellan, og det hele paa Baggrund af, at jeg ikke havde Følelsen af, at der egentlig var meget at gøre for mig her i Humble, ikke nogen særlig Brug for netop mig. – Jeg faar sikkert ikke det nævnte Embede og er ogsaa nok temmelig lige glad, da Embedsboligen var elendig og Sogneforholdene aandeligt fattige. – Hertil kommer saa, at jo mere jeg tænker paa Opbrud herfra, des mere kvier jeg mig ved det. Og endelig er jeg tilbøjelig til at tro, at jeg alligevel maaske har mere at gøre her, end jeg troede. Navnlige har det opmuntret mig at mærke en vis støt (men slet ikke talrig) Tilslutning til nogle Menighedsmøder, jeg har holdt i Vinter og ikke er

⁵ Der er tale om at stige i årsløn fra 2.300 til 2.800 kr.; i 2018-kr. fra ca. 143.000 til 175.000 kr. (www.old-money.dk). Denne gage var betaling for det *generelle* arbejde ved at være præst, for i 1914 var præsterne tillige lønnet direkte af menigheden – for de *tjenester*, de udførte: dåb, konfirmation, bryllup, begravelse m.v. Under Første Verdenskrigs voldsomme inflation fulgte den faste løn ikke med prisstigningerne. Henrik Okkels' mor Ingrid (Ansgars datter f. 1912) har berettet, at i det sidste krigsår kunne hendes far blot købe en god vinterfrakke for sin faste årsløn. Han kunne kun få sin økonomi til at løbe rundt, fordi han havde en stor køkken- og frugthave og dertil høns-, kanin- og grisehold m.v. Se også i vandrebogen Ansgars brev af 23. oktober 1914, hvoraf det fremgår, at han allerede det første efterår i Østrup solgte æbler i kassevis til sine søskende.

færdig med endnu. Ja, maaske de kan blive permanente; det var egentlig min Tanke med dem.

Et af disse Møder (i Aftes) med Forberedelsen dertil har netop taget min Tid, saa at jeg nu næppe kan overkomme at faa skrevet synderligt, da Signe jo ogsaa skal have Bogen. Tilmed er Margrethe syg og sengeliggende, saa jeg er baade Barnepige og Sygeplejerske ved Siden af det andet. For en Uge siden fik hun et hæftigt anfald af Mavekolik (med slemme Smerter, Opkastninger m.m.) og en hermed følgende Nyrebetændelse. Hun har saa ligget siden med varme Omslag m.m. og har haft det alt andet end godt. Hun maa ligge paa samme Vis foreløbig. Det er slemt for os alle, mest selvfølgelig for hende selv. Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal gøre for at faa hende rask.

Heldigvis er den lille Unge⁶ rask og gaar godt fremad baade i Forstand og Størrelse. Hun gaar nu ene⁷ og siger alting, som hun har Lyst til. Er livsglad og munter, fuld af Skælmeri og "Fut". Hun elsker at komme ud at køre, er helt rasende efter det, og kommer det så, så tit vi kan. – Jeg selv er den Gamle (uden Anførselstegn). Nu maa jeg vist nøjes med dette og en kærlig Hilsen til jer alle, ogsaa fra Margrethe. Ansgar.

Signe Okkels skriver fra Humble på Langeland

Humble d. 18/3 1914.

Kære alle sammen.

Ja, det bliver bare en kort Hilsen til jer alle. Jeg er for træt til at skrive en længere Historie, og der er da heller ikke Tid – hvis Bogen skal afsendes i rette Tid, og det holder Sgar [Ansgar] paa at den skal.

Kærlig Hilsen til alle. Signe.

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg, den 19. Marts 1914. Kl. 10½ Aften.

Kære alle sammen!

Bogen kom Kl. 7, adresseret til Asta, men afleveredes her. Gik så hen med den, og maa nu til at skrive i Aften, desformedit jeg har Vagt i Morgen Aften og Overmorgen i Tarm, hvorefter jeg med Middagstoget skal til i Møde i Struer og først hjem Mandag.⁸ –

Også jeg haaber, at vi alle maa faa megen Fornøjelse af denne og efterfølgende Bøger, og jeg kunde jo i og for sig godt tiltræde Ansgars og Fredes! Rosende Omtale af sidstnævnte Person, saafremt man ikke uvilkaarlig – naar man ret betænker, hvor længe der er mellem Brevene fra Aabybro – fik Indtrykket af, at den selvglade Person – der som bekendt tillige er uhyre fiffig – har tænkt sig, at han ved et rask Kup (udtales Kupfe) kunde faa os til at glemme de mange Aars Forsyndelser! Det vil dog ikke lykkes, selv ikke ved Forsøget paa at

⁶ Ingrid Okkels (f. 1912).

⁷ Altså uden støtte fra andre.

⁸ Mandag den 23. marts 1914. Bogen er påbegyndt tirsdag den 10. marts 1914.

udpege mig som en Æsel til at skrive Breve. Er der nogen, som vedligeholder Familiekorrespondancen, saa er det vist mig, lille "Peter",⁹ men jeg skal villig indrømme, at det har været skralt i Vinter paa Grund af den megen Sygdom herhjemme. – 2 slags æsler min kære; husk det.

Desværre ligger Georgia stadig i Sengen. Det har været en streng Vinter for os, og selvfølgelig da mest for hende; men hun har været og er ualmindelig taalmodig. Hun har til Tider været endog meget daarlig, idet meget andet stødte til den oprindelige Sygdom (Aarebetændelse), nemlig stærk Mavekatar, Brystkrampe, Hjertehistorier o.s.v. Benet er endnu sløjt; varmt Omslag fra Taa til Bryst, men det gaar fremad med Kræfterne. Forhaabentlig skal der ikke gaa alt for lang Tid hen, inden hun maa komme op; hun har nu ligget i 3½ Maaned uden at faa sin Seng redt; der bliver kun glattet under hende. – Det er en dyr Omgang, idet vi selvfølgelig stadig – foruden vor unge Pige – maa holde fremmed Hjælp i Huset, og Udgifterne til Gas, Elektricitet, Husholdning o.s.v. stiger selvfølgelig enormt. Heldigvis har vi ved Jernbanen en god Sygekasse – ganske vist ogsaa ret dyr, naar man naar noget op i Løn; har lige faaet bevilget 1½ Kr. pr. Dag i indtil 5 Maaneder; hjælper jo godt, selvom det langtfra slaar til. Godt, at vi har en god Kredit! (NB! Sigurd bedes sende et lille Afdrag; med andre Ord: Tvinge "Peter" [Frede] til at betale lidt Løn engang imellem!). – Naa, det gaar nok Alt sammen, naar blot Georgia maa blive rigtig rask igen. Det haaber vi, og Lægen mener det ogsaa; men det vil tage lang Tid, og han sagde forleden, at vi absolut maatte holde voksen Pige i hvert Fald i Sommer. –

Jeg havde tænkt mig at frasige mig alt mit Foreningsarbejde¹⁰, for at jeg kunde faa tid til privat Arbejde – som jeg altsaa vilde søge mig for at holde Balance, men det ender efter al Sandsynlighed med, at jeg ikke faar lov at slippe, men at man hellere vil betale mig en del for mit Arbejde. – Det har selvfølgelig ikke været let for mig i Vinter at overkomme, hvad jeg har paataget mig, og navnlig har jeg været meget ked af at skulle rejse hjemmefra.

Lille Søster¹¹ maatte vænnes fra for ca. 1½ Maaned siden, og hun har siden da ernæret sig ved Mælk & Vand. Det gaar udmærket; hun trives godt og har det godt. I al den Tid har hun ikke været vaagen een eneste Nat, men sover sine 10 à 11 Timer i Træk. Hun er i det hele taget en dejlig lille Unge; ligger om Dagen timevis vaagen uden at kny, men kigger vi ned i Vuggen, smiler hun over hele Ansigtet, ja, ler højt og pludrer. Hvis alt gaar vel, skal hun døbes Søndag den 29. ds. –

Musse¹² har det godt. Hun bliver saa vældig lang, vokser baade fra Tøj og Støvler i Løbet af kort Tid. Meget lærelysten og lærenem, men endnu lærer hun jo kun, naar hun selv kommer til os og spørger, men hun kan alle Bogstaver og er ikke helt ueffen til at stave. I Gaar opdagede Georgia, at hun paa Klaveret søger at finde Melodien til de Salmer og Sange, hun kan, og at hun virkelig kan høre, naar hun finder de rigtige Tangenter; selvfølgelig lader vi, som om vi ikke hører noget, men morsomt er det. –

Ja, det er i det hele taget en Velsignelse at have Børn, naar de er sunde og friske i enhver Henseende. Gid vi blot kan faa dem opdraget, som vi gerne vilde!

⁹ "Lille Peter" er et af Fredes kælenavne.

¹⁰ Fagforeningsarbejde.

¹¹ Inge, f. 4. december 1913.

¹² Elisabeth, f. 11. maj 1909. Hun deler kælenavn – Musse – med Ingrid på Langeland.

Vor lille Mor¹³ har boet en del herhenne hos os; hun har jo desværre ikke været rask og er det da heller ikke endnu; men hun skal jo ogsaa selv skrive, saa det vil jeg gaa let henover. Hun kan heldigvis blive boende til Flyttedag. –¹⁴

For godt en Uges Tid siden kom Georgias Søster Augusta hertil for at passe Sagerne for os; hun bliver noget ind i April. Saa er vi godt hjulpne saa længe. Umaadelig rart og oplivende for Georgia og beroligende for mig; saa ved jeg, at Georgia og den lille bliver passet godt, selv naar jeg maa paa Farten.¹⁵

I Fredags var jeg til Faster Ane Kirstines Begravelse [begravet på Gjellerup Kirkegård 13.03.1914]. Det er strengt for Farbror [Lars Martinus bror Karl Jensen Okkels, 1859-1930] og Børnene, men godt for dem, at for dem gælder den samme Trøst som for os: Deres Mor var ligesom vor kære Far¹⁶ rede til at dø; ogsaa hun har det godt, hvor hun nu er. – Det tynder svært ud: 3 paa fædrene Side i de sidste 2 Aar. –

En stor og smuk begravelse. Fik igen hilst på en Mængde Familie.

Faster Sidsel,¹⁷ som jo i Fjor havde Hjerneblødning, lignede sig selv og var over Forventning kvik; men hun er til Tider nervøs med Hovedsmerter.

Skulde hilse alle baade fra hende, fra Farbror Karls, Marie Birk [afdøde Jens Birk Jensen 2. hustru (1848-1912), han var en anden af Lars Martinus' brødre] og de voksne Børn. –

Lørdag og Søndag¹⁸ til Foreningsmøder i Fredericia og Aarhus. Paa Vejen hjem Natten til Mandag hilste jeg i Fredericia på Pastor Andersen,¹⁹ Aalestrup. Fik Tid til at fortælle lidt om Eder alle; skulde hilse alle. Selv har de det godt. –

Paa Vejen fra Herning Ophold hos Agnes²⁰ i Varde. Meget rart og fornøjeligt. Godt tilfreds. Tak for sidst, lille Agnes!

Hvordan mon I²¹ har det i København? Har hele Reden faaet Mæslinger? Og nu er "Knipulus" – som Musse siger – snart færdig med sit Jernbanevæsen!

Ja, gid du nu ikke maa fortryde det, lille Aage,²² gid du maa kunne samle din Energi og arbejde ihærdigt i Aabybro, saa du kan klare Skærene. –

Glæder os, at det gaar godt i Aabybro med Skolen. – Ja, det er trist med din Svigerinde, Frede. Hils Helga kærligt fra os.

¹³ Marie Okkels, f. Jensen (1854-1920).

¹⁴ Formentlig til 1.5. – "skiftedag"/"flyttedag" var før i tiden fast 1. maj og 1. november; det vil sige, at man typisk blev ansat for et halvt år ad gangen, ligesom mange lejemaal blev indgået for seks måneder.

¹⁵ Johannes var trafikinspektør i DSB og havde opgaver over hele landet.

¹⁶ Lars Martinus, d. 24. september 1913.

¹⁷ Zidsel (1846-1932), søster til Lars Martinus Okkels Jensen.

¹⁸ 14. og 15. marts 1914.

¹⁹ Ingrid Okkels boede 1926-27 hos pastor Ejnar Andersen i Aalestrup, mens hendes far Ansgar var alvorligt syg. Pastor Andersen var en af Ansgars studiekammerater. Ingrid havde problemer med sin barnetro og overvejede at sige nej til at blive konfirmeret, men blev det alligevel, fordi hun var bange for, at et "nej" kunne få fatale konsekvenser for hendes dødssyge far. Hun havde det ikke godt med den, som hun sagde, selv-fremhævende og påståelige kristendom i pastor Andersens hjem.

²⁰ Agnes Okkels (1892-1967).

²¹ Axel Okkels (1886-1967).

²² Aage Okkels (1893-1977).

Ja, til Lykke, kære Sigurd; det var jo ingenlunde nogen absolut Hemmelighed for os; man rejser jo ikke saadan til Assens hvert Øjeblik; endnu mindre snyder man for en dag i Skolen for at kunne gøre Ophold i Vejle, hvis ikke der er noget særligt paa Færde! Men hidtil har vi jo ikke vidst noget, vi er jo Diplomater! Vi sender Eder da vore inderligste Ønsker om, at det maa blive til Lykke og Velsignelse for Eder! Hils Signe, naar du skriver; jeg kan ikke overkomme mere end det absolut nødvendige; bed hende undskylde mig. –

Nu har I da faaet nok for Pengene denne Gang. Lad mig se, at I efterfølgende er lige så raske i Vendingen, saa vi snart har Bogen igen.

Herfra sender vi den til Axel og Else, saa har de den en Søndag. Foreslaar derefter Agnes, Varde, og Aage, Taars, saa er den i Nærheden af Aabybro.

Men nu kan du understaa dig i, Knippulus, at beholde den i Taars; om ikke andet, kan du skrive: ”Læst – Knippulus”, men send den videre til Aabybro straks, og saa lader I den gaa ud igen snarest. –

Og saa til Slut de kærligste Hilsener til Eder alle fra Georgia, Musse, lille Søster og Eders Johannes.

Marie Okkels skriver fra Nyborg, den 20' Marts 1914.

Kjære Børn!

Mange kjærlige Tanker og Hilsen til Eder alle fra Mor.

Asta Okkels skriver samme dag fra Nyborg

Kære Alle sammen!

Mor er saa doven i Aften saa det bliver ikke til noget med hendes Skriveri.

Sigurd og Aage skulde bare være hjemme i denne Tid, I vilde straks mindes Kiplings ”Stilk & Co.” – ”hvor mange Dage kan den ligge inden den melder sig”... jeg kan desværre ikke huske den berømte Stilks²³ Ord. Jeg har nemlig for otte Dage siden lagt Gift for vores elskede Husdyr, Musene, og de udbreder nu en behagelig Duft à la Kat i ”Stilk & Co.”²⁴ Hvis det bliver ved mange Dage, maa vi vist snart fortrække ned til de andre Regioner, det er nemlig i Fars Stue, det stinker, men det er vel Varmen fra Kakkelovnen, der gør det.

Vil du ikke velvise Peter²⁵ meddele ”Plebs”,²⁶ hvad de smukke Ord, du har skrevet i Seglet betyder, saa vi rigtig kan nyde det.

I kan ellers tro her er meget at komme til Bunds i, nu skal vi have det hele gaaet igennem

²³ Stilk er hovedpersonen i Rudyard Kiplings berømte roman *Stalky & Co.* fra 1899 (dansk oversættelse 1903); den beskriver livet på en engelsk kostskole set fra en drengs synspunkt.

²⁴ Der hentydes til en episode, hvor Stilk og hans kammerater på kostskolen anbringer en død kat under gulvet i sovesalen i et fjendtligt ”hus” – hvad der fremkalder en frygtelig stank.

²⁵ Se det alfabetiske leksikon – Peter er et af Fredes kælenavne.

²⁶ Plebs – os plebejere, spøgefuldt: Vi almindeligt dødelige, der ikke kan latin. Plebejerne var den romerske underklasse.

herhjemme;²⁷ vi maa jo smide noget bort, men det er ikke saa let at vrage, det ender saamænd nok med, at vi tager alt gammelt Skrammel med, for Mor kan ikke nænne at smide noget bort. Sigurds store Slagsværd maa vi bære hen i Vesterled²⁸ en bælgmørk Aften, ellers vil det se alt for drabeligt ud, og én lille gul Sko, som Aava²⁹ havde som lille, bliver nok anbragt paa en af Amagerhylderne. I kan tro det er slet ikke let at gaa herhjemme og rydde op og pakke sammen til Flytning; der er saa mange Minder, der melder sig, nu har vi ogsaa boet her i 16 Aar.

I Morgen Lørdag skal jeg ud paa Torvet og tale med Gartner Worm om han vil gøre Fars Grav i Orden [gravstedet på Nyborg gamle Kirkegård findes stadig i 2018]; der har været saa nydeligt derude, jeg havde sat en Masse Gækker i 2 Urtepotter og en lang Skaal, og Signe en Hyazint og saa er der ogsaa en Urtepotte med Paaskelilier foruden flere grønne Kranse og Kors; dit Kors, Agnes! er saa nydeligt endnu; det kan vist ligge længe; der er flere Kranse endnu fra Begravelsesdagen; Helgas ligger der ogsaa endnu.

Her i Byen har vi baade en Difteritis- og en Skarlagensfeber-Epidemi; der er overfyldt på Epidemisygehuset, og 3 af Skolerne har været lukkede (private).

Mor har været syg længe, og hun er ikke bleven ordentlig rask endnu; vi mangler noget mere Varme i Luften. Jeg selv er heller ikke rigtig rask; det er mine Tarme og saa noget Forkølelse, men forhaabentlig bliver jeg snart bedre. Hør Margrethe og Else!³⁰ pas godt paa, at Lille Søster³¹ ikke faar Mæslinger, saadan en lille Sut!

Det var morsomt at faa brev fra Hanse;³² han kan godt sende en hilsen her i Vandrebogen. – Nu haaber jeg, at Mor og jeg kommer ind til Eder i Paasken; nu maa I se at blive raske, nu kan de nok have Brug for dig, lille Edde,³³ naar de saadan er Syge; har I haft Læge?

Naa, nu maa jeg vist ikke blive ved længere. Hils Helga, Frede, og du Sigurd, hils Signe og ”til Lykke” (til Jer begge to); jeg har længe regnet med Signe som din Forlovede, Sigurd, men det er bedst at tage den Slags Ting med Ro; hvordan har hun det, hun er jo ogsaa et lille Skvat! Det lader til, at vi snart er en rigtig stor ”Skvatfamilie”. Nu vil jeg slutte med mange kærlige Hilsner til Eder Alle og med Ønsket om at I Alle snart maa blive og være raske. – Asta.

Axel Okkels skriver fra København

Turesensgade 4, II, 22-3-14 ³⁴

Kære alle sammen!

Ja, der er jo egentlig fyldt tilstrækkelig mange Sider med Sygdom og Elendighed, saa jeg

²⁷ Asta hjælper formentlig med at rydde op, før de skal flytte efter Lars Martinus død september året før.

²⁸ Det hus, villa Vesterled, i Kronprinsensgade 21 i Nyborg, som deres mor, Marie Okkels, senere flytter ind i hos sønnen Johannes. Villaen omtales på side 70.

²⁹ Kælenavn for Aage.

³⁰ Axels lillesøster Else og hans hustru Margrethe (1883-1956).

³¹ Kalde-/kælenavn for Axels datter Grethe, f. 1. februar 1914.

³² Johannes, f. 1906, søn af Axel og Margrethe Okkels.

³³ Edde er kælenavn for Johannes.

³⁴ Turesensgade går fra Nørre Søgade til Nørre Farimagsgade i København K, fra Peblingensøen til Ørstedsparken.

godt kunde have sparet Jer for et Par Sider til, thi det bliver ogsaa mest om Elendighed, jeg kan fortælle i Aften.

Johs.³⁵ har da hentet sig en Omgang Mæslinger henne i Skolen; det er ca. 14 Dage siden, saa han er nu saa godt som ovre det igen; vi venter kun paa lidt godt Vejr til at sende ham i Skole i – dette her Regn og Rusk er jo ikke heldigt efter den Sygdom, saa det varer nok et Par Dage endnu.

Naa, de andre Rollinger har selvfølgelig faaet Mæslingerne og de ligger nu alle 3³⁶ paa Rad inde i Soveværelset, den ene mere urimelig end den anden. Johs. var let at have i Sengen, men de tre andre Svende er rigtig nok nogle haarde Krabater for M og Else.³⁷ – Poul har været særlig sløj, i Dag er Søster daarligst, men vi mener dog i Dag at kunne spore en tydelig Fremgang. Feberen er i hvert Fald for nedadgaaende. I kan ellers tro, de har en demoraliserende Indflydelse paa hinanden; den ene overgaar den anden i at befale over deres Mor eller Faster,³⁸ og Vams³⁹ kan ikke stilles tilfreds, uden een af dem skal sidde inde ved ham og synge. Han har snart et helt stort Repertoire som ”Mæ, Mæ”, om ”Vov”, om ”Tinge, linge, later”, om ”Kragen paa Gærde” og m.a. – Vams har allerede for længe siden vist Øre for Sang, hvorimod Søster⁴⁰ ikke kan synge noget rent endnu. – Og morsomst er det at lægge Mærke til de to store Dreng, ⁴¹ thi de har begge Øre for Sang og Musik; Poul har vel endda mest ”naturligt” Øre, men den pertentlige Hanse kritiserer jo jævnligt den andens Form og Rhythme.

Johs. er snart en hyggelig, stor Dreng at have gaaende om sig; men han er jo ogsaa fyldt sine 8 Aar. – Jeg synes godt, jeg kan forstaa, at der i mange Tilfælde udvikles et egent, særlig fortroligt Forhold mellem en Far og hans ældste Søn. De Oplevelser og Erfaringer, en Far gør paa Sjælelivets Omraader (i Forhold til sine Børns Opdragelse) har ved den første af dem saa fuldstændig Nyhedens Præg over sig; ved de efterfølgende bliver saa meget Gentagelser, derfor vel ikke mindre værdifulde, men mindre oplivende, opildnende.

Lille Søster har endnu ikke faaet Mæslinger, og vi haaber, at vi kan holde hende udenfor. Hun er dog meget forkølet og for en Uges Tid siden saa det ret alvorligt ud for hende. Hun fik nogle Hosteanfald, der var ved at tage Vejret fra hende, og vi havde Grund til Ængstelse for hendes Bryst, men vi fik saa fat i noget Medicin, der vist opløser Slimen, saa den ikke sætter sig fast. I hvert Fald er hun en god Del bedre, saa vi haaber, hun bliver helt rask til den Tid, vi havde tænkt at faa hende døbt. D.v.s. til Paaske.⁴²

Naa, blev det saa ikke et Par Sider Elendighed til! Og jeg er knapt færdig endnu, thi M er naturligvis ogsaa en Del sløj; hun har f.Eks. et Par Nætter slet ikke været i Seng, har ikke

³⁵ Johannes, f. 1906, søn af Axel og Margrethe Okkels.

³⁶ Poul (f. 1909), Signe (f. 1911); Sigurd (f. 1912). I februar 1914 havde de tillige fået Grethe.

³⁷ Hans hustru Margrethe og hans lillesøster Else Okkels.

³⁸ Han omtaler sin lillesøster Else Okkels med hendes ”familieplacering” – altså ”deres Faster”, for Else er jo de frække ungers fars søster, altså faster; dette var dengang almindelig praksis, når relationen gik fra barn til voksen – den voksne blev betegnet med den familiemæssige relation, ikke med sit fornavn.

³⁹ Vams var både kælenavn for Sigurd, det yngste barn, f. 19. juli 1912 – og for den voksne Sigurd, hans fars bror.

⁴⁰ Hans datter Signe, f. 24. januar 1911.

⁴¹ Johannes / ”Hanse” (1906-1988) og Poul (1909-1994).

⁴² Påskesøndag 12. april 1914.

kunnet sove om Dagen, saa det er jo ikke mærkeligt, om hun er sløj. Ellers har hun det rigtig godt, alt er i Orden og Kræfterne tiltagende. – Else er saadan: la, la, I ved.

Jeg selv har det rigtig godt, men er dog lidt bange, at jeg ikke skal kunne taale de 4 Friaftener, som jeg venter at faa i denne Uge.

For øvrigt tror jeg nok, jeg skal til at søge paa Bogholderpladser, thi jeg skal have noget mere i Indtægt; det Privatarbejde, jeg har, har jeg ikke Lov at stole paa, jeg kan holde til. – Har FDB saa ikke Brug for mig, maa jeg ogsaa kunne faa Plads et andet Sted. – Jeg har i hvert Fald nu saa megen Tillid til mig selv og min Duelighed i Faget, at jeg ikke er bange for at søge bort.

Vi er nødte til at holde Pige nu og bliver snart ogsaa nødte til at tage det Værelse i Brug, vi lejer ud, hvilket tilsammen bliver en Merudgift paa ca. Kr. 50,00 om Maaneden, og de Penge skal der gøres meget Arbejde for, naar de skal indtjenes om Aftenen. Jeg har for Resten i Gaar lagt Billet ind paa en Fabriksbogholderplads (Begyndelsesløn 1800–2400),⁴³ men ved jo ikke engang om jeg faar Svar, endsige faar Pladsen, men ellers paa' en igen!

Naa, men vi sender ellers vore bedste Ønsker om Bedring rundt omkring til de sengeliggende og ”skvattede” og naturligvis vore bedste Ønsker til dig, Sigurd, i Anledning af den p.T. ”måske” indgaaede Forlovelse. – Du vil ved Læsning af Bogen erfare, at dine Søskende sikkert har vidst dig forlovet, længe før du selv har anet noget om det!!

Kærlig Hilsen til og fra alle. – Axel.

Agnes Okkels skriver fra Varde

Varde 24./3. 14.

Kære alle sammen!

Ogsaa jeg siger Frede Tak, for at han har faaet denne Bog i Gang. Saa hører man da lidt fra sine Søskende. Skulde jeg tage Eksempel efter min store Søster⁴⁴ (hvad man jo ellers bør), skulde jeg bare sende en Hilsen; jeg har saamænd heller ikke meget at fortælle. Det er, som Asta siger, en ”Skvatfamilie”, man er kommen ind i. Det lader ellers til, der er Travlhed over hele Linjen.

Underligt, at der er Tid til Sygdom. Her i Varde har vi ikke Tid til sligt; vi har Brug for hvert eneste Minut. Jeg er ”susendes” glad for at være her. Vi lærer en knusende Masse,⁴⁵ og det er morsomt i Børneskolen – selv om jeg, hver Gang jeg har Opgaver dér, er syg af ”Buksefeber”.⁴⁶ I denne Uge skal vi slet ikke i Børneskolen paa Grund af Eksamen, men i næste Uge faar vi saa 26 små nye Unger at lære f.Eks at strikke; den bliver sikkert hyggelig, Ugen. Ja, saadan en Plage og endnu mere den selv at skulle sidde og sy usynlige Sting paa en Særk o.s.v. har Sigurd og Frede været fri for; naa, det er saamænd ogsaa vores eneste Plage. Vi bliver proppet med en Masse Bibelhistorie, Kirkehistorie og Litteratur; derimod kunde jeg nok ønske at faa noget mere Geografi; naa, det er maske ogsaa, fordi det er det Fag, jeg kan

⁴³ Værdien er 112.000-150.000 i 2018-kroner.

⁴⁴ Store Søster = Signe – se Signes korte hilsen fra Humble den 18. marts.

⁴⁵ Agnes var elev på Varde Forskolelærerindeseminarium.

⁴⁶ Gammelt udtryk, daglig tale for tilstand af angst eller stærk nervøsitet, jf. ”at ryste i bukserne”.

mest af. Jeg kan ikke lade være med at more mig, under Tiden, naar jeg tænker paa min Maade at undervise paa i Aabybro, og saa den Maade, vi her lærer at undervise Børnene paa. Der er en himmelvid Forskel. Sgar⁴⁷ sagde altid, at jeg tordnede løs, saa det kunde høres over hele Skolen. Her skal vi tage med Fløjelshandsker paa Ungerne. Den Gang kunde jeg slet ikke have, at Ungerne ikke sad bum-stille; nu kan jeg godt indse, at man ikke kan forlange af Børn paa 6-8 Aar, at de ikke maa røre sig.

Mit Sprog tænkte jeg aldrig paa; her maa vi passe paa hvert Ord, vi siger, og paa Farten,⁴⁸ vi siger det i. Og det er rædsomt, som man maa passe paa. Forleden, da jeg havde Sang med den ældste af vore Klasser (2den Kl.), var der en af Ungerne, der lagde Mærke til, at jeg, bedst som jeg sang, stak Tungen ud – selvfølgelig for at væde Læberne (gammel Vane); han gjorde det straks efter, uden dog at gøre andre opmærksom paa det.

Jeg havde godt nok Følelsen af i Aaby, at jeg greb det galt an, men jeg vidste bare ikke, hvordan jeg skulde bære mig anderledes ad; derfor kunde jeg heller ikke blive ved. Jeg synes, det er vældig rart at lære, og jeg glæder mig bare til at blive færdig og komme ud at prøve igen. Frede har jo talt om, at han maaske havde Brug for mig, naar jeg var færdig; det var jo lige noget, der kunde passe mig. Desværre bliver jeg vel ellers nødt til senere at tage derhen, hvor man byder størst Løn; jeg faar jo Penge at afbetale. Tiden gaar næsten for hurtigt for os.

Aage og Sigurd burde ellers være flittige til at skrive til mig; mens I gik paa Seminariet, stod jeg ofte om Morgen og hjalp jer af Sted, og I [jeg] var hjemme, naar I kom fra Seminariet; en anden een gaar helt alene og hører saa ikke engang fra nogen af Mafilien.⁴⁹ Lille Edde må ikke snyde fra at skrive her i Bogen; jeg længes efter at høre baade fra Edde og Ninna;⁵⁰ jeg har skrevet sidst.

Kommer du noget ud, Edde? Det maa du sørge for, naar der er Tid til det. Du tænker da vel ikke paa at inddrage Tennispladsen, Fatter?⁵¹

Hvordan havde Pastor Andersen det, Aage? Den lille Tandrenser er til dig, Aava;⁵² du skulle haft den for længst, men jeg har hver Gang glemt at lægge den i Brevet. Anemonen maa du ogsaa godt beholde, om du har Lyst; den hentede jeg i Søndags i en Skov en Mils Vej herfra, hvor mange kan stikke den? Vi fandt ogsaa Gulstjerner.⁵³ Jeg gjorde min Cykel i Stand om Lørdagen og saa havde vi den mest henrivende Tur Søndag Eftermiddag. Det er en herlig og stor skov, men desværre maa man intet plukke derude; vi puttete Anemonerne i en Trøjelomme. Saadan er det alle Vegne her. En anden Søndag var jeg en Mil [ca. 7,5 km] i modsat Retning i en ½ Mil stor Granplantage; der var ogsaa dejligt. Til daglig er der ingen Tid til Spadseretur.

⁴⁷ Kælenavn for Ansgar.

⁴⁸ Hun skal tale langsomt.

⁴⁹ Henrik Okkels fortæller, at hans mor Ingrid ofte brugte dette for-sjov-ord. Det er muligvis en familiespecialitet, for ingen af de store ordbøger kender udtrykket.

⁵⁰ Edde er kælenavn for Johannes.

⁵¹ Kælenavn for Frede.

⁵² Kælenavn for Aage.

⁵³ Der skulle nok have stået Guldstjerne, Gagea lutea.

Naa, nu maa jeg ikke mere, jeg skal læse; jeg er for Resten kommen mig meget til Tegning og Regning (det sidste hos ”vor Far”⁵⁴ – han er brilliant). Man kan vist uden at fornærme nogen ønske god Forbedring over hele Linjen, specielt selvfølgelig Georgia og ”Margrethes Sgar”, naar Madammerne i Familien ellers er raske, kan de vist godt skrive lidt ogsaa. De kærligste Hilsner til Eder alle med Koner, Kærester, muligvis Kærester og samt Eders Agnes.

Aage Okkels skriver fra Taars

Taars, 27/3 1914.

Kære Alle sammen!

Da jeg i Gaar Morges som sædvanligt mødte tidlig paa Kontoret – jeg tror, Klokken kun var 10 – saa jeg en stor, gul Konvolut ligge paa mit Bord; jeg vilde skyde den til Side, da Postmesteren gjorde mig opmærksom paa, at det var Brev til mig. – Jeg ventede ingen kongelig Udnævnelse, ej heller et Ridderkors – ihvorvel jeg nok kunde fortjene et – og vilde derfor knapt tro, hvad mine Øjne og Ører fortalte mig: ”Hr. Trafikelev Aage Okkels, Taars” – Skriften syntes mig bekendt: Fra Varde, fra Agnes, hvad kunde hun dog have at fortælle mig, naar der til Forsendelsen krævedes en så gigantisk Konvolut.

Jeg prøvede at gætte, før jeg aabnede Brevet, men det var mig umuligt at finde [paa] noget. – Jeg aabnede Brevet – en Bog! Men hvad skulde jeg med en Stilebog? Jeg aabnede den og læste, en Vandrebog!⁵⁵ Alt muligt kunde jeg have tænkt mig – blot ikke dette. Havde jeg haft noget at tabe, saa havde jeg sikkert tabt det; nu nøjedes jeg med at knibe det ene Øje i og grine dumt. – Ja, min Forundring var lige saa ubeskriveligt som det Fantasifoster Forrest i Bogen, der, naar alt tages fra og noget nyt sættes i Stedet, vel skal forestille Minervas⁵⁶ Ugle.

En Vandrebog! Mine Tanker gled tilbage til den første Vandrebog, jeg havde del i, og jeg mindedes Realskolen; jeg mindedes mine Kammerater – hvor mon de nu færdes? – og jeg mindedes Livet hjemme og blandt Kammeraterne. Men det var ikke lyse Aar, de sidste i Realskolen og de følgende. Nej, det var Skuffelsens og Nederlagenes Aar. – Og jeg skrev ikke i Vandrebogen, hvorfor skulle jeg skrive i den? – En Vandrebog! Jeg synes, der er saadan en ubehagelig Klang i det Ord. – Jeg var Skyld i, at den ovennævnte Vandrebog standsede – jeg vilde dog nødig, jeg skulde blive Skyld i, at denne standsede. – Og derfor har jeg taget fat – om den kommer til Aabybro i rette Tid, ved jeg ikke; det vilde ikke ligne mig, og jeg tror ikke, jeg selv med min bedste Vilje vilde kunne naa det. –

Bogen i Seglet – det skal vel forestille en saadan – kan gaa an, og Risene er ganske ypperlige, at sige naar de i noget fastere og forbedret Stand blev brugt paa rette Maade og paa rette Person – i dette Tilfælde Indehaveren af det til Seglet svarende Signet – til Tegneren. – De vise Ord i Seglet, lad dem staa, Asta, det er kun for de store Aander. – Hvem der er Æslet i

⁵⁴ Seminariets forstander eller rektor.

⁵⁵ Ordbog over det Danske Sprog har ordet ”Vandrebog” med 7 forskellige betydninger; den 7. som følger: *En blandt forhenværende skolekammerater cirkulerende bog med optegnelser af interesse for kammeraterne; men første forekomst i denne betydning er fra Vendsyssel Aarvog 1943. Ordet er senere gået ud af brug.*

⁵⁶ Minerva er visdommens, kunstens, lærdommens og håndværkets gudinde i romersk mytologi. Hendes græske modstykke er Athene.

Familien, er ikke let at faa opklaret. – Frede paastaar jo ganske vist, at det er Johannes, og deri kunde der jo nok være lidt Mening; men desværre for Frede tror jeg, at denne Benævnelse ogsaa vilde falde i Traad med hans egen ”Natur”. Ja, han (Frede) kan ikke alene kaldes en Æsel, men han er det ogsaa! – Nu har jeg i 2 Maaneder – to! – rykket ham for at skrive til Klingermann⁵⁷ (Hvad er 2 Mdr. ”mellem Brødre”, kære???), men tror I, han har faaet det gjort, – og hvad værre er, tror I, han angrer det? – Taler jeg med ham gennem Telefonen, er han ”grov”, og kommer jeg selv til Aabybro, møder han mig med opadvendte Øjne og fordrejet Ansigt: ”Han har desværre ikke haft Tid. – Om et Par Dage vil der sikkert blive Tid til at faa skrevet.” – Jo, Tak, den Lirumlarum har jeg hørt saa tit; men hvad skal jeg gøre? Hans Æselansigt udtrykker den største Uskyldighed. –

Skønt jeg egentlig har temmelig vanskeligt ved at skrive Breve, – særlig vanskeligt ved at faa begyndt – var det mig dog en Glæde at se Vandrebogen. – Men jo længere, jeg læste, jo mere fik denne Glædespost Udseende af en Jobspost. – Side op og Side ned vadede jeg gennem Sygdom og Elendighed – det var næppe, jeg kunde holde Næsen oven Fode. Snart var det Mæslinger, saa var det Gigt og Aarebetændelse o.s.v. o.s.v. – kolde og varme Omslag og anden Elendighed. – Jeg tror bestemt, Ansgar trænger til et Grødomslag om Hjernen. Han kalder sig gammel! – Stivbenenet, forbenet er du, ikke gammel! – Tag til Aabybro – Du skal se, det vil hjælpe dig, Ansgar. Gammel! Han er gal!! –

Ja, I er mig nogle jammerlige Drabanter alle sammen. Man kan blive helt syg af at læse Eders Jeremiader.⁵⁸ Jeg tror bestemt, at Luften i vor Familie er mere forpestet end i den store Hr. Kings⁵⁹ og den lille Hr. Hartops Klasseværelser; for ikke at tale om den mulige Stank af de forgiftede Mus, der sikkert lige som Katten: ”vil ranke sig som en Kaprifolium”.⁶⁰

At Bogen bliver afsendt saa hurtigt som den gør, kan I takke Vejret for; havde det ikke været et saa elendigt Vejr, vilde jeg, efter at have gennemlæst saa megen Elendighed, have følt mig forpligtiget til at gaa mig en Tur, for, om muligt, at faa noget mere Luft i Lungerne. Men desværre – det er et skrækkeligt Vejr – noget, hverken I eller jeg kan forandre, og som det derfor synes Eder, er noget ganske uvæsentligt. – Men for mig er Vejrets Beskaffenhed meget væsentlig, da mit Humør ofte afhænger af Vejret. – Det er en bidende Kulde med flygende Sne – et rigtig beskidt Vejr – og et rigtig beskidt Humør. – Men kan hænde, det i Morgen er Solskin – ogsaa i mit Sind.

28/3. – Ja, det er Solskin, dog ikke i mit Sind. Men fik jeg rigtig begyndt, er jeg bange, jeg ikke fik Plads, og at Bogen blev endnu nogle Dage forsinket. – Jeg tager for tungt paa Livet, og mit Liv bliver mørkt, men jeg vil tage lettere paa alt – jeg vil rigtig lade Plads staa aaben til Solstraalerne; jeg vil se lysere paa Tilværelsen, og det vil sikkert blive lysere. – Jeg kan som sagt ikke give mig af med alt for mange Klagesange; og naar jeg ikke selv forstaa den Tomhed, der saa ofte kan komme over mig, hvordan skulde jeg saa forklare den? Og selv om jeg så kunne have forklaret den, saa tror jeg ikke, I vilde forstaa mig. – Vi har alle noget

⁵⁷ Ikke Klingermann, men J. F. L. Klingemann, rektor på Skaarup Statsseminarium ved Svendborg, hvor Sigurd senere tog sin lærereksamen.

⁵⁸ Fra tysk jeremiade, fransk jérémiade; afledt af navnet paa den gammeltestamentlige profet Jeremias (hvem traditionen tillægger ”Begrædelsernes Bog”, i.e. ”Klagesangene”); klagende tale; udbrud af jammer eller misfornøjelse med skæbnen; især: overdreven eller trættende og besværlig beklagelse.

⁵⁹ To husforstandere i ”Stilk og Co.”, der – lige som deres huses beboere – var fjendtligt stemt over for Stilk og hans venner.

⁶⁰ Citat fra ”Stilk og Co.” – kaprifolier lugter kraftigt. Stilk brugte udtrykket om den stank, som den døde kat i etagemellemrummet ville udvikle.

uroligt over os, men der er ingen, der er saa urolig som jeg, der er ingen af Eder, der har ført en saa stigende og faldende Tilværelse som jeg. – Min egen Skyld? Ja, selvfølgelig! – Der er i min Natur lige saa mange Afvekslinger som ude i Naturen. Skønhed og Grimhed, Lys og Skygge skifter. Aldrig ens – ikke en Dag gaar hen, uden den i sig indeholder de største Modsætninger. – I er dog med al Eders Sygdom og Elendighed lykkeligere end jeg, thi I har dog Arbejdet. Ikke een af Eder savner det Kildevæld. – Jo, I er lykkelige, thi I har noget, der kan give Eders Tanker en højere Flugt. I har alt, der kan sætte Tankerne opad til renere Luftlag. – Jeg maa blive. – Jeg har ikke det, der kan sætte mine Tanker til Vejrs – jeg har ikke det Arbejde, jeg kan binde mit Liv til; kun ved Tanken om det, der skal komme; kun ved at tænke paa alt det, der venter mig i Arbejdet, kan lidt mere Lys hænge ved i min Tilværelse og i mine Tanker. –

Ja, det maa blive anderledes, og det vil blive anderledes. Naar jeg kommer til Aabybro, vil der være Arbejde for mig både tidligt og sildigt, har Frede ikke Arbejde, har jeg jo ogsaa selv meget, jeg skal have udrettet. – Den af mine Elendigheder, jeg derfor mest beklager, er min daarlige Finger; thi jeg formaar ikke nær at udrette det Arbejde, jeg kunde, var min Finger rask. – Men jeg haaber jo ogsaa, at den Hindring vil kunne overvindes. – Ja, jeg glæder mig til Arbejdet – vel er de første Aars Arbejde ikke saa fornøjelige, men naar jeg først har faaet min Eksamen, bliver Arbejdet mere og mere fornøjeligt. – Nu ser det ud som blot og bar Egoisme; men har jeg min Eksamen, vil mit Arbejde ogsaa kunne blive andre til Glæde. Ja, det vil det, det maa det blive, for at jeg kan se Fremtiden i Møde med de lyseste Forhaabninger – Forhaabninger, der kan drive mig frem, saa jeg kan faa en god Eksamen. –

Solen staar allerede i Vest, saa vil jeg naa at have Bogen med Eftermiddagstoget til Aabybro, maa jeg slutte. Agnes skal have Tak for sin Tandrenser. – Jeg troede først, det var en Neglenser, men naar du siger, det er en Tandrenser, maa det vil være det, og den er ogsaa god dertil. Men hvor blev du af, da jeg rejste gennem Varde? – Hvis dette – jeg ville have skrevet: ”Som jeg har sagt, hvis dette skal naa Eftermiddagstoget, maa jeg slutte”, men blev forstyrret og fik nu ikke eet ledigt Øjeblik – ja, jeg er først blevet færdig for 5 Minutter siden; Klokken er 12.25 Aften,⁶¹ Postmesteren var ude, og som altid, naar vi er ene, kom der meget Gods og megen Post. – jeg har slidt i det i Dag, men det er rart.

Men jeg maa i Seng, hvis det skulde synes Eder noget spredt, saa er det dels, fordi jeg har maattet tage de Timer, jeg kunde faa – med Afbrydelser – og dels, fordi mine Tanker flyver fra det ene til det andet. Jeg skriver, som det falder mig, gaar det op eller ned, gaar det frem eller tilbage, jeg gaar med; mine Tanker følger ikke de lige Landeveje, men

Markernes bugtede Stier. – Naar jeg atter ser denne Bog, vil jeg haabe, I alle er raske, og jeg selv midt i Arbejdet. De kærligste Hilsner til Eder alle m.m. Aage.

⁶¹ Ud fra sammenhængen må det betyde 00.25 – altså over midnat.

⁶² Hjørring-Hørby Jernbane, der blev åbnet i 1913; den gik fra Hjørring over Tårs og Østervrå til Hørby lidt vest for Sæby. Aage er trafikelev, men det fremgår, at der er et tæt samarbejde mellem jernbaneselskabet og postvæsenet.

Sigurd Okkels skriver fra Aabybro (foto fra 1915)

Aabybro, den 30. Marts 1914.

Er Blækket tyndt i Begyndelsen, bliver det nok goere⁶³ siden hen; p.T. er det nemlig mest Vand (efter Recepten: Et Blækhusfuld Vand + lidt Bundfald = prima Patentskole-blæk f.f.⁶⁴

Det er bedrøveligt med jer med al den Sygdom; jeg ville ønske, jeg kunde fortælle noget lysere, men tværtimod. Det jeg vil fortælle er meget værre end noget andet her i Bogen, og desværre er det den største Skam og Skændsel for mig og hele Familien.

Hør nu kun! Jeg var i Aalborg i Gaar til Træning i Fodbold; jeg asede og masede som nogen Trækstud på Mosejord, jeg svedte Tran i Spandervis, mens jeg hev og sled efter Vejret som det værste, tungtgumpende, stakaandede lille Snoldelokomotiv paa en Stigning – og saa i mellem Halvlegene fik jeg at vide, offentligt og med Navns Nævnelse, at jeg saa ud som den mest tykvommede, astmatiske Skruptudse, der nogensinde har deltaget i et Væddeløb for Automobilracere.

I næste Halvleg løb jeg, som om jeg blev knebet bagi med gloende Tænger, men skidt var'et.

Og i Dag lod jeg mig veje. Frede vejede 126⊘,⁶⁵ Petersen 144⊘, men jeg arme, ulykkelige Slyngevejere over 172⊘ - 172⊘ !!! – – –

Det er det værste Hjertestød, jeg nogensinde har faaet; men det skal blive Løgn. Nu skal jeg spare paa Ædningen, men løbe, trave, halse af hver Dag, saa jeg paa Søndag, naar vi (Aalborg Boldspilklubs I Hold) skal ha' Kamp med Randers I, skal veje mindst 5⊘ mindre. Og saadan bliver jeg ved et Par Aar, saa skal det nok hjælpe.

Takker saa mange Gange for alle de pæne Lykønskninger; jeg haaber, de vil ha' en gavnlig Virkning.

Mine Pengesager er fortvivlede, men nu skal jeg nok faa opgjort en Balance, blandt andet af den Grund, at hvis jeg ikke ved Besked, naar Signe⁶⁶ muligvis kommer herop, vil der ligge et Hus saa stort og stygt, saa jeg vil faa Bugvrid.⁶⁷ Hun er jo selv saa fordømt økonomisk, saa hendes Søkende siger hun er gerrig, fordi hun nemlig ikke klatter sine Penge hen.

Ved du, Johannes, om man kan komme ind som Soldat samme Aar, som man har været paa Session? Jeg vilde nemlig gerne ind til Vinter, saa jeg havde det overstaaet inden jeg var 25 Aar.⁶⁸ For jeg skal jo, som Ansgar, til at søge efter Fedtet – ja, ikke mit eget, det ved jeg,

⁶³ Sproglig vittighed = bedre.

⁶⁴ f.f. betyder egentlig *flere følgende sider*; her: *o.s.v.*

⁶⁵ Tegn for pund, 500 g.

⁶⁶ Hans kommende hustru.

⁶⁷ Ordet Bugvrid var allerede gammeldags i 1914: Bugvrid = underlivssmerter; kolik.

⁶⁸ Sigurd blev 24 år den 8. juli 1914 og har forventet kun at skulle være indkaldt i seks måneder, som var det normale i infanteriet, inden den særlige "sikringsstyrke" blev indkaldt den 1. august (da Første Verdenskrig begyndte).

hvor sidder – men, altsaa o.s.v. Jeg tænker paa Frederiksberg, København, eller hvad som helst.

Dette maa vist være nok Brev fra mig.

Hilsner til jer alle fra Sigurd.

Aabybro Mellem- og Realskole

Frede Okkels skriver fra Aabybro

Samme Aften (30. Marts 1914.)

Kære allesammen!

Tak for Brevene og Hilsenerne og Spydighederne og alt det andet. Det var morsomt at se Bogen igen og paa een Dag høre fra Eder alle sammen; det var noget ganske usædvanligt, og jeg havde slet ikke tænkt det saa rart. Jeg vil rigtignok haabe, at I maa være noget mere ved Helbred, naar Bogen naar frem igen; heroppe har vi ikke Tid til at blive syge; jeg er helt nede paa 126 ω , men det skal blive Løgn; jeg har foresat mig inden næste Mandag at ville veje 130 ω , og de skal nok være der.

Lad mig lige sende et Par Ord til hver især – for sig:

Moder! Du maa se at komme herop og være⁶⁹ heroppe og hvile dig i nogen Tid; her er saa meget at snakke om, naar vi først faar dig herop.

Johannes! Vi er jo netop enige om, at du er en Æsel! Er det nemlig ikke dette venlige, fromme Dyr, der benyttes som "Last"- Dyr til bl.a. at holde Korrespondancen i Live!! Naa!

Jeg er saa ked af, at Georgias Sygdom trækker saa længe ud; hils hende endelig fra mig. Angående Sigurds Penge, skal jeg nok prøve at præstere et Afdrag; men det er ikke saa let for mig at sige, naar jeg kan. Jeg har haft "stor" Udbetaling i Januar og i Marts; skal have det den 3. April, Vexel⁷⁰ paa 300 Kr. i Maj, Termin paa 400 og Vexel paa 400 Kr. i Juni. Jeg har endnu ikke kunnet trække Vejret; men har maattet præstere Udbetalingerne.

Ansgar! Du skal vist søge væk alligevel og bl.a. huske paa, at det jo ikke er din Mening at blive i Kapellangerningen i Humble in perpetuum;⁷¹ der vil alle Steder være nogle, for hvem du kan være netop det, som de har Trang til. Hils Margrethe og ønsk hende god Bedring, og til dig selv vilde jeg sige, at du maa og bør (ved mere Hjælp eller andet) sørge for, at du kan

⁶⁹ Med anden håndskrift er her tilføjet: "Først til Humble".

⁷⁰ Tidligere meget anvendt, omsætteligt gældsdocument, hvor man forpligtede sig til på en bestemt dato at betale en sum penge plus (ofte høje) renter til ihændeleveren. At skyldte på vekslere var for det meste tegn på, at man havde en meget anstrengt økonomi; man talte om vekselryttere, når forgældede personer udfærdigede nye vekslere for at indfri gamle.

⁷¹ Betyder *for stedse, varigt, til evighed*.

anvende det meste af din Tid paa dit Arbejde; hvis I ikke kan naa at faa Huset m.v. passet med den Arbejdskraft I har, saa maa I have mere, med de "Nerver", du ikke er fri for, bliver det ellers for strengt.

Signe! (mens du er i Humble!) Kommer du herop til Sommer, som jeg skrev?

Axel: Sæt ogsaa Else til at skrive et Par Ord med; det var endda "skønt" at høre fra dig. Klem paa med Pladserne og benyt Cheferne, naar du kan.⁷² Kommer I ikke herop i Sommer?

Asta og Agnes er 2 Æsler (lige som Johannes saare nyttige "Last"dyr i Fællesskabets Tjeneste); I har altsaa at vedblive med at skrive lange Stykker i Bogen, og Signe bør tages med her.

Kan vi ikke alle mødes heroppe i Sommerferien? Have- (d.v.s. Have-, Vej-, Snedker-, Male- o.a.) Arbejde, Tennis, Cykle- og Badeture, Sol og Vind, een stor Spisestue, mange Hvile- og Snorkerum, Ensomhed og Selskab ad libitum. Dette var Herlighederne!

Anna Michelsen har det ikke saa godt; det gaar den gale Vej. Helga⁷³ har det godt og fremmes i Huld og anden Yndighed.

Jeg glæder mig morderlig meget til at faa Aage hertil igen, og jeg skal nok se at faa Plads til dig, Agnes, til Maj næste Aar.

Kl. er 12, og jeg kom først i Seng Kl. 1½ i Gaar, saa jeg vil standse. En kærlig Hilsen til hver især af Eder, "Koner og Børn" iberegnet. Frede.

Ansgar Okkels skriver fra Humble

Humble 4. April 1914.

Kære alle sammen!

Det var dog en forfærdelig Husflid. Mon den varer ved; morsomt er det at faa saadan en hel Bog Breve paa een Dag. Jeg kan virkelig ikke overkomme saa meget; nu er det Lørdag, inden jeg har faaet begyndt.

I Ousted og Taaning kunde de ikke bruge mig; jeg blev slet ikke indstillet, efter hvad der er sagt mig, af 2 Grunde: 1) Jeg var dem for grundtvigiansk. 2) Jeg saa ikke rask ud. Sidste Grund er jo kedelig nok, og den vil jeg faa at gøre med ogsaa andre Steder. Den første er jeg for saa vidt tilfreds med, som den viser mig, at det er lykkedes mig (hvad jeg beflitter⁷⁴ mig paa) ikke at tilsløre mit Standpunkt; de var nemlig efter eget Sigende "højkirkelige" deroppe. Nu staar den altsaa paa, at jeg foreløbig bliver her. Om jeg indtil videre opgiver Søgeriet helt, er endnu ikke afgjort. Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal. De holder jo paa mig fra flere Sider, og jeg mærker, at jeg nu endelig i Vinter er kommet rigtig i Gang med Arbejdet. Saa er det jo lidt hurtigt at bryde op herfra. Og navnlig er Overgangen hæsliig. Dette gennem længere Tid ikke at vide, om man skal blive eller rejse; det gør alt saa "foreløbigt" lige til Folks Holdning over for een.

⁷² Kan betyde, at han skal forsøge at drage nytte af personlige forbindelser.

⁷³ Hans forlovede, Annas søster.

⁷⁴ Beflitter mig på = stræber efter, bestræber mig på.

Margrethe, fra hvem jeg skal hilse rundt, er nu rask, d.v.s. kun sengeliggende fra 7-8⁷⁵ og hvad der ellers kan falde af. Men nu kommer jo Sommeren, og den 20. Maj faar vi en ung Pige foruden Gudrun;⁷⁶ det er en fra Aarhus. – Lille Mus⁷⁷ er som sædvanlig rask og dejlig. ”Kan du gaa ligesom Fa’r?” siger jeg tit til hende, og saa gaar det lille Spektakel⁷⁸ værdigt op ad Gulvet⁷⁹ med Hænderne på Ryggen, selvfølgelig udsat for mange Farer.⁸⁰ Ellers lærer vi hende ingen Kunster, for hun kan nok selv. Vi leger ”gemme sig” over det hele Hus under Skrig og Latter. Vi gør aldrig i Buxerne, undtagen naar vi sover. Vi er i det hele taget pragt-eksemplarisk – et Livsstykke, men let til at faa til at lyde. Hun spadserer med sine Forældre paa Landevejen, gaar indtil ½ Kilometer.

Jeg kan ikke faa Tid til at blive ved. Signe kom nu i Eftermiddag og fortalte, at en af mine syge (jeg har desværre saa faa [sic!]) var blevet ringere, og saa maatte jeg jo af Sted. Og nu er der en Prædiken og Skriftetale til i Morgen. Derfor maa jeg slutte med mange kærlige Hilsener til jer alle fra os her. Ansgar.

P.S. Jeg glemte din Fødselsdag, Axel,⁸¹ og skulde haft skrevet et par Dage efter, men saa kom denne bog. Saa maa du nøjes med det og med en hjærtelig om end forsinket Lykønsking.

Signe Okkels skriver fra Humble

Humble 4de April.

Kære Alle sammen.

Ja, jeg fik jo skrevet saa lidt sidst, jeg skal se, om det kan bli’ mere denne Gang.

I Gaar havde jeg Eksamen og er som en Følge deraf meget sløj og ugidelig i Dag. – Jeg synes ellers, at det gik rigtig godt for mig med Undtagelse af Regning i en 1ste og Bibelhistorie i en 2^{den} Klasse.⁸² Men hvor er det ”ækkelt” at have Eksamen og især af have det alt sammen paa een Dag.

Det var nu langt morsommere af have Eksamen i Aabybro; der kunne man da faa Børnene til at si’ noget; her er det et sandt Slid at faa lidt ud af dem.

Jeg er ikke saa glad hverken ved Børnene eller ved Børnenes Hjem, som jeg kunde ønske at være.

Børnene er blaserte som en Følge af, at de for tidlig kommer med til næsten alt muligt. Og voksne Mennesker bærer sig ad som store Børn.

⁷⁵ Han mener formentlig fra 7 aften til 8 morgen.

⁷⁶ Gudrun var pige/barnepige hos Ansgar og Margrethe Okkels.

⁷⁷ Hans datter Ingrid.

⁷⁸ Spektakel betød i 1914 også en person, som man ser på med nysgerrighed.

⁷⁹ Ingrid Okkels fortalte sine børn, at hendes far, Ansgar, også som pastor emeritus gik på denne måde, når hendes halvbror Hans Olav som teologistuderende i 1955-62 drøftede teologiske emner med sin far i studereværelset på Rahbeksallé 13 i Brørup. Begge gik frem og tilbage, begge med hænderne på ryggen – og så standsede de kort op, når de mødte hinanden midt på gulvet.

⁸⁰ Hun er 1 år og 7 måneder, går måske ikke så godt, og støder derfor ind i møblerne.

⁸¹ 31. marts – 28 år.

⁸² Signe arbejder på Humble Friskole, som muligvis var en af Skaarup Statsseminariums øvelsesskole.

Her er ingen Fasthed over nogen – ingen med rene Linjer.

Jeg kan ikke rigtig finde mig tilfreds her og gaar derfor ogsaa og tænker paa at tage andet Steds hen til Vinter. Desuden er det knapt med Kræfterne; jeg havde tænkt, det skulde [være] gået bedre, men det gaar den gale Vej med mig.

”At ville er at kunne”, siger man jo – ikke sandt, Frede. Det siger du selvfølgelig endnu til Ungerne i Skolen. Men det kan jeg ikke rigtig faa til at passe; men jeg vil maaske for meget efter de Kræfter, jeg har. Jeg synes ogsaa mange Gange, at det ser ikke saa lidt sort ud for mig, naar jeg saadan ser frem i Tiden; og det synes jeg bare, fordi jeg mangler Kræfter. Mit Legeme befaler mere over mig, end det maa – ja, det mærker jeg mere end paa en Maade.

Naa, jeg tror nu nok, jeg finder ud af at finde mig en Plads, hvor jeg kan være mere for mine Medmennesker, end jeg kan det her. – Her kan man gi’ og gi’ og faar dog ingen Ting igen.

Jeg vil gerne give fra mig alt det, jeg kan, men jeg maa føle, jeg faar lidt til Gengæld, hvis jeg skal holde ud dermed.

Det var netop det, jeg følte i Eidsvold;⁸³ det var det der gjorde, jeg kunde holde ud til Arbejdet der, som jeg kunde – med Tak og godt Humør.

Det er derfor ogsaa godt at høre fra Vennerne deroppe – høre, at de allesammen ønsker mig der tilbage.

Men jeg er glad for, jeg har Sgar og Margrethe at komme hos. Og deres lille Mus er mig til megen Glæde, jeg kører af og til med hende, og saa er hun saa lykkelig. – Jeg kommer ellers ikke mange Steder, men er saa ogsaa glad ved at være hjemme. Jeg er glad ved mine 2 små Stuer, især ved den, hvori jeg har Kakkellovn.

Kakkellovnen har ogsaa været gloende flere Gange i Vinterens Løb, men I kender mig jo nok med min Varme.

Jeg har lige været i Kirke og hørt Ansgar, og det blev saa længe at sidde i Kirken; der var nemlig Altergang, og 5 Børn, der blev døbt, saa jeg frøs og bli’r næppe gennemvarmet i Dag, inden jeg kommer i min Seng i Aften.

Jeg bor nu i den ene Skolebygning, men til Maj skal her bo en sølle, fortrukken Dyr læge – i et Værelse oven over mine. Det bli’r nok ikke videre lykkeligt, men heldigvis har hver Lejlighed sin egen Indgang. Jeg tænker for øvrigt, at Hansens (udlejerne) snart bli’r kede af at leje ud til ham.

Jeg ved ikke, Frede, om jeg kommer op til dig til Sommer; det kommer an paa, hvad jeg bestemmer mig for. Bliver jeg her, kommer jeg nok, men tager jeg til Norge (Eidsvold), er det tvivlsomt, om jeg kommer. Jeg længes ellers efter at se Menageriet igen og efter at faa et Slag Tennis. Hvordan – mon du nogen sinde faar sendt mig Symaskinen? Hils i Biersted.

Naa, men nu kan jeg aldeles ikke skrive længere, jeg ser dobbelt, og jeg laa endda til 11½ [klokken 11.30] i Dag.

⁸³ Se nærmere i leksikonafsnittene.

Hvad fejler din Finger, Aage?

Kærlig Hilsen til alle fra Signe.

P.S. Send hellere Bogen først til Ansgar, saa faar jeg den af ham, det passer os bedre.

Nyborg Kommuneskole

Asta Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg, den 8' April 1914.
Kommuneskolen.

Kære Alle!

Denne gang bliver det ikke til saa meget; Mor og jeg rejser til København i Dag, saa vi har jo travlt. Jeg har da en lille Smule Nyt at fortælle.

I Søndags hejste Nyborg Roklub sin Stander, og Roklubben var saa elskværdig at lade Damerne faa Lov at være med. Jeg er naturligvis med, og var ogsaa ude i Søndags i en hel Time ca., det var meget morsomt, det kneb jo at holde Aarerne, naar vi skulde rejse dem, men det var kun de første Gange, til sidst gik det rigtig godt, men I kan ellers tro, det er sundt, mit Maveskind er noget stramt og mine Arme, Ben og Hale noget ømme ellers rigtig godt tilpas, nu haaber jeg, at jeg kan tabe lidt af mine 130 $\overline{\text{w}}$, Frede du skulle skamme dig jeg vejer virkelig 130 $\overline{\text{w}}$, det er modbydeligt at slæve rundt med al det Fedt.

Tak for alle Brevene, Ja nu maa jeg holde op, jeg skal paa Kontoret. Mange kærlige Hilsner til Alle fra Asta.

Marie Okkels – Mor – skriver fra Nyborg

Til alle mine kjære Unger.

Jeg er vældig glad ved den Vandrebog, for nu hører man da fra Eder alle. Jeg kan fortælle, at jeg er nær ved at kvæles i Støv. Jeg går⁸⁴ og rydder op i alle de gamle Kroge, hvor jeg finder mærkelige Ting, blandt andre Ting en gammel Stridsøkse fra den Tid, da Sigurd var den vilde Krieger, men det er en Mindernes Tid med Vemod, men det er godt med mange Minder, så er man da ikke tom. – Kjære Aage, få nu endelig din Finger passet ordentlig. Dine Træskostøvler blev ikke sat i Stand, for Jørgensen er desværre dårlig (Hul på benet), men han trøstede med at dem kunde Du godt bruge, som de er. – Kjære Signe. Du må se at

⁸⁴ Der var en alternativ bevægelse i visse højskolekredse af pan-skandinavisk observans, hvor man skrev å i stedet for aa – lang tid før undervisningsminister Hartvig Frischs retskrivningsreform i 1948.

tage Dig en Hvilestund at Du kan få lidt mere Kraft. Det er godt for Dig, at Du har Ansgars [dvs. Ansgar og Margrethe Okkels]. – Ja jeg må pludselig sige stop.

Kjærlig Hilsen til Eder alle. Gud styrke og velsigne Eder alle at I alle sammen må få lov til at gjøre Eders Gjerning godt hver især hvor I har den. Farvel fra Mor.

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg, den 9. April 1914.

Kære alle sammen!

Ja, det er en udmærket Bog, men nu maa vi ikke sløje af (Ansgar & Signe beholder den først nogle Dage, inden de skriver, og derefter snyder de med Datoen. Bogen kom først her den 6. April om Aftenen!)

Kan ikke faa Tid til ret meget i Dag. Vil derfor skynde mig at fortælle, at Georgia endnu ligger, men at det gaar godt fremad.

I Gaar blev hun for første Gang i over 4 Maaneder flyttet over i en anden Seng, saa at vi kunde faa skiftet Madratser⁸⁵ og Underdyne.

Hun skal nu hver Dag sidde lidt op i Sengen, men det kniber fælt; Halen er øm, og Ryggen højst skrøbelig, men det kommer med Øvelsen; om en Uges Tid haaber vi at faa hende op for første Gang.

Vor lille Skat blev døbt Søndag den 29. Marts og fik Navnet Inge.⁸⁶ Jeg skulle bestemme det – det vil sige, jeg havde selvfølgelig et meget indskrænket Valg; der var mest tale om ”Kirsten” og ”Grethe”, men Kirstenokkels lyder ikke godt, og Fynboerne kan som bekendt ikke sige Grethe, men siger Gre-de, med et rigtig bredt og blødt ”d” i Stedet for ”t”, og det kan jeg ikke døje. ”Inge” kan der ikke laves mange Kunster ud af, og det er saa kært, at hun forhaabentlig bliver kaldt det.

Samme Inge er fremdeles en ualmindelig god Unge, og hun trives godt. Kære Margrethe [fra] Langeland [som stod fadder]! Du var virkelig ved at bilde os ind, at Barnet fik for lidt at spise, og at hun vejede for lidt! Baade Læge og Sygeplejerske erklærer, at det er et ualmindelig kraftigt Barn – og velnæret!

Et spinkelt bygget Barn skal nu engang ikke veje lige saa meget som den – i øvrigt søde – Bolle, I har lagt Eder til! Vi prøvede de første Dage efter Barnedaaben at give hende mere, men det mislykkedes fuldstændig, idet hun saa kun drak det halve af de 2 sidste Flasker. Hun vejer nu 11½ ø [11 og et halvt pund], og hendes lille Krop er trind og rund. –

Ansgar, Margrethe og Dagmar⁸⁷ var Faddere (”Gamle”⁸⁸ kunde desværre ikke komme), og en Fru Pens [Georgias barndomsveninde] bar hende.

⁸⁵ En ældre stavemåde, men den var stadig i brug i begyndelsen af 1900-tallet.

⁸⁶ Inge Okkels.

⁸⁷ Dagmar Nielsen, f. i Nyborg 1870, kusine til Anders Genius Kjellerup, der blev gift med Agnes søster Asta.

⁸⁸ Kælenavn for Ansgar.

En rigtig rar Dag, men vi savnede Far saa meget; han forstod jo altid at sætte sit Præg paa en saadan Festdag. –

Tak, fordi du kom, Margrethe; det var vi glade ved.

Jeg fik ikke skrevet til Eders Barnedaab i Dag, kære Axel og Margrethe,⁸⁹ Kbhvn., det kneb jo som altid med Tiden, og saa sender vi vore Hilsener med Bedstemor; men vi ønsker, at I maa faa rigtig megen Glæde af Eders lille Grethe. –

Augusta [Georgias søster] er her endnu – og til megen Hjælp og megen Glæde for os, baade Georgia og lille Inge bliver passet så godt, som det kan gøres. Vi har endnu ingen Pige til Maj; vor gamle Stine, som vi haabede at faa, skal giftes til Efteraaret og har derfor saa meget at ordne i Sommer.

Dagmar har lovet at blive foreløbig.

Vi har Tilbud fra en i Sorø, men hun forlanger 22 Kr. om Måned og spørger om Frihed om Eftermiddagen eller Aftenen, skønt jeg paa Forhaand havde fortalt hende, hvorledes det stod til, saa hende holder vi ikke rigtig af at abonnere paa.

Som sagt: Ikke Tid. Sender Bogen til dig, Agnes; Axel har jo Mor og Asta i disse Dage; men du sender den saa til Axel snarest. Hils hele Familien i og ved Herning mange Gange fra os, specielt Farbror Karl.⁹⁰

De kærligste Hilsener til og fra alle. – Eders Johannes.

P.S. Kære Signe, vil du til Norge til Efteraaret, saa skal du hvile i Sommer; det kan ikke blive ved at gaa, som det gaar. Kom hjem til Mor i Sommer; den Bid Mad, du spiser, mærkes ikke i en Husholdning, saa for den Sags Skyld skal du ikke gøre dig Skrupler; vi har jo Have, hvor du kan opholde dig. Gør nu alvor deraf! – Johs.

Agnes skriver fra Birk⁹¹ den 13. april

Birk 13/4.14.

Kære alle sammen!

Ja, jeg får vist pænt bede om Pardon, fordi det er gaaet over Tiden, inden jeg har faaet Bogen sendt, men I kan vel begribe, at naar man har Ferie, er det umuligt at overkomme at faa skrevet.

Jeg har det knusende godt og tager sikkert vældig paa i disse Dage. Vi blev for Resten vejede i Forgaars; da vejede jeg 127 $\overline{0}$, saa endnu stikker jeg da ikke Asta, men det er en god Vægt. Fra Onsdag Middag til Lørdag Middag var jeg hos Faster Sidsel,⁹² der desværre ikke havde det saa godt med Hovedet. Hun vil saa gerne, at Mor vilde besøge hende endnu engang; hun

⁸⁹ Margrethe, Axels kone.

⁹⁰ Karl Jensen Okkels (1859 – 1930).

⁹¹ Se under Lars Martinus Okkels i afsnittet Leksikon.

⁹² Zidsel (Smedegaard) Okkels Jensen (1846-1932), storesøster til Lars Martinus.

venter vist ikke at faa lov at leve ret længe (ja, hun ligger ikke og er ikke saa syg, men det kan vist nemt komme som forrige Vinter).

Siden Lørdag Middag har jeg saa været her hos Farbror Carls.⁹³ Og de er jo saa gode mod mig alle sammen. Men FASTER⁹⁴ savnes jo meget. Det er farligt, som de Piger⁹⁵ er dygtige. Havde det bare først været til November, at Johs's skulde have Pige, saa kunde I vist faa Kristine. Tag endelig ikke noget af Sorøkrattet; der kommer intet godt fra den Kant.

Der er snart saa fint og fornemt alle Vegne, at man slet ikke kan forstaa, man er paa Landet. I Gaar var vi kørende til Gellerup Kirke;⁹⁶ det var rart. Jeg var i Kirke i Herning de 2 Helligdage.⁹⁷ I Gaar Eftermiddag var jeg saa hos Jens Birks,⁹⁸ men der var ikke andre end Margrethe⁹⁹ hjemme; men vi havde det rart, og det var morsomt og rart at se det gamle, selvom der var meget lavet om. Sikken et Blomstervæld, der er her alle vegne. Og saa er her overbegjort¹⁰⁰ med fine Broderier. Vi Tøser maa enten være hæsligt dovne eller udygtige. I Dag skal vi køre til Rind¹⁰¹ Præstegaard; det bliver haps!¹⁰²

I Morgen skal vi paa Musæet. Emilie og jeg har travet vældigt om; hvor der er bygget i Herning, siden jeg var her sidst, og Anlægene er dejlige; der er Renner i det ene. Kristine¹⁰³ har hjulpet mig at klippe min Kjole; de syr alt deres Tøj selv.

Faster Sidsel har givet mig næsten hele min Rejse, saa kan man jo sagtens, naar man saadan er i Kridthuset. Jeg nyder at være borte fra de støvede Bøger og alt det andet, selvom jeg er glad for, at jeg skal tilbage til det igen. Saa har jeg jo fornyede Kræfter og Masser af Humør at tære paa. Axel kan nok tilgive, at jeg har glemt Fødselsdagen, ikke? Du faar saa en forsinket, men dobbelt saa kraftig Lykønskning.

Det har jo godt nok været sært ikke at være hjemme og holde Paaske. Jeg har jo savnet min Lille Mor.

Nu kan jeg ikke faa lov til mere. Undskyld det Sjaskeri.¹⁰⁴ Er der ikke en i Familien, der er saa velhavende, at den¹⁰⁵ kan give et Stykke Trækpapir til Bogen? De kærligste Hilsner til jer alle med samt. Agnes. Der er Hilsner alle Steder fra!

⁹³ Carls skal være *Karls*: Karl Jensen Okkels.

⁹⁴ Der er tale om Karl Okkels' hustru Ane Kirstine, f. Nielsen (1860-1914). "Faster" kunne dengang også bruges om voksne, der ikke biologisk set var ens fastre.

⁹⁵ Formentlig Carls (Karls) og "Fasters" døtre.

⁹⁶ Gellerup ved Herning.

⁹⁷ Påskesøndag var 1914 den 12. april, så hun skriver i bogen 2. påskedag; med "de 2 Helligdage" menes muligvis skærtorsdag 9. april og langfredag 10. april 1914.

⁹⁸ Hos Jens Birk Jensens familie, se i Leksikon-afsnittet under Jens Birk.

⁹⁹ Margrethe Birk (1895-1938), datter af Jens Birk.

¹⁰⁰ Over-gøre, det samme som overbegøre = alt er dækket med/over alt er der; ikke den samme betydning som i dag (over-beskide).

¹⁰¹ Lidt syd for Herning.

¹⁰² Gammelt slangudtryk: "det er haps for de vilde" – svarer lidt til "det er mad for Mons" - altså noget godt (jf. tysk *gefundenes Fressen*).

¹⁰³ Kirstine Okkels (1890-1946), datter af Karl Jensen Okkels.

¹⁰⁴ Her er skriften udflydende, muligvis pga. dårligt blæk eller en fejl i pennen.

¹⁰⁵ "den" betyder han eller hun – bruges stadig i nogle jyske dialekter.

Axel Okkels skriver fra København

Turesensgade 4 II, K., 14 – 4 – 14

Kære alle sammen!

Tak for Hilsener, Ønsker etc! Jeg har i Aften ½ Time, de følgende Aftener slet ingen Tid – derfor kun lidt.

Jeg sendte i Dag (med 12.30) Mor og Else hjem til Nyborg, Asta rejste Langfredag. Vi havde saa vor lille Pige i Kirke i Torsdags (Skærtorsdag) i Vartov Kirke;¹⁰⁶ jeg har nu løst Sognebaand dertil; jeg kunde ikke blive ved at finde mig i den Maade, hvorpaa de forrettede Bar-nedaab i Andreaskirken.

Jeg fortrød det heller ikke, vi havde en meget hyggelig og højtidelig Dag i Vartov.

15/3. Fik en god Langfredagsprædiken ude hos Ludwigs¹⁰⁷ og en do. Paaskeprædiken af Chr. Welding¹⁰⁸ – Vi har jo heldigvis en Del gode Præster her i København.

Nu er der jo en Del ekstra Arbejde efter de mange Helligdage – derfor travlt. Børnene har det godt – naar undtages lille Grethe, der er en del forkølet og har noget Udslet paa Kroppen. – Vi gamle raske og i fuld Vigeur. – Kærlig Hilsen, Axel.

Fik du Bæltet sendt rettidigt fra Magasin du Nord, Sigurd?

Frede Okkels skriver fra Aabybro

Aabybro den 26. April 1914

Kære alle sammen!

Naturam furc pellas ex! Hun kommer dog igen, den Hex!¹⁰⁹

Opfind en Vandrebog, naar du ikke kan faa skrevet, men se om det hjælper endda!

Vi fik Bogen i et Frikvarter den 16. og jeg fik læst et Par af Brevene, og skønt jeg mange Gange har gaaet og glædet mig til at faa den læst færdig, har jeg først i Aften naaet det. Jeg har taget den frem et par Gange og ikke naaet mere, thi fra jeg staar op, til jeg gaar i Seng er der ikke blot mit eget Arbejde, men mange Gange i hver Time hedder det: Hvad nu? Hvordan? Hvornaar? etc.

Lille Anna¹¹⁰ døde jo saa, og vi siger Gud Tak, fordi han ikke lod hende lide længere. Jeg

¹⁰⁶ Løngangstræde 24, 1468 København K – det var her, N.F.S. Grundtvig var præst fra 1839 til sin død 1872. Fra 1920 har den været grundtvigiansk valgmenighedskirke.

¹⁰⁷ Der må være tale om Christian Ludwig, der i 1914 var præst ved Vor Frelsers Kirke og en fremtrædende grundtvigianer. Han levede fra 1877-1930 og var fra 1915 biskop i Aalborg.

¹⁰⁸ Formentlig Pastor Chr. Welding, Frelser Kirke (1908), Amagergade 25, København. Det har ikke været muligt at finde sikre oplysninger om pastor Welding, men hans hustru findes i en liste over borgerrepræsentanter i Københavns Kommune: Welding, Gerda (1862-1940) pastorinde, borgerrepræsentant 1913-1929 for Antisocialistisk Borgerliste.

¹⁰⁹ Dette er en populær travesti over Horats berømte "Naturam expellas furca, tamen usque recurret" (Driv naturen ud med en greb, den kommer dog stadig igen). Travestiens ophavsmand er Jens Baggesen (i "En ny og sandfærdig Historie", 1786).

¹¹⁰ Søster til Helga, hans kommende hustru.

var i Biersted om Søndagen, Mandagen og Torsdagen, og det tog jo ogsaa af den Tid, der i Forvejen var for lidt af.

Lørdag havde vi Gymnastikopvisning med en Del ”Fremmede” – Forældre, og i Dag har jeg været i Hjørring fra Morgen til Aften; jeg er nemlig i Bestyrelsen for Hjørring Amts Skytteforening.

Saa har jeg mit Elektricitetsregnskab,¹¹¹ der skal afleveres 1. Maj; til den Tid ogsaa Ændringer i Skemaet, og saa har jeg min Aarsberetning, som skal være rede til at løbe af Stabelen til Pinse.¹¹²

Vi har en usædvanlig forrygende Storm i Dag og i Aften; det er næsten umuligt at være ude p.Gr. af Sand og Støv; Luften er graa af Støv.

Anna¹¹³ her – Anna Thomsen – ¹¹⁴ har været (og er altsaa endnu) syg af Mavesaar, og hun er af andre Grunde en hel Del medtaget ogsaa. Hun bliver her foreløbig til November (jeg haaber i øvrigt lige til jeg kan holde Bryllup).

Helga og Michelsens [søster og forældre til den døde Anna] har det efter Omstændighederne saa godt, som de kan have det; Fru Michelsen er dog noget overanstrengt efter de sidste Dages Arbejde – Nat og Dag uden Ophold.

Til 1. Maj¹¹⁵ faar vi 7 nye Elever; men da der ogsaa p.Gr. af Konfirmation udgaar (eller er udgaaet) 5, saa bliver vi kun 93 eller 94. Men det bedste er, at 2 af de nye er fra V. Hjermit-slev og Vrensted (3/4 Mil fra Løkken og Brønderslev), saa det er jo helt nyt Agerland; det er selve den yderste Grænse for Udvidelser; saa nu gælder det blot om at holde fast ved Grænserne; det mellemliggende Areal er langt fra udnyttet endnu, hverken Vest eller Nord paa.

Det var nu mit eget; det har jeg skyndt mig med, mens jeg kunde huske det; nu Eders:

Først vil jeg sige Tak for alle Hilsener og ønske til Lykke med de smaa Niecer i Nyborg og København – nu kan man da benævne dem, Inge og Grethe – det vil nok i Længden blive vanskeligt for en stakkels Onkel at huske Rede paa alle Søkendebørnene; lad os haabe saa.

Asta, du vilde vel ikke pr. omgaaende laane os ”En polsk Familie” af Hauch;¹¹⁶ jeg skriver det paa denne Maade, for jeg kan ikke overkomme et særligt Brev.

Saa sender jeg Eder alle en kærlig Hilsen hver især og Moder ogsaa – Signe, dig specielt sender jeg en Hilsen; jeg tænker tidt paa dig og vore første Aar, mens du og Ansgar var her og Kylie¹¹⁷ ogsaa. Mon Lykken bliver lige saa stor, naar Helga og jeg skal til at danne vort Hjem her, som da vi 4 var sammen her i Kyllens første Regeringsaar.

Kærlig Hilsen – Frede.

¹¹¹ Frede var kasserer i et lokalt elektricitetsværk.

¹¹² Pinsesøndag faldt i 1914 på den 31. maj.

¹¹³ Formentlig er der tale om en lærerinde eller om en hushjælp.

¹¹⁴ Her er mellem linjerne, med en anden og kraftigere skrift, tilføjet ordene: Ellers alt vel i Aabybro. – med en flot ”sløjfe” under.

¹¹⁵ Fredes bemærkninger om skemalægning sammenholdt med denne oplysning kunne tyde på et skoleår fra 1. maj til 30. april – og ikke, som ellers det normale dengang, fra 1. april til 31. marts.

¹¹⁶ Carsten Hauch, norsk-dansk forfatter og zoolog, 1790-1872. Romanen ”En polsk familie” (1839) foregår i den tid, hvor den er skrevet, og - som alle Hauchs større fiktionsværker – uden for Danmarks grænser.

¹¹⁷ Kylie er kælenavn for Agnes Okkels.

Ansgar Okkels skriver fra Humble

Humble, 30. April 1914.

Kære alle sammen! Ja, sikke noget Smøleri med dig, Frede. Skal du ikke som Bogens Ophavsmand foregaa os med et godt Eksempel og enten skrive i Bogen i rette Tid eller sende den uden Bidrag, ligesom de to Bisser Aage og Sigurd har gjort – vel sagtens paa Grund af overvældende Travlhed, ikke?

Jeg maa se at faa skrevet lidt ordentligt heri denne Gang. Til den Ende har jeg sat mig til Bogen midt om Formiddagen, skønt Solen skinner og Fuglene kvirrer og alt det i Haven, som skulde gøres, kalder og lokker. Jeg ved ikke, hvordan I har det i Jylland. Her har vi nærmest Sommer med grønt overalt. Og jeg er frygtelig bag efter med min Have og kan ikke faa min Arbejdsmand, fordi Bønderne skal bruge al den Arbejdskraft, de kan faa. Jeg tager [ansætter] ikke Arbejdsmand, fordi jeg ikke gider passe Haven selv (for Resten er det daarligt nok, jeg taaler at tage fat), men fordi jeg synes, at jeg forsømmer for meget af mit egentlige Arbejde ved at gaa i Haven. Naar man har faa Kræfter, maa man økonomisere med dem og med Tiden. Derpaa beflitter jeg mig ikke saa lidt og saa ogsaa paa en anden Ting, nemlig at være glad alligevel trods manglende Kræfter, Træthed o.s.v. o.s.v.

Hotel Nyborg Strand, 1899

Som Nyborg-erne ved, var vi (Margrethe og jeg) hjemme i den foregaaende uge til Kursus i ”Østerlandsmissionen” ude paa ”Nyborg Strand”. Vi boede derude paa det gamle Hotel oppe mellem bristende Bøgekopper med Vindue ud mod Vandet, og det dejligste Vejr havde vi jo. Møderne var paa det nye hotel i dejlige lyse Lokaler – ca. 100 Mennesker var der. Jeg maatte mindes vore første Skoleplaner, Frede. Hvad om vi nu havde siddet dér med en Booker T. Washington-Skole!¹¹⁸ – Vi fik ogsaa meget at vide. Ejnar Prip¹¹⁹ er selv hjemme for Tiden og er et mærkværdigt Menneske, mærkværdig ikke ved fremragende Evner og Begavelse, men ved sin Personlighed og kristelige Afgjorthed. – Og saa Samværet med de mange Ligesindede. Jeg ved ikke nogen bedre Maade at holde Ferie paa. Driveriet ude i

¹¹⁸ Booker T. Washinton blev født i Virginia i 1856 som slave, men efter borgerkrigens afslutning lykkedes det ham at få en grunduddannelse, der gav ham adgang til Hampton Institute, hvor han uddannede sig til lærer. – I 1881 grundlagde han i Alabama *Tuskegee Instituttet*, hvor negre, som man dengang sagde, kunne få en erhvervsfaglig eller boglig uddannelse.

¹¹⁹ Einar Prip (5. februar 1868-2. februar 1939) – ledende missionær i Østerlandsmissionen; han fik fra 1903 sin blivende missionsmark i den syriske ørken nord for Damaskus. ”Trods sin iøjnefaldende teologiske begrænsning var P. ved sin klippefaste tro og sin uselviske kærlighed en af dem, der kom til at virke stærkest i sin tids danske menighed” (kan man læse i www.denstoredanske.dk).

Naturen, som (til Feriebrug) var nok for os i de unge Dage (sammenlign vor Fodtur, Frede¹²⁰), er godt endnu, men ikke nok. Maa jeg be' om Mennesker. Jeg vil fremtidig se at faa nogle Smaaferier ved Deltagelse i Møder, hvor man i nogen Tid bor og færdes sammen. Det trænger man maaske ogsaa nok til, naar man som Præst paa Landet er saadan stillet, at man evig og altid skal give ud, saa at man ikke kan sidde i Stue med nogle Mennesker, uden at de venter, at man skal føre an i Samtalen.

Men – da vi saa kom hjem, hvor vi jo har et lille Anker til at holde os fast, da fandt vi en lille syg Pige med Feber og Hoste og andet Tilbehør. Det var en slem Overraskelse, og det midt i Foraarsrengøringen, som var begyndt allerede, før vi rejste til Nyborg. Det er ikke let at holde Humør og Arbejdsmod oppe under saadan en Omgang af Rengøring og Roderi og Barnevrvøl (ja, for naar hun er syg, bliver hun vrøvlet.). – Nu er hun ved at komme sig igen, det lille Skind. Kilden til det hele er egentlig vist Blodmangel, hvor underligt det lyder. Og den har maaske atter sin Grund i den stærke Væxt. Blodmangel er muligvis ogsaa Margrethes Stamsygd. Nu er det ellers bedre (lidt bedre) med hendes Mave. Naar nu vi faar mere Hjælp og mere Sommer, saa gaar det nok. I hvert Fald holder hun langt bedre ud til Foraarsrengøringen, end man skulle tro. (For Ungkarlene i Aabybro, som endnu ikke har bedre Forstand, skal jeg oplyse, at en Foraarsrengøring er skrækkelig, meget mere end Terminerne egnet til at kaldes Fandens Fødselsdag).

Og nu Arbejdet. Om det er det aldrig let at fortælle noget, fordi man aldrig i mit Arbejde kan tale om, hvad man naar, ja, ikke engang se det. Det kan være underligt nok til Tider, at tænke paa, at ens hele Gerning er at tale snart ved den ene og snart ved den anden Lejlighed, og om det saa frugter noget, ja det ved man ikke. Og saa er det i en vis Forstand ikke engang ens eget Ord, man skal tale, men man skal kun, som det gamle Udtryk siger, være ”Ordets Tjener”, det er: den, der tjener Ordet. Imidlertid – hvis ikke dette var Tilfældet, saa var det langt sværere, end det er. Naar det er saadan, at Prædikenen paatvinger sig en, saa at man føler: netop saadan maa du i Dag tale, saa gaar det bedst. Det modsatte, at man maa omstændeligt og besværligt udstudere den og bygge den sammen, er langt sværere og langt mindre frugtbar. Tit maa jeg det alligevel, men jeg synes, det hyppigere og hyppigere ogsaa nu i Paasken gaar paa den rigtige Maade, hvad der jo ikke vil sige, at der ikke arbejdes med den. Langt fra. – Det forekommer mig da ogsaa, at jeg kan mærke, at Tilslutningen er stigende baade kvantitativt og kvalitativt. –

Af private Ting – udenfor selve Gerningen – foretager jeg mig meget lidt, idet jeg derimod slider i det for at faa noget læst. Lidt Foreningsvæsen selvfølgelig, men lidt; den Slags Arbejde interesserer mig jo ikke allermest. Jeg er i Bestyrelsen for en ”Ungdomsforening”, som er en Foredragsforening, og Formand for Fodboldforeningen. – Ogsaa her maa jeg begrænse mig af Hensyn til Kræfterne; det er ellers jævnlige, at jeg føler mig stærkt opsat paa at faa fat i Pennen og skrive i Bladene, især om Kirke- og Skoleforhold; men jeg naar det aldrig. Og saa følger jeg selvfølgelig med i Politikken¹²¹ med et altid vaagent Øje, men uden Chancer for at komme til virkelig at foretage noget. Nu er det jo saa uheldigt, at mine kirkelige

¹²⁰ I deres sommerferie i 1906 gik Frede og Ansgar tværs gennem Jylland fra Lillebælt til Nissum Fjord og tilbage. De besøgte familie og venner, de botaniserede og de talte om sammen at grundlægge en skole.

¹²¹ *Ikke* avisen, som staves Politiken.

Meningsfæller her i Sognet ikke er mine politiske Meningsfæller. Jeg har ellers et godt Øje til P. Munch.¹²²

Nu nok om mine Sager.

Hvor er det morsomt at høre om dine mange Elever, Frede. Sådan skulde det bare have været ogsaa i min Tid. Men for Resten havde vi det jo godt med det mindre Antal. Ja, det var en god Tid. Een af Grundene var vist ogsaa den, at vi samlede os om det ene, vort Skolearbejde, og gav det vore Evner og Kræfter, og saa lod vi staa til for Resten. Men det var jo ikke det eneste. – Men du har jo for meget. Er Aage ikke kommen til Aabybro, og kan han ikke klare en Del fra Hjulene¹²³ (Regnskab m.m.)? Og Haven tager han sig vel ogsaa af. – Jeg bliver vist aldrig færdig med fra Tid til anden at længes efter Aabybrodagene. Men et er jeg klar over: Det er slet ikke sikkert, jeg nu kunde finde mig vel til pas ved at vende tilbage. –

Hils hos Michelsens og specielt Helga. (Læser hun ikke denne Bog?) Vi har egentlig jævnlig tænkt paa dem, ogsaa talt om Anna. Det er altid dobbelt sørgeligt, naar det er de Unge, som skal falde. – Men ingen af os har jo Brev paa et langt Liv for øvrigt. Det kommer man saa tit til at tænke paa, naar man er Præst (Begravelserne!). Før syntes jeg altid, at Døden var noget, som laa saa uendelig langt ude. Nu tænker jeg oftere paa, at Livet er kort, det gælder om at bruge det paa bedste Maade.

Hils Anna Thomsen og ønsk hende god Bedring.

Lille Mus skulde nok give dig ”stakkels Onkel”, om du var her. ”Dagge Far”! siger hun, naar hun mishandler mig.

Det var fornuftigt, Axel, at du har løst Sognebaand til Vartov. Gid I maa faa alle de smaa rigtig raske.

Der er jo nogen, der bliver forkælet alle Steder, lille Kytte.¹²⁴ Men det er jo godt, at du har det godt og er tyk og rund.

Og, I derhjemme, Tak for, hvad vi mærkede til jer, nu vi var hjemme; det var jo ikke saa meget. Men jeg holder nu meget af disse smaa Glimt som er mere end lange Breve. Gid I snart maa være i Orden, lille Mo’r, og saa maa du nu se at komme lidt ud at rejse i Sommer. – God Bedring, Georgia!

Saa nu maa jeg slutte og sender Bogen til Signe. Det er i Dag den 1. Maj; jeg haaber, Signe kan naa at faa den sendt rettidig videre.

Kærlig Hilsen til alle fra lille Ingrid, Margrethe og Ansgar.

¹²² Dette skal i maj 1914 endnu forstås i udtrykkets positive forstand. Hans Olav Okkels fortalte i januar 2015 Henrik Okkels, at Ansgar op til Første Verdenskrig havde haft en vis forkærlighed for Det Radikale Venstre, men at han vendte sig fra partiet, efter at P. Munch midt i juli 1914 helt urealistisk havde forsvoret, at der var nogen reel risiko for et krigsudbrud; Munch var forsvarsminister fra 1913-1920. Senere blev Ansgar en ivrig tilhænger af Retsforbundet, som hans døtre, Bengt Mønnikes og Henrik Okkels’ mødre, Anne Lise og Ingrid Okkels stemte på ved flere af folketingsvalgene efter Anden Verdenskrig.

¹²³ Nok en hentydning til turbinerne i det elektricitetsværk, som Frede var regnskabsfører for.

¹²⁴ Kælenavn for Agnes.

Fra indersiden af omslaget i Vandrebog 1

(At der er noget anarkistisk i Aabybro vidste vi nok, men at Frede vil give det anarkistiske Udtryk i selve sit Segl – se denne Bogs omslag s. 2 – havde jeg ikke troet. – Og det maa nærmest blive den logiske Mening med hans latinske Indskrift, hvis Mening nærmest maa blive, at det er nyttigt for Drengene at tærsk hinanden. Eller er der en lille Trykfejl, saa at der burde staa: Pueros castigari? I saa Fald mangler Prikken over "i"et, kan man sige. Sætningen ville da betyde: Det er godt for Børn at faa Bank, hvilken Sætning Børnene dog rimeligvis vilde ændre til: Pueros castigare magistris utile est, hvilket er: Lærerne tjener Penge ved at tærsk Ungerne. – Ærbødigst – Erasmus Montanus.)

Signe Okkels skriver fra Humble

2. Maj. 1914.

Kære alle sammen. – Tak for Hilsenerne de forskellige Steder fra. – Sgar skriver nok ligesom her var Sommer allerede – men nej, her er saa ækelt med Blæst og Kulde, at jeg maa fyre i Kakkelovnen eller sidde inde med Overtøjet paa. – Bare vi maa faa en god Pinse, så stikker jeg af hjem til dig lille Mor; jeg længes ogsaa saadan og glæder mig allerede.

Vil du se, du skriver din lille, dovne Else – i det mindste til mig.

Hvor dejligt at Georgia kan være lidt oppe, saa kan man da mærke, det gaar fremad.

Jeg har haft saadan større Rengøring i mine Stuer i Dag, saa jeg er træt og vil slutte og saa tage Bogen med paa Posthuset, naar jeg nu gaar til Humble.

Kærlig Hilsen til alle fra Signe.

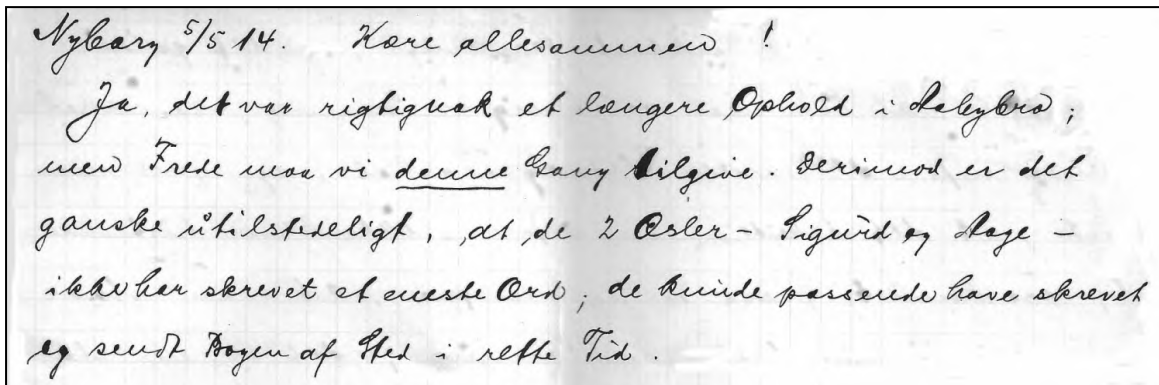
VANDREBOG 2

Fra 5. maj til ca. 15. november 1914

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg, 5/5 14.

Kære allesammen!

Nyborg 5/5 14. Kære allesammen!
Ja, det var rigtig nok et længere Ophold i Aabybro;
men Frede maa vi denne Gang tilgive. Derimod er det
ganske utilstadeligt, at de 2 Æsler - Sigurd og Aage -
ikke har skrevet et eneste Ord; de kunde passende have skrevet
og sendt Bogen af sted i rette Tid.

Ja, det var rigtignok et længere Ophold i Aabybro; men Frede maa vi denne Gang tilgive. Derimod er det ganske utilstadeligt, at de 2 Æsler – Sigurd og Aage – ikke har skrevet et eneste Ord; de kunde passende have skrevet og sendt Bogen af sted i rette Tid.

Glædeligt at høre, at det gaar saa godt med Elevantallet; forhaabentlig staar det pekuniære Udbytte i Forhold dertil.

Jeg vilde gerne snart en Tur til Aaby igen, men dels holder jeg ikke af at rejse ud mere end nødvendigt endnu, saalænge Georgia ikke er videre, dels har jeg foreløbig ikke Tid. –

Tak for dit Bidrag, Gamle;¹²⁵ det var rart for en Gangs Skyld at faa lidt mere end netop det almindelige.

Ja, jeg forstaar saa godt, at det gør Indtryk paa dig at forrette Begravelser, at det er, som du kommer Døden nærmere. Siden Fars Død gaar der næppe en Dag, hvor jeg ikke gør mig den samme Tanke.

Du ved ikke, hvor lang Tid du har at leve i; det gælder om at bruge Tiden godt. Men saa melder det Spørgsmaal sig ogsaa: Bruger du Tiden rigtigt, anvender du din Tid og dine Kræfter paa de rigtige Steder? Paa et Punkt er jeg ikke i Tvivl, nemlig med Hensyn til det, der er bleven min Livsstilling; det gælder sikkert for mig, og det gælder for alle, at har man valgt sig en Gerning, saa skal man udføre den med Flid og Troskab, og synes man end, at det Arbejde, man udfører, ikke bliver tilstrækkelig paaskønnet, saa er jeg vis paa, at man staar sig ved at være tro i sin Gerning; det er en stor Støtte at have en god Samvittighed.

¹²⁵ Kælenavn for Ansgar.

Men saa kommer det, der ligger udenfor ens egentlige Virkefelt. Der kan der være Tvivl, om man nu har faaet fat i den rigtige Ende. Jeg for mit Vedkommende har jo faaet det store Foreningsarbejde, der tagen næsten al min Fritid. Der har jeg mange Gange spurgt mig selv: Er det rigtigt? Er der ikke andre og vigtigere Opgaver for dig? Jeg kan ikke fragaa, at jeg ofte – og da navnlig i den forløbne Vinter med Georgias lange Sygdom – har været bange for, at jeg skulde ofre for megen Tid på Foreningsarbejdet og for lidt på mit Hjem. Det kommer maaske af, at jeg aldrig – synes jeg – har været saa glad ved mit Hjem, ved Georgia og de kære Børn, som nu. Og saa er jeg dog saa meget herhjemme, kan sidde på mit Kontor og arbejde.

Havde jeg ikke Foreningsarbejdet, kastede jeg mig maaske ind i andre Opgaver, som gjorde, at jeg var meget ude. Når jeg i sin Tid gik ind i dette Arbejde, da var det ikke af Ærgerrighed – selvom jeg selvfølgelig føler det som en Ære at have mine Kammeraters Tillid – men fordi jeg mente at kunne være til Nytte. Der var ikke saa lidt Ufred; der trængtes til Ro, til Arbejdsfred, og jeg haabede da at kunne virke samlende, mæglende. Ja, det kan synes underligt, at jeg – der kan være saa opfarende – kan virke beroligende, men jeg kan ikke sige andet, end at jeg har haft Glæde af den Tid, der er gaaet. Og nu, da jeg af Hensyn til mit Hjem helst vilde være fri, vil man ikke af med mig, og da vi staar overfor en Lønkampagne, hvor vi jo skal slaas om en Hals med Rigsdagen for at faa en Lønforhøjelse, melder min Samvittighed sig og spørger, om jeg kan forsvare at gaa netop nu. – Det ender da nok med, at jeg bliver, og har jeg først sagt ja, saa gælder det samme for det Arbejde som for min Tjeneste, at jeg skal gøre mit bedste til enhver Tid. Jeg haaber saa, at jeg må kunne overkomme det saaledes, at der ogsaa bliver Tid for mig til at være meget for mit Hjem og for vor lille Mor. – Jeg er saa glad og taknemmelig for, at jeg er saa rask og stærk; jeg arbejder ikke så sjældent 6 à 8 Timer om Aftenen, efter at jeg har haft mine 8 Timers Tjeneste fra 6 Fm til 2 Em; undertiden endda Havearbejde et Par Timer om Eftermiddagen. –

Georgia er nu oppe det meste af Dagen, sidder i en Stol eller ligger paa Divanen; men med Benene er det kun skralt endnu. Det daarlige (højre) Ben kan hun saa godt som ikke støtte paa endnu, og selv det venstre, som ikke har fejlet noget, er meget sløjt paa Grund af den lange Uvirksomhed; men fremad gaar det, og det er vi jo alle glade ved. Nu haaber vi, at en god Sommer rigtig kan hjælpe hende til Kræfter; rart, at vi har Haven, hun kan komme ned i (vi har nu hele Haven, men maa da ogsaa give 25 Kr. mere;¹²⁶ Lærer Nielsen siger, at det ikke er for meget; der skal nok alene blive Frugt for 20 Kr.).

Lille Inge er en dejlig Unge; meget livlig og saa dejlig stærk i Ryggen; blot et par Fingre, så rejser hun sig helt op i Vuggen. Sover den ganske Nat fra 8½ à 9 til 6 à 6½;¹²⁷ vejer mellem 13 og 14 ω .¹²⁸

Musse¹²⁹ har pludselig taget sig sammen og siger nu ”jeg” og ”mig”; I ved nok, at hun ellers altid sagde Musse om sig selv. Hendes Mor lærer samtidig at sige Elisabeth og ikke Musse; men hun er ikke slet saa lærenem. Jeg er dog endnu ringere, men fralægger mig alt Ansvar; inden Musse nogensinde blev døbt, sagde jeg, at hun aldrig ville blive kaldt Elisabeth, fordi

¹²⁶ Underforstået: om året!

¹²⁷ Sover altså fra mellem kl. 20.30-21.00 til kl. 06.00-06.30 – dvs. ca. 9½ time hver nat.

¹²⁸ Tegnet betyder *pund*, som i Danmark fra 1839 var den officielle vægtenhed og svarede til de 500 g, der blev indført med meter/kilo-systemet fra 1907; udtryk som ”et pund” og ”et halvt pund” smør, sukker eller mel (fx) blev uofficielt brugt frem til slutningen af 1900-tallet, men bruges nu i 2018 mest af ældre mennesker.

¹²⁹ Elisabeth Okkels.

det er for langt; men Mor bestemte det jo engang. Der er selvfølgelig ingen, der er i Tvivl om, at det er mig, der har givet lille Søster¹³⁰ Navn.

Ovennævnte Elisabeth er allerede godt brunet af Solen; er som sædvanlig kvik og rask. Kan alle Bogstaver og tæller til 400. Paa Mandag¹³¹ 5 Aars Fødselsdag; ganske ubegribeligt, at vi har saa stor en Pige; forstaar ikke, hvor Tiden bliver af; vi skal jo snart have Sølvbryllup!

Dagmar¹³² bliver her foreløbig, dog næppe længere end til 1. Juli; hun er meget flink. Siden Georgias Søster Augusta rejste hjem (for 14 Dage siden) har vi haft en Kone til Hjælp nogle Timer om Formiddagen, men nu kunde hun ikke mere, saa nu faar vi se, hvordan det gaar. –

Det er dog kedeligt med Eders lille Unge,¹³³ Ansgar og Margrethe; forhaabentlig er hun nu rask igen; send os et Kort. – Hvad bliver det til med dig, lille Signe; faar du dig snart besluttet til at tage derfra og til at faa gjort noget for dit Helbred; der er ikke andet for.

Jeg kommer til København den 12. og 13. ds., A. og M.;¹³⁴ hvis I kan og vil have mig, kommer jeg til Eder den 12. om Aftenen og overnatter; maaske også Natten mellem 13. og 14. Glæder mig til at se, hvor stor lille Grethe¹³⁵ er bleven; forhaabentlig er hun kommen af med Ørebetændelsen, det lille Skind; det er rigtignok slemt for hende. –

Ja, det vil jeg tro, lille Kylie!¹³⁶ Forkælet her og der og alle Vegne! Det var da godt, at Mor havde fået sendt Brev og Pakke forleden, ellers havde vi jo pludselig faaet dig at se herhjemme. Kan forstaa paa dit Brev til Mor, at I maa slide, men med Skolen og Lærerne er du vel fremdeles godt tilfreds? Ondskaben m.m., som du skriver om, er vel kun den, der findes overalt, hvor Kvinder skal omgaas hinanden? Tag dig det ikke nær! Lad blot som ingenting og nedlad dig ikke til at gøre Gengæld! Men husk paa, naar du faar din Eksamen og kommer ud som Lærerinde og skal omgaas Børn, at du saa ikke bliver som desværre mange Lærerinder, der i deres Ufornuft piner og plager deres Elever i Stedet for at glæde dem. Ak, ja, hvor har Kvinderne meget tilbage endnu, før de egner sig til at gøre Mandens Gerning, og før de lærer at behandle hinanden som Medmennesker!

Og Lærerinderne er de værste, lille Agnes; pas paa, at du bliver en hæderlig Undtagelse.

Vi havde jo saa et Besøg – om end meget kort – af din Signe,¹³⁷ lille Sigurd. Det var en Fornøjelse at se, som hun er kommen sig;¹³⁸ hun sagde ganske vist, at det hele satte sig i Ansigtet, og at det derfor saa ud til mere end det i Virkeligheden var! Vi havde glædet os til at faa lidt Musik og Sang,¹³⁹ men det blev der intet af; hun havde så travlt med at komme af Sted igen, men trøstede os ganske vist med, at hun kom til Sommer igen. –

¹³⁰ Kælenavn for Grethe.

¹³¹ Mandag 11. maj 1914.

¹³² Dagmar Nielsen, født i Nyborg 1870, kusine til Anders Genius Kjellerup, der blev gift med Johannes søster Asta.

¹³³ Ingrid Okkels.

¹³⁴ A. = Axel Okkels; M. = Axels kone, Margrethe.

¹³⁵ Grethe Okkels.

¹³⁶ Kylie er kælenavn for Agnes Okkels.

¹³⁷ Signe Ravn Jensen, gift med sin fætter Sigurd 1915-1922.

¹³⁸ Dengang var magerhed et hyppigere problem end fedme. Ud fra sammenhængen ("det hele satte sig i ansigtet") har hun altså taget på i vægt.

¹³⁹ Signe spillede, som mange unge piger dengang, både på klaver og stueorgel. Hvorvidt hun havde en særligt fin sangstemme, vides ikke.

Der er nu bestilt et Gitter til Indhegning af Fars Grav,¹⁴⁰ og så snart Foden bliver lagt,¹⁴¹ har Graveren lovet at gøre Graven i Stand, saa vi haaber at faa den pæn inden Pinse. Jeg duer ikke til at beskrive, hvordan Gitteret er; men det bliver pænt, synes jeg; vi har jo set paa forskellige på Kirkegaarden. –

Jeg savner dig, lille Aage, dels til at gaa med mig i Skovene, dels til at fortælle os, hvad det er for dejlige små Fugle, vi har.

Der er navnlig et Par, der besøger Haven flere Gange daglig; de er usædvanlig smukke. Rødt og hvidt Hoved med sort Tværstreg,¹⁴² samt Skjold på Ryggen ned mod Halen med hvide Prikker i det sorte; fuldstændig gule under Vingerne; det er i det hele taget dejligt her nu. –

I Haven er Kartofflerne oppe, ligesom Løg (3 Tommer over Jorden); Radiser, Majroer, Ærter o.s.v. Har lagt Bønner og saadet Rødbeder og Gulerødder. Vore Blomster (baade fra Skolen og fra Struer) har vi faaet sat paa Plads;¹⁴³ et Bed har jeg tilplantet med Krysantemum, som jeg fik af Lærer Nielsen, og i et andet har vi sat Mors og vore afblomstrede do. (i Potterne). Det er i det hele taget gaaet helt godt for mig med Haven, synes jeg, men jeg savner i høj Grad Georgia til at bestemme, hvordan det hele skal indrettes; jeg vil helst kun gøre det grovere Arbejde. –

Det er bleven alt for meget, skønt jeg har daarlig Tid; skal til Møde i København 12.&13. ds.¹⁴⁴ og til vort store aarlige Assistentmøde i Fredericia den 17. ds. –

Lad mig nu se, at I ikke smøler med Bogen; er vis paa, vi alle længes efter den. Og saa har I at skrive, Knippler!¹⁴⁵

Sender til Axel, derfra Agnes – Aabybro o.s.v. Gamle Bog maa jo med rundt, til den naar Aabybro, saa kan I sende den direkte her hjem til Mor til Opbevaring.

De kærligste Hilsener til Eder alle fra Georgia, Musse og Eders Broder – Johannes.

Asta Okkels skriver fra Nyborg

Onsdag, den 6' Maj 1914.

Kære Allesammen!

Vi har vist beholdt Bogen lidt for længe, men vi er jo ogsaa mange her, saa lidt maa vi vel nok snyde. Nu er vi da kommen nogenlunde i Orden i de øverste Regioner, Kælderen er ikke i Orden endnu, men det varer forhaabentlig ikke saa længe. I kan tro den gaar livligt med roning, i denne Uge har jeg været ude Kl. 6 hver Morgen og saa ogsaa et Par Gange hver Aften, det gaar vældig gemytligt til, det er nogle flinke Kammerater baade Herrer og Damer,

¹⁴⁰ På Nyborg gamle Kirkegård. Graven er der endnu i 2018.

¹⁴¹ Betyder formentlig, at fundamentet (til gitteret) bliver støbt.

¹⁴² Formentlig stillids, selv om det ikke er ryggen, men de næsten krydsede vinger, der er hvidprikkede, og selv om det er det nederste af vingerne, der er gult på en stillids.

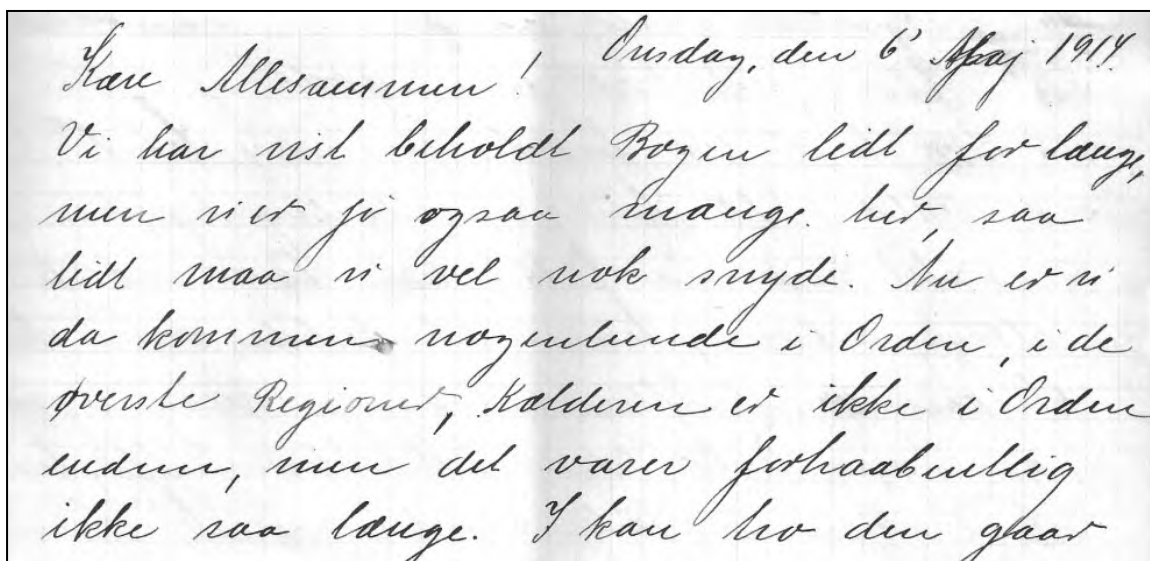
¹⁴³ Det er deres første forår i Nyborg. De har boet i byen siden efteråret eller sommeren 1913. Datteren Inge er født 4. december 1913 i Nyborg.

¹⁴⁴ Johannes er træt og har glemt, at han har nævnt dette tidligere i sit ”brev”.

¹⁴⁵ ”Knippel” betyder her *dreng* eller *karl*; ordet bruges ikke mere (2018) i denne betydning.

der er ikke noget Snerperi eller lignende, men vi er heldigvis ogsaa temmelig gamle¹⁴⁶ alle sammen. Vi skal snart til Kajberg¹⁴⁷ alle sammen enten pr. Robaad eller Cykle, vi skulde have været der paa Fredag, men saa er der ingen Bro sat op endnu, desværre, det var alt om Roning, I tror naturligvis jeg er komplet rogal, hvad jeg for resten, næsten ogsaa er, nu skal Else ogsaa med, hun har været ude en Aften, det har hun godt af.

Nu har jeg faaet en ny Chef, han er vældig flink og morderlig dygtig og saa til med saa flittig, han laver næsten alting selv, og han vil heldigvis nok hjem om Aftenen og jeg maa ogsaa gaa hjem hver Dag og drikke Kaffe, han har bare en Fejl og den snakker vi ikke om. Agnes og Aage skal snart faa deres Tøj, vi skal vaske i Morgen, Torsdag. Agnes! Dyrlægens Søn, Gartneren, er død nu, det stakkels Menneske, det var ogsaa en trist Tilværelse.

Kære Allesammen! Søndag, den 6 Maj 1914
Vi har vist beholdt Bogen lidt for længe,
men vist jo ogsaa mange. Det, saa
lidt maa vi vel nok snyde. Nu er vi
da kommen nærmere i Orden, i de
øverste Regioner, Kalden er ikke i Orden
endnu, men det varer forhåbentlig
ikke saa længe. I kan hv den gaar

Nu skal vi jo have Fars Grav lavet i Stand, Rækværket, det bliver nemlig et Rækværk kommer til at sidde i en bred Jernramme, vi saa flere forskellige og det var udmærket sagde Graveren, og saa koster det 10 Kr. pr. Alen, Rækværk, Ramme og stillet op paa Graven, saa det er da ikke saa dyrt, saa bliver vi da fri for det kedelige Buxbom, det kan jeg ikke lide.

Nu skal vi have et stort Petroleums Anlæg herude paa Avernakke,¹⁴⁸ det er noget der give Syle¹⁴⁹ til Byen, der skal gaa en Mole langt ud i Havnen (ud for Avernakke) saa de store Amerikadampere kan lægge til, saa faar vi nok ogsaa noget mere at bestille paa Godsekspe-ditionen. Andet Nyborg Nyt af Betydning er der vist ikke, det er jo stadig det samme lille Sladrehul som det altid har været.

Jo, det er sandt, Agnes, nu har Højskolen faaet sine egne Lokaler oppe paa Postgaarden, den gamle Officersforenings Lokaler, der er hyggeligt og rart. I Dag (Torsdag) har vi Vadskerkone.

Nu har Mor skrevet saa er der ikke mere Plads og jeg har heller ikke mere at berette. Mange kærlige Hilsner til alle fra Asta.

¹⁴⁶ Asta Okkels er i maj 1914 25 år gammel.

¹⁴⁷ Kajbjerg - En skov ved kysten 4-5 km syd for Nyborg.

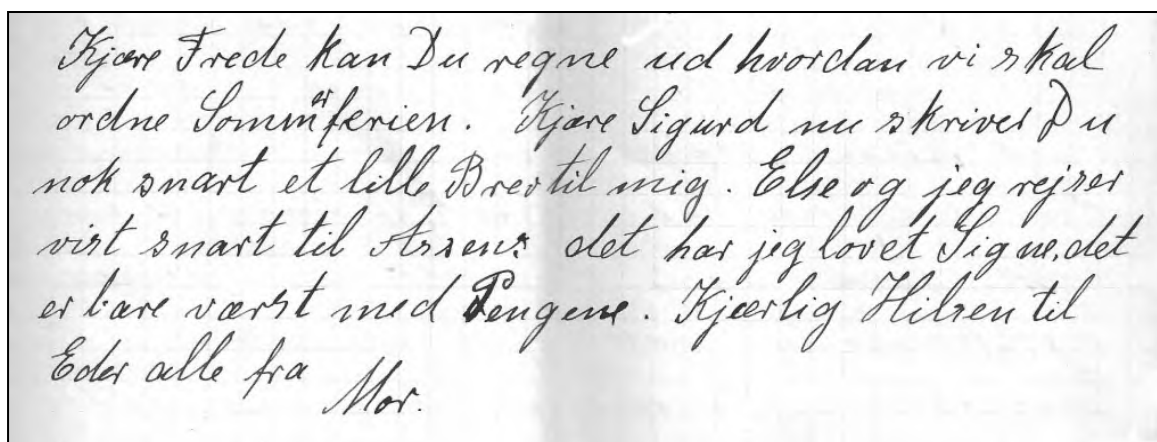
¹⁴⁸ I 2018 en næsten rund, delvis kunstigt opfyldt halvø syd for den egentlige havn i Nyborg; her er der stadig en stor samling benzin- og olietanke.

¹⁴⁹ Syl, syle var allerede i 1800-tallet et almindeligt anvendt synonym for penge, skejser, moneter, skillinger.

Marie Okkels skriver fra Nyborg – uden dato

Kjære Alle!

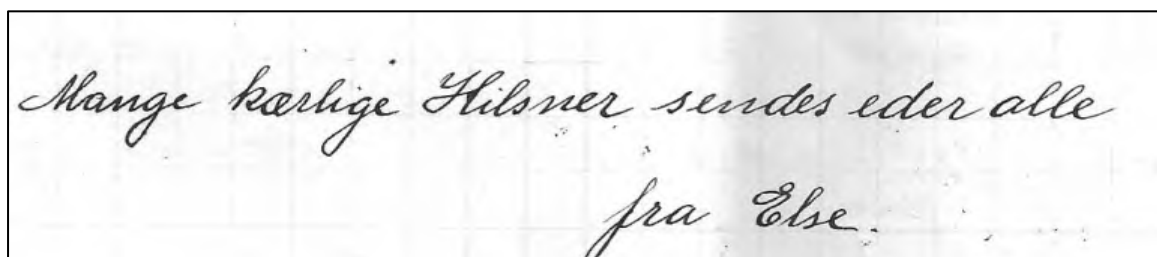
Ja, nu er Else gået til Roning, og så skal jeg jo skrive lidt, men det er ellers en svær Historie for mig og derfor hører I også så lidt fra mig. Kjære Axel og Margrete: Det er da svært når et lille Barn har Ørebetændelse, er hun blevet rask? Du skrev tak for at vi var inde hos Eder i Påsken¹⁵⁰, men det var da rigtignok os der skulde sige tak og jeg siger mange tak for den Tid jeg var så glad ved at være hos Eder og Børnene er jeg så glad for, Else og jeg taler tit om lille Vams:¹⁵¹ Hils Børnene så kjærligt fra mig. Johannes var vel ude at se Kongestadsen.¹⁵² Hvordan har I det på Langeland? Kommer der nogen af Eder til det store Sommermøde, for så kan I da bo hos os. Ja jeg er træt og så glemmer jeg hvert andet Ord. Nu glæder jeg mig til at se Dig i Pintsen lille Signe. Nu skal Du så snart som muligt få dit Tøj lille Åge, ja Du kan tro at Fuglene er dejlige her, ja hvor vilde Far været glad ved at bo her og det er et stort savn for mig at han ikke er her.

Kjære Frede kan Du regne ud hvordan vi skal ordne Sommerferien. Kjære Sigurd nu skrives Du nok snart et lille Brev til mig. Else og jeg rejser vist snart til Assens det har jeg lovet Signe, det er bare værst med Pengene. Kjærlig Hilsen til Eder alle fra Mor.

Kjære Frede kan Du regne ud hvordan vi skal ordne Sommerferien. Kjære Sigurd nu skriver Du nok snart et lille Brev til mig. Else og jeg rejser vist snart til Assens det har jeg lovet Signe, det er bare værst med Pengene. Kjærlig Hilsen til Eder alle fra Mor.

Else Okkels skriver fra Nyborg – uden dato

Mange kærlige Hilsner sendes eder alle fra Else.

Mange kærlige Hilsner sendes eder alle fra Else.

¹⁵⁰ Påskesøndag 1914 var 12. april.

¹⁵¹ Vams er kælenavn både for Sigurd, f. 1912, og for den voksne Sigurd (se Axels "brev" 10. maj 1914).

¹⁵² Der er formentlig tale om en af Christian den 10. og dronning Alexandrines rundrejser i Danmark, jf. kong Frederiks og senere dronnings Margrethes rejser med kongeskibet Dannebrog.

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

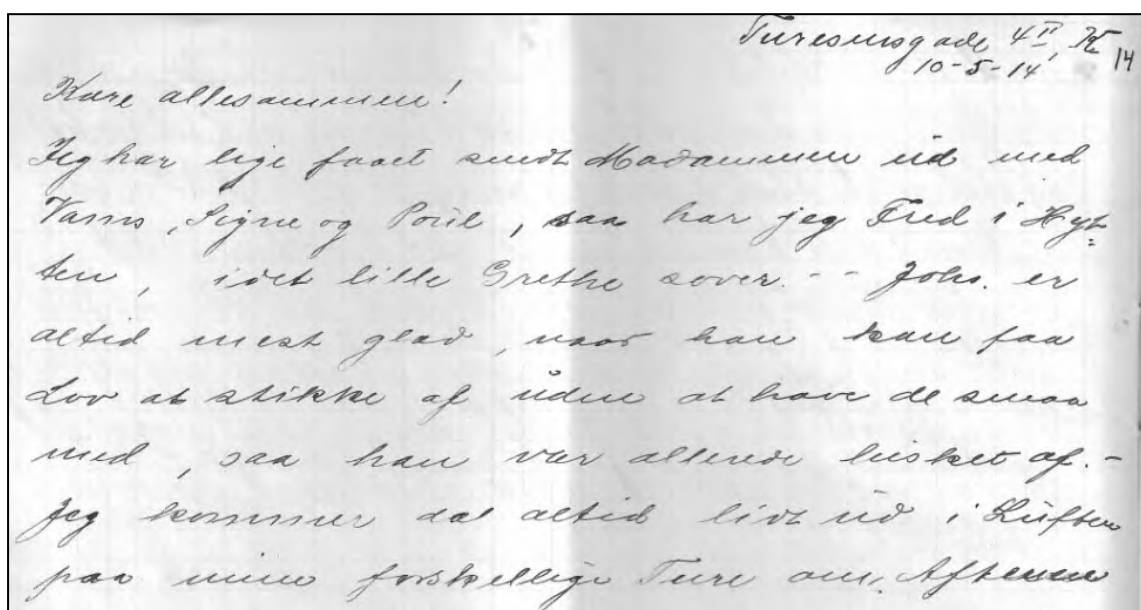
8/5 14.

Til alt Held fandt jeg tilfældig Bogen liggende nede hos Mor endnu i dag; det er noget skrækkeligt Plebs¹⁵³ – Asta og Else. – Johs.

Pst! Gamle!¹⁵⁴ Næste Gang maa du nok sætte 10 Øre paa Brevet; selv om jeg gerne vil have Vandrebogen, vil jeg dog ikke sætte særlig Pris paa at betale 10 Øre hver gang Posten kommer med den, blot fordi en gammel Æsel snorker!

Axel Okkels skriver fra København

Turesensgade 4 II, K., 10 – 5 – 14

Turesensgade 4 II, K., 10-5-14

Kære allesammen!

Jeg har lige faaet sendt Madammen ud med Vams, Signe og Poul, saa har jeg Fred i Hytten, idet lille Grethe sover. – Johs. er altid mest glad, naar han kan faa lov at stikke af uden at have de smaa med, saa han var allerede lusket af. – Jeg kommer da altid lidt ud i Luften paa mine forskellige Ture om Aftenen

Kære allesammen!

Jeg har lige faaet sendt Madammen ud med Vams, Signe og Poul, saa har jeg fred i Hytten, idet lille Grethe sover. – Johs er altid mest glad, naar han kan faa lov at stikke af uden at have de smaa med, saa han var allerede lusket af. – Jeg kommer da altid lidt ud i Luften paa mine forskellige Ture om Aftenen.

Margrethe derimod kommer kun ud om Søndagen, naar jeg kan overtage "Vagten" imens. – Lille Grethe har endnu nogen Betændelse i Ørerne, men jeg tror egentlig ikke, hun har nogen videre Smerter; man kan i hvert Fald ikke se det paa hende, som i de første Dage, det begyndte at flyde ud af dem. – Vi blev henviste til en Ørespecialist med hende, men i øvrigt skal vi blot sprøjte hendes Ører et Par Gange om Dagen med lidt lunkent Borvand. – De 4 store Børn har det rigtig godt, de maa jo selv klare den i Gaard, Gade og Park til daglig, hvilket naturligvis ikke er det morsomste; men siden Else rejste har vi nu ikke haft Raad til

¹⁵³ Betyder normalt enten plebejerstanden i det gamle Rom – eller bruges nedsættende om den ukultiverede almue. Her synes det at betyde *rod*, *uorden*, *uskik*.

¹⁵⁴ Gamle, et af Ansgars kælenavne.

at holde nogen Pige, forøvrigt kan vi slet ikke faa nogen ung Pige til at tage Plads hos os; de vil ikke være her, naar de ser den Børneflokk. – Nu tænker jeg mig, vi ser at faa fat i en ældre Kvinde til at spadserere ud med Børnene om Eftermiddagen og vadske op efter Middagen; det bliver lettere at faa fat i. – Mit Humør har været lidt sløjt i den sidste Tid, men det hænger jo nok sammen med, at M. har haft for meget at slide med og har været ved at drukne i Arbejde, – det kommer jo altid til at præge Hjemmet og den korte Tid, jeg har at være hjemme i. Nu er jeg ellers paa normalt Aftenarbejde med ca. 11 Arbejdsaftener om Maanednen; herved tjener jeg Kr. 33 om Maanednen; det er jo rigtig god Betaling. – Hør, Else! Du har værsøgt at skrive lidt, nu giver jeg dig til Opgave at give os en Tegning af Stuerne hjemme og Møblernes Opstilling. – I maa huske paa, at vi her inde fra ikke kommer hjem foreløbig, og vi vil nok vide, hvor alle de gamle Ting har faaet deres Plads. Det er jo saadan, at naar vi tænker på Far, saa forbinder Tanken saa ofte Skikkelsen med de gamle Stuer og Møbler.

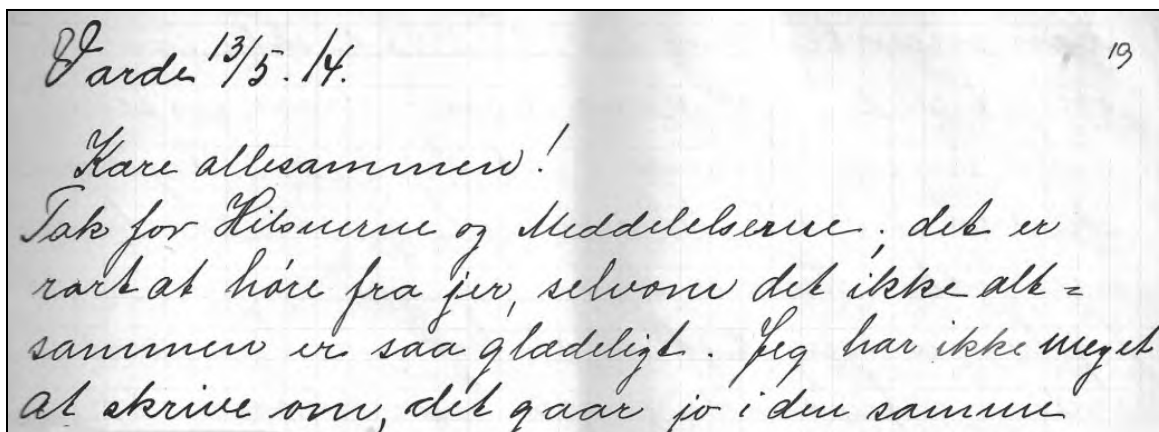
– Ja, lille Mor, vi havde saa gerne set dig og Far gaa og nusse om i en lun, lille Have, kaldende Minderne frem fra den Tid, I havde en Flokk støjende Unger til at trave rundt om Bordet og gennem Stuerne. Det var en Tid med Savn, Bekymringer og Arbejde for jer, men ogsaa med Lykke, Lykke og Glæde, fordi I havde os og kunde tro, I havde Vorherre med til at hjælpe jer med den store Opgave, det er at opdrage 10 Børn. I dette Øjeblik er Johs & Poul lige kommen triumferende hjem fra ”Aborren”,¹⁵⁵ hvor de har hugget en hel Del Grene (Syrener, Æbler & Kirsebær); Børnene har vist frit Spil der inde i Aar, da Parken alligevel ødelægges ved den nye Bane.¹⁵⁶ – Nu har de faaet hver en lille kvist, som de dekorerende anbringer i Vindueshasperne etc. – De er rent tossede efter Blomster og Grønt alle fire. – Vi siger dig Tak for Blomster og Grene, Agnes; de sidste har holdt sig lige til i Dag. Hør, spekulerer du snart paa at gifte dig, Frede; jeg troede egentlig ikke, at du turde indlade dig paa det foreløbig; men det kan jo være, at Skolen med det forøgede Elevantal nok kan svare sig til det. – Du sørger da nok for at have al din løse Gæld afviklet inden den Tid; thi for Lærere gælder det ikke som ellers ofte med Forretningsfolk, at kan de bare køre Skuden paa Grund og faa lavet nogle gode Akkorder, saa bliver de ofte ovenpaa. – For øvrigt er det ikke dig alene, der kører med Gæld; jeg hører lige, at Poul er blevet Johs 5 ”Janter” skyldig. – 1 Jante = 1 Tinbuxeknap - saa nu har han (Poul) maattet forpligte sig til at aflevere de første 5 Janter han finder eller hugger fra sin Mors Skuffe. – Det er ellers rart at høre om Fremgang med dig, Georgia, mindre rart at Langelandspigen ikke er saa stærk, som hun er stor til. – Lille Grethe trives godt og er en rigtig fed lille Bolle, men nu faar hun ogsaa lidt Semoulevælling til Hjælp. – Margrethe er noget bleg (Mangel paa frisk Luft og Nattesøvn), men ellers rask. – Jeg selv har det rigtig godt, men mangler dog nogen Motion. –

En kærlig Hilsen hele Vejen rundt fra store og smaa. – Axel.

[tilføjet i marginen:] Hør, Sigurd, vil du ikke bede Axel Knudsen sende mig den Bog, han har lånt (Johannes Jørgensen).

¹⁵⁵ Nok et område i den park, der omtales nedenfor.

¹⁵⁶ Jernbanetunnellen under Nørrevoldgade og Østervoldgade var ved at blive anlagt; først i 1918 var den færdig, så der blev direkte forbindelse fra Hovedbanegården og nordpå.

Varde 13/5. 14. 19

Kære allesammen!

Tak for Hilsenerne og Meddelelserne; det er rart at høre fra jer, selvom det ikke allesammen er saa glædeligt. Jeg har ikke meget at skrive om, det gaar jo i den samme

Varde 13/5. 14.

Kære allesammen!

Tak for Hilsenerne og Meddelelserne; det er rart at høre fra jer, selvom det ikke allesammen er saa glædeligt. Jeg har ikke meget at skrive om, det gaar jo i den samme Skure hver Dag; men vi faar mere og mere at bestille. Opgaverne i Børneskolen er ogsaa blevet sværere. Jeg har haft en Religionstime og en Anskuelsestime,¹⁵⁷ og de er ikke morsomme. Religion bliver mit sværeste vist. Det er undertiden, jeg faar den Tanke, at jeg vist er umulig; men det er vel ikke værre end saa mange andre. Jeg er ked af, at jeg ikke har tid til at skrive til nogen.

Det har for Resten været sløjt med mig de sidste 3-4 Dage. Min Næse har været helt balstyrig. Har undertiden blødt 6 Gange om Dagen og i 4-5 timer, og saa bliver jeg træt og sløj. Hovedet er tosset; men det gaar vel nok over igen. Jeg er jo som sædvanlig glad for Forholdene her, vel at mærke de Forhold, der er de vigtigste her (Skolen og Lærerne!) Kammeraterne er der derimod ikke saa meget ved, men saa passer man sig selv. Der er ingen Mening i, at Sigurd og Aage ikke skriver, og Edde¹⁵⁸ kan vel ogsaa nok overkomme lidt. Hvor er Aage henne?

Jeg længes meget efter at komme hjem; det er da især fristende, naar man hører, at Signe vil hjem i Pinsen. Ja, Signe, du maa virkelig gøre noget for dit Helbred. Du maa tage dig et Hvil paa et Aar eller to, der er da nok af Steder at tage hen. Har du talt med en Læge? Mange Tak for Vasketøjet i Dag, lille Mor; det var rigtig nok fint og dejligt. Det er rart at høre, at Haven er saa dejlig, og at Mor er glad for Stuerne. Gid man dog kunde se, hvordan de ser ud. Jeg er ked af, at jeg glemte Mussens¹⁵⁹ Fødselsdag. Hils hende mange Gange og sig hende, at det glæder mig, at hun er saa dygtig til at tælle; hun kan vel snart skrive et lille Brev til mig.

¹⁵⁷ Anskuelsesundervisning = iagttagelsesundervisning, pædagogisk metode, der blev brugt for at udvikle og træne begrebsforståelsen. Metoden stammer fra sidst i 1800-tallet og blev anbefalet til folkeskolen i et cirkulære fra 1900. Den var udbredt ogsaa de første 10-15 år efter Anden Verdenskrig. I praksis brugte man store billedplancher (fx af en stenalderboplads ved kysten) eller fysiske genstande, som kunne anskues/betragtes og som blev brugt til samtaler om det, man så på billedet eller helheden, og detaljerne i den genstand, der var stillet frem.

¹⁵⁸ Edde er kælenavn for Johannes.

¹⁵⁹ Elisabeth Okkels (f. 1909), deler kælenavn (egentlig "Musse") med Ingrid Okkels (f. 1912).

Det er da godt at høre, at Georgia er bedre. Men hvad er dog det med lille Grethe, Aksel [Axel]; det er dog grueligt. Sørg endelig for, at det bliver godt passet. Hvordan gaar det med din Søgen anden Plads, Aksel?

Der er vel rigtig kønt alle Vegne nu, ikke mindst hjemme ved Voldgraven.¹⁶⁰ Her er ogsaa kønt; vi er svært glade for, at vi har en Stump Have at gaa i i Frikvartererne; det er et Stykke af Fru Olsens Have. Glædeligt at høre om Fremgangen i Aaby. Nej, saa rare Dage som i ”mit” første Regeringsaar, faar vi næppe mere. Hvornaar tænker du paa Bryllup, Frede? Hils Helga mange gange – jeg har tænkt meget baade paa hende, Anna og hendes Mor og Far – (hils ogsaa de to). Spiller I noget Tennis?

I kan tro, den skær Onsdag og Lørdag Aften til Hockey; og det gode ved det er, at jeg er dobbelt oplagt til at tage fat, naar jeg kommer hjem. Hør, kan I ikke, hvis I ser Tulle,¹⁶¹ skælde hende Huden fuld og saa ellers for Resten hilse og bede hende skrive. Hils ogsaa Pedersen og Heilmännerne og Anna.¹⁶²

Det er sandt, jeg har vist glemt at hilse Mor fra Rasmus Nielsen, Hammerum;¹⁶³ ham traf jeg i Paasken. Hvis der er Billeder i den Udgave af Niels Holgersen, som Mor har, vilde jeg gerne laane den. Vi skal nemlig ud fra Beskrivelserne af de forskellige Scener deri tegne dem for Børnene. Til Mandag har vi for at tegne Vildgæssene og Niels Holgersen paa Ryggen af en af dem; det bliver jo længer jo værre med det Kridttegning; men det er nu en knusende god Ting at faa lært.

Organisten har nu lavet Orgelet i Stand og nu piber det ikke, men er bedre end før, det er dejligt. Har du prøvet at tegne noget efter Kridttegningsbogen, Ninna?¹⁶⁴

Jeg fik selvfølgelig, som jeg skrev, min Kjole færdig St. Bededag. Den er vældig fiks, siger de alle, og den klæder mig storartet, sidder flot og er knusende behagelig. Knapper med grønt paa og grønne Stropper ned foran, paa Opslag og Lomme. fr, f.¹⁶⁵ (jo jeg kan lige), men det er nu ogsaa det sidste, jeg vil sy her. Hils i Assens,¹⁶⁶ Mor og Else, hvis I kommer der. Jeg er ked af min sorte Trøje, den er for lille alle Vegne, den krøb ind ved at blive farvet. Nederdelen har faaet svært¹⁶⁷ ogsaa, men det er jo nu ogsaa paa 5te Aar. Hvis Asta kommer herover i Pinsen, har jeg maaske noget meget nyt og interessant at fortælle; du skriver vel snart. Naa, det blev nok til en lang Smøre alligevel; men nu maa jeg ogsaa i Seng. God Nat!

Mange kærlige Hilsner til eder alle fra Agnes.

NB! Ja, læg Planer for Ferien, Fatter!! Sigurd skal vel til Assens? Faar jeg ikke snart Brev fra dig, tykke Dreng?

¹⁶⁰ Kronprinsessgade 21 i Nyborg, hvor Agnes, Asta og Sigurd bor i foråret 1914 hos Johannes.

¹⁶¹ Er ikke nævnt i den første vandrebog. Formodentlig en person med tilknytning til Åbybro, måske en veninde eller en lærer.

¹⁶² Hilsenen er til lærer H. C. Pedersen, lærerinderne Christine og Mathia Heilmann på Aabybro Mellem- og Realskole, og til Anna Schou, der tog realeksamen på skolen i 1910 og senere blev lærer på skolen.

¹⁶³ Lærer ved Birk Skole fra 1869, forstander for Hammerum Højskole 1871-1879, folketingsmand for Herning-kredsen fra 1879-1913. Formand for Jydske Husmandsforening fra 1888-1916.

¹⁶⁴ Ninna er formodentlig Signe Okkels.

¹⁶⁵ Fr, f. (utydelig skrift) en syteknik, måske ”fransk søm” en måde man syr på når man skal forstærke noget i forbindelse med lommer og opslag.

¹⁶⁶ Hvor Signe Ravn Jensen bor, Sigurds forlovede.

¹⁶⁷ Betyder formentlig, at den *også* er blevet slidt. Der mangler formentlig et eller flere ord.

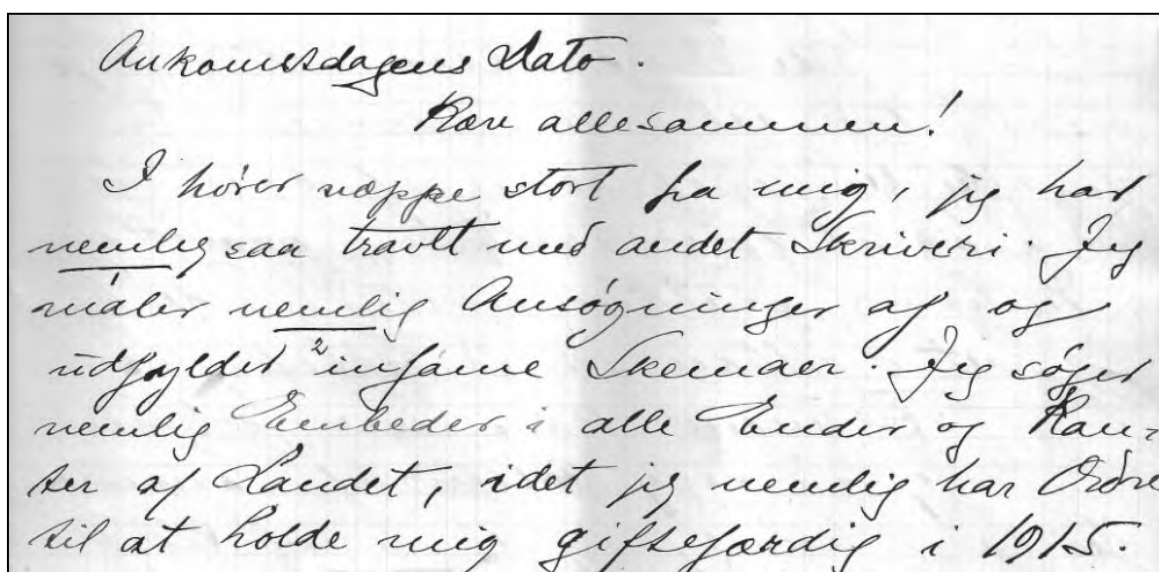
Sigurd Okkels skriver fra (formentlig) Aabybro

Ankomstdagens Dato.

Kære alle sammen!

I hører næppe stort fra mig, jeg har nemlig¹⁶⁸ så travlt med andet Skriverseri. Jeg maler¹⁶⁹ nemlig¹⁷⁰ Ansøgninger af og udfylder infame Skemaer. Jeg søger nemlig Embeder i alle Ender og Kanter af Landet, idet jeg nemlig har Ordre til at holde mig giftefærdig i 1915. Desværre har jeg den forbandede Session med Tilbehør i Udsigt (8. juni), saa jeg faar næppe noget. Bare jeg saa endda kunde blive Soldat nu til Efteraaret, saa var det ikke rent galt, men det kan jeg vist ikke. Tulle Rasmussen er i København, jeg kender ikke hendes Adresse, men du (Agnes) kan jo skrive til hende her paa Kattevejen,¹⁷¹ saa naar det vel der over engang. Mens jeg [er] ved det: I maa se at komme herop til Sommer, nu kan der jo desværre ikke mere holdes Skue¹⁷² i Nyborg – Genboen vil tage Livet af mig, og Sjoeverpaaklædning vil være umulig i de Omgivelser. Her er jo ogsaa plads til hele Menagen. Du kan jo arbejde Rejsepengene af, Axel, her er nok at gøre i Have, paa Vej, i Maler- og Snedkerværksted (Frede har jo faaet Høvlbænk med Tilbehør).

Tøseungen¹⁷³ kommer forhaabentlig her op i Begyndelsen af Sommerferien, hvorefter vi rejser til Assens. Vil I ha' os begge paa Besøg i Nyborg? Jeg vil tro, hun er kommet sig, hun var helt næsvis, da hun skrev hjemmefra. Egentlig skulle hun ha' været her op i Pinsen¹⁷⁴,

Ankomstdagens Dato.
Kære alle sammen!
I hører næppe stort fra mig, jeg har nemlig saa travlt med andet Skriverseri. Jeg maler nemlig Ansøgninger af og udfylder infame Skemaer. Jeg søger nemlig Embeder i alle Ender og Kanter af Landet, idet jeg nemlig har Ordre til at holde mig giftefærdig i 1915.

men hun har ikke Tid. Hun er Kontordame hos sin Far¹⁷⁵ og vil ikke ræve¹⁷⁶ fra den travle

¹⁶⁸ Med et 1-tal under understregningen.

¹⁶⁹ På norsk er en "mal" et forslag til fx vedtægter eller en skabelon til eller model for en tekst, fx en stillingsansøgning. Så Sigurd skriver ansøgninger efter skabelon.

¹⁷⁰ Med et 2-tal under understregningen.

¹⁷¹ Kattedamsvej 24 i Åbybro, hvor lærerinde Frk. Heilmann boede.

¹⁷² Skue, formentlig kortform for dyrskue, altså spøgende betegnelse for en samling af hele familien på ét sted.

¹⁷³ Altså Signe Ravn Jensen, Sigurds forlovede.

¹⁷⁴ Pinesøndag 31. maj 1914.

¹⁷⁵ Hans Ludvig Jensen (f. 1858), typograf, redaktør og købmand.

¹⁷⁶ Ud fra sammenhængen kan det betyde pjække eller svigte.

Pinsetid; derfor gaar jeg og ved ikke, om jeg har Raad til at rejse i Pinsen, men det ender nok med, at jeg bliver her, desværre!

Nu skal jeg æde – Farvel saa længe!

Senere: Axel, vil du ikke skrive, hvor meget mit Bælte kostede. Sagen er, at jeg har solgt det andet til Petersen¹⁷⁷ og derfor gerne vil vide Prisen. Jeg skal nok skrive til Axel Knudsen om den Bog. – Sigurd (altsaa).

Frede Okkels skriver fra Aabybro

Saa er det mig (i en Opgavetime 18/5 14)

Nu har vi faaet Liste over, hvilke beskikkede Censorer, vi skal have her til i Aar,¹⁷⁸ og det er jo mange. Bl.a. Skoledirektøren fra Vestindien¹⁷⁹ (Naturhistorie og Geografi i Realkl.). Jeg skal have en vistnok ældre Inspektrice i Tysk og Fransk. Willkommen sei sie mir! Denne her Skoledirektør glæder jeg mig til at faa fat i; om muligt tager jeg nemlig til Vestindien, hvis der er noget at gøre.¹⁸⁰ Ellers er jeg ude om et Ben paa en 6 à 800 Kr., nemlig Bogholderstillingen i Sparekassen her.¹⁸¹ Jeg prøver at søge den; der er kun een Kontordag om Ugen, og skulde det gaa galt (med Arbejdets Størrelse), er det jo ikke værre, end at jeg kan sige op. Jeg er klar over, at jeg maa have extra Hjælp til Skolen; men for 600 kr. faar man jo slet ikke saa lidt.

Jeg har nu 95 Elever og staar ret forhaabningsfuld for det nye Aar. Jeg rejser til Viborg i Pinsen til Realskolemøde (for første Gang) den 3' og 4' Juli.

Sommerferien.

Jeg har sat Næsen op efter, at vi giver Ferie fra den 11' Juli til ca. 19-20 August,¹⁸² og jeg havde ogsaa sat Næsen op efter at faa jer at se heroppe alle sammen. Axel! Kan der ikke være noget i Sigurds Forslag, at jeg giver et passende Bidrag til Rejsen, og saa hjælper du lidt til, medens du er her; det kan jo nok blive Ferie endda. Moder har jeg egtl. et gyldigt Krav paa at faa herop, og Signe vilde have svært godt af at være her oppe i lang Tid. Hvis

¹⁷⁷ Formentlig en lærer på Åbybro Realskole.

¹⁷⁸ Det må betyde, at skoleåret på realskolen gik fra sommerferie til sommerferie. Allerede i 1800-tallet gik det normalt fra 1. april til 31. marts, både i by og på land. Det gjorde det også i Frederiksberg Kommune i 1906, da Henrik Okkels' farfar Peter Jerndorff-Jessen tiltrådte som skoleinspektør på Skolen på Duevej netop den 1. april. I Gentofte Kommune gik det fra august 1950-juni 1951, da Henrik Okkels begyndte i 1. klasse; i de københavnske skoler gik det i 1940 fra april til marts – og det gjorde det også i fx Nykøbing Sjælland Borger- og Realskole indtil skoleåret 1959-60, som kom til at gå fra 1. april 1959-30. juni 1960.

¹⁷⁹ Der er formentlig tale om Olaf K. Rybner Petersen, der i 1905 fik den 7-årig Victor Cornelius (1898-1985) til Danmark fra De Vestindiske Øer. Den lille Victor blev udstillet i et bur under koloniuudstillingen i Tivoli, hvad han oplevede som så ydmygende, at han ofte spyttede efter de glanende udstillingsgæster, men han blev i Danmark, kom i skole og fik en lærereksamen. Han blev ansat på en skole i Nakskov, hvor han de sidste mange år var viceskoleinspektør. Han blev landskendt gennem sine foredrag og sit virke som sanglærer og korleder.

¹⁸⁰ Det er nok en spøg. Danmark solgte i øvrigt for 25 mio. \$ de tre vestindiske øer til USA i 1916; overdragelsen fandt sted den 31. marts året efter.

¹⁸¹ Afdelingsleder Michael Aaby Christensen, afdelingsleder i Sparekassen Vendsyssels Aabybro-filial, oplyser i mail 1. april 2015, at der må være tale om den tidligere Aaby-Biersted Sparekasse, der senere fusionerede med Sparekassen Nordjylland, i dag Spar Nord Bank.

¹⁸² Lørdag 11. juli; torsdag 20. august 1914.

du tænker paa at opgive din Plads i Humble, Signe, kunde det saa ikke være passende, at du kom her op og holdt til her. Du kunde jo give en Haand i med, men du skulde ellers holde fri og ikke have noget Arbejde, der kunde trætte dig. Efterhaanden som du saa fik Kræfter og Lyst til at tage mere paa dig, kunde jeg vel ogsaa finde det til dig; men jeg har Indtrykket af, at du vilde have godt af nogen Tids Ro.

Johannes ventes enten i Sommerferien eller i Dagene mellem den 15 og 23 Juni eller baade- og (Kan du komme før, saa kom!). Asta, Agnes og Else kan komme lige, naar de vil; de bliver "anbragt" paa et passende Hummer, til vi faar Tid til at snakke med dem, og der kan sagtens blive noget for dem at faa Tiden til at gaa med.

Ansgar og Margrethe ventes egtl. hertil i Dagene før Sommerferien (i Examensdage og Læseferiedage); det tror jeg vilde interessere Eder mest; da er Ungerne her; men vi har alligevel Tid; altsaa fra 15 Juni til 11 Juli (Afslutningsdag).

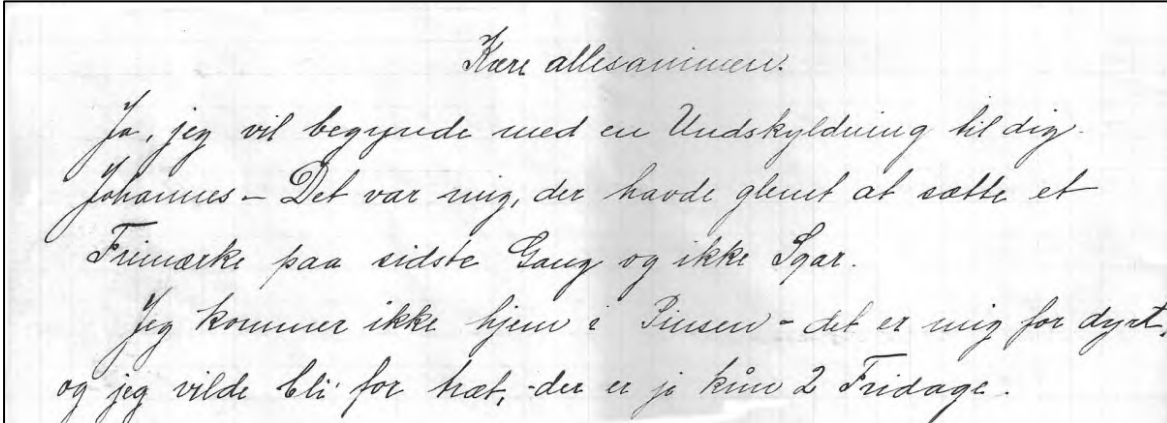
Det er da godt, at det nu er gaaet saa godt frem med dig, Georgia; nu er der jo al Grund til at haabe paa en hurtig Fremgang.

Hvis Lejligheden byder sig, vil Helga og jeg paa en Cykletur i Sommerferien (event. til Nyborg el. Langeland el.lign.); hun er blevet mere "modig" siden Turen i Fjor, og jeg skal vist "bort" en Tid for at holde rigtig Ferie.

Nu bliver der ikke mere denne Gang. En kærlig Hilsen Omgangen rundt. – Frede.

Signe Okkels skriver fra Humble

Humble 21 Maj 1914.

Kære allesammen.
Ja, jeg vil begynde med en Undskyldning til dig, Johannes – Det var mig, der havde glemt at sætte et Frimærke paa sidste Gang og ikke Sgar.
Jeg kommer ikke hjem i Pinsen – det er mig for dyrt, og jeg vilde bli' for træt, – der er jo kun 2 Fridage.

Kære allesammen.

Ja, jeg vil begynde med en Undskyldning til dig, Johannes – Det var mig, der havde glemt at sætte et Frimærke paa sidste Gang og ikke Sgar [Ansgar].

Jeg kommer ikke hjem i Pinsen – det er mig for dyrt, og jeg vilde bli' for træt, – der er jo kun 2 Fridage. Forleden Dag havde Fru Hansen Besøg af en gammel Ven – (Bjerre-Jensen

[tilsyneladende rettet til Bjerg-Jensen m. blyant], som jeg skulde hilse Struerfolket¹⁸³ fra); han tog os med i Bil igennem flere Landsbyer og helt til Bagenkop. Det var festligt. – Om Aftenen fik vi saa megen god Sang og Musik af Bjerre-Jensen [rettet til Bjerg-Jensen] og Fru Hansen. Og siden er det gaaet Slag i Slag med Ædegilder – det er hæsligt, især fordi man kommer sent hjem.

Jeg rejser saa her fra til Ferien, men jeg vil ikke ha' fri længere, end til jeg kan faa et Arbejde igen.

Jeg duer ikke til at holde Ferie i længere Tid – en lille Ferie engang imellem er meget bedre. Kan jeg ikke faa Arbejde herhjemme, rejser jeg væk.

Og I skal slet ikke hyle over mig; det hjælper ikke, jeg ved nok selv, hvad der skal til.

Det er rart, du er saa glad ved din Lejlighed, lille Mor; men I bor jo ogsaa pænt baade forinden og foroven.

Jeg maa slutte og ha' bogen sendt til Sgar – derfor min kærligste Hilsen til alle. Signe.

Ansgar Okkels skriver fra Humble – uden dato, skrevet søndag 24. maj eller en af de følgende dage.

Kære alle sammen! Ja jeg har forsinket Bogen og endda bliver det ganske lidt, jeg faar skrevet i den.
Fra Signe skulde jeg skrive, Mo'r, at hun har sendt Pakke og at hun rimeligvis selv kommer hjem i Pinsen (paa Lørdag altsaa). – Vi glæder os meget til at se dig hernede, Mo'r. Gør nu Alvor af det. Og kunde du ikke snart lade os vide, hvornaar omtrent vi maa vente dig – af Hensyn til vore egne Ferieplaner og af Hensyn til andre eventuelle Gæster. Bliver det i Juni? Du er vel-

Kære alle sammen! Ja, jeg har forsinket Bogen og endda bliver det ganske lidt, jeg faar skrevet i den.

Fra Signe skulde jeg skrive, Mo'r, at hun har sendt Pakke og at hun rimeligvis selv kommer hjem i Pinsen (paa Lørdag altsaa). – Vi glæder os meget til at se dig hernede, Mo'r. Gør nu Alvor af det. Og kunde du ikke snart lade os vide, hvornaar omtrent vi maa vente dig – af Hensyn til vore egne Ferieplaner og af Hensyn til andre eventuelle Gæster. Bliver det i Juni? Du er velkommen til enhver Tid. Men lad os snart faa at vide, naar [= hvornår]. Her er dejligt

¹⁸³ Det er Johannes Okkels og hans kone, der på det tidspunkt bor i Struer.

i Haven for Tiden, som for 2 Aar siden, da du og Fa'r var her, ja, kønnere. Nej, Tak, Frede. I Aar kommer vi ikke til Nordjylland. (Det skulde da være paa Embedsrejser – jeg søger Vinkel og Rind ved Viborg.¹⁸⁴) Ikke Raad og ikke rigtig Lejlighed. Fra ca. 11 Juli til ca. 11 August maa jeg være hjemme, da Sognepræsten¹⁸⁵ er borte i den Tid.

Jeg søger ogsaa et andet Embede, nemlig Østrup ved Odense, Fru Hoffmeyers Faders tidligere Embede.¹⁸⁶ Men det er 3. Klasses,¹⁸⁷ saa at der først om 3 Aar vil være Fremgang i Løn. Men det er et lille Embede (ikke 600 Mennesker), og jeg har faa Kræfter og trænger til Ro til Læsning. Kun een Kirke selvfølgelig. Rimeligvis kun een Skole. Smaa Afstande. (Til Sammenligning tjener, at en Præst i et vidtstrakt jysk Embede i et Aar alene til Hjemmeberetninger¹⁸⁸ kørte 600 Mil, o:¹⁸⁹ 2 Mil hver Søndag i Aaret. Det er en Slags finere Landstrygerhåndtering). God, gammel, stor, hyggelig Præstegaard; over 2 Tdr. Land Have. Og last not least: kun 1¾ Mil¹⁹⁰ til Odense (og ikke langt til en Station paa Bogensebanen), altsaa centralt og i Nærheden af en god By, hvor mange impulser kan hentes.

Nu er det saa bare, om det ikke er for kedeligt med saa faa, især hvis de er uden Interesser og aandeligt Røre. Jeg har endnu intet foretaget mig for at indhente nærmere Besked, men skal snart til det.

Men du og Helga er selvfølgelig i høj Grad velkomne her i Ferien. Kom endelig! – Lad os haabe, du maa faa Benet, Frede. Har du farlige Konkurrenter?

I det hele er I alle sammen – dog ikke paa een Tid – velkomne her. Ogsaa Sigurd og hans Pige. Det noteres, at Sigurd, Kyllie og Aage aldrig har været her. Asta og Else kommer vel en skønne Dag roende herved.

Men jeg faar ikke Tid til at sende noget til alle, selvom der var et og andet at svare paa. Nu har jeg allerede 3 Aftener i denne Uge optaget og til den ene skal jeg have en Tale. Og saa er der Konfirmanderne. – Og Haven!

Nu en kærlig Hilsen til alle. – Margrethe og Ansgar.

¹⁸⁴ I 2017 Vinkel og Sønder Ring – Vinkel Kirke ca. 6 km SØ for broen mellem Søndersø og Nørresø, Sønder Rind Kirke lidt længere mod vest.

¹⁸⁵ Ansgar var kapellan i Humble, ikke sognepræst.

¹⁸⁶ Keld Balmer Hansen, sognepræst i Østrup 2015, skriver i mail til Henrik Okkels 31. marts 2015, at Ansgar var præst i Østrup fra 21. juli 1914 til 27. maj 1922, hvorefter han blev sognepræst i Brørup. Der har ikke været nogen præst i sognet ved navn Hoffmeyer. Det kan tænkes, at datteren har giftet sig til navnet Hoffmeyer, sådan at faderen har et andet efternavn. – 100 m vest for præstegården er der en dam omgivet af en række sten, én for hver præst, der har været i Østrup siden reformationen. På hver sten står præstens navn samt årstal for hans ordinerings. Det var pastor Theodor Hansen, der var sognepræst i Østrup 1877-1904, der sørgede for at "Mindegangen" blev anlagt.

¹⁸⁷ Dvs. 3. lønningsklasse, der lønnes med kr. 2.000 pr. år; først det fjerde år steg lønnen, men så også til 4.000 kr. om året. Ifølge oldmoney.dk er 4.000 kr i 1914 ca. det samme som 249.000 kr. i 2018.

¹⁸⁸ Berettelse, besøg og nadvertjeneste hos meget syge eller døende mennesker. Berettelsestøj: transportabelt "nadversæt".

¹⁸⁹ Krusedullen betyder *id est* på latin = *det er* eller *det vil sige*. 600 mil er ca. 4.500 km om året.

¹⁹⁰ Da 1 mil er 7532 m. er 1¾ Mil ca. 13,2 km.

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg 28.5. 14. Kære alle sammen!

Ja, det bliver ikke mange Ord – af Mangel paa Tid. I Gaar Morgenvagt og derefter til Kbhavn, atter hjemme Kl. 3³/₄ i Nat, sovet til 10¹/₂ og skal paa Kontoret Kl. 2.

Blot dette, at det gaar over al Forventning godt fremad med Georgia. Op og ned ad Trapperne alene, det vil sige: selvfølgelig Stok. Laver Mad, vadsker Bleer, rydder op, kort sagt: hun er svært dygtig; i disse Dage, da Dagmar laver Hovedrengøring, er hun for dygtig, hviler sig for lidt i Løbet af Dagen, saa at Benene er for hævede om Aftenen; men hun er allerede naaet til det Stadium, da det er haabløst for mig at holde igen paa hende! Men som sagt: Over Forventning fremad, og det er vi jo svært glade ved, selvom der selvfølgelig er langt igen, før Kræfterne er som før, og før Benene vil makke ret. –

Begge Børn og jeg har det udmærket. – Haven rigtig pæn. – Ja, Gamle, naar du tager et andet Embede, maa du i hvert Fald sørge for, at der er en god Have; ellers vil I alt for haardt komme til at savne Eders nuværende hyggelige Have. Kedeligt, at Østrup er 3. Kl.; var ellers saa rart nær, men det kan godt være, at du bør tage det alligevel for – som du selv skriver – at faa Tid og Hvile; du er jo desværre en Ært.¹⁹¹

Vinkel og Rind er jo rimeligvis et meget udstrakt Sogn. Men først og fremmest gælder det jo om, at du kan blive tilfreds i dit Arbejde. –

Ja, Frede, hæng i med ”Bengnaveriet”, hvis du kan overkomme Arbejdet. –

Kære Sigurd, du er en letsindig ung mand! Derfor skal dine Ord foreløbig være dig tilgivet! Gifte dig i 1915! Det løber mig koldt ned ad Ryggen! For det første bliver det ikke nemt at faa Embede, og faar du det endelig, bliver det næppe fedt, i heldigste Tilfælde 1600 Kr. i en By. Det kan blive til Brød og en lille Smule Margarine en enkelt Gang, men til f.Eks. at afbetale paa de Møbler, du maa tage på Klods – hvis nogen vil give dig en Klods – bliver der intet, og det vilde da ogsaa være grænseløst letsindigt at stifte Bo med Møblerne paa Afbetaling! Nej, se du nu først at faa din Soldatertjeneste overstaaet, og søg dernæst at skrabe lidt sammen et Par Aar til Møbler, og saa kan du om 4 Aar begynde at tænke paa at gifte dig.

Ja, det er Alvor, lille Sigurd; det er ikke morsomt at have økonomiske Sorger, og navnlig vil du jo blive komplet skør, hvis du skal til at bryde din Hjerne ret meget med Pengesager; det har du nu engang ingen Forstand paa.

Jeg haaber ikke, det er Moster i Assens, der har sat dig slige letsindige Tanker i Hovedet; i saa Fald maa jeg tale alvorligt ogsaa med hende. – Signe¹⁹² er forhaabentlig mere fornuftig.

Haaber saa smaat at komme en lille Tur til Aabybro fra den 16. Juni Aften til den 18. Juni Aften; nu faar vi se.

Lad mig nu se, at I ikke beholder Bogen saa længe; vi længes altid efter den. –

Haaber at se flest mulig af Eder i Sommerens Løb. –

¹⁹¹ ”Ært” blev op til 1940’rne brugt som betegnelse for noget småt og ubetydeligt, noget skrøbeligt, både om mennesker og ting.

¹⁹² Signe Ravn Jensen.

Aage, vil du nu skrive og det ordentligt! Du maa jo skamme dig! Ikke et Ord har man hørt fra dig, siden du kom til Aabybro!

Frede, du er da vel den stærkeste endnu?

Slemmt med dine Næse, lille Agnes; haaber det er bedre med dig.

Glæder mig, at du har sagt op, kære Signe, men nu maa du gøre noget for dit Helbred.

De kærligste Hilsener til og fra alle. – Eders Johannes.

Vi sender Bogen til Agnes, der atter sender til Axel, saa har I den til Pinsen, Axel og Margrethe. – Haaber, lille Grethe er færdig med sin Ørehistorie snart. –

Marie Okkels skriver fra Nyborg – uden dato

Jeg ligger i Sengen jeg kan ikke tåle den væmmelige Kulde. Morbror Ravn¹⁹³ har nylig været her, han bad mig hilse Eder alle fra ham. Else og jeg har nylig været i Assens vi var på en dejlig Kjøretur, hvor vi rigtig kunde nyde den dejlige Natur, fra Dem skal jeg også hilse. Kjærlig Hilsen til alle. Eders Moder.

Asta Okkels skriver fra Nyborg – uden dato

Kære Alle sammen!

Ja nu maa I undskylde, men nu er jeg ikke oplagt til at skrive lige i Øjeblikket; jeg er nemlig gal i Hovedet saa nu skriver jeg ikke denne Gang. Vi fire Piger kan nemlig aldrig noget, det faar vi at høre altid, men saa er det godt I andre kan. Mange kærlige Hilsner til alle fra Asta.

Agnes Okkels skriver fra Birkelund i Vestre Birk ved Herning

P.T. Birkelund. 30 – 5 – 14.

Kære alle sammen!

Ja nu skal jeg saa holde en dejlig lang Pinseferie her; det er jo ellers haardt nok at man ikke skal hjem. Jeg har ikke noget særligt at meddele. Alt gaar i en og samme Skure Dag ind og Dag ud. Sigurd maa have ”Pip”; jeg ved nok, hvorfra Giften kommer. Ikke mere denne Gang – er træt.

Skal hilse fra alle her. – Kærlig Hilsen til alle Agnes.

¹⁹³ Hendes bror, Niels Ravn Jensen (1860-1941) – og Signe Ravn Jensens farbror.

Turesensgade 4 II, 2 – 6 – 14

Kære alle sammen! Lad mig først besvare et Par Spørgsmaal! Til Sigurd: Du kan regne med, at det Bælte, du fik her inde i Fjor har kostet ca. 120 Øre, men det sidste Bælte, du fik, maa du ikke sælge til den Pris; thi det er en meget bedre Kvalitet. – Til Frede: Vi kommer ikke til Aabybro i Aar; vi rejser i det hele ikke saa langt med 4-5 Rollinger. – Vort Besøg faar du ikke, før vi kan sende nogle flere på Fribillet ud paa Landet. – Rejse med 2-3 Stykker kan lige gaa – men flere, nej Tak! Hertil kommer, at jeg har haft 2 Feriedage,¹⁹⁴ saa der vil jo gaa en uforholdsmæssig Del af de resterende Feriedage med Rejsen frem og tilbage. – Ellers mange Tak, Peter,¹⁹⁵ du faar vist ogsaa tilstrækkelig med Gæster i din Ferie, og jeg tror endelig ogsaa, du trænger til at hvile dig selv lidt, og det gør du jo ikke, naar du er der oppe hos dig selv. – Ja, du ligner dig selv, Sigurd, kan du regne ud, hvad det koster at have 6 Mennesker i Kost i ca. 10 Dage? Skal vi sige 25 Kr og saa Rejsepenge, hvad? ca. 20 Kr. = 45 Kr; tror du ikke nok, det var en køn een, du der vilde lokke Peter paa. – Nej, nu venter jeg et Par Aar (eller kun til næste Aar), saa er du blevet gift, saa skal du og Signe faa Besøg af mig med Kone og 5 Børn. – Selvfølgelig paatager vi os fuldstændig at æde jer ud af Huset, dernæst garanterer jeg jer, at I saavel Morgen som Aften, skal faa Lov at overvære et ypperligt Krigsskuespil mellem de 3 mellemste, endvidere faar I Johs at se i Fredes Glansrolle fra Drengetiden o: – som Drillepeter. – Du skal af Vams faa din Næse trykket endnu mere flad, end jeg har formaet at gøre den. – Samme lille Person øver sig nemlig hver Morgen i at jævne Johs's og Signes Næser, saa jeg tror nok, han til den Tid vil have opnaaet god Færdighed i den ædle Planierkunst. – Der falder jo nok endda lidt mere af, saa glæd dig bare, Sigurd. –

3/6. Naa, jeg maa have sluttet af i Aften – jeg fik først bogen i Gaar – men jeg er nu ikke saa lidt fortunlet i Hovedet, paa Grund af en Del Renderi og Kommissioner, jeg har haft.

I forrige Uge (jeg tror Torsdag) døde Holgers (Rygaard) Mor, og nu sidste Nat døde Fru Brinck (Skomagerens). – Der er tre Smaapiger, foruden Fru Brincks 3 Børn af første Ægteskab. – Jeg havde heldigvis faaet Agnes kaldt hjem fra [Allingaabro – rettet til:] Vivild Højskole, da Fru B. i forrige Uge havde faaet en slem Aarebetændelse og et Par Tilløb til Blodprop. – Jeg var saa glad, fordi vi havde faaet hende paa Højskole, nu ved jeg ikke hvad Resultatet bliver med det. – Samme Agnes havde for Resten d. 2 Maj truffet Ejnar Andersens¹⁹⁶ (Aalestrup) Søster i Toget og skulde følgelig hilse dig, Sgar. – Jeg kan slet ikke samle Tankerne mere. – Børnene og vi "Gamle" [er] raske. –

Kærlig Hilsen Vejen rundt fra os alle. Axel.

¹⁹⁴ Weekend og ferie i Danmark: Fra omkring 1900 blev weekender, et begreb opstået i England, og kortere ferier mere udbredte, og i 1919 holdt ca. 20 % af de organiserede arbejdere i Danmark ferie. I 1934 var tallet steget til 47 %, selvom egentlig ferie med løn først blev indført med Ferieloven i 1938. Loven påbød fra 1939 ni dages ferie med løn og i 1940 tolv dage.

¹⁹⁵ "Peter" kunne omkring 1900 bruges om fejltagelse; uoverlagt handling; dumhed; ubehagelig overraskelse; vandgang & vildmand o.lign. – og kunne ogsaa betyde "dummepeter", "drillepeter".

¹⁹⁶ Ansgar Okkels ven og studiekammerat.

Helga Michelsen (året efter gift med Frede Okkels) skriver fra Aabybro

Søndag d. 7. Juni.

Kære alle sammen!

Frede har givet mig Befaling til at skrive, og da jeg nu engang er et ualmindelig skikkeligt Menneske, føjer jeg ham, skønt jeg ved, at det er en Plage at læse mine Breve. De har nemlig i umindelige Tider haft Ord for at være frygtelig kedelige. Jeg sidder her ganske alene og skriver; for hele Kompagniet er til Fodboldkamp, Frede som Dommer, de andre vistnok som Spillere. Frede slider som sædvanlig vældigt i det, men nu kommer der en Tid, hvor han faar det nogenlunde, da han slipper for en Mængde Timer paa Grund af Examen. Han har jo været til Realskolemøde i Pinsen og er saa glad for, at han kom til det, at han siger, han vil der hvert Aar, om han saa skal rejse til Bornholm efter det. Det er naturligvis ogsaa morsomt for ham at komme til at kende saa mange lige- og uligesindede (flest af de sidste). Paa Lørdag¹⁹⁷ skal Skolen til Svinkløv og Fosdalen, og jeg skal med. Blot det nu vil blive godt Vejr,

saa kan det blive en dejlig Tur. Haven her er meget bedre vedligeholdt i Aar, end den plejer at være. Det skyldes for en stor Del Aage; men de andre slider ogsaa derude, naar de kan faa Tid. I vor Have hjemme er der ogsaa dejligt. Nu blomstrer jo Frugttræerne, og der ser ud til at blive megen Frugt; men vi trænger meget til Regn. Far har i længere Tid baaret Vand derud; men det forslaar jo alt for lidt i saa stor en Have. Hvad mig selv angaar, saa er jeg stærk og rask og har i længere Tid slidt vældigt; for vi har faaet malet og tapetseret over en stor Del af Huset, og saa har vi jo haft Hovedrengøringen. Far og Mor er ogsaa raske. Af andet Nyt kan nævnes, at min Broder, Tømreren [Christen Nielsen Michaelsen, f. 1885], skal have Bryllup Søndag d. 21.

Nu har jeg foralt alt, hvad jeg ved og vil derfor slutte med at ønske rigtig god Bedring for de syge og daarlige, og saa haaber jeg, at det ikke har været all for kedeligt at læse
Mange kære hilsener til eder alle, ogsaa dem jeg ikke kender fra
Helga.
P.S. Vi haaber at Johannes vil være Børstet i Skole med sin Navnetales, naar han kommer til Aabybro.

¹⁹⁷ 13. juni 1914.

Frede og jeg har jo tænkt paa at tage ud paa en lang Tur i Sommerferien; men vi skal først rigtig til at lægge Planen i Dag, og naar saa den er færdig, skal den godkendes af mine Forældre.¹⁹⁸ I Fjor tror jeg nok, at Mor var ganske sikker paa, at jeg maatte opgive Turen paa Halvvejen; men det gik jo godt med at holde ud, og jeg kom tilbage saa brun som en Mulat, saa i Aar gaar det nok med at faa Lov. Vi har tænkt paa at tage til Langeland og Nyborg og eventuelt fra Nyborg til Sjælland, Møen, København og saa hjem med Damper. Det kunde blive en vældig festlig Tur; men den vil jo tage lang Tid og en Del Penge.

Nu har jeg fortalt alt, hvad jeg ved og vil derfor slutte med at ønske rigtig god Bedring for de syge og daarlige, og saa haaber jeg, at det ikke har været alt for kedeligt at læse.

Mange kærlige Hilsener til eder alle; ogsaa dem jeg ikke kender fra – Helga.

ES.¹⁹⁹ Vi haaber at Johannes vil beære Biersted n.²⁰⁰ Skole med sin Nærværelse, naar han kommer til Aabybro.

Frede Okkels skriver fra Aabybro

Aabybro 9/6 14.

Kære alle sammen!

Som I ser, har jeg skrevet en hel Masse ovenfor durch Helga; i Dag (og i Gaar) har vi skriftlig Eksamen, Dansk Stil, og der skete det mærkværdige, at Opgaven, som vi skulde have haft Kl. 4 blev kasseret Kl. 2½ og en ny Opgave givet telegrafisk. Har i Dag faaet Korrekturen til min Aarsberetning og skal nu til at gennemgaa den kritisk.

Haaber at komme paa den omtalte Tur med Helga; men endnu vides intet.

Sigurd blev taget til Infanteriet, og Aage blev kasseret; Sigurd prøvede forgæves at slippe p.Gr. af sine Øjne; han blev behandlet 2 Gange,²⁰¹ i Dag og i Gaar.

Ellers intet Nyt. Kærlig Hilsen. Alle er velkomne her i Ferien, og Johs ventes her til den angivne Tid. Frede.

Ansgar Okkels skriver fra Langeland

Humble, 19. Juni 1914.

Kære alle sammen! Det er dejligt at faa Bogen, det er svært af faa skrevet i den for alt det, som skal gøres og kun kan gøres, naar man er frisk. –

Tak til jer hjemme i Nyborg paa begge Sale²⁰² for de mange Dage, vi var hjemme og havde det saa rart – ikke mindst til dig, lille Bedstemo'r fra din Stump og hendes Forældre. – Vi kom godt

¹⁹⁸ Helga blev født 23. november 1895, så hun er i ”skrivende stund” kun 18 år gammel. Året før havde hun som 17-årig altså cyklet Jylland tyndt – alene sammen med sin forlovede.

¹⁹⁹ ES = efterskrift.

²⁰⁰ Biersted nordre Skole.

²⁰¹ Han har været til session 2 gange.

²⁰² ”Begge sale” betyder ”begge etager” i Villa Vesterled, Kronprinsensgade 21, Nyborg.

hjem, men rigtig trætte alle 3. Lille Ingrid kom ind i Soveværelset og blev ganske rørt, da hun saa sin lille Seng. Hun gik hen og næsten kælede for den, trak i Sengetæppet, fandt sin lille ”Sovo” (Hovedpude) og sagde: ”Dejle (Dejlige) Lulleseng, Mussi egne Lulleseng!” og senere tog hun Resten i Besiddelse: ”Mussi Dør! Mussi egne Kakkellovn”! Det var morsomt at se hendes barnlige Hjemglæde. – Samme lille Person har det rigtig godt. Om Aftenen ligger hun længe, inden hun sover, og underholder sig selv; men hun ved jo nok, at hun egentlig skulde til og sove. Forleden hørtes følgende Brudstykker af en dramatisk Enetale: ”Tit-tit, Mus, sø-je Mus!” og saa med andet Mæle: ”Fy, gamle sig! Møjtøs! Sovo!” Og saa igen: ”Tit-tit Mus osv.” – Vi tager fra Tid til anden med godt Vejr i [til] Stranden; saa er Ungen med paa Cyklen og sidder oppe i Sandet og roder, mens Forældrene bader; hun er brun som en Nød.

Vi gamle har det ogsaa rigtig godt – det hjælper med det gode Sommervejr, som vi nu har haft en Tid. Vi har haft travlt i Haven, og nu havde den kvindelige Del travlt med at faa Huset i Stand til Provstesynd, som vi havde i Dag. – Nu skal jeg bygge Udhuset om. Jeg fik Valget mellem en omfattende og grundig Hovedreparation (som jeg selv skulde betale) efterfulgt af aarlige mindre Reparationer til maaske 50 Kr. om Aaret eller Ombygning, hvortil faas Embeds- laan, som rimeligvis kun skal forrentes og afregnes med 6 % aarlig. Og faar jeg Embede i Løbet af Efteraaret,²⁰³ kommer jeg vist slet ikke til at betale Afdrag. Jeg valgte selvfølgelig det sidste, baade af personlige Grunde og af Hensyn til Embedet (o: Eftermændene). Det giver nogen Ulejlighed, men saa ogsaa (hvis vi skal blive her nogen Tid endnu) en Tilfredsstillelse ved at faa noget ordentligt. Jeg tænker, jeg vil have det bygget sammen med Hovedbygningen med Udgang igennem det nuværende Spisekammer.

Det maa i høj Grad paaskønnes, at Helga har givet Familiens Svigerinder et saa godt Eksempel. Og det er glædeligt, at hun allerede – i Tide – er kommen ind i en retskaffen Vandel, saa at hun skriver i Brevbogen. Naar hun først bliver Fru Okkels frygter jeg, at Lydigheden vil aftage foruroligende hastigt. – Tak for dit Brev, Helga. Hils i dit Hjem! Jeg har i den senere Tid tænkt mere paa jer, end min Brev-tavshed har givet Grund til at tro; jeg er en dårlig een til at naa det Brevskriveri. – Se nu at naa herved, du og Frede. En lille Ting ser jeg af Helgas Brev ret tydeligt; nemlig Forskellen mellem Klimaet her og i Vendsyssel. Helga skriver den 7/6, at ”nu blomstrer Frugttræerne” – det var for længst overstaaet her.

Sigurd og Aage ønskes til Lykke i Anledning af Sessionsresultaterne. Men de er nogle elendige Dovendidriker, at de ikke gider skrive et Par Ord med i Bogen. Føj!

For Resten maa jeg opløfte min Røst imod Sigurds Ægteskabsplaner, i Tilslutning til Johannes. Tag den en lille Smule med Ro. Jeg tror, at man kan begynde et Hjem selv med ret smaa Indtægter og endda være glad. Men har man en lille Indtægt, et ungt og derfor knapt forsynet Hjem og saa tillige Gæld at forrente og afdrage, saa er det for trangt; saa vil Besværlighederne med at klare for sig og faa det til at gaa slide og gnave alt for meget paa det unge Hjems Glæde, og det er Synd. Folk, der vil gifte sig, skal sørge for, at netop de første Aar kan blive lyse og lette. De senere Aar kan de nemlig ikke sørge for; der kan komme saa meget ind, som man ikke er Herre over: Sygdom o.s.v. Jeg har ”sagt det i Tide” og skal ”siden tie stille”.

²⁰³ Ansgar skriver 19. juni og allerede fra 21. juli står han opført i ”Mindegangen” som sognepræst i Østrup. Datoen i juli må være tidspunktet for den kongelige udnævnelse; se ogsaa Johannes Okkels brev 20. juli 1914 i Vandrebogen: ”Kaldelsen venter hver dag”. Han har formentlig først tiltrådt stillingen den 1. september 1914, for han må have haft et opsigelsesvarsel i Humble.

Det er et farligt Mas, du har, Axel; men godt er det, at du kan holde ud til det og faa det hele til at gaa rundt. Det er næsten værre for Margrethe med den ringe Hjælp til Arbejdet, og saa Børnene derinde bag Københavns høje skumle Mure.

Jeg gad vidst, hvad den hele politiske Familie tænker i disse Dage. Navnlig vilde jeg gerne være til Stede hos det radikale Hjørne²⁰⁴ i Nordjylland for, om muligt, at lægge milde Plastre paa blødende radikale Hjerter.²⁰⁵ Ak ja, sic transit gloria mundi. Som moderat maa jeg sige: Gud give, vi altid havde ”radikale” Ministerier i Danmark! Dels bliver da alting saa moderat – for øjeblikket ligefrem kvalmende moderat – og dels faar man at se, at dansk Radikalisme bestaar i fede Ord og magre Handlinger. Puh! og saa er man endda nødt til at gaa sammen med dem, hvis ikke det hele skal blive Vrøvl eller Reaktion. – Men een Ting ser man da – trods al Reserverthed i mangt og meget overfor vedkommende – at der er een – een – Mand i Danmark, som forstaar noget og kan noget i Politik, og der er I.C. fra He.²⁰⁶ Var han blot af en finere Støbning!

Nu Slut med mange kærlige Hilsner Raden rundt fra os her – Ansgar.

P.S. Til Aage! Du har jo – efter hvad jeg hører med god Grund – i sin Tid sat din Næse op efter at faa Fa’rs Cykle. Den gav han nu mig, dengang han var her i Humble. Men naar du en Gang vil købe dig en Cykle [gammel stavemåde for Cykel], maa du regne med et passende Bidrag fra mig – jeg kan vel faa Raad til ca. 50 Kr.²⁰⁷

Signe Okkels skriver fra Langeland – udateret

Kære alle sammen!

Jeg har ikke noget at skrive om denne Gang. – Jeg vil dog bare sige, at jeg længes efter at høre noget fra Aage. Jeg kommer nok ikke til Norge, og saa bli’r det nok Aabybro jeg tyr til igen. – Jeg fik nu lige Besøg af en ”Bisse”, der slog mig for en Tiøre, jeg turde ikke andet, jeg er nemlig ene hjemme; men gaar nu ned til Sgars. Jeg har Fridag, der er Marked i Rudkøbing.

Kærlig Hilsen til jer alle sammen fra – Signe.

Marie Okkels Jensen skriver fra Nyborg

23/6 14.²⁰⁸ De kjærligste hilsener til alle hele Vejen rundt fra Eders gamle Mor.

²⁰⁴ Bengt Mønnike mener, at Frede Okkels og de andre på realskolen var tilhængere af Det Radikale Venstre; denne opfattelse deler han med Ansgars søn Hans Olav Okkels. Som nævnt andetsteds blev Ansgar senere tilhænger af Retsforbundet, som begge hans døtre også stemte på i en årrække.

²⁰⁵ ”De blødende radikale hjerter” – dette hentyder til Ansgars dybe skuffelse over P. Munchs optræden som forsvarsminister (1913-20). Han var jo, allerede inden Første Verdenskrig gået ind for at oprette en stor ”sikringsstyrke” og udvide Københavns befæstning.

²⁰⁶ Jens Christian Christensen (J.C. Christensen; J.C. udtales som I.C., skrives i ældre skrifter nogle gange I.C. Christensen) (1856-1930) var dansk politiker og Venstre-statsminister fra 1905-1908.

²⁰⁷ Prisen på en ny cykel var i tiden op til Første Verdenskrig under 100 kr., dvs. ca. 7000 kr. i 2018-kr., så Ansgars tilskud svarer til halvdelen af dette beløb, altså en betydelig økonomisk hjælp fra Ansgar til hans fattige lillebror. Timelønnen for en arbejder i 1914 var 50 øre og arbejdsugen var på 48 timer. Kilde: Lønstatistik 100 år, Dansk Arbejdsgiverforening.

²⁰⁸ Johannes Okkels har tilføjet dato på moderens brev.

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg 23/6 14.

Kære alle sammen!

Nej, du bliver for slem, Gamle! At beholde Bogen i ca. 10 Dage! Vi maa til at indføre et Mulktssystem!

I øvrigt Tak for dit lange Indlæg. –

Rart at have Eder herhjemme; blot kedeligt, at jeg var saa optaget; fik for lidt ud af hinanden.

12-14 ds. [12.-14. juni] strenge Dage for mig; vort store Delegeretmøde her i Nyborg. Men det gik udmærket. Stor Tilfredshed med Arrangementet. Saa er det jo ingen Sag. Herligt Vejr alle 3 Dage. –

Den 16 om Middagen stak jeg en Smut til Aabybro, retur den 18 om Aftenen. Som sædvanlig fornøjeligt at komme op til de 3 Bisser. Morsomt at se, som alt gror op, og rart at mærke, at Frede stadig har Dampen oppe. Tror dog, at du skal passe paa, lille Frede; man kan tage for haardt fat i sine unge Dage, saa at det hævner sig, naar man kommer op i Aarene. –

Det vil sikkert interessere alle at høre, at Aage endnu er i Live; man kunde jo ellers fristes til at tro alt muligt. Han synes at have forbedret sig betydeligt, er ikke saa hidsig som tidligere! Haven har haft godt af hans Nærværelse. Det er jo Meningen, at han nu skal forberede sig²⁰⁹ et Aar hos Frede. –

Også min Kompliment, lille Helga, fordi du har skrevet! På Lørdag²¹⁰ til Møde i Kbhavn; skal antagelig have lille Susse²¹¹ med hjem til Bedstemor; de smaa Københavnerunger skal jo paa Landet. Lille Johannes²¹² skal i Aar ud til Familien paa mødrene Side.

Jeg ville gerne have Poul,²¹³ men er bange, det er for meget for Georgia endnu i Aar; hun er jo langtfra helt i Orden, skønt hun ikke nægter sig noget i Retning af Arbejde.

Lille Søster – fremdeles god og meget fornøjelig.

Musse forkølet i disse Dage; men ellers alt vel.

Ikke tid til mere. Plebs²¹⁴ nedenunder faar ikke skrevet denne Gang; de skal til Fest i Roklubben i Aften (Skt. Hans Aften).

De kærligste Hilsener til og fra alle. – Eders Johannes.

PS. Sigurd søger Timelærerplads her i Nyborg, og jeg har bearbejdet Bjerring²¹⁵ og skal have fat i Ludvig. – Vist ikke helt umulig at faa ham ind. –

²⁰⁹ Aage blev lærer som de fleste af sine søskende; i juni 1914 var han 19 år gammel, så formentlig skulle han i en slags før-seminarie-praktik på skolen i Aabybro.

²¹⁰ 27. juni 1914.

²¹¹ Susse er formentlig Axels datter Signe (f. 1911); se også senere, i Agnes' brev fra Villa Vesterled.

²¹² Johannes, Axel og Margrethes ældste (f. 1906).

²¹³ Poul, Axel og Margrethes næstældste (f. 1909).

²¹⁴ Hans lillesøster Else.

²¹⁵ Sandsynligvis Johan Julius Bjerring, fra 1935-40 borgmester i Nyborg, tidligere i byrådet i Nyborg.

Søndag Aften d. 28 - 6 - 14²¹⁶

Kære alle sammen!

Ja, nu maa jeg vel have skrevet lidt, jeg er ellers slet ikke oplagt til det. Jeg har i Dag haft en meget fornøjelig Dag, idet jeg har været ude i Slangerup Brugsforening med ca. 13 sibiriske Bønder. – Vi 5: FDB havde forleden besøg af dem i Forretningen, og nu skulde de saa ogsaa se en dansk Landsbybrugsforening. – I kan tro, det var en broget Forsamling at trække rundt med, nogle i lange Støvler og Galoscher og den typiske lange Frakke, andre i vesteuropæisk Dragt, men med Turistsko eller Gymnastisksko paa Fødderne. En del mødte i lappede Klæder, kort sagt snarere lignende nogle Landevejsbisser. – Men som de Mennesker kunde spørge ud, de vilde skam vide grundig Besked med vore Brugsforeningers Organisation og Virke-maade. – Det var intelligente Ansigter alle sammen, der var dog²¹⁷ ogsaa en Folkeskolelærer og en Mejerikonsulent imellem, den sidst var en Kirgiser. – Paa een nær, der kunde lidt Tysk, talte de kun Russisk, men de havde da heldigvis en Tolk med sig herinde fra. – Der skal i Sibirien i den sidste Tid være foregaaet en rivende Udvikling paa Andelsvæsenets Omraade, Brugsforeninger og Mejerier skyder op som Paddehatte. – Deres Andelsforeninger virker tillige som en Slags Oplysningsselskaber, og jeg tror næsten tillige som en Slags Afholdsforeninger, i hvert Fald var de meget forbavset over, at vi her hjemme forhandlede spirituøse Drikke i vore Brugsforeninger, sligt var utænkeligt i Sibirien. – Man fik tillige Indtryk af, at de havde en stor Tro paa Betydningen af Organisation, noget man naturligvis bedre forstaar, naar man tænker paa Sibiriens spredte Bebyggelse og forskelligartede Befolkning, og man saa til Sammenligning tænker paa vore egne Landkommuner, hvor der findes en ganske anden rodfæstet Fællesskabsfølelse mellem Folk. – Den danske Tillid kendes der ikke meget til i Sibirien, de er vant til at blive snydt og tror derfor heller ikke [på] Folk. – Det var noget, der fremgik af flere af deres Spørgsmaal. – Men Sibirien er endnu Mulighedernes Land paa det økonomiske Omraade – der kan der tjenes Penge. – Jeg kender (fører Regnskab for) en Mand, der har været 13 Aar i Sibirien og denne fortalte paa mit Spørgsmaal, at en Mand, der derovre har anbragt en 10-15 Tusinde Kroner i en Gaard, kan i et normalt godt Aar tjene 10 Tusinde Kroner. Det kan danske Landmænd langt fra. – Samme Mand, der ifølge sin Stilling, hele Tiden har maattet bekæmpe Andelsforeningerne, siger selv, at kun disse har Existensmuligheder for sig i Sibirien. – Købmændenes Butikker og Sibirisk Co.'s Mejerier maa nedlægges, saafremt Bønderne bliver ved at fare frem i deres "Andelsfanatisme". – Det har været meget morsomt for mig i den sidste Tid at høre en hel Del ovre fra Sibirien, hvad om vi f.Eks. skulde have en Afstand som fra Kbhavn til Skagen til vore nærmeste Købmand, og det er ikke noget ualmindeligt i Sibirien. – Naa, det interesserer maaske ikke jer saa meget, men jeg, som nu een Gang er blevet Forretningsmand, interesserer det jo i nogen Maade at følge med paa Omraader, hvor jeg selv har faaet min Gerning. – Thi Landmanden i mig skal jo dødes. –

²¹⁶ Den 28. juni 1914 blev den østrigske kronprins og hans kone skudt i Sarajevo. Det vidste Axel ikke, da han skrev – men heller ikke senere nævnes denne begivenhed i Vandrebogen (som ligger stille fra ultimo juli til 20. september). Men Axel bliver indkaldt til Sikringsstyrken 1. august og skriver i september, at han regner med at Danmark "kommer med i krigen".

²¹⁷ Mener Axel, hvad han skriver – at det at have et intelligent ansigt står i modsætning til at være folkeskolelærer og mejerikonsulent? Ud fra tonen mellem dem driller han nok bare sine læreruddannede søskende.

Hvor var det dejligt i Dag at komme ud paa det rigtige Bondeland og og se Markerne, navnlig sendte Rugmarkerne deres lokkende Toner til mit Øre – den underlige Lyd, som Blæsten frembringer i en Rugmark, der er ved at modnes, kan gøre mig syg af Længsel efter en rigtig Høstdag paa Landet. – Jeg kunde godt have smidt mig ned paa Jorden og tudet, fordi det ikke er mig, der skal høste den Rug, ikke mig der skal pløje, ikke mig der skal fodre ”de røde”, ikke mærke disses ru Tunge op ad mine Buxer.

Jeg skal ingen Ting, jo, i Morgen Kl. 8 hænger jeg paa Pinden, og saa skriver jeg rigtig mange An’er og Pr.’er og do.’er²¹⁸ og Tal, er det ikke idiotisk! – det er det vel ikke, men kan synes saa engang imellem.

I Gaar var Johannes herinde og hentede saa Søster²¹⁹ med sig hjem til Nyborg. Vi er svært glade ved, at hun kan komme der over og faa sig lidt god Luft og en smule Kulør. – Nu maa du ikke forkæle hende, lille Mor, du ved hvor træsk²²⁰ hun kan være overfor ”lille Bedstemor”. – I løbet af 3-4 Dage sender vi Johs²²¹ ud til Borup og Ebberup,²²² rigtig et dejligt Sted for en Dreng i hans Alder. – Jeg selv regner med at faa Ferie fra 11.-20. Juli, og saa rejser vi ud til Margrethes Familie. – Frede og Helga (ja, eventuelle andre ogsaa) skal være velkommen hos os, men lad mig faa lidt Underretning i Tide om, naar vi kan vente jert Besøg, du ved, Frede, at jeg er meget optaget om Aftnerne, men kan jo altid mingelere lidt paa det, naar jeg er underrettet. – Nu har Søster ”rejist” i flere Dage, Johs ”rejser” stadigvæk, Madammen ”rejser” i en anden Betydning, men nu bliver Familien jo snart ”lille”, det hjælper vel lidt for hende. – Jeg sender Bogen til dig, Kylie, jeg ser det er en hel Maaned siden, du havde den sidst. – I øvrigt: Børnene raske, alt vel!

Kærlige Hilsner Axel.

Agnes Okkels skriver fra Varde

Varde 7/7. 14.

Kære alle!

Jeg ryster og bæver ved at opdage, at Vandrebogen er hos mig endnu. Det skal aldrig ske mere. Den er kommen mellem mine Stilebøger og først i Dag, da jeg skulde skrive til Sigurd, opdager jeg det. Jeg har nu ogsaa i forrige Uge haft syndigt travlt. Naar man foruden en væmmelig Stil, do. Kridttegninger og Lektier ogsaa har Anskuelse, hvor man faar Opgaven Kl. 3 og saa skal aflevere en skrevet Plan Kl. 7, har man noget at tage i. Naa, jeg vil ikke ”møje ret meget af mig” nu, da jeg forhaabentlig træffer største Delen af Familien i Ferien.

Er der nogen der ved, om Aage er levende? Og i saa Fald, om han kommer hjem i Ferien, eller hvor han agter sig hen? Jeg vilde gerne se Aage (ja, jer alle) i Ferien. Desværre faar vi kun Ferie fra 15de Juli–17de August, det er noget lidt, og Varmeferie er der ikke noget, der

²¹⁸ An – skrev man på en regning oven over specifikationen af de leverede varer. Pr. – er lig med fx kr. pr. kg. Do’er – er blot do./ditto i flertal.

²¹⁹ Signe.

²²⁰ Her: kløgtig, snedig, listig.

²²¹ Johannes.

²²² Ebberup ligger ca. 6,5 km sydøst for Assens, men de syv danske Borup’er er alle placeret andre steder i Danmark ved Randers, Køge, Thisted, Viborg og i Syddjurs og Vesthimmerland. Formentlig er der tale om et personnavn, Borup, og en stedsbetegnelse, Ebberup – der står jo ogsaa *et* dejligt sted.

hedder, om ogsaa det er +22° i Skyggen, som det har været nogle Dage. Saa kan I tro, Børnene er hyggelige at have med at gøre; og Pigernes Strikketøj lugter²²³ langt hen. Jeg glæder mig meget til at komme hjem, det kniber med at holde Tankerne om Arbejdet her i denne Tid.

Naa, jeg har ikke Tid til mere. Kærlige Hilsner til alle hele Vejen rundt, specielt til dem, jeg ikke ser i Ferien. Agnes.

Helga Michelsen skriver fra Aabybro

Biersted nordre Skole, 12. Juli 1914

Kære alle sammen!

Lad mig straks begynde med at sige, at dersom der skal skældes ud, maa Skændene fordeles mellem Frede og undertegnede. Han har mulig haft Bogen i 3 Dage, og jeg har haft den siden Fredag.²²⁴ Det er nu bestemt, at vi skal paa den Tur, jeg skrev om sidst, og vi starter på Onsdag.²²⁵ Vi har ellers levet i Sus og Dus næsten hele Ugen. Onsdag Aften var jeg i Aabybro til Sigurds Fødselsdag og Torsdag Aften igen i Aabybro. Chokoladegilde hos Schous²²⁶ i Anledning af Annas²²⁷ Optagelse. Fredag Aften havde vi hele ”Menagen”, d.v.s. alle fra Realskolen, Frøknerne Heilmann,²²⁸ Anna og Kirsten Schou og deres Moder hernede hos os, og Lørdag var jeg igen i Aabybro, Afslutning paa Skolen, Frede ”prædikede”, og nu i Aften faar vi fremmede igen; men saa er det da ogsaa overstaaet – heldigvis, kan man næsten sige – for det har været lidt rigeligt. Frede slider som et Bæst i disse Dage – godt at vi snart skal af Sted.

Ja, saa ser jeg jo nok en hel Del af Eder nu i Ferien.

Mange kærlige Hilsener fra Helga.

Johannes Okkels skriver fra Langeland

p.t. Humble d. 20/7 14.

Som I ser er jeg p.t. i Humble hos Gamle – 2 Fridage. Har haft det rart hernede, selvom vi har savnet begge Fruerne; Jane²²⁹ rejser ikke ud endnu, og Ansgar hans²³⁰ er ”taget paa Landet” til Nyborg, hvor hun søger at overvinde lidt af sin Nervøsitet, inden de skal flytte til Østrup (Kaldelsen ventes hver dag).

Lille Ingrid er en sød og fornøjelig Unge, er glad ved Farbror Hanse, som hun siger. Gamle selv er Sognepræst p.t., og naar hertil kommer, at han under Margrethes Fraværelse maa tage

²²³ Eleverne strikker stramt af anspændelse, og det er varmt, så de sveder – derfor lugter uldgarnet af lanolin.

²²⁴ Agnes har skrevet i og sendt vandrebogen tirsdag 7. juli; bogen har været fremme onsdag 8. juli; hvis Helga har haft den siden fredag 10. juli, har Frede kun haft den i to dage – hvis man nu skal være lidt pertentlig.

²²⁵ Altså 15. juli.

²²⁶ Anna Schous forældre, bosat på Aaby Underskole, hvor faderen Jacob Andreas Schou var lærer.

²²⁷ Anna Schous optagelse på Winthers Seminarium i Silkeborg.

²²⁸ Christine og Mathia Heilmann, to af skolens lærere.

²²⁹ Jane var kaldenavn for hustruen Georgia.

²³⁰ Ansgars hustru Margrethe.

sig lidt af Huset og meget af Ungen, faar vi jo undskyldte, at Vandrebogen som sædvanlig ligger og driver her, og at han denne Gang kun sætter en Hilsen i.

Til Gengæld skal den saa komme ret hurtigt fra Nyborg til Axel (Agnes kommer hjem paa Onsdag). Jeg ved ikke, om det gaar an, Axel, at sende den til Slynglen Aage i Aabybro; han er vist alene hjemme nemlig, men du faar jo prøve.

Her er dejligt paa Langeland, men de mener jo ogsaa at faa det rart i Østrup; dér er der en mægtig Have; jeg husker ikke Arealstørrelsen nu, men den er meget stor.²³¹

Hjemme har vi det godt; Jane²³² gaar fremad, Musse²³³ er p.t. sød og flink, og lille Inge er dejlig. Musser siger, hun er en Farpige, og jeg tror ærlig talt ogsaa jeg forkæler hende lidt, men hun er heller ikke til at staa for, altid sød og altid levende.

Med lille Signe²³⁴ fra København gik det betydelig bedre, da jeg rejste hjemmefra; forhaabentlig er hun nu ovre Ørehistorien, det lille Skind, saa hun rigtig kan være ude; det gaar i Almindelighed godt med hende og Musse. Men Maven er daarlig paa hende, hvad saa siden den fejler. –

Signe hernede paa Langeland²³⁵ er en sløj Person, som er ved at omkomme i Varmen; den er ogsaa drøj at holde Skole i. Hun glæder sig meget til Ferien, men hun skal holde ud en Uge endnu. –²³⁶

Jeg har tænkt paa Eder hver dag i Eders Ferie, Axel og Margrethe, og glædet mig over, at I lovede saa herligt Vejr, men drøjt er det, at I i Dag igen skal rykke ind til den store, væmmelige By; forhaabentlig har I samlet gode Kræfter.

Kommer til København den 30. ds. Faar jeg Tid, ser I mig.

De kærligste Hilsener Eders Johannes.

Til Aage. Naar du faar Bogen fra Axel, har du at sende den snarest til Humble.

Du er dog en stor Æsel; stadig ikke et Ord fra dig. – Naar du nu faar Bogen, har du da ikke den Undskyldning, at andre skriver; tag dig saa sammen! Kærlig Hilsen Johannes.

Ansgar Okkels skriver fra Humble, Langeland, formodentlig den 20. juli 1914

Vi er blevet enige om, at Aage gerne maa lade Bogen blive i Aabybro til Feriens Slutning. – Kærlig Hilsen til alle. – Ansgar.

²³¹ Tilføjet med Ansgars håndskrift: ”2½ Td. Land” [lidt mindre end 14000 m²].

²³² Hans hustru, som det går bedre med efter fødslen af Inge.

²³³ Ikke Ansgar og Margrethes Musse, men hans egen datter Elisabeth med samme kælenavn.

²³⁴ Hans bror Axels datter.

²³⁵ Hans søster.

²³⁶ Der var ikke i 1914 nogen koordineret, fælles sommerferie i de danske skoler, hverken i by eller på land, jf. tidligere fodnote om skoleårets placering i kalenderåret.

Agnes Okkels skriver fra Villa Vesterled,²³⁷ formentlig i slutningen af juli 1914.

Kære alle!

Ja, jeg kommer jo daarligt inden for Dørene før de herhjemme sætter mig i Arbejde, bl.a. med at skrive; naa, det er alt sammen ikke saa slemt, naar bare man kan være herhjemme hos sin lille Mor. I kan tro, jeg nyder det. Og her er jo saa rart i Mors lyse Stuer.

Jeg har været en hel Uge hos Moster Hanne.²³⁸ Det var rart at være der. Det er altid rart at være, hvor der er Kærlighed til Stede, og det er der i sjælden høj Grad mellem dem alle der.

Desværre er der saa megen Sygdom. Aksel²³⁹ har hæftige Hjerteanfald (stammende fra Hjer-tefejl), som lige saa godt kan bringe Død som Liv. Og Kristjan skreg og klagede sig en Nat af en væmmelig stor Byld paa Halen. Gunnar er nu en stor, køn Dreng paa 9 Aar og er en dejlig Unge.

Sidste Søndag kørte Aksel og jeg til Riis Banker²⁴⁰ og i Tirsdags var jeg med paa Skoleskov-turen, der gik til Trædballe og Himmelpind,²⁴¹ det var begge dejlige Ture, der er jo saa hen-rivende smukt. Vi kørte om forbi Oldemoders Hus²⁴² og drak af Kilden, der løber lige derved

²³⁷ Kronprinsensgade (nr. 21, mat. nr. 583) i Nyborg, hvor også hendes mor og hendes søskende Asta og Sigurd boede i foråret 1914. "Villa Vesterled" er huset længst til venstre på fotoet. Villaen er i 2018 pudset rød og har rødt tegltag.

²³⁸ Johanne Katrine Ravn Jensen (1863-1941).

²³⁹ Aksel, Kristjan og Gunnar er moster Hannes børn.

²⁴⁰ Ris, Riis Bakker, ca. 20 km NV for Vejle.

²⁴¹ Trædballe vest for Vejle; Himmelpind er en fredet skovklædt bakke på Vardevej 200 i Vejle med en meget fin udsigt.

²⁴² "Oldemoder" er Marie Okkels' farmor Johanne Cathrine Sørensdatte Ravn.

og langs med Faarup Sø.²⁴³ Jeg kørte ellers, men der var Bakker, der var saa stejle, at jeg ikke blev betroet Tømmerne. Aksel skulde ellers været med herover, men

Natten før Afrejsen skulde gaa for sig, blev han saa syg, at Morbroder var ved at spænde for for at hente Lægen, da det saa blev bedre. Saa maatte jeg af Sted alene; jeg cyklede saa fra Styvel til Vejle og nød ogsaa denne Tur.

Nu skal jeg bare gaa hjemme hos Mor og kæle med hende. Ja, saa har jeg jo ogsaa ”Susse”²⁴⁴ at opdrage paa – jeg forstaar li’ godt bedst, hvordan hun skal tages. Hun kendte mig ikke straks, men er jo nu meget kælen mod Faster Agnes. Hun er for det meste sød, men det hænder, at vi har kommet hjem og har set Tøjet spredt i Øst og i Vest, saa ved vi, der har staaet et lille Slag mellem hende og Bedstemoder om Afklædningen.

Hun ser helt frisk ud nu og har ogsaa ret god Appetit. Jeg er svært glad for, at hun er her. Tøserne, Asta og Else, bombarderer mig med Sytøj; de har set det, jeg har syet til mig selv i Varde og nu skal jeg ”arme Dævel” sy baade Kjoler og Liv²⁴⁵ o.s.v. i lange Baner.

Frede og Helga havde meldt deres Ankomst til Moster Hanne. Sigurd ved man ikke noget om og endnu mindre om Aage. Nu rejser Marius Jørgensen²⁴⁶ derop paa Lørdag, saa har han lovet at sørge for at dunke ham saa længe paa Maven, til han lover at skrive.

Jeg kommer desværre ikke til Aaby i Sommer. Naa, jeg har ellers ikke meget at meddele; jeg er fremdeles glad for det i Varde – gruer lidt for Vinteren – men glæder mig til at blive færdig.

Nu kun mange kærlige Hilsner til alle fra alle her – ved Agnes. Alt vel!

Axel Okkels skriver fra Næstved, hvor han er soldat i sikringsstyrken

Næstved, 20/9 1914.

Kære alle sammen! Jeg sidder i Eftermiddag og keder mig lidt, og jeg vil derfor benytte Lejligheden til atter at sætte Vandrebogen i Gang, efter at have hentet den i København, hvor jeg var omkring sidste Søndag²⁴⁷ med 4 Dages Orlov og fri Rejse.

I kan tro, det var rart at være hjemme igen nogle Dage. Lille Søster kunde naturligvis ikke kende mig, men hun er ellers sød nu og smiler rigtig sødt, naar der er nogen, der vil tale med hende. Hun er blevet meget stivere i Ryggen, siden jeg sidst var hjemme. Vams²⁴⁸ kunde jeg bedst se paa, at han var vokset, og nu er han vel nok i den morsomste Alder, og han kæler ordentlig for sin Mor, det hedder stadigvæk: ”Godt lille dig, Mor!” De to store Dreng²⁴⁹ var

²⁴³ Syd for Jelling.

²⁴⁴ Johannes og Georgia datter Elisabeth (1909-1962).

²⁴⁵ Liv er kortform for livstykke, en ærmeløs, fint-strikket trøje, foran lukket med knapper eller hægter og så lang, at den forneden var forsynet med knapper eller strømpebånd til at holde lange strømper oppe med. Uden strømpebånd var den kortere og var en slags snoreliv, altså en beklædningsgenstand til hos kvinder og piger at forme overkroppen, herunder med funktion som brystholder.

²⁴⁶ Hans kone og Agnes Okkels har fælles 2 x tipoldeforældre.

²⁴⁷ Dvs. søndag 13. september 1914.

²⁴⁸ Sigurd, f. 19. juli 1912.

²⁴⁹ Johannes og Poul Christian, f. 1906 og 1909.

jo svært glade ved at se Far som Soldat,²⁵⁰ ogsaa de to havde det godt. Jeg savnede jo min store Pige,²⁵¹ det er nu snart ogsaa 3 Mdr. siden vi sidst saa hende. – –

Du faar Tak for Pærer og Hilsen, Johannes, og hvad angaar Besøg her, da skal du ikke rejse, idet jeg venter at blive hjemsendt een af de første Dage. Nogen endelig Ordre har Kompagniet ikke faaet, men jeg mener mig ret sikker i min Sag – denne Gang. Jeg maa rigtignok sige, at jeg tror, det kun bliver en kortere Ferie, jeg tror ikke, vi slipper for at komme med i Krigen – men det vil Tiden jo vise – ingen ved noget bestemt i Øjeblikket. Men selv om det kun bliver for kort Tid, vil jeg være glad ved det – saadan en lille Afstikker som den jeg hidtil har haft, lærer een blot bedre at skønne paa, at man har et godt Hjem, en kærlig Kone og nogle rare Børn.

Nu har jeg det ellers brillant, en dejlig Seng at ligge i, har faaet mig et Par rigtige Soldaterstøvler, saa Regn og Pløre intet gør mig. – Og nogle Marschture paa indtil 20 Km paa en Formiddag har man jo kun godt af. – Det er det meste, de har til os at bestille, lidt Ambulan-
ceøvelser, ellers mangler vi jo Materiellet, o: de Syge – heldigvis da!

Jeg har ikke befundet mig saa vel i mange Aar, som jeg gør nu. Og den smule militære Disciplin, man skal underkaste sig, trykker mig ikke. Nu blev jeg afbrudt og foretrækker derfor at slutte, da Bogen maaske ellers ikke kommer af Sted.

Kærlige Hilsner til alle. Axel.

Signe Okkels skriver fra Nyborg

5te Oktober 1914.

Kære alle sammen.

Jeg vil lige sende et Par Ord med, inden Bogen blir sendt. Jeg rejser nu snart til Norge – og ved, at jeg ikke faar skrevet rundt til jer.

Men jeg vil gerne ha' Bogen sendt op til Norge, f.Eks. naar den har været rundt hos jer 2 Gange; det blir for dyrt at sende den hver Gang, den har været rundt. Jeg kan saamænd ikke naa at skrive saa meget el. til saa mange. Jeg maa bruge Søndagen til Skrivedag; de øvrige Dage i Ugen vil give mig saa rigeligt af Arbejde af anden Art, men faar jeg Brevbogen, skal jeg nok faa skrevet lidt i den og ogsaa faa den afsendt.

Om en fjorten Dage rejser jeg – over København til Eidsvold, hvor jeg blir en 8 Dage, inden jeg tager videre. Jeg gruer lidt for Rejsen derop; det bliver sikkert en kold Tur op over Dovre, maaske med Masser af Sne.

Jeg tror ellers jeg har haft godt af at gaa herhjemme i Sommer, selv om jeg har haft nok at tage mig til ved Sytøjet. Jeg var et Par Dage hos Ottesens²⁵² i Odense – det var hyggeligt at være hos dem og opfriske gamle Aabybrominder. De har det godt alle 4, og jeg skal særlig

²⁵⁰ Sikringsstyrken, i alt 55.000 mand, blev endeligt besluttet af rigsdagen kl. 16.00 den 1. august 1914 – og indkaldt umiddelbart efter. Senere blev den forøget til 65.000 mand med den største styrke omkring København. Det er en udbredt opfattelse blandt historikere, at sikringsstyrkens størrelse fik betydning for Tysklands beslutning om at respektere den danske neutralitet (i modsætning til situationen i 1940).

²⁵¹ Signe, f. 24. januar 1911.

²⁵² En lærer, der havde været ansat på Åbybro Mellem- og Realskole.

hilse de to Faddere i Aabybro. – Derfra tog jeg hen til Fanny i Søllinge,²⁵³ men der var ikke til at være, jeg maatte skynde mig derfra, at jeg ikke skulde bli helt tosset. Hendes Børn regerede rigtignok hele Pibetøjet derhenne, det var skrækkeligt at se paa, og det var herligt at komme hjem igen.

Nu faar jeg jo nok dig at se, Sigurd, men hvornaar mon jeg faar dig at se, Aage – det er allerede nu 1 Aar, siden jeg saa dig sidst.

Bisserne²⁵⁴ her i Nyborg har vist opdaget, at det er lutter Kvindemennesker, der bor hernelen under; vi faar flere Besøg af dem, men nu kommer Sigurd jo til at være Bisseforskrækker.

Hvordan – vil du møde med Topsejl?!²⁵⁵ Asta sidder og lukker til for mine onde Øjne, og Else er blevet saa langsynet på det sidste.

I kan tro, der blir dejligt i Østrup – jeg var der en 10 Dage. I den første Tid kendte jeg ikke Varerne,²⁵⁶ men bed saa bare en Mundfuld af og smagte, om det var noget, der var værd at spise noget mere af. Ofte blev det ikke til mere, for jeg fandt stadig noget, der var bedre, og til sidst vidste jeg nok, hvad jeg gad ha'. Mus²⁵⁷ og jeg nød rigtig Livet i de Dage, og jeg nyder det fremdeles.

Kærlig Hilsen til jer alle. Signe.

Johannes Okkels skriver fra Nyborg

Nyborg d. 7/10 14

Kære alle sammen!

Ja, det er en nydelig Familie; nu har vi haft Bogen liggende i 3 uger, men nu er det jo da ogsaa 4, der har skrevet i den. Da jeg er den sidste, kan jeg slippe lettest.

Ja, det lykkedes jo saa at faa Sigurd kaldet til Timelærerembedet her. Jeg har jo overtaget Fars Rolle²⁵⁸, har løbet rundt fra Herodes til Pilatus; Sigurd er ganske uskyldig i, at han har faaet Pladsen; nu haaber jeg blot, at han maa blive glad ved at være her. Det er paa Borger-skolen.²⁵⁹

Familien her ovenpaa har det godt. Med Jane²⁶⁰ gaar det fremad; Musse har haft en Tandbyld, men ellers alt vel. Lille Inge er en dejlig Unge, trives godt, har 5 à 6 Bisser og vil snart gaa alene; hun siger ”Da-da”, naar jeg kommer hjem og siger ”Goddag” til hende; men hun vil gerne underholdes.

²⁵³ Ca. 20 km SØ for Odense, mellem Ferritslev og Ringe.

²⁵⁴ I begyndelsen af 1900-tallet var der på landet vagabonder og i byerne fattige og hjemløse, som skaffede sig til dagen og vejen ved at tigge ved dørene. Ofte var de også alkoholikere. ’Bisserne’ var altså ikke bøller eller voldsmænd, men tiggere.

²⁵⁵ Sigurd gik med hat, og gerne store hatte.

²⁵⁶ Hun mener formentlig de mange frugter, bær og grøntsager i haven.

²⁵⁷ Musse, Ingrid Okkels, f. 1912.

²⁵⁸ Både Lars Martinus og nu Johannes har haft gode forbindelser, og man hjalp hinanden.

²⁵⁹ I Nyborg.

²⁶⁰ Jane var kaldenavn for Johannes’ kone Georgia.

Hele Familien var en Tur i Struer, Jane og Børnene i 14 Dage; jeg fulgte dem op og hentede dem.

Det var rart, at Axel slap hjem fra Krigen, skønt det egentlig var en god Ferie²⁶¹, ikke sandt, Axel?

Mandag eller Onsdag²⁶² rejser jeg ind [til København] med lille Signe; de længes jo efter hende; hun og Musse har leget udmærket sammen i Sommer. –

Skal nu paa Kontoret (Nattevagt) og vil slutte; nu skal Bøgerne af Sted. Sendes saaledes: Ansgar – Agnes – Axel – Aabybro – Nyborg.

Kærlige Hilsener til og fra alle. Eders Johannes.

Ansgar Okkels skriver fra Østrup

Østrup Præstegaard,²⁶³ pr. Otterup (at Kylie ved det!)

23 – 10 – 14.

Ja, det er rask at se Bogen igen; nu har jeg smølet med den en utrolig Tid af mange – alle utilstrækkelige – Grunde.

Imens er der jo formodentlig sket en Del i Familien. Jeg antager, at Sigurd allerede er i Nyborg eller i hvert Fald stærkt paa Vej til det. Gid det nu maa bekomme dig vel, Sigurd. Du holder jo af Nyborg; det er i Grunden ogsaa en rigtig rar By, synes jeg efterhaanden. Gid saa ogsaa Arbejdet og Arbejdsforholdene maa være saadan, at du kan finde dig til Rette. Og saa maa jeg sige, at jeg vil meget ønske, at du kan bevare en passende Portion Kantethed overfor alt Nyborg-Vrøvlet og Nyborg-Dumheden.²⁶⁴

Hvordan gaar det saa med dig, Frede? Har du faaet en Vikar? Hvordan er dit nye Personale? Er der ikke baade en Lærerinde og saa nu en Afløser for Sigurd? Til Lykke med den gode Væxt i Skolen! Ja, de Penge er det ikke let at klare. Jeg haaber dog, at de vil give dig en Del at tænke paa, men at de ikke kuer dig. Det var morsomt snart at komme en Tur derop paa en Tid, da ”Maskinen” gaar. Men det bliver ikke foreløbig.

Til Kylie! Kan du tage og sende Kassen tilbage til mig? Jeg har sendt 6 Kasser ud i Verden. Faar jeg ingen tilbage, har jeg intet at sende i næste Aar. Som ”Brugt Emballage” gaar den billigt paa alm. Fragtbrev. Vi er gaaet ud fra, at du, Frede, faar en del Frugt fra Biersted. Er det ikke Tilfældet, maa du snarest muligt gøre Anskrig paa Brevkort direkte hertil; saa skal jeg se, hvad jeg kan gøre endnu. Tror du for Resten ikke, at du kan skaffe mig nogle Kunder i Aabybro eller en Forhandler? I Nordjylland plejer Frugt at koste det dobbelte af, hvad den koster her. Og jeg har her – naar jeg ad Aare faar det rigtig passet – saa megen Frugt, at det spiller en ret betydelig Rolle for mig for at faa betalt Havens Pasning, allermindst en Daglejer hver anden Dag Aaret rundt. Her er fine Blommer og do. Æbler, derimod smaat med Pærer.

²⁶¹ Ud fra Axels sidste brev i Vandrebog 2, d. 7. november 1914 har hans opgaver i FDB bare ventet på ham, så han har muligvis fået løn, mens han var indkaldt. Fra Staten fik de indkaldte kun 20 øre om dagen, men det har ikke været nok til at forsørge en familie.

²⁶² 12. eller 14. oktober 1914.

²⁶³ Se mere om Østrup Præstegård i leksikonafsnittet.

²⁶⁴ Her menes nok ”lilleby sladder og lilleby-intriger”.

– Ogsaa Axel bedes, om det er muligt, sende Kassen. Ligesom Mo'r. Kan du skaffe Kunder, Axel? Selvom jeg faar det dobbelte af, hvad Opkøberne giver mig her, bliver det sikkert meget billigere, end Frugt kan købes til i København.

Her er ellers dejligt i Østrup. Præstegaarden er jo en gammel Kasse. Bindingsvæk og Straa-tag, hvad der forøger min Assurancepræmie med 30 Kr. aarlig i Forhold til, hvad den var i Humble, og hvad der giver megen Vedligeholdelse. En Trøst er det, at hvad der bliver mere end 100 Kr., skal Lønningsfonden²⁶⁵ betale. Men her er Plads: store Stuer og mange Værelser. Og Stuerne er meget hyggelige. – Og saa den dejlige gamle Have med gamle Træer og Masser af Frugt og stor Køkkenhave. Her er endnu de dejligste Roser. Men meget Arbejde giver den og det koster Penge. Saa er her Skoven, kun 10 Td. Land, men rigtig pæn. – Det svageste Punkt er Forpagtningen. Forpagteren er af dem, der stadig søger at trænge sig ind over de Grænser, som er afstukne; en Mand, som ikke tager Hensyn. Men der er kun 2 Aar igen; saa tager jeg nok Jorden selv – trods alle Betænkeligheder. Det er altid kedeligt at have en Forpagter, hvis Arbejde skal gøres selvstændigt i ens Hjem, og det er for en længere Aarrække. En uheldig Karl kan man lettere skille sig af med. – Og her er kun 25 Td. Land, det er jo ikke saa farligt. Foreløbig har jeg Haven at øve mig paa.

Saa er det jo et let Embede med faa Mennesker, som det ikke er svært at naa ud til – ringe Afstande. Her er rigtig god Kirkegang paa gammeldags Manér. Jeg tror derimod ikke, de er saa forstaaende Tilhørere som paa Langeland. I det hele en brav, men gammeldags Befolkning. ”Det bedste hjørne i Jurisdiktionen” siger Politimesteren. Nu skal vi jo saa se, hvad vi kan udrette. Jeg er vist nok den eneste Grundtvigianer i Sognet.

Men endnu er her jo med Travlhed af den anden Verden. At faa hele det mægtige Hus sat i Stand tager Tid. Og ”saa lang som” – Bureaukratiets Vej. Saa skal der Tilladelse til dette saa til hint. – I Øjeblikket har vi Stuerne og Sovekammeret færdige saa temmelig; men over Resten skal der lægget nyt Loft, delvis nye Gulve, tapetseres, males – gøres rent og ordnes. Det drejer sig om Køkken, Spisekammer, Barneværelse, Anretterværelse, 2 Pigekamre, ”Kælder”, Ølstue,²⁶⁶ 2 Gæstekamre, Strygestue, Rullestue (kaldet ”Fængslet” paa Grund af Gitter for Vinduerne), Kvistværelse samt Vaskehus, hvortil slutter sig et Kølerum. Det meste af det er rene Huler, men ordnes skal der jo. For Tiden har vi kun 2 Kakkellovne, men det varer nok ikke saa længe; det skal Embedet sørge for. En af Dagene venter vi Haandværkerne til at begynde paa Lofterne.

Ja, og saa Pengesagerne! Dem taler vi ikke om, men skrupforgældet er jeg, og Enden er ikke endda. Men det gode er jo, at her kan jeg sidde og ”træde Vande”; saa kommer der 400 Kr. til hvert fjerde Aar, første Gang om 3 Aar. – Haven skal betale for sig selv og endda give os, hvad vi kan bruge af Frugt og Grøntsager; nu skal vi se, om den vil. Foreløbig koster den Penge. Men vi spiser da Kartofler og Æbler fra den hver eneste Dag, og begge Dele i Mængde.

²⁶⁵ I tiden op til Første Verdenskrig ændredes præsternes aflønning. Deres indtægter bestod tidligere af tiende fra sognebørnene, indtægter fra de kirkelige handlinger og (på landet) indtægter fra præstegårdens drift. Nu blev der oprettet en såkaldt Lønningsfond med indskud fra sognebørnene landet over og ved at sælge en stor del af præstegårdsjorden. Men afkastet fra fonden var ikke stort nok til at følge med inflationen under krigen, så fra 1919 indførte man kirkeskatten som supplement.

²⁶⁶ Ølstue er i den oprindelige betydning af bryggers, dør hvor man i husholdningerne selv bryggede sit forbrug af lyst, alkohol-svagt øl.

Hvordan gaar det med Aages Læsning? Hvornår er mon Kylie færdig, og hvor skal hun saa hen? Eller rettere, hvad vil du prøve paa, Kylie? Aabybro eller – ?

Frede, kan du ikke omgaaende i Vat²⁶⁷ sende mig nogle Stiklinger af den store grønne Plante og eventuelle andre? Nu en kærlig Hilsen til alle. Ansgar.

Agnes Okkels skriver fra Varde
Varde 31/10. 14.

Kære alle sammen!

I vil nok tilgive alle sammen, at jeg ikke har faaet skrevet før; men jeg har ”lagt i Sengen”; jeg er saa forkølet lige fra Hovedet og ud i den store Taa, og saa er jeg skrupskør i Ballonen. Men netop i Dag har vi været her et Aar – vi mindes vor Flugt – og vi har ikke et halvt Aar tilbage, saa een kommer vel igennem det med Forstanden [i Behold]. Vi bliver færdige sidst i Marts – og saa – ja, saa har ”Fatter”²⁶⁸ jo lovet at tage mig paa Prøve – det gør jeg da Regning paa og glæder mig meget til. Men jeg gad egentlig vidst, hvordan det skal gaa; for det er vist noget vidt forskelligt fra, hvad der fordres deroppe, og det vi laver her. Jeg havde jo Naturhistorie med Ungerne i 2. Klasse²⁶⁹ – saadan rigtig regulær Naturhistorie; her faar de det kun ind ved Anskuelsestimer – i det hele taget gaar den vældigt løs med Anskuelser, hvortil vi bruger en Masse Kridttegning²⁷⁰, som jeg for Resten ikke er saa skeløjet til efter ”vores Fars”²⁷¹ udsagn. Vi maa illustrere det hele meget nøje – vi karter, hegler²⁷² og spinder for dem; og vi kærner Smør og laver Oste. Det er sommetider, jeg synes, der næsten laves for meget ud af det.

Frk. Falbe-Hansen, der jo ellers er Censor, er syg, og Holm, Vejle, er konstitueret i hendes Sted; jeg vil da haabe, at Frk. F.H. bliver rask, til vi skal holde for. Jeg er meget skamfuld over, at jeg ikke har faaet skrevet til Sgar – men vi har susende travlt – jeg skal se at faa det gjort i Morgen. Tak, Axel, for Brev samt Sgar: Faar jeg ikke et Fotografi af Musen [Musse, Ingrid], som hun er nu – eller som det Signe har? Du har vist lovet mig hende. – Tak, alle sammen, for Brevene her – det er dejligt at høre lidt fra jer. Jeg længes selvfølgelig grueligt efter Jul.

Har ikke Tid til mere.

Mange kærlige Hilsener til alle: Unger, Koner, Kærester o.s.v.

Eders Kylie.

²⁶⁷ Altså i fugtigt vat, så stiklingerne ikke tørrer ud.

²⁶⁸ Frede i Aabybro.

²⁶⁹ Hun har arbejdet på skolen i Aabybro, før hun begyndte på seminariet.

²⁷⁰ Det var dengang og til for ret få år siden en central disciplin, at læreren hurtigt og improviseret kunne illustrere sagsforhold og begreber m.v. ved tavletegning på fri hånd.

²⁷¹ Formentlig en lærer eller seminariets leder – ”Far” blev dengang ofte brugt i overført og også spøgende betydning om mænd med myndighed og alder.

²⁷² En særlig behandling af hør og hamp, jf. redskabet en *hør-* eller *hamp-hegle*. Uld bliver kartet, hamp og hør bliver heglet.

Axel Okkels skriver fra København

Turesensgade 4 II d. 7 – 11 – 14

Kære alle sammen! Jeg har beholdt Bogen et par Dage for længe, men I ved vist, at jeg først i Maaneden ikke har nogen Tid til Skriverseri, – og I skulde jo helst have et Par Ord med her inde fra.

Hvad os selv angaar er kun godt at berette* (* tilføjet i marginen: Madammen bliver saa fed – hun har naturligvis for lidt at bestille!!! – Jeg selv tabte 5 π som Soldat), Børnene er alle raske, det gaar ret godt med Signe, dog var Johs syg i Forgaars – Tilløb til hans gamle Sygdom. Johs er vist nok den af Børnene, der har det daarligste Helbred. Naa, vore Børn har da heldigvis været forskaanet for strengere Sygdomme. Lille Grethe er forfærdelig sød nu, hun er ordentlig glad ved mig, naar jeg sidder med hende et Kvarters Tid om Aftenen, men det er jo saa ogsaa al den Tid, jeg som Regel har til at lege med hende i. Rigtig kælen er hun, men jeg tror nok, hun har arvet noget af min Natur; thi hun kan ogsaa godt blive helt ilter og skælde ud, naar hun ikke faar sin Vilje. – Tyk og fed bliver hun, hvilket ogsaa kan siges om Vams. – Imellem denne og Signe gaar ellers Krigen Dagen igennem. De to kan desværre slet ikke rette sig efter hinanden. – Poul er den af dem, som i hvert Fald i Øjeblikket maa siges at være den rareste af de fem.

Nu er jeg ellers blevet à jour med mit eget Arbejde; der laa jo et Par Maaneder til mig, da jeg kom hjem efter Indkaldelsen, saa min gode Kulør og do. Nerver er saamænd allerede gaaet sig en Tur. – Jeg haaber dog nu at faa en rar rolig Tid indtil Nytaar, og jeg skal i den Tid lægge an paa at samle Kræfter og faa Nerverne lidt i Orden igen.

Jeg har ellers haft saa meget at spekulere paa i den sidste Tid; der har netop været flere af de Mennesker, som vi herinde er kommen i Berøring med, der har søgt Raad og Hjælp hos mig i mere eller mindre fortvivlede Forhold. – Hvor er der dog forfærdelig megen Elendighed til! Saa længe man er ung, ser og hører man intet af den Slags; jeg husker netop saa tydeligt, at Far sagde til mig for mange Aar siden, at jeg anede intet om alt det, Mennesker maatte gaa igennem paa Grund af fortvivlede Familieforhold. – Og det er besynderligt saa Folk kan hænge sig i Biting; det er snart det vanskeligste af det hele at faa dem til at følge nogle ganske faa, enkle og klare Linjer. – Det er nu ingen let Bestilling at være Raadgiver, og jeg har da ogsaa været overkørt i de sidste 14 Dage.

Spekulationer for vore egne 5 Poder kan ellers nok give os Anledning til mere eller mindre tungsindige Betragtninger; men vi har da heldigvis et helt godt Mod til at gaa paa, baade Margrethe og jeg – ellers gik det vel heller ikke for os. –

Vi havde et lille Besøg af Signe på Vejen til Norge, og det var rart! Hun fortalte jo godt op om baade Nyborg og Østrup. – Havde vi bare noget af al den Plads, som I har faaet at raade over der – og en Stump af Haven! Desværre kan I jo ikke leve af det. – Jeg kan vist glæde dig, Sigurd, med at fortælle, at jeg har begyndt Gymnastikken igen; det bliver vel sagtens ikke mere end om Søndagen, at jeg faar Lejlighed til at møde. I Aar havde jeg ikke glemt af lave et pænt Hovedspring, men det er ”skidt” med Armene – der er ingen Kræfter i dem. Det er sandt, Else, Agnes Nielsen er paa Mejeriet Aalykke i Odense, kunde I to ikke have lidt Fornøjelse af at se hinanden?

En kærlig Hilsen til jer alle fra Børnene, Margrethe og Axel.

NB! Den nye Bog²⁷³ kommer i anden Konvolut en Dag senere – jeg mangler et Frimærke, Frede!

Frede Okkels skriver fra Aabybro

Aabybro den 11/11 1914.

Kære alle sammen!

I er mig ellers nogle nydelige Hejdukker;²⁷⁴ efter at Bogen har været Omgangen rundt og kommet til Nyborg igen uden at have været her, bliver den dirigeret herom ad sidst; fra 12 Juli – gennem hele August – September – Oktober til den 8 November har vi ikke set Vandrebogen; jeg vil bede jer om at bruge Øjnene noget bedre, næste Gang der ”dirigeres”.

Da alt, hvad der er spurgt om, er blevet saa forældet, er der vel næppe Grund til at svare paa noget; hvis det ønskes, maa det hellere gentages. Jeg vil derfor fortælle om ”os selv”.

Vi har nu 108 Elever og har meget travlt og bliver godt kørt af hver Dag; der er meget at gøre, fordi der er saa mange, der kommer i de ”højere” Klasser, uden at de er helt med,²⁷⁵ og saa er vi ved Extraarbejde bundet til at have det imellem Togtiderne; det gør det meget sværere. Jeg har selv 41 Timer foruden 6 Latintimer; saa naar Klokken er 5³/₄, er jeg saa træt, at jeg sover, saa snart jeg lægger mig paa Divanen; saa haardt sover jeg i løbet af 15 à 20 Minutter, at jeg er ganske uvidende om alt, naar jeg vaagner igen; men det hjælper drabeligt med den lille Søvn.

Ja, vi har jo næsten helt nyt Mandskab: 1 ny Lærerinde og 1 ny Lærer og ny Pige og Husbestyrerinde; men det gaar godt med dem alle sammen. Helga har jo faaet Plads paa Holtet Mejeri²⁷⁶ pr. Hals som Pige og har det godt; men jeg savner jo godt nok Tøsen noget.

I Søndags²⁷⁷ var jeg i Vrensted²⁷⁸ paa Forældrebesøg, og foreløbig tager jeg af Sted hver Søndag i det Ærinde. I Dag var det Frk. Heilmanns og Fru Risoms²⁷⁹ Fødselsdag, saa da var jeg jo baade det ene og det andet Sted paa ”Visit” om Aftenen; der er jo vor eneste Visittid her.

Sigurds Støvler skal snart blive sendt sammen med ”Blæksutten”;²⁸⁰ Skrivebordsbakken er ikke din, Sigurd, og Æggekurven staar til behagelig Afhentning, naar du engang gider tage det ”Hundeæde” med; jeg vil i hvert Fald ikke bruge 1 Kr.’s Penge til Indpakning og 1¹/₂

²⁷³ Der findes sikkert flere vandrebøger, men i 2018, da redaktionsarbejdet blev afsluttet, var de endnu ikke blevet fundet. Der er henvisninger til dem forskellige steder, men hvor de er, vides ikke. De er fra 2015 blevet efterlyst i en bredere ”Okkels-kreds”.

²⁷⁴ Oprindelig ungarske friskarer (mod tyrkerne) i nationaldragt; senere også drabant eller lakaj; her som ned-sættende personbetegnelse.

²⁷⁵ Dette kunne tyde på, at niveauet på skolen er højere end på egnens øvrige skoler – at altså nye elever sættes på det klasstrin, der svarer til deres alder, men ikke fagligt ”er med”. Var dette grunden til skolens fremgang?

²⁷⁶ Ca. midtvejs mellem Vodskov og Hals ved Kattegat; ca. 35 km fra Aabybro, 33 km fra Biersted.

²⁷⁷ 8. november 1914 – 11.11. er en onsdag.

²⁷⁸ Lidt SØ for Løkken; godt 24 km fra Aabybro.

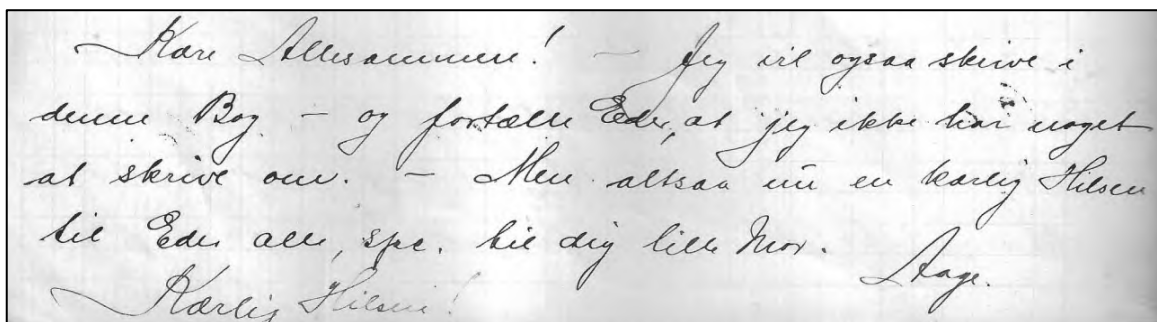
²⁷⁹ Frk. Heilmanns, begge ugifte, er lærerinder på Åbybro Mellem- og Realskole. Det er Mathia Vilhelmine Heilmann, f. 11.11.1864 i Haarslev, Odense Amt og enken efter forpagter Karl Johan Risom på Skeelslund gård fru Risom, mor til 3 elever på skolen, der har fødselsdag.

²⁸⁰ Det er formentlig det tidligere almindelige, halvmåneformede redskab med trækpapir til at vippe hen over blækskrift med, så overflødigt blæk ikke kom til at flyde ud.

Times Hovedbrud paa at faa det Skidt pakket saadan ind, at det ikke ankommer som Hø; den er jo ikke 25 Øre værd. Statusregnskab kan du ikke faa endnu; jeg mangler Jens Jensens Regning og det sidste fra O. Christensen og Mortensen. – Jeg haaber, at du har hørt fra Pensionskassen; jeg tror, at du kan faa en 50 à 60 Kr. udbetalt;²⁸¹ mais je ne le sais pas.²⁸² Jeg har henvist dem til direkte Henvendelse til dig. Jeg skal hilse dig, Sigurd, fra dem alle her i Huset og Nabolaget.

Nu vil jeg saa sige Eder alle Tak for Hilsnerne og Brevene, Tak for i Sommer og paa Gensyn til Julen. Kærlig Hilsen Frede –

Aage Okkels skriver – uden angivelse af sted eller dato

Kære Allesammen! – Jeg vil ogsaa skrive i denne Bog – og fortælle Eder, at jeg ikke har noget at skrive om. – Men altsaa nu en kærlig Hilsen til Eder alle, spe. til dig lille Mor. Aage.
Kærlig Hilsen!

Kære allesammen! – Jeg vil ogsaa skrive i denne Bog – og fortælle Eder, at jeg ikke har noget at skrive om. – Men altsaa nu en kærlig Hilsen til Eder alle, specielt til dig, lille Mor. Kærlig Hilsen! Aage.

Johannes Okkels skriver uden dato fra Nyborg

Kære Agnes!

Hermed gamle Bog, som snarest bedes videresendt til Axel, hvorfra den sendes hjem til Mor til Opbevaring. Den nye Bog²⁸³ kommer, naar vi faar Tid.

Passerer rimeligvis Varde Mandag den 23. ds.²⁸⁴ Kl. 12.06 Middag; skal til Møde i Struer Søndag, og i Esbjerg Mandag Aften.

Ansgar en Smut hjemme i Dag, Else kom fra Odense i Aftes, bliver til Fredag; er bleven tyk og fed.

Signe fra Assens har været her nogle Dage og bliver vist Søndag over. Alt vel.

Kærlige Hilsner fra os alle.

Din Johs.

²⁸¹ Formentlig uddannelsespenge fra deres afdøde fars pensionskasse.

²⁸² Fransk, betyder *men jeg ved det ikke*.

²⁸³ Altså vandrebog nr. 3, som ikke er fundet (2018).

²⁸⁴ Altså 23. november 1914.

87

Kære Agnes!

Hermed gamle Dag, som sunder
beder videre sendt Adel, hvorfra
den sendes ligesom til os til Opbevaring.
Den nye Dag kommer, naar
vi faar Tid.

Passerer rimeligvis Varde
Mandag den 23de ds. Kl. 12⁰⁶ Midday,
skal til Møde i Herrens Søndag, i
København Mandag Aften.

Angaar en Smit Agnes - Dag,
Else kom fra Odense i Aften, bliver
til Fredag; en kære lyk og fed.
Signes fra Agnes har været her
noget Dag og bliver vist Søndag ~~at~~ over.
Alt vel.

Kærlige Hilsner fra os alle.
Din Jolis.

Agnes til Eder i Kh. Tak for
sidst! Kærlige Hilsner til alle
fra Agnes.

Indersiden af bagerste omslag i vandrebog 2

Agnes Okkels skriver uden dato fra Varde

Ogsaa til Eder i København: Tak for
sidst!

Kærlige Hilsner til alle

fra Agnes.

Leksikon – personer, hændelser, steder m.m.

De to redaktører (Henrik Okkels og Bengt Mønnike) har i det følgende samlet nogle oplysninger om de personer, hændelser, steder m.m., der nævnes i vandrebøgerne. Alt er ordnet alfabetisk, personerne efter deres fornavn/kaldenavn – med deres fulde navn og fødselsnavn anført i parentes bagefter. Desværre ved vi ikke lige meget om alt og alle, så der står meget om nogle og mindre om andre.

I næste afsnit, Leksikon-appendiks, er der flere detaljerede biografier og supplerende omtaler af nogle af de personer og steder, som her er nævnt skematisk og kortfattet.

De 10 søskende står som sagt ordnet alfabetisk herunder, men deres placering i rækken angives med et nummer. Den 'første Signe', som døde som fireårig i 1882, er ikke medregnet. De kantede parenteser med supplerende oplysninger er indsat af redaktørerne.

Vi har haft stor nytte af slægtsbogen fra 1953 over slægterne "Okkels og Jensen", udarbejdet af Ansgar Okkels og nevøen Jens (Okkels) Birk, med hjælp af Dansk Slægtsforskning, Fredericia, hvorfra mange af informationerne i dette afsnit stammer.

Aage Okkels, nr. 9 i søskendeflokken, f. 20. oktober 1893 i Nyborg, d. 9. juli 1977 i Holstebro. Realeksamen i Nyborg 1911; trafikalev ved Hjørring-Hørby Jernbane i Vendsyssel 1913-14; lærereksamen fra Jelling Statsseminarium 1918.

Gift 9. marts 1919 i Hellerup Kirke med Clara Kirstine Jørgensen, f. 2. juli 1896 i Nyborg, d. 22. januar 1978 i Holstebro.

Børn: Else (f. 1919), Ruth (1920-2015), Frede (1922-1995), Gunnar (f. 1925), Svend Aage (f. 1929), Kirsten (1931-1971), Aksel (1935-1997).

Hans levnedbeskrivelse fra 1953 kan findes i Leksikon-appendiks.

Agnes Okkels, senere gift Nielsen, nr. 8 i søskendeflokken, f. 13. februar 1892 i Kavslunde ved Middelfart; d. 26. april 1978, begravet på Åby Kirkegård.

Realeksamen 1908, boede hjemme i Nyborg til efteråret 1913; elev 1. november 1913-31. marts 1915 på Varde Forskolelærerindeseminarium, derefter lærer på Aabybro Mellem- og Realskole.

Gift 13. juli 1919 i Åbybro Kirke med realskolelærer Anton Nielsen, f. 1895 på Fur; d. 1967, begravet på Åby Kirkegård.

Børn: Niels Holger (1920-1921), Torkild (1921-1990), Niels (1922-2010), Holger (1927-1949) og Peer (f. 1931).

I 1953 skrev Ansgar Okkels: "Agnes var som barn en lille køn og livlig og sund pige. Hun lignede vistnok mest Mormors slægt [Christiane Madsdatter, 1824-1891]. Hun kom 15 år gammel til Aabybro for at hjælpe Signe med det huslige, og efterhaanden fik hun ogsaa lidt

at gøre i Skolen. Senere blev hun Forskolelærerinde og blev rigtig ansat ved Skolen i Aabybro, hvor hun fandt baade sin Livsgerning og sit Hjem sammen med Anton og deres fire Sønner. Sidste Sommer [1949] havde hun den Sorg at miste een af dem. I Anledning af Agnes Okkels' 60 Aars Fødselsdag stod der følgende i en Avisartikel: „I Morgen, Tirsdag, fylder Realskolelærerinde Fru Nielsen, Aabybro, 60 Aar. Fru Nielsen har i mere end 30 Aar virket som Lærerinde på Realskolen, hvor hun er Faglærerinde i Bibelhistorie og Haandgerning, og desuden har hun mange Timer i Underklasserne. Fruen er sin Mand en god Støtte og sine Sønner en god Mor.”

Anna Michelsen, (Anna Laurence Michelsen – f. 10. marts 1898; d. 15. april 1914), Helga Michelsens lillesøster.

Anna Schou, bosat på Aaby Underskole, hvor faderen Jacob Andreas Schou var lærer. Realeksamen 1910 og senere lærer på Åbybro Mellem- og Realskole. I 1914 delte hun værelse med sin studiekammerat på Silkeborg Seminarium Jenny Kristine Kristensen, der blev lærer i 1917 og derefter ligeledes ansat på Åbybro Mellem- og Realskole. Jenny blev gift i 1922 med Sigurd Okkels.

Ansgar Okkels, nr. 2 i søskendeflokken, cand.theol., sognepræst, f. 3. maj 1882 i Balle Sogn i Viborg Amt, d. 11. juli 1967 i Odense, begravet på Brørup gamle Kirkegård (mellem Vejen og Esbjerg).

Gift første gang d. 10. november 1911 i Vartov Kirke med Margrethe Hauberg, f. 13. marts 1885 på Nidløsegård ved Sorø, d. 11. juni 1931 i Sønderborg, begravet på Brørup gamle Kirkegård.

Gift anden gang d. 1 november 1932 med Agnes Elmquist, f. 6. februar 1890 i Skjoldborg ved Thisted, d. 2. august 1981 i Risskov, begravet på Brørup gamle Kirkegård.

Børn: Ingrid (1912-2005) og Anne Lise (1918-1977) i første ægteskab; Hans Olav Elmquist Okkels (f. 1935) i andet ægteskab.

Cand.theol. januar 1906 fra Københavns Universitet. Lærer ved Aabybro Realskole 1906. Ejer og bestyrer af denne (sammen med Frede Okkels) fra 5. november 1907. Kapellan i Humble på Langeland 1911-1914, Sognepræst 1914-1922 i Østrup på Fyn; sognepræst 1922-1948 i Brørup, hvor han fortsat boede med Agnes til 1960, da de sammen flyttede til Risskov ved Aarhus.

I 1916 var Ansgars indkomst 2.900 kr., hans formue 3.400 kr. og han betalte 37,41 kr. i statsskat. 2.900 1916-kroner svarer ifølge www.oldmoney.dk til 130.254 kr. i 2018.

Flere oplysninger om Ansgar Okkels findes i Leksikon-appendiks.

Asta Okkels, nr. 6 i søskendeflokken, f. 19. november 1888 i Kavslunde ved Middelfart; d. 19. juni 1960.

Gift 14. juni 1916 i Nyborg Kirke med Anders Genius Kjellerup, trafikkontrollør ved DSB, f. 4. januar 1883 i Nyborg, d. 16. april 1960 samme sted.

Børn: Jens Aage (f. 1917), Hans Martinus (1919-2010 og Svend Erik (1925-2014).

I 1953 skrev Ansgar Okkels: "Paa Delingsførerkursus i Ryslinge 1907. Asta tog Handelseksamen 1910. Kontorist ved De Danske statsbaner 1911-1916. Asta var som Barn i Skygge af Signe, og hun havde svært ved at klare Skolegangen, fik derfor ingen Eksamen. I Løbet af Ungdomsaarene overvandt hun Mindreværdsfølelserne og blev mere frimodig og selvstændig. Hun fik en Ansættelse ved Statsbanerne, men sin egentlige Livsgerning fik hun som Genius Kjellerups Kone og Mor til tre dygtige og friske Sønner. Hendes Hjem var ofte (i Forbindelse med de to ugifte Søstres – de boede i samme Hus) et Mødested for Familiens Medlemmer, naar de kom "hjem" til Nyborg). – Hun ligner vistnok mest Fars Slægt, specielt (af Ydre) Kusine Monika [1892-1974], datter af Astas farbror Karl Jensen Okkels [1859-1930]."

Axel Okkels, nr. 4 i søskendeflokken, f. 31. marts 1886 i Kavslunde ved Middelfart, d. 17. december 1967. Uddannet ved landbrug, handel og kontor. I en årrække bogholder i FDB's hovedkontor i København. Indkaldt til sikringsstyrken i august 1914. – Revisor fra 1916; statsaut. revisor 1926. Direktør i flere af Revisions- og Forvaltningsinstituttets afdelinger 1919-1931. Derefter administrerende direktør i Revisionskontoret i Aarhus A/S. Ridder af Dannebrog 1948.

Gift 30. december 1908 i Særløse Kirke med Margrethe Jensen, f. 12. september 1883 i Tolstrup ved Hvalsø, d. 15. december 1956.

Børn: Johannes (1906-1988), Poul Christian (1909-1994), Signe (1911-2000), Sigurd (1912-1965), Grethe (1914-2006), Helga Marie (f. 1921), Inger Margrethe (f. 1923).

I 1953 skrev Ansgar Okkels: "Axel synes at være den, der ligner Far mest, baade af Sind og Skind (f.Eks. det krøllede Haar, det kraftige Legeme, den stærke Vilje). Som Dreng var han ganske uinteressert i Skolearbejde (Byskolen) og derfor doven. Han slap ud af Skolen ved Konfirmationsalderen og forsøgte sig som Landmand. Hos Lars Jørgensen i Roskilde blev han inspireret af det Liv, han der mødte (Ryslingekekredsen) og vaagnede op aandeligt og kristeligt. Han blev gift i en ung Alder og gik over i andet Arbejde. Efter flere Aars haardt Slid og stor Fattigdom kom han ind ved Revisionsarbejdet, der var et Fag i Opkomst. Dels derfor og dels ved sit Arbejde vandt han godt frem og blev den af os, som opnaaede mest i økonomisk Henseende. Hans Hovedinteresse foruden Arbejdet er hans store Flok af Børn og Børnebørn og Kirken. Hans Morskab: Bilture i Naturen og Fiskeri." – [Bengt Mønnike har af Ellen Olsen-Okkels fået oplyst, at Axel var Frimurer].

Bengt Mønnike (Bengt Tue Mønnike), f. 29. juni 1947 på Frederiksberg. Søn af Ansgar Okkels' yngste datter, sygeplejerske Anne Lise (1918-1977) og organist, kunstmaler og arkitekt Børge Christian Mønnike (1917-2008). Præliminæreksamen 1964. Student fra Statens og Hovedstadskommunernes Studenterkursus på Frederiksberg 1966. Lærereksamen, Hjørring Seminarium 1973. Lærer på Strandby Skole nord for Frederikshavn 1973-2010. Gift 1969 med lærer Ellen Asbjørnsen (f. 1948); børn Sigrun (f. 1970) og Rune (f. 1974).

Bengt har sammen med sin fætter Henrik Okkels redigeret og kommenteret vandreboerne.

Biersted nordre Skole. Biersted, stationsby mellem Fjerritslev og Frederikshavn ca. 5 km øst for Aabybro (ca. 1650 indb. i 1914) Her boede Fredes kæreste Helga Michelsen sammen med sin søster, Anna Michelsen (1898-1914), og sine forældre, førstelærer Jens Andreas Michelsen og moderen Karen Marie.

Bagerst fra venstre:

Karen Marie Michelsen, f. Larsen, farmor Else Johanne Mikkelsdatter, førstelærer Jens Michelsen (Biersted nordre Skole).

Forrest fra venstre:

Anna (1898-1914) og Helga (1895-1973) Michaelen.

I Biersted nordre Skoles have.

Foto ca. 1913.

Elisabeth Okkels, gift Lauritsen, datter af Johannes og Georgia Okkels, f. 11. maj 1905 i Struer, d. 27. januar 1962. Student fra Viborg Katedralskole 1927. Lærereksamen, Zahles Seminarium 1931; fra august 1931-1946 lærer ved Aabybro Mellem- og Realskole, derefter lærer (overlærer 1952) på Holmegårdsskolen i Hvidovre.

Gift 4. august 1934 med Arne Lauritsen (1906-1965), lærereksamen, Gedved Seminarium 1926. 1928-1946 lærer ved Aabybro Mellem- og Realskole; derefter lærer (overlærer 1947) på Holmegårdsskolen.

Børn: Svend (1941-2015), Inge (f. 1943), Anne (1950-1952).

Ellen Olsen-Okkels, f. 2. oktober 1917 i Aabybro. Exam. Art i dansk. Datter af Frede og Helga Okkels. Ellen blev gift Olsen, men tog 1981 navneforandring til Ellen Olsen-Okkels. Hun har gennem hele sit liv haft stor interesse for slægten Okkels og har bl.a. medvirket ved udarbejdelsen af slægtsbogen "Dine jyske rødder" i 2001. Ellen overdrog i 2000 vandrebog nr. 1 til Bengt Mønnike.

Gift 27. maj 1950 i Aalborg med cvilingeniør Otto Olsen; skilt i 1965.

Børn: Lars Okkels Olsen (1954-1976)

Else Okkels, nr. 10 i søskendeflokken, f. 30. juli 1896 i Nyborg, d. 15. april 1980 samme sted. Kontorassistent i DSB. Ugift. Havde som sin søster Signe et svagt helbred. Hun og Signe delte i mange år en lejlighed i søsteren Aastas hus i Vester Voldgade 27 og senere i Øster Voldgade 60 i Nyborg.

Frede Okkels, nr. 3 i søskendeflokken, f. 18. januar 1885 i Kavslunde ved Middelfart, d. 5. maj 1964 i Eltang ved Kolding. Præliminæreksamen i Nyborg 1899, lærereksamen, Skårup Statsseminarium 1906, købte november 1907 sammen med Ansgar Okkels Aabybro Mellem- og Realskole, hvor han til 1950 var lærer og skoleleder. Samme år solgte han skolen.

Gift 27. juli 1915 i Biersted Kirke med Helga Michelsen, datter af førstelærer på Biersted nordre Skole Jens Andreas Michelsen, se denne. Frede og Helga tilbragte deres otium i Eltang på nordsiden af Kolding Fjord.

Børn: Anna (1916-1918), Ellen (f. 1917), Erik (1921-1988).

Ansgar Okkels skriver i 1953 om sin bror Frede: "Frede og Ansgar Okkels holdt altid sammen som Børn og var den ene Part i Magtbalancen mellem os fire store Brødre. Johannes og Aksel var den anden Part. (...) Frede havde overmaade let ved at lære og tog i en ung Alder gode Eksaminer. Han ligner vist nok mest Mors Slægt af Sind og Skind – maaske dog ogsaa Farfar. Han har sin Styrke paa det intellektuelle Omraade, er maaske den bedst begavede af os, men Arten af hans Intelligens minder mig mere om Mors Brødre end om Far. Hans Interesser omfatter mange Omraader, især af naturvidenskabelig Art, dog ogsaa Samfundsspørgsmaal og Politik. Han holder af at læse og af at færdes i Naturen og at drive fiskeri, men har ingen Forstand paa Musik og Kunst. Han har ogsaa kunnet gøre en Indsats paa praktiske Omraader som Formand for Elektricitetsværk og deslige. Hans Hovedinteresse er Skolen (Realskolen), hvor han vilde "vejlede sine Elever til at blive klare og dygtige Mennesker, der var i Stand til at finde og udføre et Arbejde, som vilde bringe dem Lykke og Tilfredsstillelse i Livet". Han var en dygtig og god Lærer, som vandt sine Elevers Tillid."

Flere oplysninger om Frede Okkels findes i Leksikon appendiks.

Fuldmyndig blev man i 1907 først som 25-årig.

Helga Michelsen (Helga Johanne Michelsen), f. 23. november 1895 på Biersted nordre Skole, død 1973 i Eltang. Datter af førstelærer Jens Andreas Michelsen og hans hustru Karen Marie, f. Larsen. Helga var i 1914 kæreste med Frede, som hun blev gift med 27. juli 1915 i Biersted Kirke. Se også under Frede Okkels.

Hammerum Højskole ved Herning. Lars Martinus mødte i 1872 sin senere hustru Marie på Hammerum Højskole, der var blevet oprettet fem år tidligere. Skolen var tilknyttet Indre Mission.

Hans Olav Okkels, f. 3. november 1935 i Århus. Søn af Ansgar og Agnes Okkels. Gammelsproglig student fra Ribe Katedralskole 1955. Stud.theol. 1955-59 på Århus Universitet, derefter på Københavns Universitet. Har været præst i Virum på Sjælland, i Klinte på Fyn og i Herning samt (til sin pensionering) i Sønder Hygum ved Rødding.

Gift 12. marts 1966 med lærer Margareta Hellberg.

Børn Erik (f. 1967), Peder (f. 1969) og Jakob (f. 1973).

Henrik Okkels (Peter Henrik Jerndorff Okkels) f. 7. maj 1943 på Frederiksberg. Søn af Ansgar Okkels' ældste datter Ingrid og redaktør, forfatter og oversætter Peter Jerndorff-Jessen. Kultursociolog og lærer, senest på Vejlbj Landbrugsskole i Risskov til 2005.

Gift med pianisten Birgit Juhl; børn Tania (f. 1983) og Christian (f. 1986). Har sammen med sin fætter Bengt Mønnike redigeret og kommenteret de to vandrebøger.

Højen Kirke på Højen Kirkevej 121, 7100 Vejle. Her blev Lars Martinus Okkels gift med Marie.

Inge Okkels, datter af Johannes og Georgia Okkels, f. 4. december 1913, d. 24. december 2009 i Birkerød. Præliminæreksamen 1931. Kontoruddannet. Gjorde et stort og meget værdsat arbejde for finske flygtninge i Sverige under og efter Anden Verdenskrig. Hun fik ikke børn.

Gift 1. gang 18. oktober 1939 i Malmø med maskiningeniør Sten Hjortsberg (1892-1980).

Gift 2. gang 18. november 1950 i Frederiksværk med cand.polit. Carl Gustav von Stemann (1912-1969).

Gift 3. gang i 2003 med sin havemand Niels Lunde, født 12. januar 1941.

Jens Birk (Jens Birk Jensen – 1848-1912), bror til Lars Martinus. Jens overtog slægtsgården Margrethelyst (tidl. Meldgård) i Birk ved Herning efter sine forældre i 1875.

Jens Birk (1915-1998), underskrev sig Okkels Birk, gårdejer af Helstrupgård, Snebjerg, Herning. Nevø til Ansgar Okkels. Medforfatter til slægtsbogen fra 1953 over slægterne ”Okkels og Jensen”, udarbejdet med hjælp af Dansk Slægtsforskning, Fredericia.

Jens Vestergaard Okkels (1923-2014), søn af Sigurd og Jenny Okkels. Han overdrog i 2001 vandrebog nr. 2 til Bengt Mønnike.

Johannes Okkels, nr. 1 i søskendeflokken, f. 12. december 1880 på Emborg Skole ved Ry, d. 26. juni 1952 i Århus. Præliminæreksamen 1896; trafikelev i DSB 1897, trafikassistent 1899, overassistent 1916, trafikinspektør af 2. klasse 1927 – af 1. klasse 1932. Ridder af Dannebrog 1935 og Dannebrogsmænd 1943. På pension 1951.

Gift 14. august 1907 i Humlum Kirke med Georgia Jensen, f. 24. juni 1877 i Esbjerg, d. 9. januar 1967.

Børn: Elisabeth (1909-1962) og Inge (1913-2009) med kaldenavnet ’Lillesøster’.

Bopæl før 15. oktober 1912: Struer. Bopæl efter 15. oktober 1912: Nyborg.

I 1953 skrev Ansgar Okkels: ”Johannes skulde ligne Mors Far [lærer Rasmus August Jensen, 1824-1898] i temmelig høj Grad baade af Sind og Skind. Han var som Dreng godmodig, livlig og munter, lærenem og velbegavet, noget hidsig, men dengang som altid en god Storebror, i senere Tid den flittigste til at holde Forbindelse med os alle. Han var ogsaa en god Kammerat, aaben og indladende, hjælpsom. Han havde mange Venner og var en dygtig Jernbanemand, interesseret i sit Arbejde, gennemloyal overfor Statsbanerne. Han har i lange Perioder været sine Standsfællers Tillidsmand. Han havde mange Interesser og var en ivrig Lystfisker.”

Flere oplysninger om Johannes Okkels findes i Leksikon-appendiks.

Karl Jensen Okkels (Lars Martinus’ bror), f. 13. februar 1859 på Meldgaard (senere Margrethelyst) i Birk ved Herning, d. 14. juli 1930 på Herning Sygehus.

Karl var gårdejer og tekstilfabrikant, først sammen med sin svigerfar, fabrikant Ivar Nielsen i Hammerum, men fra 1896 i selvstændig virksomhed med rundvæve og strikkemaskiner.

Karls forældre Jens Okkels Jensen og Ane Jensdatter overdrog i 1875 fødegården Margrethelyst til Karls ældre bror Jens Birk, hvorefter de byggede en ny gård Birkelund ved Vester Birk. Birkelund overdrog de i 1883 til Karl efter at have bygget et aftægts hus på en nabo-parcel.

Gift 8. maj 1883 i Gjellerup Kirke med Ane Kirstine Nielsen, f. 23. november 1860 i Hammerum, død 7. marts 1914 samme sted; datter af Iver og Dorthe Nielsen.

Børn: Anna (1884-1948), Jens (1886-1963), Evar (1888-1925), Kristine (1890-1946), Monika (1892-1974), Margrethe (1894-1956) og Kristian (1897-1981).

Lars Martinus Okkels (Lars Martinus Okkels Jensen), f. 19. januar 1854 på Meldgaard (senere Margrethelyst) i Birk ved Herning, d. (af kræft) 24. september 1913 på Rigshospitalet i København; begravet 29. september 1913 på Nyborg gamle Kirkegård, Kronprinsensgade 34, 5800 Nyborg (gravstedet GL GL 06 0159 findes endnu i 2018; heri er også hustruen Marie, døtrene Signe og Else begravet). Lærer på Skaltrup Friskole ved Nees 1875-78, ved Emborg Skole ved Ry 1878-81, ved Øster Bording Skole ved Balle 1881-83, ved Skrillinge Skole, Kavslunde på Fyn 1883-93 og 1893-1913 som overlærer (førstelærer) ved Nyborg Kommuneskole i Nyborg: Kongegade 1, "Det Gule Palæ". Senere flyttede skolen til Nørre Boulevard 9 (nu Nørrevoldgade 9), hvor familien boede i tagetagen fra 1898 til 1914.

Gift 10. november 1876 i Højen Kirke med Marie Jensen, med hvem han fik 'søskendeflokken' på 11 børn, hvoraf den førstefødte (Signe) døde som fireårig i 1882.

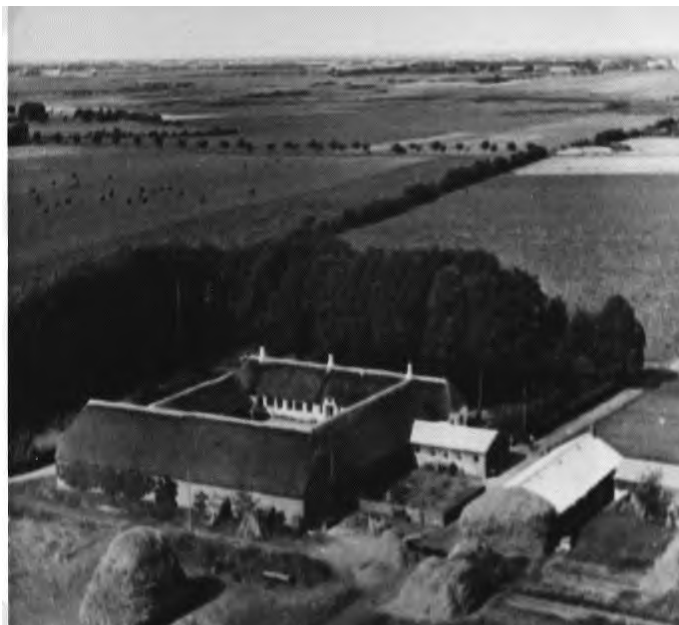
Flere oplysninger om Lars Martinus Okkels findes i Leksikon-appendiks.

Margrethe Okkels (Margrethe Sophie Okkels, f. Hauberg), f. 13. marts 1885 på hovedgården Niløsegård ved Dianalund, d. 11. juni 1931 på Sønderborg Statshospital, begravet på Brørup gamle Kirkegård (gravstedet findes endnu i 2018 nord for og tæt på kirken). Margrethe var datter af godsejer Jørgen Christian Hauberg og hustru Alvilda Hauberg, f. Kastrup. Hun blev uddannet både som småbørnslærerinde og som sygeplejerske. Margrethe lærte Ansgar at kende gennem hans studiekammerat Bent Lindhard; de faldt for hinanden, men hendes mor (hendes far var død i 1907) var imod forholdet pga. Ansgars beskedne oprindelse. Margrethe stak som modtræk af og gik i tjeneste (og under jorden) hos venner i Rosilde i nærheden af Nyborg, indtil hun fremtvang moderens velsignelse. Hun og Ansgar blev gift 10. november 1911, efter at Ansgar var blevet ansat som kapellan (hjelpepræst) i Humle på Langeland. De var meget glade for hinanden, men Margrethe havde svært ved at være så sparsommelig som nødvendigt. Ansgar blev først

gældfri igen adskillige år efter hendes død. De fik sammen to piger, Ingrid (Musse, 1912-2005, her på fotoet sammen med sin mor) og Anne Lise (1918-1977).

Margrethelyst, tidligere Meldgård, i Birk ved Herning. Gården har været i slægtens fæste eller eje i ca. 300 år (fra 1688 til vore dage). ”Den brændte 7. maj 1839, en dag med stormagtig kuling. Samme dag brændte yderligere tre gårde og to huse. Gårdene lå så tæt sammen, at der knap kunne køres med en gødningsvogn mellem dem. Det blev anledningen til, at alle 3 gårde blev flyttet op på marken, hvor de nu ligger i en passende afstand,” skrev i 1953 Jens Okkels Jensen, Lars Martinus’ nevø og medforfatter til slægtsbogen fra samme år (Slægtsbogen over Slægterne Okkels og Jensen, Fredericia 1951–1953 er ikke udgivet offentligt).

Marie Okkels (Mariane Else Marie Okkels, f. Jensen), datter af lærer Rasmus August Jensen og Christiane Jensen, f. Madsen; f. 16. januar 1854 på Lihmskov Skole i Nørup ved Egtved, d. 30. januar 1920 i Nyborg. – Hjemmedøbt 24. januar 1854, konfirmeret 1868 i Jelling. Er begravet ved siden af sin mand, Lars Martinus, se denne.

Børn: Signe (1877-1882), Johannes (1880-1952), Ansgar (1882-1967), Frede (1885-1964), Axel (1886-1967), Signe (1887-1971), Asta (1888-1960), Sigurd (1890-1961), Agnes (1892-1978), Aage (1893-1977) og Else (1896-1980). Se nærmere under hver enkelt.

Den ældste, Signe, døde 1. januar 1882 af difteritis 4 år gammelt. Efter Lars Martinus’ død 24. september 1913 boede Marie året ud i tjenesteboligen på Nyborg Skole (Nørre Boulevard 9 / Nørrevoldgade 9) sammen med døtrene Asta og Else. I 1914 flyttede hun med sine børn, Asta, Else og Sigurd, ind hos Johannes og Georgia Okkels, der boede i ”Villa Vesterled” i Kronprinsensgade 21. I 1915 boede Marie og hendes døtre Asta og Else i ”Villa Bøgely” på Christianslundsvej 57 i Nyborg. Året efter giftede Asta sig med Anders Genius Kjellerup og flyttede hjemmefra. 1917 boede Marie og Else Okkels i Østervoldgade 85 i Nyborg.

Flere oplysninger om Marie Okkels findes i Leksikon-appendiks.

Nik Okkels (f. 1959), barnebarn af Sigurd og Jenny Okkels. Forfatter til Okkels-slægtsbogen "Dine jyske rødder", udgivet (ikke offentligt) første gang i 2001, og til "Okkels og andre jyske slægter", udgivet som e-bog hos iBooks.

"Dine jyske rødder" kan købes hos Nik Okkels, Stenrosevej 71, 8330 Beder, mail: okkelsfamily@mail.dk

"Okkels og andre jyske slægter", 1. bind, beretter om en slægt, der først fik tilnavn og senere familienavn efter en lille gård, Okkelsgård, i Rind Sogn sydvest for Herning. – Den er udformet som en anebog, der fører Okkels-slægtens mandslinje tilbage til midten af 1600-tallet. Men også konernes aner (kvindelinjerne) præsenteres. Det drejer sig om Maren (Ochels) Pedersdatter født 1708 og hendes aner på Okkelsgård tilbage til 1500-tallet, Sophie Christensdatter født 1738 med aner fra omegnen af Herning, Zidsel Dynesdatter født 1777 – ligeledes med aner omkring Herning, Ane Jensdatter født 1824 med aner fra det Midtjyske område, Marie Okkels (Marianne Else Marie Jensen) med aner fra Vejle-kanten og Jenny Kristine Kristensen med Himmerlandske aner. For de sidste to kvindelinjers vedkommende er det dog foreløbig kun Maries og Jennys forældre, som er medtaget.

Bogen indledes med en udforskning af Okkels-navnets oprindelse, udbredelse og betydning i ind- og udland. Det bringer læseren fra det midtjyske til Sjælland og derfra videre til det store udland, Frisland, Holland, Tyskland, Skotland og Sverige. – Endelig er Okkels-slægtens genetiske oprindelse belyst med DNA-tests.

Signe Okkels, f. 30. august 1877 i Skalstrup Friskole i Nees ved Lemvig, d. 1. januar 1882 af difteritis på Øster Bording Skole i Balle ved Silkeborg.

Signe Okkels (Signe Marie Okkels), nr. 5 i søskendeflokken, f. 13. marts 1887 i Skrillinge Skole, Kavslunde ved Middelfart, d. 26. februar 1971 i Nyborg. Uddannet i husholdning hjemme og hos fremmede. Højskoleophold i Ryslinge (1904-1905); senere kurser i tegning, håndarbejde og gymnastik; afsluttede aldrig nogen formel uddannelse som lærer. – Ansat på Nyborg Kommuneskole (hos Lars Martinus) i 1906. Fra november 1907 småbørnslærerinde og husbestyrerinde hos sine brødre Frede og Ansgar på Abybro Mellem- og Realskole. I vintrene 1911-12, 1912-13 og 1914-15 lærer på Eidsvold Folkehøjskole i Norge med et mellemspill på Humble Friskole. 1915 kortvarigt ansat på Rostad Børnehjem på Inderøen ved Trondheim, derefter på Jyderup Realskole 1917-20 og Døveskolen Augustenborg 1920. Lærer på privat realskole i Nyborg 1920-1923 og 1928-42, afbrudt af længerevarende sygdom. Efter fald i 1942 invalid (brud på lårbenshalsen). Derefter i bofællesskab med Else Okkels i Asta Okkels' hus i Nyborg. – Ansgar skrev om hende i 1953, at hun som barn var en feteret skønhed, men med et svagt helbred. Hun holdt meget af at undervise, og hendes livlige og følsomme sind og levende sans for børn opvejede rigeligt, hvad hun manglede i faglig uddannelse.

Flere oplysninger i Leksikon-appendiks.

Signe Ravn Jensen, f. 24. oktober 1891 i Assens, datter af typograf Hans Ludvig Jensen (f. 1858) og hustru Johanne Marie (f. Pedersen i 1860). Signe var 1915-1922 gift med sin fætter Sigurd Okkels. Sigurds mor Marie og Signes far Hans Ludvig var søskende.

Sigurd Okkels, nr. 7 i søskendeflokken, f. 8. juli 1890 på Skrillinge Skole, Kavslunde ved Middelfart, d. 21. februar 1961 på Aalborg Sygehus. Præliminæreksamen 1905 i Nyborg; lærereksamen 1911, Skaarup Statsseminarium. Lærer hos Frede i Aabybro 1911-14. Time-lærer på Borgerskolen i Nyborg 1914-1916, delvis overlappende med hans militærtjeneste (fra januar 1915). Vikar hos Frede i efterår-vinter 1916. I perioden frem til 1926 arbejdede han dels som skolebestyrer, dels som lærer ved skoler på Fyn og i Jylland, hvorefter han fik ansættelse på Hasseris Kommuneskole, hvor han blev til han som skoleinspektør gik på pension i 1955.

Gift 1915-22 med sin kusine Signe Ravn Jensen (se denne); de fik ingen børn.

Gift anden gang 17. oktober 1922 med lærer Jenny Kristensen, f. 3. december 1895 på Kornum Vestergaard, Kornum ved Løgstør, d. 8. oktober 1998 i Aalborg.

Børn: Jens (1923-2014), Jørgen (1927-2004) og Lars (f. 1930).

Sigurd og Jennys liv og levnet er udførlig beskrevet i „Dine Jyske Rødder“, af Nik Okkels m.fl.

Læs mere om Sigurd Okkels i Leksikon-appendiks.

Slægtsbogen fra 1953 over slægterne ”Okkels og Jensen”, er udarbejdet af pastor emeritus Ansgar Okkels og nevøen gårdejer Jens (Okkels) Birk. Dansk Slægtsforskning i Fredericia har fortaget de genealogiske undersøgelser og redigering af bogen. Bogen er ikke udgivet offentlig. Bengt Mønnike har en slægtsbog, der dengang blev udarbejdet til Ansgars yngste datter Anne Lise.

Østrup Præstegård

Keld Balmer Hansen, sognepræst i Østrup 2015, skrev i en mail til Henrik Okkels 31. marts 2015, at Ansgar var præst i Østrup fra 21. juli 1914 til 27. maj 1922, hvor han blev sognepræst i Brørup. 100 m vest for præstegården er der en dam omgivet af en række sten, én for hver præst i Østrup siden reformationen. Hver sten oplyser præstens navn og årstallet for hans ordinering. ”Mindegangen” blev anlagt af pastor Theodor Hansen, sognepræst i Østrup 1877-1904.

Den 1. november 2011 skrev Balmer Hansen følgende i en mail til Bengt Mønnike: ”Præstegården, som Ansgar Okkels boede i, brændte ved en skorstensbrand i februar 1943. I vores forhave står et gammelt smukt egetræ, og det stod i sin tid midt på gårdspladsen ved den gamle præstegård. Derfor er der ikke mere end måske 30 meter mellem den gamle og den nuværende præstegård, Præstvejen 8, 5450 Østrup. – Vores ældste i sognet, Holger Krebs, er nu 95 år. Han har skrevet bogen Hvad jeg husker i 2000. Her et uddrag omhandlende Ansgar Okkels”:

”Helt fra jeg var ganske lille husker jeg præstegården, der kom Karl og jeg næsten dagligt, vi legede med pastor Okkels’ mindste, Anna Lise [Anne Lise Mønnike], hun var jævnaldrende med os, og hvis vi ikke gik over til hende, kom hun og hentede os. Og præstegården var en god legeplads, præsten drev selv landbrug, der var 2 karle, 2 piger, 1 eller 2 daglejere, køer og heste i stalden og en mægtig have, mark og skov og så hele det store stuehus med masser af stuer, mager til legeplads findes næsten ikke, og jeg kan ikke huske at vi ikke måtte være over det hele. Jeg vil tro, jeg var 6 år, da familien Okkels rejste til Jylland, det var ligefrem en sorg for os. Jeg mener, at Okkels døbte de fleste af os søskende, og fru Okkels var tillige min gudmoder.”

Østrup Præstegård i Ansgars Okkels’ tid (1914-1922)

Aabybro Mellem- og Realskole

Aabybro Realskole oprettedes i 1903 af cand.phil. A. Stenum og havde til huse i Vestergade på hjørnet af Højskolevej i det tidligere posthus. Den første skolebygning ved Kærvej opførtes i 1907 af brødrene Okkels. I 1922 byggedes den anden skolebygning. I 1933 brændte skolen, men opførtes igen i samme stil indtil den overgik til selvejende institution den 1. august 1961. Efter den tid er der sket flere tilbygninger, sidst efter kommunens overtagelse af skolen, så den nu (1981) kan huse to spor fra børnehaveklasse til 10. årgang. Ånden fra den private realskole er endnu i live selv om navnet er ændret til Kærvejsskolen.

Ansgar købte/grundlagde sammen med sin bror Frede Aabybro Mellem- og Realskole den 5. november 1907. Frede var uddannet lærer, men ikke fuldmendig i 1907; Ansgar var ikke lærer, men fuldmendig – så Ansgar var de første år den officielle skoleleder.

Der var allerede en skole i 1907, så de startede ikke på bar mark, men den flyttede til nyopførte bygninger, fik nye ejere og skiftede navn fra Aabybro Realskole til Aabybro Mellem- og Realskole. Finansieringen skete i alt væsentlig gennem lokale, frivillige bidrag, og – som det fremgår af vandrebogen – var skolen syv år efter sin start alt andet en økonomisk velfunderet: En stor del af lærerne var Fredes søskende, som kun fik en beskedent løn. Ansgar underviste på skolen indtil 1911, da han fik sit første kald i Humble på Langeland. Da Frede solgte skolen i 1950, var der ca. 220 elever. –

Læs mere om Aabybro Mellem- og Realskole i Leksikon-appendiks og i afsnittet ”Aabybro Realskoles historie 1907-1967.

Leksikon-appendiks

Hvor vi citerer direkte fra slægtsbogen fra 1953 over slægterne ”Okkels og Jensen”, udarbejdet af Ansgar Okkels og nevøen Jens (Okkels) Birk, har vi (som i vandrebøgerne) bevaret den oprindelige stavemåde.

Der er først og fremmest medtaget supplerende oplysninger i forhold til det tidligere fortalte, men der kan forekomme enkelte gentagelser.

Aage Okkels, giver selv følgende levnedbeskrivelse i 1953:

Jeg var derefter Lærer ved Aabybro Mellem- og Realskole fra 1. August 1918 til 28. Februar 1919. – Efter et kort Ophold som Vikar i Vangede, Gentofte, blev jeg ansat ved Rødding private Realskole, som [jeg]²⁸⁵ imidlertid først kunde begynde 1. Oktober 1919. I Mellemtiden var jeg blevet gift i Hellerup den 9. Marts 1919, og min Kone, Clara Kirstine, født Jørgensen, Nyborg, og jeg fik altsaa vort første Hjem i Rødding, Sønderjylland, og oplevede Genforeningen den 10. Februar 1920, et uforglemmeligt Minde, ikke mindst Afstemningsfesten om Aftenen var gribende skøn. Naar de voksne Sønderjyder med Taarer i Øjnene mindede deres Sønner, som var faldet, lyste deres Øjne af inderlig Lykke, hver Gang de bekræftede deres Kærlighed til deres gamle Fædreland Danmark.

Vi blev i Rødding i 8 Aar, og det blev en aandelig rig Tid, hvor vi lærte mange af de gamle sønderjydske Ledere at kende, idet Hjemmene aabnede sig for os, ligesom det ogsaa fik stor Betydning for os, at vi i Rødding Frimenighed og paa Rødding Højskole mødte det grundtvigske Menighedsliv og Livssyn.

Fra 1. April 1927 flyttede vi paa Opfordring af min Broder, Frede, til Løkken Realskole, som var en Filial af Aabybro [Mellem- og] Realskole. Her levede vi 7 lykkelige Aar. Arbejdet i Skolen formede sig i harmonisk Samarbejde med Hjemmene. Interessant var Mødet med Vendelboerne og især med Fiskerbefolkningen, det store Hav og den ejendommelige Natur. Lykkeligst var vi i den store grundtvigske Vennekare, der samledes rundt om i Hjemmene.

Da Landbrugskrisen satte ind, dalede Elevantallet saa stærkt, at jeg fandt det rigtigst at bryde op, og jeg søgte og fik Andenlærerembedet i Bov, som jeg tiltraadte 1. Marts 1934. Det var netop i de bevægede Dage, da Nazisterne og Hjemmetyskerne rejste Kravet om en Grænsflytning. Selv om vi ogsaa der fandt mange gode Mennesker, følte jeg mig ikke glad for Arbejdet i Skolen og fik Førstelærerembedet i Vilsbæk, Holbøl sogn, som jeg tiltraadte 1. August 1937.

Elevantallet i Vilsbæk Skole var kun 40-45, fordelt på 2 Klasser. Til Skolen var knyttet en Lærerinde, og Skolearbejdet var derfor let. – Jeg var første danske Lærer efter 1864. Det nationale Kulturarbejde, jeg påbegyndte med Møder i Skolen, vandt stor Tilslutning, og selv om der var en del Nazister blandt Forældrene, gik Arbejdet udmærket indtil Julen 1943, selv

²⁸⁵ Denne og senere kantede parenteser i Leksikon-appendiks er indsat af redaktørene.

om der indtraf et Omslag efter 9. April 1940, der gjorde Arbejdet Vanskeligere. – Men da et overvejende Flertal blandt Forældrene med 3 af Skolenævnets 5 Medlemmer i Spidsen i Julen 1943 sendte deres Børn til den tyske Privatskoles Julefest, var et Brud mellem Befolkningen og mig uundgaaelig. – Nogen Tid før havde jeg paa Opfordring af Dr. med. Lorentzen, Bov, organiseret en Modstandsgruppe. Og den 6. Januar 1944 maatte vi hjælpe 2 Sabotører, der var forfulgt af Gestapo efter den mislykkede Sabotage i Aabenraa Natten mellem 5. og 6. Januar. Vi levede fra da af i et spændt Forhold til Befolkningen, stadig truet af at blive angivet til Gestapo og arresteret. Den 15. April 1945 maatte jeg gaa "under Jorden", og den 16. April tog tysk Militær Skolen i Besiddelse og internerede min Kone som Gidsel. – Befolkningen viste sit fjendtlige Sindelag mod os, og der organiseredes en privat Aktion mod mig, der resulterede i, at jeg Natten mellem den 23. og 24. April 1945 blev taget paa Sengen af 4 pistolbevæbnede Tyskere paa Gaarden "Buskmose", hvortil jeg var taget. Det lykkedes mig imidlertid at overbevise Tyskerne om, at jeg ikke var den eftersøgte Lærer, men Regnskabskonsulent Niels Nielsen, saaledes som mine Papirer lød paa. – Jeg flygtede derefter nord på og fandt i Egtved et Skjul til Kapitulationen. Den 9. Maj vendte jeg hjem, og efter et kort Besøg ved min Gruppe i Krusaa vendte jeg tilbage til Skolen for at genoptage min Skolegerning.

I Begyndelsen gik det godt, men da jeg af en tidligere Faarhusfange²⁸⁶ blev beskyldt for at have anmeldt en dansk Mand som Værnemager, lykkedes det – skønt Beskyldningen var fuldkommen usandfærdig – mine Fjender at samle den største Del af Befolkningen mod mig. Man tog Børnene ud af Skolen og klagede til Direktionen, og da jeg ikke fandt den forventede Støtte hos Skoledirektionen, mente jeg det nødvendigt at flytte og kom på den Maade til Nakskov private Realskole i November 1945, hvor jeg har virket siden [Bopæl 1953: Nørreboulevard 11, Nakskov].

Henrik Okkels skriver i 2017: Fra november 1945 til sin pensionering arbejdede Aage som lærer i Nakskov. – I vandrebøgerne er der antydninger om en konflikt mellem Aage og hans søskende, men det var der nok ikke, fortæller Ansgars søn Hans Olav i september 2015 – ”men de anså ham nok for at være lidt mærkelig”. Aage kunne være ”rethaverisk og insisterende og ikke udpræget empatisk – som man siger i dag”. Hans søskende forstod godt, at ”han senere i livet løb ind i vanskeligheder” og – fortsatte Hans Olav – ”Tonen mellem de mange søskende var meget ligefrem, præget af kærlige drillerier – det, man mente og følte kom aldrig ud mellem sidebenene, men blev sagt direkte og uden falbelader”.

Ansgar Okkels – sammen med sin bror Frede købte han den 5. november 1907 Aabybro Mellem- og Realskole af realskolebestyrer Andreas Stenum. Frede var læreruddannet, men ikke fuldmyndig (myndig); Ansgar var ikke læreruddannet, men fuldmyndig, så det blev ham, der udadtil stod som skoleleder. Til gengæld kom han til at arbejde som lærer på skolen frem til 1911, fordi han i 1907 havde været for ung til at bliver ordineret som præst. – I begyndelsen havde skolen kun 30-35 årselever.

²⁸⁶ Umiddelbart efter den tyske kapitulation den 5. maj 1945 tømtes Frøslevlejren for fanger – for omgående at blive fyldt op med nye: Lejren blev omdøbt til Faarhuslejren og brugt først som interneringslejr og siden som egentlig straffelejre for landssvigere, dvs. personer, som var blevet dømt for at have samarbejdet med den tyske besættelsesmagt.

Ansgar og Frede begyndte som lærere på skolen i 1906, så i 1907 startede de ikke på bar mark, men den eksisterende skole fik nye ejere og navnet skiftede fra Aabybro Realskole til Aabybro Mellem- og Realskole. Finansieringen skete i alt væsentlighed gennem lokale, frivillige bidrag, og – som det fremgår af vandrebogen – var skolen syv år efter sin start alt andet en økonomisk velfunderet: En stor del af lærerne var Fredes søskende, som kun fik en beskeden løn samt formentlig også kost og logi. Ansgar underviste på skolen indtil 1911, da han fik sit første kald i Humble på Langeland og blev gift med Margrethe. Da Frede solgte skolen i 1950, var der ca. 220 elever. – Læs mere om Aabybro Mellem- og Realskole i Leksikon-appendiks.

De to brødre havde fået ideen til deres skole på en månedlang fodtur gennem Jylland i sommeren 1906 – fra Fredericia til Nissum Fjord og tilbage til Fyn, med talrige afstikkere til siderne, hvor de besøgte, gæstede og overnattede hos familie, venner og bekendte. De var begge ivrige botanikere, havde deres flora og deres botaniserkasser med og indsamlede eksemplarer af de spændende planter, de fandt på deres vej.

Deres skolesyn var påvirket af Otto Møller (1831-1915), der var præst i Gylling og (fortæller Hans Olav i september 2015) mest kendt for sine teologiske skrifter. Men han havde også nogle markante synspunkter på skolesagen og gjorde lige meget front mod den sorte skole og de alt for laissez-faire-agtige friskoler. Dette blev også bestemmende for de to Okkelsbrødre, der netop derfor lavede en realskole med lige stor vægt på de boglige dyder og det nære forhold mellem lærere og elever. Karakteristisk var det fx, at lærerne i frikvartererne ivrigt spillede bl.a. fodbold med eleverne – og at Frede var initiativtager til en lokal fodboldklub, der eksisterer den dag i dag.

Ansgars datter Ingrid har om sin fars kirkelige orientering fortalt, at han på sine ældre dage blev ret højkirkelig. Dette karakteriserede Hans Olav i 2015 som en ”forsimpling”: Dels er ”højkirkelig” ikke noget éntydigt begreb, dels nærrede Ansgar livet igennem teologiske synspunkter, som hver for sig og rendyrkede hørte hjemme i meget forskellige ”haver”.

I sin studietid deltog han fortrinsvis i gudtjenesterne i Jesuskirken i Valby, hvor den kendte teolog og meget afholdte prædikant Henry Ussing (1855-1943) var sognepræst. Ussing havde tilknytning til Indre Mission i København, som adskilte sig fra Indremission i Jylland ved at være mindre streng og mere kirkelig – altså mere kirke, mindre missionshus. Østrup Sogn var grundtvigiansk – og Ansgar har ved samtlige bispevalg stemt på grundtvigianske kandidater (bortset fra ét tilfælde, hvor han stemte på en gammel studiekammerat). Selv om han havde sympati for mange af de højkirkelige synspunkter, var han dog i det meste af sin tid i Brørup (1922-1948) formand for Kirkeligt Samfund, der var en grundtvigiansk forening. Hans Olav citerede sin far for denne udtalelse: Når jeg taler i missionshuset, kommer der ingen grundtvigianere. Når jeg taler i forsamlingshuset, kommer der ingen missionsfolk. Men når jeg prædiker i kirken, kommer de alle sammen.

Amerikaneren Frank Buchmans Oxfordbevægelse kom til Danmark i 1935 og Ansgar blev tiltrukket af den; den kan betegnes som en form for ”liberal indremission”. I 1938 skiftede bevægelsen navn til Moralsk Oprustning (Moral Re-Armament).

I 1953 skrev pensioneret førstelærer J. K. Jensen, Brørup, om Ansgars politiske holdninger: „Han var oprindeligt Venstremand, havde derefter – op til Første Verdenskrig – sympati for Det Radikale Venstre.“ – Hans Olav Okkels supplerer i september 2013: I 1920’erne var han

meget forarget over venstregeringens asociale holdninger – ”lad falde, hvad ikke kan stå” – specielt når den blev brugt mod samfundets svageste. Det var en af grundene til, at han fik sympati for Retsforbundets ideer om, at værdistigninger på fast ejendom ikke skulle tilfalde den enkelte, men fællesskabet, samfundet.

J. K. Jensen fortsatte: Ansgar ligner aabenbart sin Far i Ansigtet, da han ligesom sin Far har maattet høre, at han ligner H. C. Andersen, dog har Ansgar ikke sin Fars krøllede Haar og stærke Helbred. Han ligner ogsaa Faderen, hvad Forstanden angaar, og i det ikke frigjorte Følelsesliv, men ikke i Viljestyrke. Af en af de gamle Piger i Barndomshjemmet har han faaet at vide, at han allerede i 3-Aars-alderen sagde: "A vil være Pæst."

Ansgars Interesser har omfattet det religiøse, sociale, poetiske og pædagogiske. Hans Fritidsunderholdning har været Havearbejde og Liv i Naturen. Han har i aandelig Henseende sit Grundlag fra det grundtvigske, men har skullet have Inspiration fra andre Sider, en Slags aandelig "Krydsbefrugtning" og har i Overensstemmelse hermed haft aabne Vinduer til mange Sider, specielt "Oxfordbevægelsen".

Han siger selv: "Hvad der er kommet ud af min Præstegerning, skal jeg ikke selv dømme om, men jeg har følt det som en Lykke at være Guds og Menneskehedens Tjener som Præst, og jeg har mødt Tillid og Kærlighed fra mange Sider."

J. K. Jensen skrev ved Ansgars 25-års jubilæum en artikel til Folkebladet i Brørup: „Som den sidste, der endnu er i Live af det Menighedsraad, der i 1922 rejste til Østrup for at høre Pastor Okkels, vil jeg gerne udtale nogle Ord i Anledning heraf.

Fra Føvling havde vi hørt ham gunstigt omtalt som en i høj Grad brugelig Mand. Det var vanskeligt at faa en Præst paa den Tid, da saa mange af vore gode Præster i Anledning af Genforeningen var rejst til det omstridte Land. Vi var straks enige om, at det skulde være Pastor Okkels, og paa een nær vilde vi ved Indstillingen give ham vor Stemme. Da vi havde inviteret ham til at komme over til os i den følgende Uge, hvor vi havde Kirkelig Samfunds Møde i Forsamlingshuset, for at han kunde se os ved denne Lejlighed, indvilgede han deri, da han med det samme kunde rejse til Bramminge, hvor han ogsaa søgte, og saa vælge. Ved Afrejsen fra os siger han til mig, at nu vilde det være vanskeligt for ham at sige "Nej" til en Opfordring fra Brørup. Jeg henstillede, om han ikke kunde tage sin Ansøgning tilbage i Bramminge og saa fastholde os. Dette mente han dog ikke. Men vi skulde straks, naar han og hans Hustru havde overvejet Forholdene, faa Meddelelse fra dem. Og den fik vi. Han meddelte, at hvis vi vilde indstille ham som Nr. 1, var han villig til at opgive Bramminge. Her i Brørup var vanskelige Forhold, da vi skulde bygge Kirke ved Brørup Station, og som Følge heraf laa det jo ogsaa for med en eventuel Flytning af Præstegaarden, altsammen i de nærmeste Aar. Væsentlig ved hans Hjælp kom det da ogsaa dertil, at Kirken blev bygget 1925. Den idylliske, gamle Præstegaard, hvor vore Præster hidtil havde haft deres Hjem, havde taget deres Hjerter, og den havde de ondt ved at opgive, men paa Grund af Forholdene indvilgede de til sidst ogsaa i dette, og saaledes blev ogsaa denne bygget i 1928. Som Præst og Tilsynsmand med Skolen hører han til de bedste, og det var mig en Skuffelse og en Sorg, at han blev nødt til at opgive sin Stilling som Formand i Skolekommissionen, da det var nødvendigt under de forliggende Forhold, at Formanden stod støttet af et Flertal i denne. Han er en Mand med store rige Evner og en fortrinlig Forkynder af Ordet, og ikke mindst fylder han i en særlig Grad, naar han ved Daab og Nadver forvalter Herrens Indstiftelser af disse som Fundament for Kristendom. I Kraft af sin smukke, stilfulde Optræden faar man

ret Indtryk af det, der er Hovedsagen, at han er Tjeneren, der paa hans Herres Vegne skal røgte sit Kald og gøre hans Gerning. Han forstaar at skabe Højtid om sin Virksomhed i god Forstand, og altsammen i Kraft af sit jævne, stilfærdige Væsen, fri for alt, hvad der har med Forlorenhed at gøre. Han tilhører den grundtvigske Retning med venlig Forstaaelse af anderledes tænkende. Her har han været i rig Udvikling. Men Baggrunden herfor er vel nok, at her har han haft flere tunge og smertelige Oplevelser. Her havde han sin lange Sygdom, da det en Tid endog saa ud til, at han var færdig. Her havde han bogstavelig staaet ved Dødens Port, men blev vist tilbage som den, der endnu har en Plads at fylde og en velsignelsesrig Gerning at gøre. Her maatte han sige Farvel til sin udmærkede Hustru, hans trofaste Ven fra de unge Dage. Alt dette mærker sin Mand, og det er derfor ikke underligt, at hans Tale og hans Færd bærer Præg heraf, saa Ord og Gerning faar en rigere og dybere Klang. Under vor lange Virksomhed sammen som Præst og Degn har der aldrig været Misforstaaelse eller Rivninger. Det har været mig en særlig Glæde at arbejde sammen med ham, og vi er blevet oprigtige Venner. I sit andet ægteskab var han saa lykkelig at træffe en Kvinde, han kunde dele sine aandelige Synspunkter med, og styre det smukke Hjem, Saa jeg tænker, at han maaske vil sige med Digterens Ord: "Stort har jeg mistet, men stort fik jeg, og saa faar du have Tak da, Gud."²⁸⁷

Frede Okkels

Avisartikel 1950, dato og avisens navn ikke oplyst, skrevet af J.O.S. (Jens Jøs Olsen fra Kolding Folkeblad)

Smuk afskedsfest for skolebestyrerparret i Aabybro

Tak og hyldest til skolebestyrer Okkels og frue for den store og smukke gerning ved real-skolen. På fotoet i avisen ses realskolelærer Erik Okkels og frue, bestyrer Okkels og frue og ingeniør Olsen og frue.²⁸⁸

AABYBRO, 30. juni. Privat. I aftes samledes 130 mennesker til middag paa kroen i Aabybro for at tage afsked med skolebestyrer Okkels og familie. Manufakturhandler Nissen bød paa indbydernes vegne velkommen til hædersgæsterne og de fremmødte borgere, gamle elever og forældre.

Smedemester N. P. Falborg talte om Okkels som menneske. Han takkede ham for hans store arbejde for Aabybro Elværk og overrakte Okkels et guldur. Elektricitetsværksbestyrer Jensen takkede Okkels for hans interesse for Teknisk Skole, og fordi Okkels i hele skolens historie havde leveret meget billige lokaler. Han overrakte Okkels en cigarkasse med cigarer. Skotøjshandler Otto Christensen takkede Okkels, fordi han i 20 aar havde stillet gratis lokaler til raadighed for biblioteket og overrakte en boggave. Realskolelærer M. Poulsen takkede paa lærerpersonalets vegne skolebestyreren og frue og overrakte en boggave. Formanden for

²⁸⁷ Citat fra Henrik Ibsens digt 'Terje Vigen', tredjesidste strofe: Da tindred en tåre i Terjes blik; / han stirred fra hejen [heien, dvs. kystskrænten] ud: / "stort har jeg mistet, men stort jeg fik. / Bedst var det, kan hænde, det gik, som det gik,- / og så får du ha'e tak da, Gud!" – Digtet handler om en nordmand, der skåner den adelige brite, der mange år tidligere var skyld i, at hans hustru og børn døde af sult – under krigen mod Storbritannien i begyndelsen af 1800-tallet.

²⁸⁸ Frede og Helga Okkels' søn realskolelærer Erik Okkels og dennes kone Bergljot Bjørnson Brådland Okkels og ingeniør Otto Olsen, gift med Frede og Helgas datter Ellen Olsen-Okkels.

skolens elevforening, forretningsfører Torkild Langdal Nielsen [søn af Fredes søster Agnes], takkede familien Okkels for deres store interesse for foreningen og meddelte, at de om faa dage ville faa overrakt en radering af den gamle skole som den saa ud i 1908.

Endvidere blev der talt af: Forretningstører Lars Thomsen, Aalborg, gartner Tobberup (haandværker- og borgerforeningen), Arne Hansen (sogneraadet), overlærer Aage Jensen, Aalborg, repræsentant Thordrup, Aabybro, førstelærer Landbo Christensen, Hjermitslev, forhenværende købmand Johan P. Svendsen, Aabybro, skoleinspektør Sigurd Okkels, Hasseris, og dr. med Søren Panum, Aalborg. Som den røde traad gennem alle taler gik en tak og hyldest til skolebestyrerparret for den store og smukke gerning ved Aabybro Realskole.

Til slut takkede skolebestyrer Okkels for ordene og gaverne og udtalte, at det altid havde været ham en glæde at undervise, og at han som maal havde sat sig at hans elever skulle lære glæden ved at lære og erfare noget nyt. Jeg vil savne lærergerningen, men jeg vil betragte det som en begunstiggelse, hvis mange af jer ved lejlighed vil se ind til os i vort nye hjem ved Kolding Fjord. Tak til mine gamle elever, til hjemmene, der har betroet mig deres børn, til mine mange medarbejdere, og til byens borgere for den store tillid, I har vist mig.

Frede Okkels

Helga Okkels

Avisartikel af J.O.S., formodentlig sommeren 1950, i Kolding Folkeblad

Forelskede sig i Udsigten over Gudsø Vig

Anset nordjydsk Skolepar bosætter sig paa Egnen

Efter at have ejet og drevet Aabybro Mellem- og Realskole i Vendsyssel siden sin tidligste Ungdom, solgte den nu 65-aarige Realskolebestyrer Frede Okkels og Frue i Foraaret denne Skole til to kvindelige københavnske Skolefolk, der har tiltraadt dens Ledelse fra det ny Skoleaars Begyndelse i Gaar.

Realskolebestyrer Okkels er Fynbo (Broder til den tidligere Sognepræst i Brørup), men har altsaa haft hele sit Manddomsvirke i Vendsyssel, og hans Hustru er Vendelbo. De var noget i Tvivl om, hvor de skulde flytte hen for at nyde deres Otium, og umiddelbart efter Salget startede de deres Bil og kørte rundt i Landet for at finde en Plet, der kunde tilfredsstille deres Kærlighed til skønne, venlige Omgivelser.

Da Parret kom gennem Gudsø, standsede Hr. Okkels Vognen, og han og Fruen blev hurtigt enige om, at "her skulde det være". Syd for Hovedvejen, i Nærheden af Restauratør Jul. Hansens ny Landevejskro, købte de et Areal med den smukkeste Udsigt over Gudsø Vig, den skovklædte Hovens Odde og Kolding Fjord, og om ganske kort Tid tager de deres ny Hjem i Brug. Det er en dejlig Rødstensvilla, opført af Egnens Haandværkere og med alle moderne Bekvemmeligheder.

Mens Huset færdigbygges, har Hr. og Fru Okkels taget Ophold i Hestehaven 23 i Kolding, der beboes af en Nevø, Adjunkt Jens Aage Kjellerup [søn af Fredes søster Asta], der for øvrigt har tiltraadt en ny Stilling i Horsens.

Fhv. Realskolebestyrer Frede Okkels og Frue, der nyder megen Anseelse i Vendsyssel, hvor de er kendt for deres omfattende Skolevirksomhed gennem de mange Aar, er sikre paa, at de hurtigt vil føle sig hjemme paa Kolding-Egnen, selvom den er dem fremmed. En gift Datter [Ellen Olsen-Okkels] bor i Aalborg, og en Søn [Erik Okkels] er Realskolelærer i Slagelse.

Kolding Folkeblad, Folkebladet Søndag. Formodentlig i 1954. Jos (Jens Jøs Olsen) interviewer Frede Okkels om hans og Helgas liv i Eltang

Fhv. Realskolebestyrer Frede Okkels i en Hygekrog i Hjemmet i Eltang

I en smukt beliggende, moderne Villa bag Gaardejer Markus Hansens Ejendom i Eltang ved Hovedvej 1 lige Vest for "Jyde-kroen" bor to Mennesker, der pludselig en skønne Dag kom og slog sig ned som et Svalepar fra en fremmed Egn. Folk i Sognet kiggede naturligvis lidt paa dem. Det har vi Jyder bekendtligen for Skik, før vi ønsker at indlede nøjere Bekendtskab, men man kom meget hurtigt til at synes godt om disse fremmede Svaler fra en fremmed Egn, og Ægteparret Frede Okkels – for saadan hedder Svaleparret – er for længst accepteret!

Der er dejligt i Okkels-Parrets smukke Hus ... gedigne Møbler, mange, velplejede Blomster, kort Sagt en venlig, glad Atmosfære fra Kælder til Kvist – for der er nemlig baade Kælder og Kvist – og naar man kigger ud ad Vinduerne, hvilket man i Parentes bemærket ikke kan lade være med, har man det vidunderligst tænkelige Vue over Gudsøvig og Dalstrøget lige neden for den store Have. Nu i Aftes laa Fælleskraft-centralen i Skærbæk oplyst som et Feslot og gjorde Udsynet ekstra eventyrligt.

Hvor kommer De egentlig fra, Hr. Okkels ... De og Deres Frue? – Og det spørger du om, svarer Manden i den dybe Lænestol, sparker Plusfourbenene fremover og ler hjerteligt – – Nu skylder jeg Læserne at fortælle, at Hr. Okkels har været min højagtede Lærer gennem min Barndom, og som Realskolebestyrer – ja, han var faktisk Ejer af Aabybro [Mellem- og] Realskole oppe i Vendsyssel – havde han det formidable Held at føre mig nogenlunde uskamferet gennem en Realeksamen. Hans Skole og mit Barndomshjem er Nabohuse den Dag i Dag, saa det er altsaa forstaaeligt, naar mit Spørgsmaal overraskede ham.

Joh, men jeg spørger, Hr. Lærer, fordi jeg gerne vil lave et Interview? – Naah, jamen jeg er jo forhenværende og fremmed, saa jeg maa dog vel skønnes uværdig som Objekt!

Ikke i en gammel Elevs øjne, og det kan formodentlig have nogen Interesse for Folk heromkring at høre lidt nærmere om det tilflyvende, fremmede Svalepar! – Nuvel, men jeg er Fynbo, blev Vendelbo, og Vendelboen blev altsaa omsider – og tilsidst – Sydjyde.

De er født? - I Skrillinge ved Middelfart, ja, hvor min Far var Friskolelærer. Da jeg var otte Aar [1893], blev han Førstelærer ved Kommuneskolen i Nyborg, hvor jeg altsaa fik min Barndorn og Ungdom, men da jeg otte Aar gammel skulde forlade Skrillinge med mine Forældre, knyttede jeg Hænderne i Lommerne og svor helligt, alt jeg, naar jeg blev stor, vilde tilbage til Bondelandet. Jeg kunde ikke lide Nyborg ... jeg kan ikke lide Byer.

Og De kom tilbage til Landet som voksen? Ja. Jeg tog Lærereksamen paa Skaarup Seminarium, og umiddelbart efter – det var i 1906 – fik jeg Plads som Lærer ved Aabybro Realskole et Par Mil Nordvest for Aalborg. Skolen ejedes da af Realskolebestyrer Andreas Stenum, der for øvrigt er en Bror til Proprietær Stenum i Hjarup. Min Bror, Ansgar Okkels, der nu er Pastor emeritus i Brørup, havde lige fået sin teologiske Embedseksamen, men han var for ung til at blive ordineret og et Par Maaneder før mig havde han taget Stilling som Lærer ved Aabybro Realskole. Stenum var paa det tidspunkt syg, og et halvt Aar efter besluttede Ansgar og jeg at købe Skolen i Fællesskab. I 1911 rejste Ansgar og blev Præst, og derefter var jeg Eneindehaver af Skolen, der i 1906 havde 30-35 Elever. Da jeg solgte den i 1950, havde vi 220.

I 1906 var Aabybro kun en lille Landsby. Var den stor nok til at holde Liv i en privat Realskole? – Det var den forsaavidt ikke, men vore Elever kom fra omkring tre Miles Omkreds ... helt ude fra Vesterhavskysten havde vi dem. Det var før Jernbanens Tid, og deres Forældre kørte dem til og fra Skole pr. Hestevogn. En Del cyklede naturligvis ogsaa, senere kom Aalborg-Løkken Banen og Aalborg-Fjerritslev Banen, og saa gik det ulige nemmere med at faa Eleverne transporteret fra og til, men jeg har hele mit Liv maattet indrette mit Skoleskema efter en Privatbanekøreplan, og det kunde visselig nok have sine Vanskeligheder.

Hvilket Indtryk har De faaet af Børn gennem de mange Aar som Skoleleder? Børn er altid ens. Jeg mener at turde sige, at der ikke er nogen Forskel paa det Børnemateriale, jeg fik i 1906 og nu. Jeg har, siden jeg for fire Aar siden flyttede her til, vikarieret – gratis, vil jeg gerne bemærke – baade i Fredericia ved den der værende Realskole, ved Slagelse Realskole, hvor min Søn er Lærer, og ved Eltang Kommuneskole og Forskole, og jeg kan ikke med min bedste Vilje spore nogen Forskel paa Børn nu om Dage og Børn for mange Aar tilbage.

Nogen vil hævde, at Børn er blevet mere frimodige? – Det er der maaske nok lidt om, men saa maa man samtidig huske paa, at den moderne Pædagogik – Lærernes Holdning overfor Eleverne – saa sandt ogsaa er lagt om. Som man raaber i Skoven, faar man Svar, siger et gammelt Ord, og det kan meget vel overføres til Opdragergerningen. Jeg kom fra et Friskolehjem, og det har ikke undgaaet at præge mit lange Virke som praktisk Skolemand. Jeg har altid sat Pris paa, at Eleverne selv skal tumle med Opgaverne ... de skal lære at være selvarbejdende ... først og fremmest selvarbejdende, og det er moderne Skolefolk ogsaa stærkt inde paa. Hjemmene har altid, synes jeg, vist deres Børns Skolegang stor Interesse, men nu taler jeg ganske vist som Privat-skolemand, og jeg har jo kun haft Børn fra Hjem, der har betalt for at have deres Børn i Skole, og følgelig vilde sikre sig, at de fik noget for Skolepengene.

De ved, at Landsbyskolen nu – som saa ofte før – staar i Dagens Debat. – Ja, men hele dette Problem er saa svært at løse. Jeg mener, at vi daarligt kan undvære Landsbyskolen som Kulturfaktor. Tænk, hvor meget Landsbyskolen betyder i Sognets aandelige og kulturelle Liv. Det er jo der vi samles.

Vi skal vare os ... og vare os meget, før vi likviderer vor Landsbyskole, og der skal meget tvingende Argumenter til. Paa den anden Side vil jeg sige – og det være sagt uden Brod, til Landsbyskolernes udmærkede Lærere – at Børnene skal have Mulighed for at lære mere i Landsbyskolen, hvis den skal bevares. De lærer for lidt, og der bør ansættes en, to eller flere Lærere alt efter Forholdene, for man kan ikke forlange, at en Enkeltmand eller to skal være i Stand til at overkomme det hele.

Men det koster mange Penge? – Det gør Centralskolerne ogsaa, og jeg er ikke sikker paa at disse Centralskoler bliver den helt store Succes. Den lille Skole med det intime Liv har sine absolutte Fordele.

Det er ogsaa i Dagens staaende Debat, om vi skal have en Eksamensskole, eller om vi skal have en Skole uden Eksamen?

Vi skal have en Eksamensskole. Ja, jeg vil gaa saa vidt at sige, at vi ikke skal have nogen Børneskole i Danmark, uden at det er en Eksamensskole. Børnene skal vænnes til at arbejde mod et Maal. Det er moralsk opdragende ... og det bliver de nødt til at indstille sig paa, naar de kommer ud i Livet. Et saadant Maal er en Eksamen, og Karaktererne er den flittige Elevs Løn for Sliddet ... og de er ansporende for Skolen, stol du paa det.

Men en eksamenskarakter siger ikke alt om en Elev? – Nej, selvfølgelig ikke, men den siger dog en Del. Den siger bl.a. noget om, hvorvidt den paagældende Elev er i Stand til at koncentrere sig om en Opgave. Jeg vil have Eksamen med Karakterer, men jeg vil ikke have en fællesudregnet Eksamenskarakter. Hver Karakter skal staa for sig: Regning, Dansk, Sløjd, Haandgerning etc. Der er nemlig altid nogle Omraader, hvor en Elev kan hævde sig, og søger Drengen eller Pigen Læreplads, kan Principalen straks se, om Karaktererne i de forskellige Fag er vigtige i den paagældende Branche. Et vigtigt Fag er Orden. Men dette med at udregne en Gennemsnitskarakter er rent ud sagt vanvittigt!

Hvornaar er et Barn skolemodent? – Nogle er skolemodne, naar de er seks Aar, andre er det ikke, naar de er syv, Det kan man ikke generalisere, men det er mit Indtryk, at det er en ubetinget Fordel at faa Børnene gennem Skoleaarene saa unge som forsvarligt, for derved reducerer man Faren for at de bliver skoletrætte. Det er en Erfaring, jeg ofte har gjort, og i Aabybro var mine Elever altid et Aar yngre, end deres Kammerater i de tilsvarende Klasser paa andre Skoler.

De store Skoleklasser er et Problem? – Den højeste Kvotient i Kommuneskolerne er 37, men der dispenseres jo, for der er baade Mangel paa Lærere og Lokaler, men det er rent galt. 37 er alt for mange, og det gaar ud over de Børn, der ikke er absolut velbegavede. Disse Børn kan nemlig ikke undvære den vedvarende Kontakt med Læreren ... han kan ikke naa at etablere en saadan Kontakt, naar Klasserne er saa store. Naar jeg oppe i Aabybro havde 32 i en Klasse, delte jeg den og lavede to Klasser, og det var formaalstjenligt, men Børnene lavede et farligt Hus, for de vilde ikke undvære hinanden.

Nærer De ingen Frygt for, at Eksamensskolerne presses ind i Pensumterperi? – Nej, og det er det rene Vaas, at der ikke bliver Tid til andet end Stoffet. Der er, forsikrer jeg dig, glimrende Tid til at tale om Livets mange Problemer. Det hele drejer sig, naar alt kommer til alt, blot om, at Børnene kan dokumentere, at de kan drage deres Slutninger om Ting, som de ikke ved noget om i Forvejen. Det er kanske Børneskolens vigtigste Mission, for er Børnene saaledes rustede, er de skikkede til at tage Kampen for Tilværelsen op. Nej, jeg er ikke bange for Eksamensskolen, og intet normalt Barn er bange for en Eksamen. Det med, at Eksaminer giver Neuroser, er det rene, glade Vaas. Nej, lad os endelig have en fornuftig Eksamen i enhver Skole i Danmark.

Hvordan gik det til, at De og Deres Frue bosatte Dem her efter Salget af Skolen i Aabybro? – Vi havde været til Sølvbryllup i Sønderjylland og var paa vej Nord paa i Bil. Paa det Tidspunkt havde vi solgt Skolen, og vi var ikke klare over, hvor vi vilde bo. Jeg vilde helst hjem til Fyn, men min Kone, der er fra Biersted i Vendsyssel vilde ihvert Fald ikke fra ”Hovedlandet”. Naa, men vi var altsaa bilende fra Sønderjylland paa Vej til vort Hjem i Vendsyssel ... og saa pludselig sad vi og kiggede fra Hovedvejen her ovenfor og ud over Gudsøvig, ”Her skal det være”, udbrød vi i Munden paa hinanden, og her blev det altsaa. Kort efter købte vi denne dejlige Grund og bygger vort ”Alderdomshjem”. Vi er ganske vist blevet i ”Hovedlandet”, men jeg kan da næsten ”snuse” hjem til Fyn.

Foruden min Søn [Erik] i Slagelse har vi en Datter [Ellen Olsen-Okkels], der er gift med en Civilingeniør i Odense, saa vi faar heldigvis Besøg af og til.

Har det ikke været forbundet med Overgangsbesværligheder at blive plantet om et ganske nyt og fremmed Sted? – Nej, vi var glade for Aabybro, men vi vilde ikke bo deroppe, efter at Skolen kom paa ny Hænder. Vore Arvtagere skulde, syntes vi, have Lov at øve deres Virke i Fred ... og fri for vor Nærværelse. Derfor slog vi os ned som to fremmede Fugle paa dette fremmede, men skønne Sted, og vi har, tør jeg sige, aldrig befundet os bedre. – Vi er kommet paa Venskabsfod med vort Sogns Beboere ... vi glædes med dem og sørger med dem, og vi besøger hinandens Hjem. Vi tilbringer kort sagt vor Livsaften ude paa det vidunderlige Bondeland, hvor Folk vedkommer hinanden. Synes du egentlig, at der er noget skønnere?

Avisartikel 20. juni 1956 (avisens navn fremgår ikke af udklippet)

Da Frede Okkels kom til Aabybro

Onsdag den 20. juni er det 50 aar siden, at Frede Okkels blev ansat som lærer ved Aabybro Mellem- og Realskole. Skolen blev paabegyndt i 1903 af nu afdøde cand.phil. A. Stenum, men 3 aar senere overdrog han paa grund af sygdom skolen til brødrene Ansgar Okkels og Frede Okkels. I 1911 overtog Frede Okkels skolen alene, og han drev den indtil 1950, da han afstod den til de nuværende ejere. Frede Okkels var en meget dygtig skolemand, der med mægtig energi og stor interesse gik op i saavel skolens ledelse som den daglige undervisning. Aldrig kom en elev forgæves til Okkels for at hente raad og vejledning, og hans tidligere elever kunne trøstigt opsøge Okkels mange aar efter endt skolegang.

Nu bor Frede Okkels og frue i deres skønne hjem ved Lillebælt, og skolevæsenet har stadig Okkels usvækkede interesse. Kolding-egnens skoler har let ved at skaffe sig vikarhjælp og

ensorhjælp hos Okkels. For Aabybro og hele omegnen kom Okkels gerning til at betyde uberegnelig meget, og adskillige tusinde tidligere elever staar i stor taknemlighedsgæld til den afholdte skolebestyrer.

Om fodbold i Aabybro (avis og dato ukendt)

Den ældste beretning om fodboldspillet i Aabybro stammer fra afdøde æresmedlem i Aabybro Boldspilklub, brygger Ernst Jensen fra omkring 1907. Omkring 1910 [Ansgar og Frede kom i 1906] kom brødrene Okkels til Aabybro Realskole [Frede, Sigurd og Aage] og især Frede Okkels fik gennem gymnastiktimerne sat fodboldspillet i system. Aabybro var den gang en stationsby med mange håndværk, og foruden boldspilklubben havde byen en borgerforening stiftet 1904. Foreningen blev stærkt etableret i lokalsamfundet og nød stor opbakning. De første år var realskolebestyrer Frede Okkels og lærer Anton Nielsen [gift med Fredes søster Agnes] myndige og bærende kræfter ledelsesmæssigt i foreningen.

Johannes Okkels

I Anledning af Johannes Okkels 70 Aars Fødselsdag ses følgende i Aarhus Stiftstidende d. 11. December 1950

"70 i Morgen. Trafikinspektør Johs. Okkels, Aarhus, fylder i Morgen 70, og 1. Januar forlader han Statsbanernes Tjeneste. Hans Afløser bliver Trafikinspektør Frederiksen, Herning.

Trafikinspektør Okkels har været i Statsbanernes Tjeneste siden 1897. Han gjorde som Ung Tjeneste i Struer, Nyborg og Viborg og blev i 1927 Trafikinspektør i Struer. I 1932 kom han til Aarhus hvor han siden har været. Han har været øverste Tilsynsførende for Statsbanernes Hovedstrækning mellem Fredericia og Frederikshavn. Det har ofte – ikke mindst i Krigsaarene – været et brydsomt Arbejde, men Trafikinspektør Okkels har løst sine Opgaver til alles Tilfredshed med Energi, faglig Dygtighed og Fasthed, forenet med en Opræden, der har gjort ham afholdt vide Kredse.

Ved Siden af sit store, faglige Arbejde har Trafikinspektør Okkels faaet Tid til at løse kollegiale Opgaver af største Værdi. Fra 1912 til 1916 var han Næstformand i Jernbaneforeningen, fra 1920 til 1921 Sekretær i Organisationen og indtil 1924 Medlem af Hovedbestyrelsen. Fra 1928 til 1931 var han Guldsnorenes²⁸⁹ Formand og i samme Tidsrum Medlem af Lønningskommissionen. Fra 1930 til 1935 var han Medlem af Jernbaneraadet.

Disse mange og store Tillidshverv er Bevis for den Tillid, Trafikinspektøren nyder inden for Statsbanerne, men hertil kommer den Vennekreds, han har skabt sig som Privatmand. Han er respekteret og afholdt som faa paa Grund af sine udmærkede menneskelige Egenskaber."

Der blev skrevet mange artikler om Johannes, da han døde i 1952. Denne nekrolog er fra DSB-bladet "Vor Stand"

"Fhv. Trafikinspektør J. Okkels. Med den største Bestyrtelse blev modtaget Meddelelsen

²⁸⁹ Statstjenestemændenes Centralorganisation II – var en dansk centralorganisation, der havde 27 fagforbund som medlemmer. Forbundene organiserer omkring 34.000 statsligt ansatte tjenestemænd. Se også fodnote 10.

om, at fhv. Trafikinspektør Johannes Okkels Torsdag d. 26. Juni var afgaaet ved Døden efter et ganske kort Hospitalsophold. For godt 1 Aar siden gav "Vor Stand" en Oversigt over Okkels etatsmæssige og organisationsmæssige Betydning, da han 70 Aar gammel havde søgt sin Afsked fra D.S.B., og det fremgik heraf, hvor afholdt han havde været i begge Egenskaber.

Som Gæst ved det nylig afholdte Delegeretmøde i Aalborg bragte Jernbaneforeningens Formand ham en Hyldest som Tak for hans store og gode Arbejde i Organisationens Tjeneste og understregede samtidig den store Interesse, han stadig viste over for sin gamle Forening.

Nu er Okkels død, og vi er bleven en trofast Ven mindre.

Mange vil savne Okkels, han var saa hyggelig at drøfte Fortiden med, levede med i Nutiden og saa med Tillid paa Fremtiden. D.S.B. og Jernbaneforeningen kredsede hans Tanker stadig om i hans Otium, og baade gamle og unge Jernbanefolk mødte i ham en god Ven, der med Glæde stillede sin mangeaarige Erfaring til Raadighed, naar man havde Brug for den.

Under meget stor Deltagelse fandt Begravelsen Sted fra Nordre Kirkegaard i Aarhus.

Broderen - Pastor Okkels - holdt en smuk Mindetale og takkede ved Graven. Over Kisten vejede Jernbaneforeningens smukke Banner, og prægtige Kranse bl.a. fra Kongen og Dronning Alexandrine [kong Frederik d. 9. og enkedronning Alexandrine] var sendt som en sidste Hilsen.

Vi har nu Mindet tilbage - Mindet om en dygtig og afholdt Jernbanemand og en dygtig og afholdt Organisationsleder - og det vil vi værne om, som Tak for det værdifulde Arbejde han har udrettet til Gavn for Etaten og til Gavn for Jernbaneforeningen og dens Medlemmer,"

Johannes Okkels' ældste Datter, Elisabeth [1909-1962], skrev følgende om sin Far:

"Min kære Far, Johannes Okkels, var et dejligt Menneske, der var Liv, Fest og Glæde omkring ham.

Allerede da vi var Børn, min Søster og jeg, var Far meget optaget af sit Arbejde, baade den normale Tjeneste og et stort og værdifuldt Arbejde i Jernbaneforeningen. Som Følge deraf kom han vel ofte træt hjem, men aldrig saa vi ham gnaven og sur, han var glad og venlig overfor os alle og altid oplagt til Spøg og leg med os Børn.

Da vi blev ældre, forstod vi bedre at paaskønne andet hos Far end hans glade Venlighed. Vi saa hans store Dygtighed, vi beundrede hans klare Hjerne. Vi hørte f.Eks. tit Telefonen kime inde i Fars og Mors Soveværelse midt om Natten. Far dukkede i et Nu op af Søvn, modtog Melding fra Kontoret om Trafikken, var i Stand til at overse Situationen og disponerede hurtigt og rigtigt. Han var meget dygtig indenfor sit Felt - Trafikledelsen (Far blev jo ogsaa i 1916 - kun 35 Aar gammel - Overassistent 1, som det hed, svarende til Trafikkontrollør 1 i vore Dage).

Hans i Privatlivet ofte omtalte Upraktiskhed generede ham ikke her. Far viste endog megen praktisk Sans, naar han tilrettelagde Trafikken - eller da han fandt paa at bygge Vigespor fra Viborg-Herningbanen midt ude paa Heden, saa Bønderne kunde faa deres Mergel leveret der, hvor der var Brug for den, og ikke skulde hente den ved Stationer fjernt fra deres Gaarde.

Op gennem Aarene var Far stadig god mod os og interesseret i vor Udvikling og Uddannelse. Han satte Pris paa, at han selv havde en meget fin Præliminæreksamen, og kunde ikke rigtig forstaa, at jeg i saa Henseende ikke var ærgerrig, men hellere ogsaa vilde have Tid til at faa Udbytte af Gymnasietiden paa anden Maade. Dog viste han stor Tolerance overfor os alligevel.

Hans før omtalte Upraktiskhed afholdt ham dog ikke fra at være meget hjælpsom ogsaa med Husarbejde, naar vi havde sygdom i Huset, og i de senere Aar hjalp han Mor en Del.

Undertiden hører jeg sagt af Fars Søsken, at han var hidsig. Det har altid undret mig. Far var et følsomt Gemyt og har selvfølgelig derfor følt Trang til at reagere stærkt overfor forskelligt, men hidsig, nej, aldrig har jeg en eneste Gang i mit Liv set min Far hidsig. Jeg har altid syntes, at han sammen med Farbror Ansgar var Undtagelser i Okkels-Familien, der jo gennemgaaende gerne vil give Temperamentet Luft.

Fars før omtalte Tolerance overfor andres Synspunkter og Overbærenhed med andres Fejltrin var karakteristisk for ham. Errare humanum est [det er menneskeligt at fejle] – kunde have været hans Valgsprog. Mange unge Assistentter har takket ham for det Synspunkt.

Fars Samarbejde med de nærmeste Medarbejdere var forbilledligt; han forstod at give andre et Ansvar og ikke blot paatage sig det hele selv. Desuden ved jeg, at de holdt af ham for hans fordringsløse Væsen. Johannes – saadan kaldte jeg tit min kære Far – satte sig aldrig op paa en Piedestal.

Af det foregaaende maa man ikke tro, at hans Venlighed betød for megen Overbærenhed. Hvis han havde Mistanke om, at en Mand fejlede paa Grund af Sløseri og Ligeegyldighed, eller hvis han ikke var ærlig, saa var der til ham i en god Mening.

Hans jævne ligefremme Væsen blev ogsaa værdsat af den kongelige Familie, som Far ledsagede paa deres Rejser i hans Distrikt.

Under Krigen [2. Verdenskrig], som ellers forhindrede mange Familiebesøg, havde vi, der dengang boede i Aabybro, den store Glæde, at Far ofte kom paa Tjenesterejser til Aalborg og tog ud og overnattede hos os. Nattesøvn blev der dog ikke altid noget videre af, da Far hos os dyrkede en af sine hobbies – L'hombrespillet. Han holdt i det hele taget af at spille Kort, og han havde tidligt lært min Søster og mig det. Paa det Punkt, maa jeg indrømme, kneb det med hans Taalmodighed, og vi fik nogle vældige Omgange.

Far dyrkede en anden Fritidsinteresse, nemlig Sangundervisning og det var kedeligt, at Far ikke fortsatte, for han havde en usædvanlig smuk Sangstemme. Selv nu den sidste Jul – Julen 1951 – sang vi sammen de Schubert-Lieder, som han dengang havde lært, og han gjorde det smukkere end de fleste. Vi sang i det hele taget meget hjemme.

I de senere Aar betød vore to store Børn, Svend [1941-2015] og Inge [f. 1943], saa meget for ham. Han holdt af alle Børn og de af ham. Fars Tilnavn blandt Personalet paa hele Strækningen fra Frederikshavn til Fredericia blev derfor "Morfar".

Da vi flyttede til Hvidovre i 1946, kom vi til at savne Morfars hyppige Besøg ikke mindst, da vi fik vor yngste lille Pige Anne [1950-1952]. Da hun døde i 1952, 2 Aar gammel, var det saa haardt for Far, at hans Læge sagde til os efter Fars Død, at han ligefrem troede, at det havde været medvirkende til at slaa ham ud, for som sagt, han var en følsom og kærlig Natur.

Til Slut et lille Træk fra Fars sidste Dage. Paa Hospitalet, hvor Far blev indlagt, da han blev meget syg, sagde een af hans Stuekammerater om ham: "Han er saa rar og fornøjelig."

Lars Martinus Okkels

Hans søn, Ansgar Okkels, skrev i slægtsbogen 1953: Den vestjydske Bondegaard slap ham aldrig. Trods Læreruddannelsen og Omflytning til andre Egne bevarede hans Sprog flere vestjydske Betoninger og Udtryk, hele det vestjydske Sprogs Aand, men ogsaa hans Karakter var præget af hans Oprindelse, han var et flittigt og energisk Arbejdsmand, nøjsom og sparsommelig, jævn og fordringsløs, maadeholden, behersket og nøgtern, stærk af Helbred og stærk af Sind. Han lignede vist nok mest sin Mor [Ane Jensdatter, 1824-1896], i hvert Fald af Ydre.

Jeg tror ogsaa, man med fuld Ret og Sandhed kan sige, at han Livet igennem bar Præg af det aandelige Liv, han mødte i sit Barndomshjem. Inderst inde bevarede han Bondens Livsindstilling og Bondens Vurdering af Folk og Forhold, ligesom ogsaa Vestjydens alvorlige, noget tunge Fromhed var Grundlaget under hans Livssyn og Trosliv.

Da mødte han iøvrigt, saa vidt jeg kan skønne, allerede i sin første Ungdom, altsaa i Hjem og Hjemegn, det kristelige og folkelige grundtvigske Røre, som skulde blive Inspirationen i hans Liv og give det Maal og Retning og som vel ogsaa blev ham et Kald til at forlade Bondens Gerning for at gøre et folkeligt og kristeligt Arbejde i Skolens Gerning. Ingen mig bekendt Udtalelse af Far og ingen Ejendommelighed i hans Aandspræg tyder paa, at hans aandelige Liv begyndte gennem en personlig Krise (saasom en "Vækkelse" eller pludselig Omvendelse) snarest er det kommet som et Gennembrud "ved Vaarens Kræfter milde".²⁹⁰ Og Thomas Nielsen [1838-1895, politiker for Venstre] og Rasmus Nielsen [højskoleforstander i Hammerum og senere folketingspolitiker] var de to Mænd, som betød mest for at bringe ham i Forbindelse med det nye Liv, der, som det er blevet sagt, bevirkede, at "en Almue blev til et Folk".²⁹¹

Saa kom Far da efter nogle Ungdomsaar, hvor han hjalp til ved Gaardens Arbejde – jeg har aldrig hørt, at han havde Tjeneste udenfor Hjemmet – paa Seminariet i 1871.²⁹² Og det blev Jelling, hvor Forstander Svendsen stod som den elskede og anerkendte Ordfører for de grundtvigske Tanker i Skolens, Kirkens og Folkets Liv. Svendsen døde imidlertid et Aar efter, saa ikke han, men hans aandsbeslægtede, Madsen, blev Faders egentlige Lærer. Og i 1874 bestod han sin Lærereksamen og stod, saa vidt jeg kan skønne, som en afgjort Tilhænger af Friskolen og dens Tanker.

Sin første lærergerning fik han i Herning, hvor han havde en privat Skole til Juni 1875 og efter Sognepræst Kastrups Udtalelse viste sig som "en flink ung Mand og en dygtig Lærer".

²⁹⁰ Citatet stammer fra 3. vers af N.F.S.Grundtvigs salme (1846) "Som forårssolen morgenrød": Som blomster alle står i flor, / som skoven grønnes, kornet gror / ved vårens kræfter milde, / så blomstrer alt i Jesu navn / og bærer frugt til folkegavn, / som årle, så og silde.

²⁹¹ Grundtvig valgte som sin livsopgave gennem oplysning, f.eks. i skolen, **at gøre almuen til et folk**. Et folk der bestod af ansvarlige og oplyste personer, som selvvalgt kunne indgå i et fællesskab.

²⁹² Henrik Okkels' farfar, Peter Jerndorff-Jessen (1853-1942), læste ogsaa til lærer i Jelling. Han begyndte året efter Henriks oldefar Lars Martinus Okkels (1854-1913), nemlig i 1872, og fik sin eksamen fra statsseminariet i 1875, året efter Lars Martinus. Seminariet havde så få elever, at de må have kendt hinanden.

Jeg mindes ikke at have hørt Far udtale sig om denne Periode i sit Liv [han skrev herom i sine breve, bl.a. om køb af et hus i Herning, som hurtigt blev solgt igen].

Men fra 1875-1878 var han Friskolelærer i Nees ved Nisum Fjord. Denne Skole blev baaret frem af en Kreds af Mænd, som ogsaa var med til at stifte Bøvling Valgmenighed, Mænd som Peder Brask, Ø. Nørlevgaard, Hans Hansen, Jørgensgaard og Niels Larsen, Nees Mølle. Et gammelt Hus med 6 Tdr. Land mager Jord blev købt, det gamle Hus nedrevet og et nyt bygget til Skolen og dens Lærer, der skulde leve af Jordlodden, som kunde føde 1 à 2 Køer – Far gik til Holstebro og solgte Smørret. Derudover skal han have haft 20 Rdlr. i Løn og saa, hvad Folk vilde give ham. Ikke desto mindre giftede han sig i 1876, og i 1877 kom det første Barn, Signe. Far og Mor talte med Glæde om disse Aar i Nees, især om Menneskene. En af Fars Elever, en Søn af den nævnte Hans Hansen, Jørgensgaard, har meddelt mig, at Far var en "udmærket Fortæller og en stor Børneven, som baade kunde lege og tale med Børnene", og han kunde aldrig glemme det Indtryk, det gjorde paa ham, da han (og de andre Børn) fik deres første Juletræ at se i Fars Skole. Far nød godt af, at han kunde begynde sin Livsgerning paa en Tid, da det folkelige Liv netop vaagnede og den grundtvigske Bevægelse endnu var en Bølge i Stigen, da f.Eks. enhver ny Salme eller Sang kom som en Aabenbaring af noget Nyt og som en ny levende Kilde i Folkelivet. Imidlertid havde Far faaet Familie, han kunde ikke klare sig med den Løn, Friskolen gav, han søgte over i den offentlige Skole og blev Lærer i Emborg i Ry Sogn.

Var dette Skridt bort fra Friskolen nu ogsaa et Brud med det Far hidtil havde set som Idealet? Ja, i det Ydre, men ikke i Fars Indre, han var Livet igennem tro mod sin Ungdoms "Syner", men kom til mere og mere at tjene disse under andre ydre Former end han fra først af tænkte. Ikke alene blev han ved at forstaa og forsvare den koldske Friskole til det sidste, men Hjertet i hans Skolegerning blev ogsaa ved at være det samme. Vil man her tale om svigtede Idealer, maa Kritikken mindst lige saa meget rettes mod dem, der nok vilde have en Friskole, men ikke vil (eller i dette Tilfælde ikke kan) betale, hvad den koster.

Nu var altsaa Mor kommet ind i hans Liv. Hendes Navn var Mariane Else Marie Jensen, og hun var født d. 16. Januar 1854 i Limskov Skole i Nørup Sogn, Datter af Lærer Rasmus August Jensen og Christiane Madsdatter. Da Brylluppet stod [10/11-1876] var hendes Hjem i Højen Skole ved Vejle. Det meste af hendes Slægt, i hvert Fald paa fædrene Side, var at finde paa Jellingegnen og var ansete Bønderfolk der. Hendes Hjem var fra først af præget af "den gudelige Vækkelse" – Peder Larsen Skræppenborg har holdt Møde i Højen Skole – men de blev efterhaanden ligesom han draget over i den grundtvigske Bevægelse under Vejledning af Mænd som P. Svejstrup i Nørup, Vilh. Birkedal i Sdr. Omme og Svendsen i Jelling. Hjemmet i Højen var børnerigt, fattigt, nøjsomt, fromt levende med i det vaagnende folkelige og kristelige Liv, fuldt af Sange.

Far og Mor var altsaa nu kommen til Emborg Skole ved Mossø, hvor de var fra 16. August 1878 til 10. Februar 1881, og hvor Johannes blev født. Skolen laa paa gammel Klostergrund, og Fader blev af Ungdommen kaldt "Abbeden i Øm". Det var nogle gode og livfyldte Aar for de to unge Lærerfolk, som her slog godt an og bl.a. fik sluttet livsvarigt Venskab med deres Sognepræst Th. Elmquist i Ry. Men allerede i 1881 flyttede de til Øster Bording Skole i Balle Sogn, nord for Silkeborg, hvor de var til 1883 og hvor deres ældste Barn Signe døde, og Ansgar blev født. De flyttede nu til Skrillinge i Kauslunde [Kavslunde] Sogn paa Fyn og blev der til 1893. I disse 10 Aar blev 6 af os født, nemlig Frede, Aksel, Signe, Asta, Sigurd

og Agnes, og vi fem ældste havde vores egentlige Barndomshjem der med Skolegang hos Far og med Deltagelse i Pasningen af Skoleloddens Landbrug, med Liv i Hjem og Have under Mors milde omsorgsfulde Øjne. Det er mit Indtryk, at Far havde en stærk Stilling med Myndighedernes og Forældrenes fulde Anerkendelse.

Far var da ogsaa en fremragende dygtig Lærer, især i Dansk og Religion. Han var samvittighedsfuld, grundig og klar, og han forstod at samle sig om det væsentlige og faa sine Elever interesseret i Undervisningen. Den Forstaaelse af grammatiske Begreber jeg fik ved hans Undervisning i Dansk, gavnede mig hver Gang, jeg skulde lære et fremmed Sprog. Som en Dreng paa 9-10 Aar, maaske noget tidligt udviklet, lyttede jeg opmærksomt til hvert Ord, han sagde i Religionstimen. Far brugte meget at fortælle og kunde ogsaa let faa os til at høre efter, men egentlig tror jeg ikke, han var nogen fremragende Fortæller, dertil var hans Fantasi- og Følelsesliv for lidt udviklet eller rettere ikke umiddelbart nok. Han havde hørt Thomas Nielsen fortælle og vilde fortælle, men det var ikke som et Væld fra levende Kilder.

Som den, der var Lærer ifølge "Kald", tænkte Far naturligvis mere paa Børnene end paa Fagene, mere paa at opdrage end paa at undervise. Det var ham om at gøre at hjælpe Børnene til at blive dygtige, ærlige og gode Mennesker med Ansvarsfølelse og aabent Sind for aandelige Værdier, men i maaden, hvorpaa han arbejdede for dette Maal, tror jeg nok, at "den vestjydske Bondegaards tunge Alvor" og det grundtvigske Skolesyns glade Lyssyn kæmpede med hinanden om Magten uden Sejr til nogen af Parterne. Min yngre Broder Aage vil mene, at Far havde "taget Arv efter Grundtvig, baade i sit Syn paa Skolen og Kirken, mindre paa Mennesket", det er maaske rigtigt.

De Aar, vi levede i Skrillinge, var den Tid, da den politisk Kamp gik højest, og Far levede med i den, stærkt politisk interesseret, som han var. Hans Standpunkt var ogsaa paa dette Felt i Overensstemmelse med hans Oprindelse, han var Venstremand til sin Død. Men han var moderat, maatte være det ud fra sin Natur. Hans nøgterne Sindighed gjorde, at han helst gik frem Skridt for Skridt, og hans gode Tænkeevne, der først og fremmest var en klar Dømmekraft, gjorde, at han ikke kunde tro, at hans Parti havde forpagtet hele Sandheden. Dertil kom, at de fleste af hans kirkelige Venner var at finde paa den moderate Fløj, og at han maatte nære Mistillid til en Alliance med den brandesianske Radikalisme. Denne moderate Indstilling gjorde sig gældende paa alle Omraader, hvor Far levede med.

I Skrillingetiden (som før) var Far ogsaa livligt med i Arbejdet for Folkeoplysning ved Foreningsforeningen o. desl. samt i Skolekredsens Selskabelighed.

I 1893 blev Far Førstelærer ved Kommuneskolen i Nyborg. Atter var det økonomiske Grunde, der gjorde sig gældende. Børneflokket var stor, og Lønnen var lille, og hvordan skulde alle disse Børn blive hjulpet i Vej? Det var det andet Brud paa Fars (og Mors) Linie, langt alvorligere end Overgangen fra Friskolen i Nees til Folkeskolen i Emborg. Til Trods for at det unægtelig blev til Hjælp for os Børn til let og forholdsvis billigt at komme frem, tror jeg, at det var et Fejlgreb. Vore Forældre blev rykket ud af den Livssammenhæng, hvori de ved Fødsel, Opdragelse og Udvikling hørte hjemme. De blev aldrig Bymennesker, selvom Mor fik lært at sige "jeg" om sig selv. Det blev trange Tider for "den vestjydske Bondegaard" og endnu mere for det folkelige grundtvigske Aandsliv. Af det sidste var der vistnok intet i Nyborg. Vore Forældre kom til at staa alene, Hjemmet blev isoleret og dermed svagere med Hensyn til at præge og holde sammen paa Børnene, og der kræves jo i den Henseende meget mere af Byhjemmet, fordi det i langt højere Grad – i hvert Fald dengang – end Hjemmet paa

Landet ligger uden Hegn, aabent for alle Indflydelser udefra.

Bedst tror jeg, det gik i Skolen. Fars Indsats der var betydelig og præget af hans Ungdoms Idealer, selv om de ydre Forhold, Byhjemmenes Fjernhed fra Skolen og det store Maskineri (med de mange Børn og de mange Lærere) gjorde Arbejdet haardere og Resultaterne ringere. Men Hjemmet fik en træet Far ind – vist nok en almindelig Far i et Lærerhjem – en Far, der havde arbejdet med Børn hele Dagen, og derfor blev hans Indsats i Hjemmet i for høj Grad den negative: at lægge en Dæmper paa de livlige og ustyrlige Børns alt for voldsomme og til Tider uheldige Selvudfoldelse. Og en Far, der ikke selv var vokset op i Byen og derfor ikke forstod de særlige Problemer, der melder sig for Børn Byen, f.Eks. deres Behov for legemlig Beskæftigelse ved Ting som Sløjd eller Sport. Selvfølgelig gjorde Far sig megen Umage for ogsaa at leve med os, og efterhaanden som vi blev større, kunde Far være en god og forstaaende Raadgiver, som i hvert Fald mange af os havde lange og mange Samtaler med om, hvad der laa os paa Sinde. Og vi kunde ikke være i Tvivl om, at de fleste af hans Tanker drejede sig om vort Ve og Vel.

Passede Far ikke ind i Byforholdene, gjorde Mor det endnu mindre. Jeg husker da ogsaa tydeligt, at hun følte Forandringen som noget meget svært for Hjemmet. Jeg husker ogsaa, at jeg selv følte det.

Nu da jeg taler om Hjemmet, er Tiden inde til at sige lidt om Mor, der helt ud var en Hjemmets Kvinde og var "Livet i Huset". Startstedet var omtrent det samme for hende som for Far, derfor var de enige og stod sammen i alt det aandelige, og heri laa en væsentlig Del af Styrken i deres Ægteskab, som derudover fik sit Præg af, at de var meget forskellige og derfor udfyldte hinanden, naturligvis ikke altid uden en vis Spænding. Var det fremherskende hos Far Forstand og Vilje, saa var det hos Mor Følelse og Fantasi. Fars Væsen var præget af moden Overvejelse og fast Holdning, ligesom knappet ind i en Uniform af Principper, Pligter, Meninger, Korrekthed. Mors Væsen var livligt, følsomt, hun var levende optaget af alle Livets Smaating, vore smaa Ønsker og Ejendommeligheder, Blomster, Fugle o.s.v. Far var stærk af Helbred som af Karakter, Mor svag. Far var moderat, Mor radikal, hun tog stærke og klare Standpunkter. Ingen kunde være mere opofrende kærlig end Mor, ingen mildere eller mere fredsæl. Hun forstod os altid, men holdt aldrig med os i noget daarligh, hun var aldrig streng, men tydelig i sin Sondren mellem godt os ondt. Vi elskede hende højt. Bagsiden af Medaljen er naturligvis, at hun var for svag. Havde hun været ene om os, var vi nok blevet ustyrlige, men vi vilde alligevel aldrig have været i Tvivl om Grænselinien mellem godt og ondt. Hvis jeg har Ret i at mene at Mor, skønt hun var Far langt underlegen i Forstand og Viljestyrke, var den af dem, som har præget os Børn dybest, saa er det jo en Bekræftelse af Grundtvigs Ord, at "stærkest er immer det milde". – Det, som dybest prægede Fars og Mors indbyrdes Forhold, var Troskab og Kærlighed, og det varede ved til det sidste. Fars sidste Aar var præget af Sygdom, men jeg husker, at han endnu paa Sygelejet kunde sige Ord til Mor, der viste, at han endnu var indtaget i hende som i Ungdommens Vaar.

Hvorledes var nu Fars Position i Nyborg. At han i alle Henseender var isoleret, har jeg sagt. Men jeg tror, han hævdede sig, og at det ret snart lykkedes ham ved sin Klogskab og strenge Saglighed at gøre sin Opfattelse gældende og sætte sin Vilje igennem i alt, hvad der angik hans Skole. Og saa blandede han sig ikke i Byens offentlige Anliggender og tog ikke Del i dens Selskabelighed. Vore Forældre savnede i høj Grad Mennesker, der var af samme Kultur- og Aandspræg som de selv. Naturligvis var der Mennesker i Nyborg med Kultur og

Aand, men det var en anden Kultur og et andet Aandspræg. Ogsaa kirkeligt gjorde dette sig gældende. Men saa stærk var deres (og vel især Fars) Trang til kristeligt Fællesskab, at Far trods dybe Uoverensstemmelser hørte og støttede de Præster, der var i Byen og i nogen Grad gik i Samarbejde med indre-missionsk prægede Mennesker og fik sine faa virkelige Venner blandt dem. Det blev muligt, dels paa Grund af, at Fars Standpunkttagen ikke var radikal, og dels fordi han uden at svinge sin grundtvigske Ungdom følte sig indefra nødt til i høj Grad at falde tilbage paa det fælleskristelige, der jo trods alt er til Stede under alle de Forskelligheder, der grupperer sig i Retninger, Partier og Konfessioner.

Naturligvis ligner vi Søskende begge vore Forældre eller de to Slægter, vi gennem dem tilhører.

Ingen af os er vendt tilbage til Jorden, men vi har vist alle følt os mere knyttet til Landet end til Byen og bevaret Forstaaelsen af Landboerne og deres Tankegang.

Hvordan har vi saa iøvrigt vedgaaet Arv og Gæld efter vore Forældre? Derom kun et Par Ting:

Vore Forældres Forhold til det folkelige har vistnok præget os alle, omend med store Forskelle, selv om jeg er klar over, at jeg rimeligvis er den eneste af os, der kan finde paa at bruge selve dette Udtryk. Det, jeg dermed mener, er at føle sig bundet til sit Folk (og derigennem til Menneskeheden), baade i Bevidstheden om at være baaret af alt det "Fædrene har kæmpet, Mødrene har grædt",²⁹³ og tillige i Følelsen af, at dette Fællesskab forpligter. Nogle af os har valgt en Livsgerning, hvor det direkte gjaldt om at give en Indsats i Folkets Liv, og alle har vi følt Forpligtelsen til ikke bare at oppebære en Fortjeneste, men give en Indsats. Vi har mange forskellige politiske Staasteder, men stort set har vi aldrig givet vor Stemme ud fra Hensynet til vor egen eller vore Standsfællers Pengepung, men ud fra, hvad der tjente vort Folks Vel.

Jeg har dernæst fremstillet vore Forældre som "Aandsmennesker" og dermed villet udtrykke, ikke noget om mere eller mindre Fortræffelighed, men noget om deres Art og Præg, nemlig at de følte sig bundet og taget i Brug af højere Magter udenfor dem selv: Livsprincipper, moralske Idealer, Gud. Jeg tænker, at vi alle er præget af dem ogsaa i dette, men jeg tror, vi vil føle, at vi paa dette Punkt er dem underlegne. En materialistisk Tid har taget sine Prioriteter i os.

Selv synes jeg, at disse to liniers Slynngninger i ret høj Grad har været med til at forme mit Liv og vistnok ogsaa mine Søskendes. Det "folkelige" har givet mig en Gerning at gøre, en Tjeneste, en Villighed til at være til Hjælp for enhver og lige saa gerne for den ringe som for den betydelige. Vore Forældre snobbete ikke for nogen som helst og ikke for noget som helst, og det tør vist nok siges, at vi deri har efterfulgt dem. Det aandsbundne har gjort os uvillige til at "tude med Ulvene" eller gaa paa Akkord og har gjort, at vi ikke kunde blive "populære". De to Linier har i nogen Grad forholdt sig til hinanden som Motor til Bremse.

Og nu vor Begrænsning. Derom kunde skrives adskillige Sider, og de vilde være trivielle at læse. Kun een Ting vil jeg skrive: Jeg mener at have erfaret, at naar Talen er om at øve

²⁹³ Citatet er fra den norske nationalsang fra 1859, Bjørnstjerne Bjørnsons "Ja, vi elsker dette landet", 3. vers: Norske mand i hus og hytte, / tak din store Gud! / landet ville han beskytte, / skønt det mørkt så ud. / Alt, hvad fædrene har kæmpet, / mødrene har grædt, / har den Herre stille lempet, / så vi vandt vor ret.

Indflydelse paa andre Mennesker og være noget for dem, saa er Evner og god Vilje ikke nok. Skal det lykkes fuldt ud, maa der noget tredie til, det ubestemmelige, man kalder "Charme", og som gør, at man kan "gaa ind i Mennesker med Træske paa". Far havde ikke den Evne og Mor vist heller ikke trods den Sødme, der var over hendes Væsen. Mon ikke ogsaa vi Søkende – de fleste af os – har denne Begrænsning og har Lov at tage den i Betragtning, naar vi gør Status over vor Livsgerning?

Marie Okkels

Hendes søn, Ansgar Okkels, skrev i slægtsbogen 1953: Min Mor, Mariane Else Marie Okkels, født Jensen, er født d. 16. Januar 1854 i Limskov Skole i Nørup Sogn, men det meste af sin Barndom og Ungdom levede hun i Højen Skole, 4 km syd for Vejle. Mariane hed hun efter sin Mormor, Else Marie efter sin Faders Mormor. Hele hendes Slægt hørte til paa Vejleegnen, især i Jelling, hun var altsaa udpræget Østjyde. Hendes Hjem var et Lærerhjem, der socialt nærmest stod paa Linie med et mindre Gaardmandshjem. Det var næppe meget præget af ydre Civilisation, men rigt paa Hjertets Kultur, og aandeligt præget først af "Den guddelige Vækkelse", senere af den grundtvigske Bevægelse i Kirke, Skole og Folkeliv. Mor bevarede Livet igennem Præget fra sit Hjem.

Mor var den midterste i en Børneflokk paa ti [Marie var nr. 5], og hun var Pige. Da den ældste Søster, Andrea [1848-1865], var svag og døde i en ung Alder, blev det Mor, som maatte hjælpe til i Hjemmet. Men fik hun paa denne måde tidligt lært at arbejde og føle Ansvar for andre, saa gik det vistnok ud over Skoleundervisningen. Hun klagede somme Tider over, at hun ikke havde faaet Lejlighed til at lære noget og faa sine Evner opøvet. Hun følte det som et Savn, at hun ikke rigtig kunde følge sine læsende Børn.

Mors Eftermæle blandt hendes Søkende gik ud paa, at hun var god, mild og from, og een af hendes Kammerater (fra Højenskov [et sted nær Højen Skole]) har sagt til mig, at hun var "den sødeste af Søstrene fra Højen Skole".

Som voksen ung Pige havde hun fra Tid til anden Plads ved Husgerning udenfor Hjemmet, f.eks. i Jelling, vistnok hos en Lærer, hvor det til hendes Forbavselse blev forlangt af hende, at hun skulde holde Kartofflerne med en Gaffel, naar hun pillede dem. Hun var ogsaa Barnepige i Vejle hos en Redaktør Sandfeld [formodentlig redaktør A. K. Sandfeld på Vejle Amts Folkeblad], hendes "Barn" blev senere Professor.

Som vist ogsaa andre af hendes Søkende kom hun paa Højskole i Hammerum hos Rasmus Nielsen, hvis Søster blev gift med Morbroder Kristian [Mads Christian Jensen, 1849-1898]. Fra 1871-79, da Rasmus Nielsen blev valgt ind i Folketinget, havde denne lille Skole nogle gode Aar. De ydre Forhold var smaa og uanselige, men Rasmus Nielsen og hans Kone, der var en elev af Kristen Kold, var friske og levende Mennesker, jævne, redelige og gudfrygtige og formaaede at give dette videre til deres Elever. Far [Lars Martinus] var ogsaa blandt Rasmus Nielsens Elever og han saa Mor i Gymnastiksalen der for første Gang. Rasmus Nielsen blev ved at være deres Ven. Efter Fars Død i 1913 indbød han Mor til at besøge dem, og "være hjemme hos os ... som i gamle Dage ... til en god Mindernes Tid."

I 1876, den 10. November, blev hun gift og fulgte Far til Frisskolen i Nees ved Nissum Fjord. Det var svært for hende, der kom fra Vejleegnens Skove og Bakker, at vænne sig til den

aabne og magre Vesteregn med den barske Blæst. Det har sikkert kostet mange Taarer, men hun trøstedes ved al den Godhed, hun mødte hos Egnens Mennesker. Og saa fik hun jo i Nees sit første Barn, den lille Signe.

Det var sikkert lettere for hende at finde sig tilpas i Emborg ved Mossø (1877-81). Her blev Johannes født, men jeg tror, denne Fødsel kostede Mor et langt Sygeleje (Barsel-feber) til dels paa Silkeborg Sygehus. Moster Sofie [Maren Sophie Jensen, f. 1856] kom til Hjælp og passede den lille Dreng, og jeg tænker mig, at det blev Anledning til, at hun fandt sin Fæstemand [Søren Nielsen, f. 1861] i Emborg.

I 1881 flyttede de til Østerbording Skole i Balle Sogn, Nord for Silkeborg, hvor de blev til 1883. I disse faa aar havde Mor den store Sorg, at hun mistede sit førstefødte Barn, som døde af Difteritis. Da det skete, ventede Mor mig, og de gav mig Navnet Ansgar vistnok fordi de havde fundet Trøst i Læsningen i en Bog om ”Nordens Apostel” [Munken Ansgar (801-865)], var en tysk benediktinermunk som missionerede i Danmark].

I 1883 flyttede vore Forældre til det frodige, men lidt flade og hegnspærrede Skrillinge ved Middelfart, og hermed begynder den Tid, vi ældste Børn har personlige Erindringer om. Det var vore unge Forældres Tid, for Mors Vedkommende præget af de mange Barnefødsler (Frede, Axel, Signe Marie, Asta, Sigurd og Agnes), som vel ogsaa var medvirkende til, at hendes Nerver til Tider var i en daarlig Forfatning. For mig staar Billedet af Mor fra den Periode som en ung og smuk Mor, jeg var barnligt indtaget i hende. Hun var en rigtig Mor, glad for sine Børn, især den mindste, blid, kærlig og forstaaende overfor dem alle, utrættelig, ja næsten selvudslettende i sin Omsorg for os. Hun var aldrig streng, ofte for svag, men kaldte altid paa det gode i os, holdt aldrig med os i noget ondt eller daarligt, altid tydelig i sin Sondring mellem ondt og godt.

Mors Fortrin laa ikke som Fars paa Forstandens og Viljens Omraade. Selv om hun havde Forstand som de fleste, tænkte hun ikke i lange Baner, ikke principielt og logisk. Hendes Vilje gjorde sig ikke stærkt gældende i Aktivitet eller Selvhævdelse, men derimod i Udholdenhed, Taalmod og Trofasthed. Hun var ikke stærk af Karakter, men god. Hendes Fortrin laa i det umiddelbare, Følelse og Fantasi.

Hendes Sind var barnligt, aabent, levende og medlevende, hun havde let til Smil og let til Taarer. Hun havde Sans for Sang og sang selv kønt og for Blomster og Fugle, for Naturen. Jeg glemmer ikke, hvordan vi store Dreng, da hun var midt i Fyrreerne og ret svag, fik hende lokket med til en Heldagstur i Teglværksskoven [lige nord for Nyborg], hvor vi skulde lave Mad paa Baal og leve ”Indianerliv”.

Hendes Kristendom var ægte barnlig Fromhed. Hendes Holdning overfor Mennesker var jævn og positiv, medfølelse overfor alle, der led ondt, harmfuld overfor Uret. Hendes Vurdering var ganske usnobbet, hvilede paa enkle moralske og religiøse Grundsætninger. Mennesker præget af Aand satte hun højest. Med alt dette var hun en udpræget Hjemmets Kvinde, Hjemmet tog hende helt, der havde hun sine Glæder, og der gjorde hun sin Indsats.

I 1893 flyttedes Hjemmet til Nyborg. Som omtalt i Skildringen af Far, var det en meget streng Overgang især for Mor. I økonomisk Henseende var Hjemmets Kaar trange, og det er meget mere trykkende at være fattig i Byen, end paa Landet, hvor man lever midt Naturens Rigdom og er mere uafhængig af andre Mennesker. Og det menneskelige Niveau, hun levede i, op de ydre Forhold, hun virkede under i Nyborg, gjorde det langt sværere for hende at

[udføre] sin Indsats med Held. Der var mange flere Røster end hendes, der talte til Børnene, jeg husker, at Mor græd, naar hun sendte sine smaa Børn i Skole. Der var saa uendelig lidt og saa uendelig faa, hun udenfor Hjemmet kunde støtte sig til. Og hertil kom jo, at baade hun og Far blev ældre og mistede noget af Evnen til at tilpasse sig og dermed beherske nye Forhold.

I Nyborg fik Mor sine to yngste Børn Aage og Else. Og der saa hun - ofte med Glæde, men ogsaa ofte med Bekymring – sine Børn blive voksne unge Mennesker, der skulde finde deres egen Livsvej, og hun saa dem stifte Hjem og faa Ægtefælle og Børn. I 1913 mistede hun Far, men blev boende i Nyborg sammen med eller i Nærheden af nogle af sine Døtre. Mor havde aldrig været stærk af Helbred, og det blev naturligvis ikke bedre de sidste Aar, og i 1920 sluttede hendes Liv og hendes Gerning, og hun gik herfra hadet af ingen, elsket og velsignet af sine Børn og vist egentlig af alle, der kendte hende. Kærligt og mildt, ydmygt og tjenende havde hendes Liv været.

Der var ikke megen Forbindelse – men dog en god Forstaaelse mellem vore Forældre og deres Søskende, dels fordi de kom til at bo saa langt borte fra Hjemegnen og dels paa Grund af den trykkende Økonomi.

Signe Okkels

Jeg er født i Skrillinge Skole 1887. Jeg husker meget lidt fra den Tid, dog husker jeg at der til Skolen var et Sandhus med dejligt, hvidt Strandsand, hvori der ogsaa var Muslingskaller, og at jeg ofte legede der. Sandet blev brugt til at strø paa Gulvene i Skolen og i Spyttbakkerne. Der var ogsaa et herligt Lysthus ude paa marken, hvor 3 eller 4 Jordejeres Marker mødtes. Der var lavet Græsbænke, og saa var der store Træer uden om. Men for at komme der skulde jeg over et Træbræt over en Vandgrøft, og der boede "laadne Anders", en Sct. Hansorm! Det sagde mine større Brødre for at forskrække de mindre Søskende.

I 1893 flyttede Far med Familie til Nyborg, hvor han blev Overlærer ved Kommuneskolen. Jeg kom i byens fineste Pigeskole, Døtreskolen.

Det var en stor Forandring for mig, der frit gik jolrende [jodlende?] rundt i et par solide Jydetræsko og vendte Tærne indad. Noget af det første jeg husker fra den Skole er at mine Kammerater abede efter mig og gik med Tærne indad, saa jeg fik hurtigt lært at gaa pænt. Det var en god Skole, og jeg lærte fremmede Sprog paa samme Tid som jeg lærte at læse Dansk. Bestyrerinderne kaldte vi Frk. Clara og Frk. Fritze. Jeg sluttede min Skolegang i Frk. Wildes Pigeskole.

1901 blev jeg konfirmeret og gik endnu en Tid i Skole, var ikke særlig rask, kom saa til Helnæs Præstegaard [Helnæs er en halvø paa Sydvestfyn] hos min Morbroder, [sognepræst] Niels Ravn Jensen [1860-1941]. Der var dejligt paa Helnæs, men Menneskene var meget gammeldags. Der saa jeg Malkepigerne med Krans paa Hovedet naar Mælken skulde bæres hjem efter Malkningen paa Marken. Pigerne gik ofte samtidigt og strikkede. Naar jeg af og til maatte gaa ud at høre til syge Mennesker for Morbror, saa lød det tit til mig paa vejen: "Guds Fred!", "Go' Kvæld!" eller "Gud signe dig!" – en køn gammel Hilsen.

Saa kom jeg hjem igen. 1904 var jeg paa Ryslinge Højskole hos Alfred Povlsen, hvor jeg rigtigt trivedes sammen med gode Kammerater og prægtige Lærere. Søndag Formiddag var jeg ofte i valgmenigheden hos Pastor Karl Povlsen, en meget betydelig Præst.

Saa igen hjem til Nyborg, hvor jeg hjalp Mor i Huset og fik Undervisning hos Far, da jeg tænkte paa at blive Forskolelærerinde. Samtidigt underviste jeg Piger og Drengene i 1. Klasse paa Kommuneskolen. Jeg elskede de Børn. Ligeledes havde jeg Timer om Formiddagen med nogle Drengene fra Borgerskolen, som undervistes paa Realskolen fordi, der ikke var Plads paa Borgerskolen!

Men saa kom mine to Brødre, Ansgar, cand.theol. 24 aar og Frede med Læreeksamen, ikke gammel nok til at blive Bestyrer af den Private Realskole de havde bygget i Aabybro - han blev Medbestyrer. De bad mig komme til Aabybro som Husbestyrerinde og Lærerinde med 22 ugentlige Timer. I 1907 kom jeg saa til Aabybro [Mellem- og] Realskole. Vi var unge og glade – det hjalp os over meget for Penge havde vi meget lidt af. Med stor Sparsommelighed gik det jo, og vi trivedes med Børnene. 4 Børn boede hos os, samt en Lærer og en ung Pige til hjælp i Huset. Der var børn langvejs fra – bl.a. fra den store Vildmose. De kom kørende i Jumber²⁹⁴ til Skole og Hestene opstaldedes i Skolens Stald. Det var friske, veloplagte Børn vi havde at undervise saa det gik godt for os i Skolen, men der var meget at gøre. Vi passede selv Skolerengøringen. Vi slagtede Gris og bagte Brød m.m. Børnene, der havde lang Skolevej, drak Kaffe med os til Frokost, formedelst 25 øre. Jeg ledede et Børne- og et Ungdoms-hold i Gymnastik, selv gik jeg ca. ½ Mil til Gymnastik i Nabobyen [Vedsted ca. 4 km vest for Aabybro].

Jeg forlod Realskolen [1911] og tog Plads paa Eidsvold Folkehøjskole [i Norge] som Gymnastiklærerinde, og skulde samtidigt hjælpe til paa Kontoret. Skolens Forstander var en meget dygtig Lærer. Jeg havde ogsaa Inspektion paa den kvindelige Afdeling. Lørdag Aften havde jeg Folkedans og Sanglege med Eleverne. Det var en dejlig Ungdom at arbejde iblandt. De bad af og til om at faa Undervisning paa Dansk. Da Eleverne ved en Lejlighed, hvor jeg var til Stede, fik lov til en ekstra Aftensdans [fik lov til danse en ekstra aften], havde det glædet dem meget. Da jeg om Aftenen kom ind paa mit Værelse, laa der en rød og en hvid Rose paa min Seng og en Seddel med Ordene: "Vi elsker Dem, vi tilbeder Dem, vi engagerer Dem til første Vals" – underskrevet "Kliken." – Ja, det var en hyggelig Tid, hvor jeg lærte mange dygtige Mennesker at kende. Pastor Grønland,²⁹⁵ som ogsaa var Billedhugger. Biskop Berggrav²⁹⁶ og Fru Berggrav, født Seip²⁹⁷ og en ung Maler Blekastad,²⁹⁸ alle Lærere ved Skolen. Paa Skolen kom flere andre dygtige Mennesker og holdt Foredrag. Blandt flere var der Højskoleforstander Arve Arvesen [hvis salmer, Lars Martinus' broder, Jens Christian var meget begejstret for og ofte citerede, fortæller Ellen Olsen-Okkels; Bengt Mønnike tilføjer: Jens Christian døde i 1875, så det kan ikke være ham, men enten Karl Okkels eller Jens Birk, der er tale om], var meget begejstret for og ofte citerede, fortæller Ellen Olsen-Okkels], Professor Koht og Frue, samt mange flere.

²⁹⁴ En jumble var en tohjulet enspændervogn til persontransport, udbredt i 1900-tallets første halvdel, typisk med plads til 3-4 personer og med opstigning bagfra.

²⁹⁵ Erling Grønland 1860-1930.

²⁹⁶ Eivind Berggrav 1884-1959.

²⁹⁷ Kathrine Seip 1883-1949.

²⁹⁸ Hallvard Blekastad 1883-1966.

Far var egentlig ked af at jeg var saa langt borte, saa da Vinterskolen var slut, tog jeg hjem til Danmark i 1912 og blev lærerinde i Humble Friskole. Paa det tidspunkt var min Bror Præst i Humble.

Far døde Efteraaret 1913.

1914 tog jeg igen til Norge og var et Aar Lærerinde og Kontorhjelper paa Eidsvold Højskole. Forstanderens yngste Barn, en 4 à 5-Aars Gut, tog jeg mig særligt af. Han red ofte paa min ryg og var en dejlig Unge, som trængte til at jeg tog mig af ham. Hans Mor [dansk, født Agnes Winding] havde Timer med de kvindelige Elever.

Fra Eidsvold tog jeg saa til Barnehjem, [på] Inderøen inderst i Trondhjemsfjorden. Det var et Hjem for Omstrefere og Tater. Mens jeg var der, havde vi ogsaa en Zigøjnerpige. Jeg anede da intet om norske Tater, men det fik jeg kende og fik en af mine største Oplevelser. Hjemmet havde baade Dreng og Piger fra 2 op til 18 Aar. Ledelsen af Hjemmet havde Frk. [Ebba] Astrup [1863-1944], datter af statsraad [minister] Hans Rasmus Astrup, hvis Far var Statsminister [statsraad] og 7 Gange Millionær – hun selv var ogsaa meget rig. Ved et Tilfælde blev hun Mor for de Børn der anbragtes der. Ebba Astrup, som Bjørnson skrev en Bog om med Titlen: "Poul Lange og Thora Parsberg", til stor Forargelse for Frk. Astrup. Frk. Astrup var forlovet [marts 1888] med en statsmand, Richter [Ole Richter, jurist, redaktør og politiker, norsk statsminister i Stockholm 1884-88], som tog sit Liv fordi han som Politiker blev beskyldt for en politisk Udtalelse i Statsraadet som han ikke kunde godtage. Hans Gods "Rostad" blev Hjem for disse Taterbørn, og derfor vilde Frk. A. bestyre det Hjem, men man mente at en saa rig og fin Dame ikke kunde klare at bestyre et sligt Arbejde for Landevejens Børn, men hun blev [alligevel] Bestyrer af Hjemmet og klarede det godt gennem mange Aar som "Mor Rostad".

Jeg fik en meget god Modtagelse og fik [lov at] Hvile de første Dage. Da jeg saa en Dag gik ned i Stuen, hvor Børnene opholdt sig, var det første jeg mødte en lille Dreng. Da jeg spurgte om hans Navn, fik jeg ingen Ord men en Spytklad lige mellem Øjnene, Jeg tænkte straks, hvad har du paataget dig. Jeg kendte ikke noget til Omstrefere og var straks lidt bange for det Arbejde jeg havde indladt mig paa, men jeg maa straks sige at jeg aldrig har fortrudt det, men lært en hel Del af de Børns Liv og Tilværelse at kende. Især er jeg meget glad for at have lært "Mor Rostad" at kende – hun var absolut en Ener. Mor R. giftede sig senere med den tidligere Bestyrer af Gaarden, Sofus Eggen [f. 1874]. Han havde en stor Gaard i Fæby [Feby i Verdal], et fint menneske, der var anset for en dygtig landmand. Det var en stor overraskelse for os alle at hun giftede sig - hun var noget over 50 aar da hun giftede sig og Fru Eggen fik mange gode Aar sammen men med sin Mand.

Saa tog jeg hjem til Nyborg og blev Lærer ved den private [Real-] Skole i Aarene 1920-23. Blev syg og maatte holde op med at undervise i 5 Aar, men begyndte saa igen i den private Realskole og var der til 1942 da jeg ved at træde i en frisk Ærtebælg faldt og brækkede Hoften – ja nærmest knuste Hoftensaa jeg siden maa gaa ved Hjælp af Krykker. De første Aar derefter var svære at komme igennem, men jeg har efterhaanden lært at leve Livet herhjemme sammen med min Søster Else, der passer mig og deler Hjem sammen med mig. Og saa er jeg taknemmelig over alt hvad jeg har lært og oplevet i mange gode Aar før ulykken indtraf.

[PS] Mens jeg var Lærer i Aabybro tog jeg flere af Statens korte Kursus i Tegning. Sommeren 1908 i Tune. Statens Feriekursus i Gymnastik Sommeren 1909.

Aabybro Mellem- og Realskole

Fra Aarsskrift om Aabybro Mellem- og Realskole 1913

Det ny Skoleaar 1913-1914

Med det nye Skoleaar, der begynder til Sommer, indfører vi betydelige Forandringer i Skolegangen, idet vi fra Formiddagsundervisning gaar over til at holde Skole om Eftermiddagen. Skoletiden bliver nemlig lagt, saa at den passer med Togene, idet Undervisningen først tager sin Begyndelse Kl. ca. 11½, naar Formiddagstogene er kommet ind, og varer til Kl. ca. 5¼, naar Eftermiddagstogene gaar. Denne Ordning byder den Fordel for de tilrejsende Elever, at der ikke bliver nogen Ventetid, hverken før eller efter Undervisningen.

Den forløbne Tid

Siden Skolen sidst udsendte en Årsberetning har den afholdt Realeksamen een Gang og Mellemkoleeksamen tre Gange. Realeksamen blev afholdt i 1910, og der indstilledes 4 Elever, som bestod Eksamen med følgende Resultat [højeste karakter er 8 P]:

1. Johanne Haugaard 5,45 P
2. Karl Jørgensen 6,25 P
3. Anna Schou 5,58 P.
4. Agnes Østergaard 5,45 P

Ved Mellemskoleeksamen disse 3 Aar blev Resultatet i 1910:

1. Aage Gregersen 5,14 P
2. Christian Jensen 4,3 P
3. Kristian Nielsen 6,00 P
4. Otto Paulsen 6,00 P
5. Knud Smith 5,21 P
6. Karl Sørensen 6,00 P

Skolens Rammer og Eksaminer

Som Skolens Navn angiver, er den en Mellem- og Realskole, med Ret til at afholde saavel Mellemskole- som Realeksamen ved Skolen selv, og den er i alt væsentligt ordnet som Statens Skoler af samme Slags; tillige har Skolen 2 Underklasser, i hvilke der undervises i de almindelige Skolefag samt Haandarbejde, Gymnastik og Tegning.

Mellemskolen har 4 Klasser, og der undervises foruden i de almindelige Skolefag ogsaa i Sprog (Tysk og Engelsk), Matematik, Fysik og Naturhistorie; Undervisningsstoffet er fordelt paa alle 4 Aar, saaledes at det først er Gennemgaaet ved Udgangen af 4. Mellemskoleklasse, hvor vi slutter Undervisningen med en Mellemskoleeksamen. Jeg tillader mig herved at gøre opmærksom paa, at det maa anses for meget uheldigt af Hensyn til Børnene, om de tages ud af Skolen før den Tid, ikke af Hensyn til Eksamen, men fordi den betydningsfuldeste Del af Undervisningen er henlagt til det sidste Aar, da Børnenes større Alder og Modenhed først saa gør det muligt for dem at tilegne sig det læste. At tage Børnene ud lige efter Konfirmationen (som Regel i 3. Mellemsklasse) er som at standse Bygningen af et Hus, lige inden det skal under Tag.

Mellemskoleeksamen giver Adgang til "Gymnasiet" (Latinskolens 3 ældste Klasser), dog saaledes at der i visse Tilfælde yderligere kræves en Optagelsesprøve.

Mellemskoleeksamen giver ligeledes Adgang til Realklassen. Efter at Undervisningen i 4. Mellemskoleklasse er bragt til en foreløbig Afslutning i de forskellige Fag, bliver den i Realklassen fortsat paa den Maade, at man optager særlige Afsnit (som f.Eks. i Historie: den nyeste Tid, i Fysik: Elektriciteten) og gør dem til Genstand for en ret grundig og vidtgaaende Behandling, som vi mener, med godt Udbytte for Eleverne.

Realeksamen giver væsentlig samme Rettighed som den gamle "Præliminæreksamen". Saaledes: Adgang til Stillinger i Statsbane-, Post-, Telegraf- og Toldvæsnet samt Den Kongelige Grønlandske Handel, Ret til at indstille sig til juridisk Eksamen for ustuderede ("Dansk, Jurist"), Adgangseksamen til polyteknisk Læreanstalt og farmaceutisk Medhjælpereksamen, Adgang til Landbohøjskolen som Landbrugs- eller Havebrugselev, samt til Officersskolens næstældste Klasse.

Det sker Gang efter Gang, at der bliver indmeldt Børn hos os, som paa den ene Side er for gamle til at begynde forfra i 1. Mellemskoleklasse, men paa den anden Side er langt tilbage (som f.Eks. Sprog og Matematik), at de dog ikke kan optages i den Klasse, som passer til deres Standpunkt i de almindelige Skolefag og deres større Modenhed. Og Følgen er, dels at disses Udbytte af Undervisningen bliver mindre, og dels at Vejen frem til Undervisningens Afslutning og Eksamen bliver saa lang, at de ofte falder fra under Vejs.

Vi kan derfor ikke unnlade saa stærkt som det er os muligt, at fremhæve, at det er det eneste rigtige, at Børn, som ønskes optaget hos os, indmeldes i god Tid, helst ikke senere end ved 11-Aars-Alderen.

Og vi skal bemærke, at naar vi har Eksamensret, er vore Hænder bundet ved Mellemskoleloven, hvis § 15 siger:

"For at nogen kan optages som Elev i en af Mellemskolens højere Klasser, maa vedkommende bestaa en Optagelsesprøve, at han (hun) i Modenhed og Kundskaber staar paa lige Trin med den Klasses Elever, i hvilken han (hun) ønskes optaget".

Hvor vanskeligt det efter dette vil være for os at optage Elever, som er for gamle til at begynde forfra, kan alle forstaa, naar det betænkes, at vi skal begynde allerede i 1. Mellemskoleklasse med et fremmed Sprog (Engelsk), Fysik, Naturhistorie og Verdenshistorie, hvilke Fag jo ikke er Genstand for Undervisning i Folkeskolen.

Og selv om Børn bliver undervist privat i disse Fag, stilles der dog i Mellemskolen betydelige Krav om, at Undervisningen skal drives paa forsvarlig Maade (f.Eks. med Brug af naturhistoriske og fysiske Samlinger, der jo i Almindelighed ikke staar til Raadighed for den private Undervisning). Hvis Forældre ønsker deres Børn optaget her i Skolen, men paa Grund af Afstanden eller andet ikke mener at kunne lade dem begynde allerede ved i 11-Aars-Alderen, vilde det derfor være praktisk og ikke mindst i Forældrenes Interesse, om de satte sig i Forbindelse med os, saa at deres Børn kunde følge med Skolens egne Elever og saa senere blive optaget i en Klasse, som passede for deres Alder.

Ligesom Undervisningen giver bedst Udbytte for de Børn, som indmeldes i Tide, bliver ogsaa Eksamen lempeligere for saadanne, idet de kun skal eksamineres i det sidste Aars Pensum, medens de, der optages i de ældste Klasser (uden fuldt ud at være paa Højde med dem) vil komme til at opgive 4 Aars Pensum i Historie, Geografi, Naturhistorie og Fysik.

Efter at have fremført disse nødvendige Oplysninger om Skolens Rammer og Eksaminer,

ønsker jeg dog bestandig at understrege, at Eksamensforberedelsen for mig ikke er Hovedformaålet. Men Hensigten med disse Bemærkninger er netop at bede de Forældre, som sender Børn til Skolen, om at bidrage til, at Eksaminerne kan lægge det mindst mulige Tryk paa Skolens daglige Liv. Dette stiler efter gennem en alsidig og dybtgaaende Paavirkning at dygtiggøre sine Elever til som klare, dygtige og rettænkende Mennesker at tage den Plads i Livet, som er deres.

Skolen udbeder sig skriftlig Meddelelse om Udeblivelse, om muligt forud, og jeg tillader mig i denne Sammenhæng at fremhæve, at det er af overordentlig Betydning, at Eleverne forsømmer saa lidt som muligt. De væsentligste Resultater af Undervisningen naas ved Arbejdet paa selve Skolen, ikke saa meget ved Lektielæsning hjemme. Og Forsømmelser, selv om det kun er enkelte Dage, bryder Sammenhængen i Undervisningen og formindsker Elevernes Interesse for Skolearbejdet. Jeg tænker baade paa Forsømmelser i Anledning af Arbejde i Hjemmet og paa Grund af for mange Fornøjelser, som i det hele virker slappende og trættende paa Børnene. Ligeledes henleder jeg Hjemmenes Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der skaffes Børnene rigelig Nattesøvn.

Endvidere finder jeg mig foranlediget til at sige, at fuldstændig Fritagelse for Gymnastik kun kan gives, naar der fremlægges Lægeattest. De Børn, der skal deltage i Gymnastikken, maa være i Besiddelse af en Gymnastikdragt, hvilken for Drengenes Vedkommende kun bestaar af en strikket Trøje og Sko uden Hæle, medens Pigerne tillige maa have Gymnastikbenklæder. Skoene maa saa vidt mulig kun bruges under Gymnastikken.

De Elever, der ikke har Galoscher, maa have Skiftesko.

Lærerpersonalet:

1. Frk. Christine Heilmann (Kursus 2 Gange i Engelsk).
2. Frk. Mathia Heilmann.
3. Frk. Gerda Dam Andersen (eksam. Lærerinde).
4. H. C. Pedersen (eksam. Lærer, Kursus i Sløjd).
5. Frede Okkels, Skolens Bestyrer (eksam. Lærer, Præliminæreksamen, Kursus i Tysk og Fysik).

Endvidere har Hr. Provst Gregersen undervist i Religion i alle 4 Mellemskoleklasser.

Eleverne

Skolen har for Tiden 62 Elever fordelt i 6 Klasser.

IV. Mellemskoleklasse (13).

Asta Andersen (Læge A., Aabybro), Frederik Aage Andersen (Apotheker A., Saltum), Ernst Andersen (Overformand A., Pandrup), Ejnar Gregersen, (Provst G., Aabybro), Viggo Hjorth (Branddirektør H., Birkelse), Ellen Jørgensen (Skovrider J., Ulvehus), Kristian Mortensen (Manufakturhandler M., Aabybro), Gunnar Nielsen (Højskoleforstander N., Aabybro), Skat Nielsen (Malermester N., Aabybro), Ellen Margrethe Nielsen (afdøde Købmand Nielsen, Birkelse), Kristian Thellefsen (Købmand T., Pandrup), Thomas Thellefsen (Købmand T., Pandrup), Vita Smith (Herredsfuldm. S., Pandrup).

III. Mellemskoleklasse (12).

Peter Aalund (Statsplantør Aa., Blokhus), Alfred Andersen (Skrædermester A., Birkelse),

Aage Bentzen (Kancelliraad B., Pandrup), Vilhelm Christensen (afdøde Politibetjent C., Pandrup), Anders Dam (Hmd. D., Aabybro), Holger Fruensgaard (Gaardmand F., Pandrup), Ernst Jensen (Maltgører J., Aabybro), Kathrine Lorenzen (Gaardmand L., Aabybro), Maren Nielsen (Konsulent N., Rævkjærgaard), Niels Peter Nielsen (afdøde Købmand N., Birkelse) Ada Plesner (Forpagter P., Gl. Toftegaard), Augusta Risom (afdøde Forpagter R., Skeelslund).

II. Mellemskoleklasse (9).

Jakob Aastrup (Proprietær Aa., Aastrup), Gorm Andersen (Købmand Andersen, Saltum), Søren Bundgaard (Gaardejer B., Jetsmark), Marie Hansen (Gaardmand H., Aabybro), Verner Hansen (Købmand H., Birkelse), Søren Mikkelsen (Bogbinder M., Aabybro), Thomas Mortensen (Manufakturhandler M., Aabybro), Jens Poulsen (Detailhandler P., Aabybro), Karen Smith (Herredsfldm. S., Pandrup).

I. Mellemskoleklasse (9).

Mary Christensen (Gaardmand C., Vedsted), Rise Christensen (Gaardmand C., Vedsted), Aage Dürr (Dyrlæge D., Aabybro), Hans Oluf Jensen (Afholdsvært J., Pandrup), Henry Jensen (Maltgører J., Aabybro), Peter Johan Jørgensen (Snedkermester J., Vedsted), Jørgen Pedersen (Snedkermester P., Aabybro), Asta Risom (afdøde Forpagter R., Skeelslund), Kaj Smith (Herredsfldm. S., Pandrup).

II. Underklasse (6).

Ellen Aastrup (Proprietær Aa., Aastrup), Viggo Gregersen (Provst G., Aabybro), Niels Laursen (Stationsforstander L., Aabybro), Kirstine Laursen (Stationsforstander L., Aabybro), Niels Nielsen (Konsulent N., Rævkjærgaard), Carl Olsen Mortensen (Manufakturhandler M., Aabybro).

I. Underklasse (13).

Helmer Christensen (Proprietær C., Bedholm), Ejnar Dürr (Dyrlæge D., Aabybro), Holger Dürr (Dyrlæge D., Aabybro), Ester Jensen (Maltgører J., Aabybro), Mogens Koldkær (Forpagter K., Erikkasminde), Karen Laursen (Stationsforstander L., Aabybro), Edvard Mortensen (Købmand M., Aabybro), Søren Panum (Mejeribestyrer P., Brogaard Mejeri), Eggert Pedersen (Gæstgiver P., Aabybro), Else Pedersen (Snedkermester P., Aabybro), Severin Plesner (Forpagter P., Gl. Toftegaard) Karl Johan Risom (afdøde Forpagter R., Skeelslund) Karen Sørensen (Proprietær S., Aabybro).

Skolepenge og Fripladser. Skolebetalingen er fastsat saaledes:

Realklassen:	12 Kr. maanedlig
4. Mellemskoleklasse:	10 Kr. maanedlig
3. Mellemskoleklasse:	9 Kr. maanedlig
2. Mellemskoleklasse:	8 Kr. maanedlig
1. Mellemskoleklasse:	7 Kr. maanedlig
2. Underklasse:	4 Kr. maanedlig
2. Underklasse:	3 Kr. maanedlig

Hver Elev i Mellemskolen betaler 4 Kr. i Brændselspenge, i Underklasserne 1½ Kr.

For Søkende indrømmes Moderation, saaledes at Skolepengene nedsættes med 1 Kr. for Nr. 2, med 3 Kr. for Nr. 3; for Nr. 4, 5 o.s.v. betales intet.

Udmeldelse kan kun ske med en Maanedes Varsel, og naar Elever udmeldes efter 1. Maj, betales der for hele Tiden til Sommerferien.

Til Dækning af de Udgifter, der foranlediges ved Afholdelsen af Eksamen, opkræves ligesom ved andre Skoler et Eksamensgebyr af 10 Kr. ved Mellemskoleeksamen og 15 Kr. ved Realeksamen (desuden opkræves der til Statskassen et mindre Gebyr ved disse Eksaminer).

Et begrænset Antal Elever kan bo paa Skolen. For værelse (med Lys og Varme) samt fuld Kost betales 33 Kr. maanedlig for Eneværelse, 30 Kr., naar 2 bor sammen. Der fradrages 75 Øre pr. Dag i Ferier paa mindst en Uge.

Skolen opnaaede i indeværende Aar følgende Tilskud:

Åby-Biersted Kommune	300 Kr.
Aalborg Amt	300 Kr.
Hjørring Amt	200 Kr.
Staten	1000 Kr.

Af disse Tilskud anvendtes 1000 Kr. til Fripladser for flinke Elever fra ubemidlede Hjem, og tillige uddeltes ogsaa af Skolen enkelte Fripladser.

Alle Oplysninger rørende Ansøgninger om Fripladser og i det hele angaaende Skolen og dens Arbejde meddeles af Bestyreren. Henvendelse saavel mundtligt og skriftligt som telefonisk (Telefon 33). Aabybro, i Marts 1913. Frede Okkels, Skolens Bestyrer.²⁹⁹

25 års jubilæumsskrift om Aabybro Mellem- og Realskole 1932 af Frede Okkels

Åbybro Realskoles 25-års Jubilæum (trykt på Pandrup Bogtrykkeri i 1932)

[Nedenstående er en ufuldstændig del af et hæfte, der blev udgivet i andledning af skolen jubilæum. Siderne (kopier) er blevet opbevaret af Svend Kjellerup og givet videre af datteren Sanne Kjellerup. Billederne fra kopierne er pga. ringe kvalitet ikke medtaget her, men andre oplysende billeder er indsat i teksten]

Tale af skolebestyrer og ejer, Frede Okkels (1885-1964)

DEN 5. NOVEMBER 1907 indviedes Aabybro Mellem- og Realskoles nye – nu den "gamle" – Skolebygning i Overværelse af Eleverne og deres Forældre, den samlede Skoledirektion, Medlemmer af Skolekommissionen og Sogneraadet samt en hel Del af Skolens Venner, der havde ydet Støtte til at faa Skolen i Gang.

Skolen var i 1903 paabegyndt af Cand.Phil. A. Stenum i det gamle Posthus, og jævnsides med denne havde Frk. Heilmanns siden 1895 drevet en Privatskole i deres eget Hus paa Kattevejen [Kattedamsvej 24]. Nu var begge Skoler forenet, idet Frk. Heilmanns blev knyttet

²⁹⁹ Skolens indtægterne i 1913 har højst været kr. 4360 kr. uden realklassen – plus tilskud 1800 kr. – i alt 6160 kr. Efter oldmoney.dk lidt mindre end 394.000 kr i 2018-kr. Indtægter til logi til eleverne, brændsel og kost er ikke medregnet.

som Lærerinder til den nye Realskole, og idet Cand.Phil. Stenum paa Grund af Sygdom havde overdraget Skolen til min Broder, Cand.Theol. Ansgar Okkels, og mig. Det var nødvendigt, at Skolen fik egne Lokaler, og en Kreds af Forældre og Venner af Skolen sluttede sig sammen for at skaffe de nødvendige Penge til Rejsningen af den Bygning, hvis 25 Aars "Fødselsdag" vi fejrer nu. Skolen havde ved Indvielsen 68 Elever, fordelt i 7 Klasser, og Lærerpersonalet bestod foruden af Frk. Heilmanns af Lærerinde Frk. Signe Okkels, min Broder Ansgar Okkels og undertegnede. Desuden havde daværende Pastor Gregersen, Aaby, (nu Provst i Nørresundby) paataget sig Religionsundervisningen, daværende Løjtnant, nuv. Højskoleforstander P. Poulsen nogle Timer i Dansk og Historie samt Skomager Otto Christensen Undervisningen i Sang. I Løbet af Aaret 1908 besøgte skolen af Undervisningsinspektionen for Realskoler, og i Foraaret 1909 fik Skolen Ret til at afholde Mellemskoleeksamen i Juni-Juli 1909. Aaret efter opnaede Skolen Eksamensret til Realeksamen og nu var Skolens Rammer udbygget, og Arbejdet kunde gaa sin jævne Gang.

Det var i de Dage en noget anden Skoledag end nu; vi havde ikke flere Elever i Klasserne, end at vi kunde lære dem alle at kende i Løbet af ganske kort Tid. Vi havde ogsaa bedre Tid dengang. Da kom saa godt som alle Eleverne til Skole med deres egen "Befordring": Til Fods, med Cykler eller Heste, og de faa der benyttede Togene, havde en Ventetid paa ca. 3 Timer, før de kunde komme hjem. Kunde vi derfor en Dag ikke naa at blive færdige til Kl. 2½, saa var der Tid nok til Kl. 6. Vi kunde samme Dag aftale en Boldkamp, en Cykletur, en Botaniseretur eller andet, som Vejret eller det gode Humør fik os til at synes, det var morsomt at udføre i Fællesskab med flere eller færre af Eleverne. Festligt var det ogsaa, naar de alle tog af Sted fra Skole paa een Gang: De mange Cykler, 7 à 8 Jumber og et Par ridende. Til Tider maatte der et Par kraftige Formaninger eller endog lidt "Haandkraft" til for at lægge en Dæmper paa de mange udhvilede Dreng- og Hestekræfter, der nu pludselig blev sluppet løs og satte sig et Maal i en Hastighedsrekord for den hurtigste Udrykning.

I de Tider var der Glans over Arbejdet og Lys i Sindet trods de smaa Indtægter: 600 Kr. [svarende til ca. 41.000 Kr. i 2018] om Aaret, alt iberegnet, var Lønnen for 42 Timers ugentligt Skolearbejde foruden Ekstratimer, Ekskursioner, Forberedelse og Administrationsarbejde. Værst var det med Montering af Huset; thi ingen af os ejede noget, og vi havde derfor ikke formaaet at skrabe saa meget sammen, at alle Stuerne kunde anvendes i Begyndelsen, selvom et Bord, en Stol, en Seng og et Vaskestativ regnedes for "fuld Montering". Men vi var unge, og den Slags optog ikke mange af vore Overvejelser; vore Tanker og Diskussioner drejede sig om vore Elever og vort Arbejde med dem og med de unge, vi kom i Berøring med. Min Broder var ældst og længere fremme i Udvikling end vi andre, og det var derfor i Almindelighed hans Opfattelse, der blev den afgørende, Som Følge heraf blev det nærmest ham, der lagde Kursen an for Arbejdet, og jeg er ham endnu dybt taknemmelig for specielt denne Side af hans Bestyrergerning.

I 1911 rejste min Broder og Søster bort til andre Arbejdsfelter, og Elevtallet, der en Tid havde været helt oppe paa 76, var efterhaanden dalet til 62, da Løkkenbanen aabnede i 1913. – Vi gik saa over til den Ordning, vi siden har fulgt, og satte Skoletiden efter Togtiden – dengang fra Kl. 11½ til 5½. En saa sen Begyndetid paa Skoledagen vakte megen Modstand paa Stedet; men Tilgangen udefra blev større, saa Skolen hurtigt naaede over 100 Elever, og den er nu i de sidste 3 Aar naaet fra ca. 130 op til 192 Elever.

I de tre sværeste Aar (fra 1911 til 1914) havde Skolen, foruden Frk. Heilmann, en god Hjælp i en anden Broder af mig, Lærer Sigurd Okkels, nu ved Hasseris Kommuneskole, Lærer H. C. Pedersen, nu Førstelærer i Sir, og Frk. Gerda Dam Andersen, nu Lærerinde i Aarhus. Det var en lille Løn, Skolen havde at byde for det Arbejde, der blev gjort i de Dage; men vi gav, hvad vi havde at give, og jeg haaber og tror, at det Arbejde, der blev gjort i de Tider, da vi ikke engang altid tilsammen havde 5 Øre at give ud, var af den Slags, der bærer Lønnen i sig selv baade for Læreren og Eleverne. Det var trods alt Tider, som vi mindes med Glæde; de betegner vistnok for os alle – i hvert Fald for mig – det Drømmenes lyse Land, hvortil de mørke Bekymringer for Dagen i Morgen aldrig kan naa hen. – For det Arbejde, der blev præsteret i de Dage af disse mine Medarbejdere, føler jeg her Trang til endnu en Gang at sige Tak.

Lad mig fortælle om Skoleaarene 1917-18-19, da Toggangen nærmest standsede paa Grund af Undervandsbaadenes Fremfærd mod de danske Skibe.³⁰⁰ Da lavede vi smaa Filialer i Brovst og Pandrup. Derhen "forflyttedes" saa efterhaanden Lærer M. Poulsen, mine Brødre, Sigurd Okkels, nu Hasseris, og Aage Okkels, nu ved Løkken Realskole, min Søster, Lærerinde Fru Agnes Nielsen, og min Svigerinde, Fru Jenny Okkels, Hasseris [Sigurds kone]. Baade her og ved Filialerne blev der arbejdet med et Timetal for Lærerne paa op mod 60 Timer om Ugen, idet vi havde nogle Klasser om Formiddagen og andre om Eftermiddagen.

Aabybro private Melle- og Realskole

³⁰⁰ Og dermed importen af kul fra England. Til datidens damplokomotiver skulle der bruges stenkul – så uden kul kørte der ingen tog.

Vi maatte undervise i Fag, vi aldrig før havde undervist i, og Lørdag Aften samledes vi saa paa den gamle Skole og gjorde Rede for Ugens Arbejde overfor den Lærer, der egentlig skulde have haft det Fag, som saaledes var udstykket paa tre Hænder. Der blev kritiseret og givet Raad, der blev klaget og spurgt til Raads; men altid stod Humøret langt over almindeligt Gennemsnit. Det var Aftener, vi tit har mindedes med hinanden, og det var et proppert Stykke Arbejde, der blev gjort i de Aar, baade af Lærere og Elever, og der var hos alle et saa enestaaende Arbejdshumør, som vi aldrig siden har set Mage til.

Lad mig dog ogsaa mindes Aaret efter, da den "spanske Syge" huserede. I Tiden fra Sommerferien til Jul – vor bedste Arbejdstid – havde vi kun nogle enkelte Arbejdsdage. Snart var Eleverne syge, snart Lærerne, saa blev Skolen lukket 1 Dag eller 2 efter, at vi var begyndt osv., osv., og endda er det et Aar, som jeg ikke vilde undvære. Det blev for mig et Aar, hvor jeg oplevede, at den fælles Nød kunde faa alt smaat og ubetydeligt til at vige og bringe saa meget godt frem, som jeg aldrig før havde troet, jeg vilde finde.

I Aaret 1922 byggede vi den anden – den nye – Skolebygning, hvor vi nu har tre af vore rareste Lokaler. I 1927 oprettedes Samarbejdet med Løkken Realskole, hvorved denne Skole blev en Afdeling af Skolen her; dette Samarbejde er det nu Hensigten at afvikle i Løbet af 2 à 3 Aar. Saa er vi naaet frem til de sidste Aar, der ikke er Historie endnu, men er Livet, som det nu leves paa Skolen, og som det forhaabentlig skal leves paa Skolen i de kommende Aar. Nu er vi helt og holdent afhængige af Togtiderne, og Klasserne har saa mange Elever, at Improvisationerne ikke kan iværksættes uden alt for store Omvæltninger. Nu maa vi i en ganske anden Grad nøjes med den Tid, der ligger inden for den egentlige Skoletids Rammer. – Egentlige Skoleudflugter for hele Skolen har vi kun haft faa af; men jeg tror heller ikke, at de nu til Dags betyder saa meget. Nu kommer Børnene meget mere ud til andre Egne end tidligere, og jeg tror, vi er for mange, til at vi kan holde sammen om een Udflugt for alle. – Vi har dog bevaret een Tradition fra "gamle Dage": Hvert Aar 3. Pinsedag vover vi os ud paa en Cykletur til Gøl og over Øland og Halvrømmen hjem. Det er en ganske frivillig Tur, hvor kun Lysten er bestemmende for Tilslutningen; men vi har haft mange glade og fornøjelige Ture den Dag.

Vi prøvede i Sommerferien 1930 en ny Form for Udflugt. Med Bistand af Foreningen "Norden" ordnede Skolen en Rejse til Norge. Trods den store Velvilje og Nedsættelse i alle Betalinger, som en saadan Rejse nyder godt af, kom vi dog op paa en Udgift paa ca. 73 Kr. pro persona for en 10 Dages Tur. Der var derfor kun 18 Elever, som under Ledsagelse af to Lærere og to Lærerinder prøvede Turen, der gik over Frederikshavn til Kristianssand, hvorfra vi med Bane og Rutebiler havde en dejlig Rejse op til det øverste af Sætersdalen [Setesdalen], og derfra havde vi saa en 3 Dages Vandring over Fjældet til Telemarken, hvorfra vi vendte tilbage ad en anden Rute. Vi blev overalt modtaget med den største Venlighed, og hvad vi saa og oplevede af smukt og interessant, overgik langt alle vore Forventninger, og jeg tror, at den Tur for alle os, der var med, vil høre til de Oplevelser, vi aldrig glemmer. – Jeg vil gerne i de kommende Aar prøve at ordne lignende Skolerejser, hvis Tiderne vil føje sig, saa det lader sig gøre.

I Tidens Løb er det ogsaa blevet Skik, at Skolen afholder et Bal en Søndag først i November Maaned. I Begyndelsen var det en Regel, at saa mange som muligt af de tidligere Elever mødte ved denne Lejlighed for at more sig i Fællesskab og opfriske gamle Skoleminder;

men da vi efterhaanden blev for mange, har vi i de senere Aar ordnet os med endnu en Sammenkomst, der i særlig Grad tilsigter at blive en Mødeaften for de tidligere Elever. For at de fraværende fra Aar til Aar kan vide, naar det finder Sted, holdes denne Sammenkomst hvert Aar Søndag Aften mellem Jul og Nytaar, og naar en saadan (som i Aar) ikke findes, er det Nytaarsdags Aften. Ballet i November er væsentligst beregnet for de Elever, der gaar paa Skolen, medens Juleballet er beregnet for de forhenværende Elever. Forældrene er selvfølgelig velkomne ved begge Lejligheder, ligeledes Skolens to ældste Klasser, og i det hele taget er Skellet ikke at regne alt for nøje.

Efter at jeg nu har fortalt om Skolens Udvikling gennem de 25 Aar, vil jeg gerne fremføre det, der for mig er det afgørende for min Skoles Ret til at være eller ikke være. – Jeg er klar over, at jeg i mange Enkeltheder har fejlet og burde have været bedre baade som Lærer og som Skoleleder; men trods mange Fejl har jeg holdt fast ved det, der var Grund-Ideen i vor Programtale paa Indvielsesdagen for 25 Aar siden: Vore Elever har samme Krav paa at finde og føle Lykken og Glæden ved Livet allerede nu i deres Skoletid, som de har det senere, naar de er kommet ud af Skolen, ud i Livet.

Naar jeg derfor i Korthed skal angive Retningslinien for min Ledelse af Skolen, bliver det nærmest saaledes, at jeg først og fremmest vil arbejde paa at lære mine Elever det, som er vigtigst, for at de kan finde Lykke og Glæde i Livet, og dernæst, hvad der betyder lige saa meget: Vi skal lære dem det paa en saadan Maade, at de føler sig glade ved Arbejdet og føler, at deres Liv bliver rigere og lysere igennem deres Skolearbejde.

Der kan være meget at sige om det, som vi ønsker at lære vore Elever, og der kunde være meget at sige om Maaden, hvorpaa vi ønsker at undervise; men jeg vil her nøjes med at henvise til de "Arbejdsprincipper", der findes længere fremme i Hæftet.

Naar jeg samler Sindet om de svundne Aar med deres Arbejde og Oplevelser, føler jeg Trang til at sige Tak – Først og fremmest skal det være en Tak til Gud, som har forundt mig den Lykke at staa i et Arbejde, der var mit Livs Glæde, og at se den Skole, som jeg havde Ledelsen af, vokse sig større og større. – Men jeg føler mig ogsaa i Gæld til mine Medarbejdere, baade de nuværende og de forhenværende, for det Arbejde, de har øvet, og for den Aand, i hvilken det er øvet. Jeg har haft den Lykke at finde Medarbejdere, der har arbejdet for mig og i min Skole, som var det for dem selv og for deres egen Skole. Det har gjort Samarbejdet til en Glæde, og jeg benytter her Lejligheden til at fremføre den Tak, som jeg i det daglige ikke tit nok faar givet Udtryk for.

Der er jo imidlertid ikke meget ved en Skole, hvis der ingen Elever er, og det er Hjemmenes og Elevernes Holdning over for deres Lærere og over for deres Arbejde, der er bestemmende for, om Skolearbejdet skal være en Glæde eller en Plage. Vi prøver fra Skolens Side at møde vore Elever med Tillid og Velvilje; men hvis ikke denne Holdning er gensidig, vil det ikke være muligt at faa Arbejdet til at gaa, som det skal. Det er derfor, jeg føler Trang til at bringe en Tak til alle Skolens Elever, baade nuværende og forhenværende, fordi de ved deres Tillid og Velvilje har baaret Aabybro Mellem- og Realskole – deres Skole og vor Skole – frem igennem Aarene, og jeg vil ønske for Eder og for de Elever, der siden maatte komme, at I baade i Eders Skoletid og siden hen i Livet maa føle og opleve, at det Liv, som Gud har skænket os, er et Liv, som er værd at leve.

Arbejdsprincipper

Jeg vil gerne herigennem henvende mig til alle dem, der er interesserede i Skolens Arbejde, og gøre Rede for mit Syn paa Skolearbejdet.

Vi kan ikke anlægge den Maalestok, som undertiden endnu bliver benyttet af ældre: "Hvorfor skal Børnene lære alle de mange Ting? Det gjorde de ikke i vor Tid, og vi klarede os godt nok med det, som vi lærte." Tiderne er anderledes end før, da Kampen for Udkommet kun stod i ens egen By eller nærmeste Omegn. Nu er det økonomiske Liv mere sammensat; hele Verden er Valpladsen, hvor de økonomiske Kampe føres, og de gode eller daarlige Tider i vor By og vort Land er afhængige af Forhold i fremmede Lande og fremmede Verdensdele.

Konkurrencen er skarpere end nogensinde, og vil man klare sig økonomisk, maa man forstaa at dømme rigtigt om mange Ting, som i "gamle Dage" var uden Betydning for os.

Hvis vi derfor vil sætte vore Børn godt i Gang, maa vi lade dem lære noget; gode Kundskaber og gode Færdigheder maa der til, og Evnerne skal øves. Vi kan ikke i Skolen lære om alt og tage Stilling til alt; det er langt vigtigere at øve Elevernes Evner og lære dem at bruge deres Forstand og Tænkeevne paa selvstændig Vis, saa de selv vænnes til at sætte sig ind i de Ting og de Forhold, der frembyder sig.

Med dette for Øje lægger vi vort Arbejde i Skolen til Rette; dette er den Vej, vi følger, og det Maal, vi stræber frem imod, og saa er det alligevel ikke det væsentligste. "Hvad nytter det et Menneske, om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl?"³⁰¹ Hvis der ikke staar et Menneske bag ved Forstanden og Kundskaberne, et Menneske med Hjertet paa rette Sted, saa er det hele omsonst. Det maa vi ikke glemme for alt det andet. Vi kan ganske vist ikke ændre et Barns Anlæg og Hjertelag; vi kan bare fremme eller hæmme den Vækst, der sker i Barnets Sind, og derved prøve at vende dets Udviklingsgang mod Livets Kilde, mod Gud, og haabe paa, at vi kan hjælpe til at gøre det til en Livssandhed for Børnene, at en god Samvittighed og Fred med Gud overhovedet ikke kan købes for dyrt, og kunde vi saa tillige opnaa, at denne Sandhed betød noget for vore Elever, saa de var rede til at sætte noget ind derpaa, da vil jeg sige, at vi havde naaet det, som vi allerinderligst har tilstræbt.

Der er endnu en Ting, som jeg føler Trang til at gøre Rede for angaaende Skolens Arbejde. Hvis vi skal naa langt nok frem mod det Maal, vi har sat os for vort Skolearbejde, maa vi have Børnene selv til at hjælpe os, og for at det kan lade sig gøre, maa vi huske paa, at Barndomstiden har sin Ret lige saa vel som de andre Aldre i Livet, og vi maa aldrig glemme, at den Hjertets Følelse og den Viljens Energi, som vi jo ønsker, at de senere skal lægge for Dagen i deres Liv, den kan vi ikke vente at finde, hvis vi knægter og kuer den i deres Barndom. Dette betyder ikke, at der ikke er noget, der hedder Lov og Pligt i Skolen; men det skulde være som i et godt Hjem, hvor Pligter og Straffe jo ikke er afskaffet, men derfor alligevel ikke er det dominerende. Det, som er Grundlaget for Hjemmet, skulde derfor ogsaa gerne være Grundlaget for Skolearbejdet, og det er den gensidige Tillid og Kærlighed mellem dem, der fastsætter Pligterne, og dem, der skal opfylde dem. Denne Følelse kan kun

³⁰¹ Citatet stammer fra Matthæus 16,26. Den originale ordlyd er: Thi hvad gavner det et menneske, om han vinder den hele verden, men må bøde med sin sjæl.

bestaa, naar den netop er gensidig; men det er den Følelse, der gør det samme Arbejde evigt nyt og friskt, og som gør Arbejdsdagen til en Glæde.

Skolens Rammer og Eksaminer

Der undervises i 7 Klasser, nemlig 2 Underklasser, 4 Mellemskoleklasser og 1 Realklasse.

I underklasserne optages Elever, der er fyldt mindst 6 Aar. Der undervises i de almindelige Skolefag samt i Haandarbejde, Gymnastik og Tegning eller Naturhistorie. Vi tilsigter med Arbejdet i Underklasserne – foruden at bibringe Børnene de sædvanlige Kundskaber i Læsning, Skrivning og Regning – at vænne dem til selv at kunne fremstille det lærte med deres egne Ord for saa tidligt som muligt at lære dem at gøre Rede for deres Tanker. I Sommerhalvaaret lærer vi dem tillige de sædvanlige Boldspil og andre ordnede Lege, saa de lærer at rette sig efter faste Regler, og dette mener jeg ogsaa har sin Betydning for Dannelsen af Børnenes Karakter.

Mellemskolen er indrettet væsentlig som Statens Skoler af samme Slags. Med Hensyn til Undervisningen tillader jeg mig at henvise til omstaaende Undervisningsplan for indeværende Aar. I Almindelighed skal Eleverne helst optages i 1. Mellemskoleklasse, naar de er fyldt 11 Aar, og de skulde saa gennemgaa de 4 Mellemskoleklasser paa 4 Aar, saaledes at de er 15 Aar, naar de tager Mellemskoleeksamen. Da det imidlertid ret ofte sker, at der indmeldes Børn, som paa den ene Side er for gamle til at begynde forfra i 1. Mellemskoleklasse, men paa den anden Side er langt tilbage i visse Fag (som Sprog og Matematik), saa de dog ikke kan optages i den Klasse, som passer til deres Alder og deres større Modenhed, saa er Følgen, dels at deres Udbytte af Undervisningen bliver mindre, dels at Vejen frem til Undervisningens Afslutning og Eksamen bliver saa lang, at de ofte giver op undervejs. Hvis derfor Forældre tænker paa at faa deres Børn optaget her i Skolen, men paa Grund af Afstanden eller andet ikke mener at kunne lade dem begynde allerede ved 11 Aars Alderen, vilde det være praktisk, om de satte sig i Forbindelse med Skolen, saa deres Børn kunde følge med Skolens egne Elever og saa senere blive optaget i en Klasse, som passede for deres Alder. Ligesom Undervisningen giver bedst ... [resten af teksten er tabt].

Glimt af Aabybro Realskoles historie 1907-1967 ³⁰²

Den første tid

Siden stiftelsen af Aabybro Realskoles Elevforening i 1936 er der udgivet 5 elevskrifter. I disse har der været spredte glimt af skolens historie, hvoraf de mest kendte vel nok er hr. Okkels' beskrivelser af "Urtiden" og "Oldtiden". Vi fejrer i år skolens 60 års jubilæum og har dermed lejlighed til at rejse spørgsmålet om, hvorfor denne skole blev oprettet og hvorfor den stadig består efter så mange års forløb.

Baggrunden for skolens start må søges omkring århundredskiftet. Grundlaget for vort skolesystem er skoleloven af 1814, der indførte 7 års undervisningspligt. Denne lov sikrede, at alle lærte at læse og skrive, men heller ikke meget mere. Ville man lære mere, havde man den mulighed at søge optagelse på en højskole. Disse fik især stor betydning mod slutningen af århundredet. De eneste, der havde mulighed for at nå frem til et universitetstudium, var, bortset fra enkelte undtagelser, børn fra hjem, der var så heldigt stillede, at man havde råd til at holde privatlærere eller bekoste opholdet på et gymnasium.

Systemskiftet 1901 betød, som vi ved, indførelsen af parlamentarismen.

Flertallet af befolkningen besad herefter den politiske magt, og dermed var vejen åbnet, så man kunne indføre det manglende led mellem folkeskolen og de højere læreanstalter. Skoleloven af 1903 indførte mellemskolen, der efter et ekstra år gav ret til at gå til realeksamen, der gav adgang til gymnasiet.

I Aabybro havde man allerede i adskillige år før 1903 haft højskolen. Derfor var man måske på denne egn straks åben over for de nye muligheder og ideer. Byen var endvidere et naturligt knudepunkt i kraft af sin beliggenhed, broen over Ryå og Fjerritslevbanen, der var oprettet i 1893.

Allerede i efteråret 1903 blev skolen oprettet af Cand.Phil. A. Stenum med støtte af højskoleforstander Beck og provst Gregersen. Stenum var gårdmandssøn, født i Aabybro (i det nuværende alderdomshjem ved åen). Det var noget af en tillidssag at sende sine børn i en ny skole, og derfor af betydning, at lederen var en, man kendte lidt til. Der skulle jo også betales skolepenge. Undervisningen forekom derfor mange at være en luksus.

Skolen begyndte meget beskedent i et hus ved Højskolevej (nu tilhørende murermester Erling Nielsen). Huset havde tidligere været posthus. På den første skoledag var der 7-8 elever, men tallet steg dog ret hurtigt til ca. 20.

Forholdene er nærmere beskrevet af Otto Mikkelsen i det første årsskrift fra 1938: "Realskolen havde som tidligere nævnt sine første Lokaler i det gamle Posthus. Der var ikke foretaget nogen Omforandring ved Huset, saa der var ingen ydre Tegn paa, at her var Spiren lagt til een af de største Stationsbyrealskoler. Der var fire smaa Værelser og et Kontor, og desuden to Loftskamre. Det største og lyseste Værelse, ca. 3 x 5 Meter, vendte ud mod Landevejen, og var møbleret med 2-Mandsborde og et Kateder. Der var ikke meget Albuerum, og skulle de nyeste Krav om Antal Kubikmeter pr. Elev have været anvendt, antager jeg, at vi var mindst 3 Gange for mange Elever derinde. Et Værelse med eet Fag Vinduer ud mod

³⁰² Artikel fra årsskriftet 1967 udgivet af Aabybro Realskoles Elevforening i anledning af skolens 60-års jubilæum.

Gaarden bar det pompøse Navn "Samlingen". Her foregik Undervisningen i Fysik og Zoologi. Navnet stammede fra, at her opbevaredes de enkelte udstoppede Fugle og fysiske Apparater, Skolen ejede. Selvfølgelig blev der købt lidt nyt efterhaanden. Møbleringen af Værelset var højst original. Den bestod af et stort halvrundt Bord, i hvis Bagside der var en lille halvrund Udskæring, hvori en ikke alt for mavesvær Lærer kunde anbringe sig, for paa den Maade at komme Eleverne paa nærmere Hold. Disse havde Plads paa to Bænke, den ene højere end den anden, som i Halvmaaneform fulgte Bordets Runding."

Skolens sigte var præliminæreksamen, men de første år havde skolen ikke eksamensret. Man måtte sende eleverne til eksamen på universitetet i København. Det første hold, bestående af 5 elever, blev sendt af sted i 1907 og ankom meget beklemte til Kongens by. De bestod dog alle eksamen. Efter deres hjemkomst kunne man læse i avisen, at 4½ elev fra Aabybro Realskole havde bestået præliminæreksamen ved universitetet i København. Den halve elev var en lille bornholmer, der sin ringe størrelse til trods dog godt kunne svare for sig.

Eleverne var de første år af meget forskellig alder varierende fra 11 til ca. 20 år. Mange af eleverne boede ikke i nærheden af banen og måtte derfor enten ride til skole eller bruge apostlenes heste. Herom fortæller hr. Okkels i "Oldtiden", 2. årsskrift: "I de Tider var det ikke saa let for Eleverne at komme til Skole. Løkkenbanen var endnu ikke aabnet, og ville man benytte Fjerritslevtoget, maatte man med et Tog, der var i Aabybro Kl. ca. 7 om Morgenen, og Børnene kunne ikke komme hjem igen før om Eftermiddagen Kl. ca. 6. Saa snart Børnene fra Toget kom op paa Skolen, gik de ind i vores Dagligstue, hvor Kakkelovnen havde været "under Damp" hele Natten, og der forsamledes saa en 10-12 Stykker, som læste Lektier, regnede Opgaver o.s.v. til den alvorlige Side af Arbejdet var forbi. Saa spillede de Skak og snakkede eller drillede hinanden.

Endvidere var der en del Elever, der kom kørende eller ridende til Skolen. Vi havde dengang en Hestestald i Baghuset; der havde vi Plads til 6 Heste. Det slog imidlertid ikke altid til. Da der var flest, havde vi ikke mindre end 10 Heste indkvarteret, og de kære Dyr var jo ikke altid saa fromme, som de havde Ord for hjemmefra. Naar saa een af de 6 Heste, der stod sammen, fik begyndt at bide eller sparke Naboer eller Genboer, var der snart et Hesteslagsmaal i fuld Gang, saa at vi maatte sende 1 à 2 af de ældste "Hestepassere" ud. Hvordan de fik bragt Gemytterne til Ro, har altid været mig en Gaade. Hestene stod i 2 Rækker med en forholdsvis smal Gang imellem, saa at det var muligt for de forurettede Dyr at bide Naboen eller sparke Genboen tværs over Gangen, og p.Gr. af grove "Neutralitetskrænkelser" var snart alle 6 Heste i Krig. For mig vilde det synes mindre nervepirrende at passere mellem 2 Rækker af knitrede Maskingeværer end at vove sig ind paa den smalle Gang mellem Hestene. Det mærkelige ved Aarsagerne til Slagsmaalene var jo, at det altid var "de andres" Heste, der havde begyndt. Det var vel med Hestene dengang, som det endnu er med Hundene: 'Vores Hund bider aldrig'."

Som et andet eksempel på de trafikale problemer kan nævnes, at en af eleverne på det første hold stammede fra Koldmosen, og hver dag kom gående til skole. Om vinteren, når sneen var en hindring, kom han altid, selvom mange af de nærmereboende måtte give op. Efter klassens udsagn var han den dygtigste elev, hvilket var så meget mere mærkeligt, da der ikke kunne blive megen tid til lektielæsning, hvis nattesøvnen skulle passes inden han skulle i skole igen. Som et lille kuriosum kan nævnes, at digteren Johan Skjoldborg var lærer ved

Koldmoseskolen fra 1889-1902. Eleven må derfor have haft Skjoldborg som lærer, før han kom på realskolen.

Efterhånden som skolen voksede, kom der flere lærere, bl.a. Frede Okkels og senere dennes brødre Ansgar og Sigurd Okkels.³⁰³

I 1906 blev hr. Stenum syg, og det blev nødvendigt for ham at overdrage skolen til brødrene Okkels. I august 1907 døde han uden at nå at se det arbejde, han havde påbegyndt, vokse op, men den svære begyndelse var gjort.

Rammerne om skolen var efterhånden blevet for små, og man gik derfor i gang med at skaffe kapital til en skolebygning. Skoleinteresserede mænd oprettede et aktieselskab, og egnens befolkning tilførte den fornødne kapital ved at købe aktier à 100 kr. Det var en usædvanlig tillid, der vist skolen.

Pengene blev stillet til rådighed på usædvanlig gunstige vilkår, uden at der blev stillet fordringer om indflydelse på skolens ledelse.

Samtidig blev frøknerne Heilmanns privatskole, der var blevet oprettet i 1895, slået sammen med realskolen, og frøknerne Heilmann blev ansat som lærerinder på skolen. Privatskolen havde indtil da haft til huse på Kattedamsvej (nu Manufakturhuset v. fru Agvald). Ved sammenslutningen steg skolens elevtal til ca. 70. Den nye skolebygning, der dengang lå på en flad mark, blev indviet og taget i brug den 5. november 1907, og det er denne dag, man regner som skolens start. Skolen fik hermed sine egne bygninger og mulighed for at udforme sit eget liv og skabe sine traditioner.

"Skolens oldtid"

Straks efter indvielsen søgte skolen eksamensret og blev i vinterens løb besøgt af statens tilsynsførende, undervisningsinspektør, dr. phil. Rønning, og hans assistent, mag. sc.304 Foldberg. Efter forskellige forhandlinger blev der lovet skolen eksamensret til mellemskoleeksamen sommeren 1909 og til realeksamen året efter.

De fleste af skolens lærere boede i disse år på værelser rundt om i byen, enkelte endda på selve skolen. Lærerlønnen strakte ikke til en lejlighed. En god løn³⁰⁵ var på den tid 40 kr. om måneden + kost og logi. Alligevel var mange glade for at få ansættelse på en privat skole, da man derved slap for at være vikar i 4-5 år, før man fik fast ansættelse, fordi der var overproduktion af lærere: De nærmeste skoler lå i disse år i Fjerritslev og Aalborg. Skolerne i Brovst, Pandrup og Løkken blev først oprettet senere.

Verdenskrigen 1914-18 medførte megen uro for skolen, selvom Danmark ikke blev inddraget i krigen. På grund af blokaderne og den uindskrænkede ubådskrig gik landets tilførsler af kul og andre drivmidler delvis i stå. Banerne måtte indstille driften. Som følge af de store afstande var det umuligt for eleverne at komme frem på anden vis, og man måtte derfor oprette "filialer" i Brovst og Pandrup. Lærerne blev fordelt, og da der kun kunne blive 2-3 stykker hvert sted, måtte de undervise i næsten alle fag. Det gav anledning til lidt af hvert, så der var nok at tale om, når man i weekenden var cyklet hjem til Aabybro. Undervisningen

³⁰³ Ansgar begyndte som lærer på skolen et par måneder før Frede.

³⁰⁴ Magister / Magistra Scientiarum (M.Sc.), dvs. "Lærer for (naturvidenskabelig) videnskab"

³⁰⁵ Lønnen på skolen var ikke så god, at lærerne havde råd til egen lejlighed.

blev i vintertiden undertiden hæmmet af, at det kneb med at skaffe lys, men ved de handlendes velvilje fik man af og til et par liter petroleum. Lærernes timetal lå på op til 48 timer ugentlig, men trods trængslerne fortsatte man ufortrødent arbejdet.

I 1922 blev det nødvendigt at udvide skolen med en tværfløj, der i starten også kom til at tjene som bolig for lærer Nielsen med familie. I en periode i tyverne havde man et samarbejde med den nyoprettede realskole i Løkken. Den havde ingen eksamensret, og man lavede derfor den ordning, at eleverne de to sidste år før realeksamen kom til skolen i Aabybro og gik op til realeksamen der.

Undervisningstiden var fra ca. 10,45-17 og der var lang ventetid til togene. Tiden benyttedes ofte til at spille fodbold. En stor del af byens børn deltog, og heller ikke lærerne var bange for at tage deres tårn. Selv pigerne spillede med. Takket være deres lange kjoler var de gode "stoppere".

Indimellem blev man udsat for uanmeldt inspektion fra ministeriet. Således kom en dag hr. Foldberg på matematikinspektion. Det var ret uheldigt, da man netop den dag havde planlagt et frisk pust i hverdagen i form af en udflugt til Blokhuse. Man var ikke helt klar over, hvordan man skulle tage situationen, men der var jo ikke andet for end at gennemføre turen som planlagt. Hr. Foldberg blev naturligvis inviteret med. For at bøde lidt på skaden gennemførte hr. Okkels undervejs en improviseret matematikundervisning i duggen på togrunden.

I efterårsferien 1933 ramte et ubehageligt uheld skolen. Familien Okkels var rejst på ferie. På skolen var kun nogle håndværkere, der ordnede forskellige småreparationer. Ved et tilfælde opdagede en af skolens tidligere elever, der en sen aften kom gennem byen, at der slog flammer og røg ud fra skolen. Hjælpen kom hurtigt, men det eneste, der stod at redde var den nye tværfløj. Det var ikke muligt at finde frem til brandårsagen. Ved branden gik foruden bestyrerfamiliens private ejendele også skolens protokoller og øvrige papirer tabt. Efter ferien måtte undervisningen af skolens ca. 175 elever gennemføres på præstegården, afholds-hotellet og hvor man ellers kunne få plads. Allerede i februar 1934 var skolens bygninger klar igen, takket være en enestående indsats af håndværkerne.

Forholdene under 2. verdenskrig

Arene 1940-45 blev en urolig tid. I starten mærkede man ikke så meget til de tyske soldater, men det kneb med at komme til og fra skole, da tyskerne skulle bruge togene til troppetransport. På Løkkenbanen klarede man problemet ved at koble en "grisevogn" til og lade eleverne opholde sig i den. Om den havde været brugt til grise er nok tvivlsomt, men forholdene var ret interimistiske med en gammel kakkellov midt i og stive træbænke. Ved hvert tog var der vagt af en lærer, så man havde sikkerhed for, at alle børn kom godt af sted.

I november 1943 fik skolen for alvor krigen ind på livet. En tysk officer mødte op med en beslaglæggelsesordre, og allerede samme aften kom de første soldater. Tyskerne læssede halm af i klasserne til at sove på, senere fik de køjer, og i de kommende dage fyldte de nogle af kælderrummene med fødevarer og resten med ammunition. Det første var det værste, for det tiltrak en mængde rotter, der ikke var til at få udryddet, fordi man fyrede med tørv. Takket være befolkningens velvilje lykkedes det at gennemføre undervisningen i lånte lokaler.

I februar 1944 forsvandt de tyske soldater, men i juni kom de tilbage igen midt i eksamens-tiden. Efterhånden afløstes tyskerne af russere, ukrainere og til sidst flygtninge. De var mindre disciplinerede end tyskerne og tillige mindre renlige. Overalt kom der i løbet af kort tid væggetøj, selv om tyskerne regelmæssigt pillede de værste bærere ud til aflusning. Flygtningene lavede deres mad, ofte bestående af roesuppe, i et skur i gården. Selvom de var sultne, så man ofte en liste hen og hælde suppen bort.

I løbet af de første dage efter 5. maj forsvandt soldaterne, og en måned efter blev flygtningene flyttet ud på flyvepladsen. Der forestod nu et stort arbejde med at gøre skolen ren. Væggelusene søgte man at komme til livs med gas, men det var svært, da de skjulte sig bag panelerne. Lang tid efter var man nødt til at undersøge taburetterne nedeunder, før man satte sig.

Tiden efter krigen har været roligere, og derfor vel også bedre i undervisningsmæssig henseende. 1951 forlod hr. og fru Okkels skolen, og ledelsen overgik til frøknerne Bang og Christensen.

Vagn Sand Jensen.

Efterskrift

De to redaktører, Bengt Mønnike og Henrik Okkels, har indtastet de to håndskrevne vandrebøger og forsynet dem med fodnoter og supplerende oplysninger og fotografier. Arbejdet blev påbegyndt i 2015 og afsluttet i 2018.

Vandrebøgerne befandt sig hos Ellen Olsen-Okkels og Jørgen Vestergaard Okkels, og Bengt Mønnike fik dem overdraget i henholdsvis 2000 (Vandrebog 1) og 2001 (Vandrebog 2). Der har fandtes en ”Vandrebog 3” og sandsynligvis flere derudover, men de er i skrivende stund endnu ikke blev fundet ... og findes måske ikke mere.

Vi har ikke anført egentlige referencer ved de mange fodnoter, som vi har forsynet vandrebøgerne med. Vi har vurderet, at det ville gøre dem alt for ”tunge” at læse. Fodnoterne og oplysningerne i de øvrige afsnit bygger på bl.a. på følgende kilder:

Breve mellem de 10 Okkels-søskende og andre familiemedlemmer (ud over dem i vandrebøgerne)

Egne optegnelser, dagbøger, etc.

Internetsider, bl.a. www.oldmoney.dk og www.okkels.info

Lokalhistorisk Arkiv i Aaby- og Brørup Sogn

Nik Okkels (f. 1959), barnebarn af Sigurd og Jenny Okkels.

Offentligt tilgængelige hjemmesider, opslagsværker, registre m.v.

Opslag i kirkebøger

Personlige meddelelser fra Hans Olav Okkels, søn af Ansgar Okkels

Personlige meddelelser fra de to redaktørers mødre, Ingrid og Anne Lise

Personligt og skriftligt materiale fra andre i Okkels-familien, især Ellen Olsen-Okkels og Slægtsbogen fra 1953 over slægterne ”Okkels og Jensen”, udarbejdet af Ansgar Okkels og nevøen Jens (Okkels) Birk, med hjælp af Dansk Slægtsforskning

Slægtsbogen, Dine Jyske Rødder – Bind 1 og 2 ved Nik Okkels (f.1959) m.fl.

Årsskrifter fra Aabybro Mellem- og Realskole

Billeder og fotografier er taget fra Bengt Mønnikes, Henrik Okkels’ og Nik Okkels’ private fotoarkiver, suppleret med billeder fra lokalarkiver, websteder og lignende.

Hvis man skulle have supplerende oplysninger og/eller korrektioner til denne udgave af vandrebøgerne bedes man kontakte en af de to redaktører.

Aner og efterslægten til Marie og Lars Martinus Okkels kan erhverves hos Bengt Mønnike.

Henrik Okkels, Hovgårdvej 26, Rodskov, 8543 Hornslet.

Mobil: 2421 6799

henrik.okkels@gmail.com

Bengt Mønnike, Kornblomstvej 34, 9970 Strandby.

Mobil: 2990 2201

bengt.moennike@gmail.com

